

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

IV Міжнародна науково-практична конференція

3 - 4 квітня 2014 року

Харків
ХНУМГ
2014

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної державної адміністрації
Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

IV Міжнародна науково-практична конференція

3 - 4 квітня 2014 року

Тези доповідей

Харків - 2014

УДК 378: 37.013 (063)
ББК 74.58л0
С89

Редакційна колегія:

Малєєв Олександр Іванович – проректор з керівництва та координації навчально-виховної роботи НМК Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова, Почесний доцент, відповідальний редактор.

Клочко Валерій Михайлович – завідувач кафедри фізичного виховання і спорту Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова, професор.

Корженко Володимир Васильович – завідувач кафедри філософії і політології Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова, професор.

Сучасні аспекти виховання студентської молоді:

С89 матеріали IV Міжнар. наук. - практ. конф. – Харків, 3-4 квітня 2014 року: тези доповідей / [За заг. ред. О.І. Малєєва, В.М. Клочка, В.В. Корженка]. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 270 с. – В надзаг.: МОН України, Департ. науки і освіти Харк. обл. держ. адміністрації, Харк. нац. універ. міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова.

Надані матеріали Міжнародної науково-практичної конференції розкривають найважливіші сучасні аспекти еволюції соціалізації, виховної й освітньої роботи у вищих навчальних закладах.

В матеріалах знайшли відображення: філософські аспекти демократизації національної й міжнародної соціалізації, виховання й освіти, духовні основи української освітньої системи, культури й фізичної культури, як основних чинників соціалізації, виховання й освіти; традиціоналізм і новаторство у напрямках соціалізації, виховній та освітній роботі; кураторство, як соціальний інститут позанавчальної роботи; формування лідерських та життєстверджуючих якостей українського студентства; еволюція навиків студентського самоврядування та самоорганізації.

Рекомендовано керівникам та адміністрації навчальних закладів, науковцям, викладачам, аспірантам, студентам, організаторам виховної роботи з молоддю.

УДК 378: 37.013 (063)
ББК 74.58л0

© Укладання: Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова, 2014

ФІЛОСОФСЬКІ ЧИННИКИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ, ВИХОВАННЯ Й ОСВІТИ СТУДЕНТІВ

О.І. МАЛЄЄВ, проректор з керівництва та координації навчально-виховної роботи НМК, канд. техн. наук, Почесний доцент

В.М. КЛОЧКО, докт. філософії еніології, канд. техн. наук, професор

В.В. КОРЖЕНКО, докт. філос. наук, професор

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Навчання в університеті - найважливіший період для майбутнього фахівця, життєспроможного громадянина української нації, який здійснюється в формі єдиного еволюціонуючого механізму соціалізації, виховання й освіти. Еволюція (лат. - «розгортання» папірусу) - природний процес якісної трансформації якої-небудь системи у Всесвіті. Реальність еволюції вже не ставить під сумнів ніхто з серйозних учених. В виховній діяльності університет керується Концепцією національного виховання студентів ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, де чітко сформульовані цінності, принципи і правила поведінки, на засадах яких створюється модель бажаної корпоративної культури. Невід'ємною складовою частиною процесів соціалізації, виховання і освіти є національно-патріотичне виховання студентів, яке базується на сталих традиціях університету.

Концептуальні чинники механізму еволюції соціалізації, виховання й освіти: 1). постійне врахування сучасних тенденцій еволюції світової спільноти; розширення інформаційного середовища; постійні зміни світового рівня і якості праці; необхідність освоєння особистістю за працездатний життєвий цикл декількох спеціальностей; 2). еволюція соціокультурної ситуації в Україні, яка пред'являє нові вимоги до особи громадянина: мобільність; ініціативність; уміння співпраці; самостійне прийняття рішень в ситуації вибору; володіння відчуттям відповідальності за долю України та її процвітання; уміння не тільки жити в правовій державі, але і створювати її; 3). зміна психології молоді і старшого покоління, з проблемами яких вони живуть в одному громадянському просторі: свобода поведінки й розкутість в розумінні благополуччя, яке залежить від них самих; поява нових цінностей, що приводить до розвитку егоцентризських позицій і настроїв, турбота тільки про власне благополуччя; інші негативні тенденції та впливи в молодіжному середовищі; 4). проблема вимушеного соціально-економічного переходу вузівської системи на акцент організації навчального процесу і зменшення функцій соціалізації, виховання й освіти студентів в позанавчальний час; 5). зміни акце-

нтів в електронному урядуванні еволюції інформаційно-комп'ютерних технологій з первинності соціалізації й економічного виховання студентства на вторинний технічний детермінізму, який ставить розвиток технічної еволюції попереду соціально-політичних, економічних перетворень у соціалізації, вихованні та освіті студентів; б). Еволюція педагогічних технологій інтерактивного навчання як формування підготовки особистості студента до реального життя, формування громадянської позиції, самоідентифікація індивідуума в різних формах самореалізації потенціалу студента.

Поняття чинників соціалізації, виховання і освіти. Поняття чинника соціалізації ширше поняття чинників виховання і освіти.

Чинник соціалізації уточнює процес формування особистості студента в певних соціальних умовах, процес засвоєння студентом соціального досвіду й норм, виборчу трансформацію власних цінностей і орієнтацій, системи поведінки, яка прийнята в студентському середовищі, навчальній групі і соціальному середовищі університету.

Процес соціалізації формує єдиний еволюціонуючий механізм, який включає координацію різносторонніх чинників: виховних, освітніх, суспільних і адміністративно-соціальних, що пронизують постійно еволюціонуючу організаційну структуру університету. Основні структури чиннику процесу соціалізації - освоєння культури людських відносин та життєспроможного суспільного досвіду, соціальних норм, соціальних ролей, нових форм діяльності і спілкування, освоєння соціальної ролі студента, підготовка до оволодіння соціальною роллю «професійного фахівця», освоєння механізмів наслідування, механізмів соціального впливу в системах «викладач – студент», «викладач – студентська група», «викладач – студентська аудиторія». В процесі соціалізації студент-індивід грає активну роль, сам вибирає певну модель мислеобразу ідеалу-абсолюту «професійного фахівця» та впадається слідувати йому.

Громадсько-виховна система і, в першу чергу вузівська, що надають соціалізуючу дію, розширюються, а їх межа окреслюється невизначеністю у зв'язку з розвитком інформаційного середовища студента. Студентський період характеризується саме прагненням самостійно і активно вибрати той або інший життєвий стиль і модель мислеобразу ідеалу-абсолюту «професійного фахівця» Тому, вузівський період є могутнім чинником соціалізації особистості студента, і процес соціалізації здійснюється в ході взаємної життєвої діяльності студентів і викладачів. Але з кожним циклом цієї взаємодії встає питання, чи потрібні цілеспрямовані виховні дії на студентів з боку виховної системи вузів і чи ефективні вони? В громадсько-виховній системі, яка надає

соціалізуючу дію, існує вічна триєдина проблема самокерованих соціально-економічних систем «соціалізація – виховання - освіта».

Це найбільш спірна проблема в педагогіці і психології вищої школи про необхідність виховання дорослих людей. Відповідь на це питання залежить від того, як розуміти виховання. Якщо виховання розуміти як дію на особу студента з метою формування потрібних вихователю, вузу та суспільству якостей, то відповідь може бути навіть негативна. А якщо виховання розуміти як створення умов для саморозвитку особистості студента, на шляху періоду вузівського навчання, то відповідь однозначно позитивна.

Чинник виховання роз'яснює свідоме формування особистості студента відповідно до прийнятої моделі ідеалу-абсолюту «професійного фахівця», під впливом різних дій, що свідомо направляються системою виховання вузу різноманітними методами: навіюванням, переконанням, емоційним зарядом, особистим прикладом, залучення студентів до певних видів науково-технічної та культурологічної діяльності та інших прийомів психолого-педагогічної дії з боку педагогів, батьків і виховного середовища університету. Нажаль, деколи ці різновекторні дії є неадекватними, неефективними, згубними для студента-індивіда, якщо в цьому процесі він грає пасивну роль.

Чинник освіта уточнює процес розвитку і саморозвитку особистості студента, який пов'язаний з оволодінням соціально значущим досвідом людства, втіленим в знаннях, уміннях, творчій діяльності і емоційно-ціннісному відношенні до світу, в якому освіта є необхідною і достатньою умовою збереження і розвитку матеріальної та духовної культури. Основний шлях здобування освіти - навчання і самоосвіта. У нашому університеті, з урахуванням потреб і можливостей особистостей студентів, освітні програми освоюються в наступних формах: очній, заочній; в позанавчальний час у формі сімейної освіти, самоосвіти, екстернату, планується введення дистанційної освіти. В Україні допускається одночасне поєднання різних форм здобування освіти.

Чинник навчання пояснює основний механізм здобуття освіти, процес оволодіння знаннями, уміннями і навичками під керівництвом педагогів-наставників. В ході навчання засвоюється соціальний досвід, формується емоційно-ціннісне відношення до дійсності, реалізується триєдина мета навчання: практична, загальноосвітня, виховна. Відповідно до мети навчання здійснюється відбір змісту, методів та засобів навчання. Метою навчання є не тільки забезпечення певного освітнього рівня, але й сприяття формування особистості студента.

Навчання розглядається як процес передачі досвіду, як спільна діяльність двох (і більше) суб'єктів, які передають досвід тим, що накопичують

його. Головні складові процесу навчання - викладання та учення. Викладання - сукупність форм і методик викладання та учення на матеріалі конкретного навчального предмету. Учення - діяльність студента в оволодінні знаннями і навиками, сукупністю теоретичних та практичних положень матеріалу конкретних навчальних предметів та їх системної взаємодії в системі організації навчання, як індивідуальне навчання, класно-практична система, лекційно-семінарська система, курсова система.

Мета підготовки різнобічно підготовлених фахівців: формування загальнолюдських цінностей, формування професійних якостей спеціаліста на рівні світових вимог, широких знаннях і загальній культурі. Вузівські соціалізація, виховання, освіта і навчання повинні діяти на особистість студента з максимально розвиваючим впливом і забезпечувати процес позитивної зміни студента, придбанням якостей, досвіду фахівця з вищою освітою. У здійсненні цього процесу виступають два суб'єкти: викладач і студент. Викладач з'ясовує педагогічне завдання, вибирає залежно від цього зміст, засоби і методи, перевіряє результати, уточнює власні дії і робить вплив на дії студентів. Студент діє з власним відношенням до цього процесу, переживаннями і відчуттями - активно або пасивно.

Соціалізація, виховання, освіта і навчання є спільна діяльність викладачів і студентів, результати якої залежать як від тих, хто вчить, виховує, так і від тих, хто навчається, виховується та від узгодженості їх загальної діяльності. В результаті взаємодії «викладач - студент» формуються не тільки спеціальні знання і мислення студентів, але й їх духовний світ. Сформуванню особистість студента можливо лише в атмосфері творчого еволюційного професійного пошуку. Гарна книга, спектакль, концерт грають сьогодні не меншу роль у вихованні студентів, чим першокласно обладнана університетська лабораторія.

Змужніння студентів відбувається в складному переплетенні традицій і новаторства, де свіжа думка й розробки вчених-викладачів університету знаходять опору у виробничому і культурному житті, в розвитку особистості студента. Підвищуючи свою освіту, набуваючи все нових знань і навиків, студент і викладач можуть істотно змінюватися, розвивати свої здібності, духовні потреби, формувати сильний і твердий характер.

Виховання і навчання дають очікувані результати, якщо вони активізують прагнення студента до самовиховання, як до форми індивідуальної діяльності особистості, яка мотивується професійними потребами та інтересами, що направлені на придбання необхідних знань, умінь і навичок, їх постійне вдосконалення для розвитку професійно значущих якостей особистості згідно її моделі ідеалу-абсолюту «професійного фахівця».

Різні форми індивідуальної діяльності особистості є складовою частиною навчання і учення, а також необхідною умовою ефективного функціонування системи позанавчальних професійних заходів в цілому.

Завдання учасників конференції розширити знання і нові підходи в еволюції чинників соціалізації, виховання і освіти студентської молоді.

Успіхів керівництву вищих навчальних закладів, викладачам-науковцям і студентам на цьому складному шляху!

АНАЛИЗ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЁЖИ

В.И. АБЕЛЕШЕВ, канд. техн. наук, доцент

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Методы обучения – это двусторонние способы общения преподавателя и студентов, при которых происходит овладение ими знаниями, умениями и навыками, необходимыми для выполнения заданных функций в сфере избранной профессии, формирования мировоззрения студенческой молодёжи. Задачей преподавателя является выбор наиболее эффективного способа предоставления необходимой информации. Методы обучения выполняют следующие основные функции: информации (предоставления определённого объёма знаний), учения (состоящего из различных элементов познавательной деятельности студентов), руководства процессом.

Классификация традиционных методов обучения: 1). по источникам знаний – словесные (лекция, рассказ, объяснение, рассказ-объяснение, беседа) и практические (лабораторные и практические работы); 2). по степени активности студентов – активные (беседа) и пассивные (лекция); 3). по видам учебной работы – начальный этап усвоения знаний, совершенствование знаний, проверка и закрепление знаний.

При чтении лекций необходимо соблюдать следующие требования: преподаватель должен сообщать тему, цель, перечень вопросов учебного материала; на лекции выносятся наиболее важный материал, имеющий строгое логическое построение и самостоятельную значимость. Достоинством лекции является её большая информативная ёмкость, а недостатком – пассивное усвоение знаний студентами.

Рассказ применяют при изложении вводного учебного материала описательного характера, не содержащего сложных выводов и формул, истории развития отрасли знания.

Объяснение – это устное изложение учебного материала, при котором преподаватель использует индукцию и дедукцию, сравнение, сопоставление. В чистом виде объяснение применяют редко, чаще используют комбинированный метод рассказ-объяснение.

Беседа – это устное изложение учебного материала в виде вопросно-ответного способа общения преподавателя и студентов. Выделяют 2 вида беседы: 1). эвристическая (излагающая), применяемая при изложении нового учебного материала; 2). на закрепление и проверку знаний изложенного материала. Беседа – это активный метод обучения, при котором студенты самостоятельно осваивают необходимые знания исходя из своего жизненного опыта. Знания, полученные студентами в результате беседы, являются наиболее осознанными и активными. Особенности проведения беседы: необходимость тщательного подбора учебного материала и дидактически правильное формулирование вопроса; необходимость изучения учебного материала, имеющего важное принципиальное значение для дисциплины в целом; выбор материала, имеющего строгую логическую последовательность; материал в определённой степени должен быть известным студентам. К вопросам, рассматриваемым при беседе, предъявляют следующие требования: чёткая формулировка вопросов; вопрос не должен предусматривать однозначных ответов; каждый последующий вопрос должен развивать и углублять предыдущий вопрос; содержание вопроса должно ставить студента на грань знания и незнания ответа. Классификация вопросов беседы по содержанию: сравнение предметов и явлений; обобщение и выделение наиболее существенных факторов; выявление возможностей использования знаний в изменившихся условиях; диагностические объяснения причин; установление между предметных и внутри предметных связей; формулирование понятий и закономерностей. Из ответов студентов на вопросы в процессе беседы необходимо выделять их сознательность и аргументированность, не следует формулировать вопросы в подсказывающей форме.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИНЦИПА НАУЧНОСТИ ПРИ ОБУЧЕНИИ И ВОСПИТАНИИ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЁЖИ

В.И. АБЕЛЕШЕВ, канд. техн. наук, доцент

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

В истории человечества образование и воспитание выполняли следующие основные функции: усвоение, хранение и передача культуры; подготовка к практической деятельности; ликвидация безграмотности; создание личностей, способных работать в основных точках роста общественного и научного прогресса. Педагогическая культура включает в себя науку, образование, практику. Источниками содержания образования и воспитания являются наука и практика. Психология является наукой фундаментальной, а педагогика – прикладной. В педагогической науке выделяют 2 основные направления (культурно-историческое и естественнонаучное) и 2 концепции (объект – субъект, предмет – субъект).

Направлениями исследования мышления являются его развитие, логические структуры, влияние генетики. Методика обучения как отрасль педагогической науки исследует содержание и характер учебного процесса, приобретение студентами знаний, умений и навыков, развития их мировоззрения и воспитания. Теоретическими основами методики обучения являются основные положения психологии и дидактики, некоторых смежных научных дисциплин. Основными вопросами методики обучения являются: как учить и воспитывать?; чему учить и воспитывать?

Одним из основных дидактических принципов обучения и воспитания студентов является научность. Принцип научности предусматривает, что процесс и содержание учебного материала должны отражать объективное содержание окружающего мира. Обеспечение данного принципа возможно применением следующих мероприятий: изложение информации о новейших достижениях науки и техники; доказательность изложения; использование при изложении материала научных терминов и определений в соответствии с нормативной документацией; критика антинаучных проявлений в конкретной области знаний. Содержание обучения и воспитания должно соответствовать требованиям научно-технического прогресса. Задачей науки следует считать выполнение образовательной, воспитательной, социальной, культурной функций, обеспечение экономического роста общества. Основной проблемой является определение степени потребности экономики в науке. Научное предвидение, связанное с потребностями управления обществом, экономикой, планированием политических, экономических, культурных мероприятий, возникшее в XV–XVII веках, – это определение и описание на основе научных законов явлений природы и общества, которые не известны в данный момент, но могут возникнуть или быть изучены в будущем. К сожалению, учёные всё в большей степени становятся узкими профессионалами в своей определённой области, всё хуже понимают друг друга, продолжается деформация общей структуры научных кадров по направлениям деятельно-

сти, по возрасту, по уровню квалификации. За учёными нужен глаз да глаз, ибо сам род занятий вынуждает их мыслить неординарно, в некотором роде даже свободно. Учёный должен стать выше своей специализации. Данный принцип весьма труден для реализации. К преподавателям вузов предъявляются непростые и непривычные требования. Нельзя рассчитывать на повышение творческого потенциала учёных исключительно призывами, концепциями, программами, званиями, наградами. Проблемой является и целостность образования – технического и гуманитарного. Все существующие науки имеют, по сути, одну цель – обеспечить существование человека в биосфере. В социальном плане страна, которая имеет развитый научный и образовательный потенциал, но не создаёт условий для их эффективного использования в своих интересах, автоматически становится донором для других стран с лучшими условиями для научной деятельности.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВВЕДЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ В КУРС ЗАГАЛЬНОЇ ФІЗИКИ

АКСЬОНОВА К.Ю., ст. викладач

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Сублімаційний метод викладання фізики в школі і прагматичне спрямування при підготовці учнів до ЗНО дає тільки необхідний набір знань, залишаючи поза увагою найцікавіші факти з історії фізики казуїстику в розвитку фізики як науки, парадоксальність деяких методів дослідження, що є невластивими для точних наук. Фундаментальні науки для інженерів є дуже важливими як в плані формування світогляду, так і в плані освітньому. Розуміння процесів і явищ, володіння експериментальною технікою, вміння ставити і вирішувати реальні задачі – все це набувається студентом в процесі вивчення курсу фізики в ВНЗ. Але вища школа продовжує тенденцію школи пропонуючи студентам усталений набір законів і явищ природи, які містить в собі курс загальної фізики. При цьому у студентів не формується уявлення про фізику як науку, що розвивається і є невід’ємною частиною нашого життя.

В розвитку фізики було і є багато драматичних моментів, що супроводжували розвиток і становлення науки. Студентам паралельно з формулювання законів і описом явищ необхідно показувати роль вченого-дослідника в цьому процесі, його радості розчарування, навіть трагедії, пов’язані з не-

впинним рухом науки вперед. В свідомості студента необхідно сформувавши уявлення, що Ньютон, Джоуль, Кельвін, Ампер, Вольт, Гаусс, Ерстед, Тесла це є не тільки одиниці вимірювання відповідних фізичних величин, а й величні представники людства.

Майбутнім інженерам на прикладах розвитку фізичної науки корисно показувати, що уявлення які сьогодні здаються цілком усталеними і повністю вірними можуть бути відкинуті як застарілі і неактуальні в ході науково-технічного прогресу. І навпаки, використання не актуальних сьогодні уявлень може стати в пригоді в майбутньому.

Тільки маючи уявлення про історію розвитку науки майбутній інженер може бути готовий до викликів, які виникнуть у нього в вузько-професійній діяльності в нашому надзвичайно мінливому світі.

Часу, що відведено на курс загальної фізики в ВНЗ критично мало, а крім того не всі студенти, після закінчення навчання будуть займатися науковою діяльністю, тому можливо буде раціонально викладачам кафедр фундаментальних наук (фізики, математики, хімії) читати факультативні курси з історії науки уже тільки магістрам, тобто тим студентам, що пов'язують свою майбутню діяльність з науковою роботою.

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

С.А. АЛЕКСАНДРОВА, канд. пед. наук, доцент

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Існування людини нероздільно взаємозв'язане та взаємозалежне з суспільним оточенням. Тому кожна особистість повинна усвідомлювати відповідальність за свою поведінку і діяльність, передбачати їх наслідки, регулювати поведінку не лише на основі власних потреб та інтересів, але й базуючись на вимогах суспільства; тобто володіти соціальною відповідальністю.

Існує багато точок зору щодо визначення відповідальності взагалі та, зокрема, соціальної відповідальності. Вони розглядають як філософські, соціологічні, етичні і психологічні категорії.

Відсутня серед науковців і єдність думок щодо кількості видів соціальної відповідальності. Принциповим, з точки зору її формування, є поділ на правову (юридичну) та не правову (моральну) відповідальність. Остання не має юридичного характеру та базується на внутрішніх переконаннях особис-

тості. Саме вона є головним критерієм оцінки рівня моральної зрілості індивіду. Відповідальна людина чітко усвідомлює, що вона робить і передбачає результати власних дій. Проблема формування соціальної відповідальності майбутніх фахівців у навчально-виховному середовищі ВНЗ є досить гострою: з одного боку існує об'єктивна потреба її формування, з іншого – неадекватні можливості сучасної системи освіти.

У вітчизняній педагогіці поширені два основних підходи щодо формування відповідальності: у колективі та через колектив; у контексті виховної системи.

Процес виховання має бути системним та безперервним, спрямованим на оволодіння та засвоєння молоддю загальнолюдських і спеціальних знань, соціального досвіду з метою формування в них стійких ціннісних орієнтацій і адекватної соціально спрямованої поведінки. Соціальне виховання студентів у ВНЗ здійснюється через зміст навчання, а також у поза навчальній діяльності. В основу соціально-виховної роботи у вищому навчальному закладі мають бути закладені такі основні педагогічні вимоги: продуктивність навчання; визнання цінності, унікальності кожного індивіду; створення та підтримка атмосфери психологічної довіри в колективі; створення та підтримка відкритої конструктивної співпраці учасників освітнього процесу тощо.

Важливою є особистість педагогів ВНЗ які безпосередньо впливають на формування у молоді певних компонентів загальнолюдської та професійної культури. Особливу увагу слід приділяти поза аудиторним формам роботи зі студентами: організації наукових гуртків, творчих студій, конференцій, дискусій, різноманітних екскурсій, зустрічей з відомими особистостями.

ПЕДАГОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ Г.С. СКОВОРОДИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ

*М.В. АЛЕКСАНДРОВА, канд. філос. наук, доцент
Харківська державна академія культури*

Становище освіти в сучасному світі складне й суперечливе. З одного боку, освіта є однією з найважливіших сфер людської діяльності, з іншого розширення сфери освіти і зміна її статусу супроводжуються загостреннями проблем у цій сфері, що свідчать про кризу освіти. В процесі пошуку шляхів подолання кризи освіти відбуваються радикальні зміни в цій сфері й формування нової освітньої системи. Пошук ціннісних орієнтирів цієї системи

повинен базуватися на накопиченому людством досвіді, на вченнях, що пропонують своєрідні концептуальні рішення в осмисленні ціннісних характеристик буття. В даному дискурсі робиться спроба екстраполювати педагогічні погляди та філософські сентенції видатного діяча української культури XVIII ст. Г.С. Сковороди на сучасну освітню систему.

Йдучи за народною педагогікою, Г.С. Сковорода в центрі педагогічної системи поставив працю. Він обстоює ідею, що щастя людини полягає у праці, відповідній до її природних нахилів. Звідтоді піднята з глибин народної виховної мудрості думка про визначальну роль «спорідненої» праці у формуванні довершеної особистості назавжди увійшла в золотий фонд класичної педагогіки. Мислитель вважав, що від природи в кожній людині закладений таємний «закон сродности», тобто природжені нахили до певного виду діяльності. Цей закон не можна порушувати, бо це надзвичайно небезпечно і для самої людини, і для всього суспільства. Г.С. Сковорода стверджував, що нахили природжені, а люди від народження далеко не рівні. І якщо людина займається тим, для чого не народжена, що противно її натурі, то вона, як правило, стає нещасливою. З цього приводу добре відоме висловлювання Г.С. Сковороди: «Живи по натурі». Водночас актуальним є зауваження українського мислителя про те, що самі собою природні здібності ще нічого не дають, бо «сродность трудолюбием утверждается».

Якщо відчуття «сродности» стане однією з головних мотивацій отримання освіти, а освітні механізми і структури будуть змінюватися, можна буде говорити про існування гармонійної та продуктивної освітньої системи. Специфіка такої системи освіти має виявлятися у тому, що вона повинна бути здатною не тільки озброювати знаннями, а і внаслідок постійного і швидкого відновлення знань формувати потребу в безупинному самостійному оволодінні знаннями, уміннями і навичками самоосвіти, самостійному і творчому підході до знань протягом усього активного життя людини. Освіта має в результаті стати таким соціальним інститутом, що надавав би людині різноманітні освітні послуги, які дозволяють учитися безупинно, забезпечують набуття післявузівської і додаткової освіти. Для цього необхідно: диверсифікувати структуру освітніх програм, надати можливість кожній людині побудувати таку освітню траєкторію, яка найповніше відповідає її природним і професійним здібностям. Отже, має йтися не про забезпечення оволодіння всіма знаннями (в наш час їх приріст і відновлення відбувається такими швидкими темпами, які при всьому бажанні не можуть дозволити людині їх освоїти), а про акцентування уваги на освоєнні й осмисленні найістотніших, фундаментальних, сталих і тривалих час актуальних знань. Нині чітко виявляється те, що джерелом прибутку дедалі частіше стають

знання, інновації та способи їх практичного використання. Тип економічного розвитку, що характерний інформаційній цивілізації, обумовлює необхідність для працівників кілька разів протягом життя змінювати професію, постійно підвищувати кваліфікацію.

Мовою Г.С. Сковороди, для суспільства, мало користі, а більше шкоди, коли «воинскую роту ведет тот, кто должен был сидеть в оркестре». Особливо небезпечним є порушення «закону сродности» заради власного збагачення, слави. Мислитель слушно відзначав, що в тих сферах життя, де панує «несродна» праця, настає смерть для живої справи. «Кто безобразит и растлеват всякую должность? – Несродность. Кто умертвляет науки й художества? – Несродность...». Педагогічні пріоритети Г.С. Сковороди, а отже і педагогічна мета дуже схожі з сучасними освітніми пріоритетами – навчити людину самопізнанню, рефлексії, адекватному сприйняттю світу і себе в ньому, а також постійному набуттю нових знань і самовдосконаленню.

РОЛЬ ЛАНДШАФТНОЇ АРХІТЕКТУРИ У ВИХОВАННІ МОЛОДІ

Ж.В. АКУЛОВА, викладач

Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

З глибокої старовини і до славетного сьогодення кращим відпочинком людини є спілкування з природою, яку вона наблизила до свого житла у вигляді садів, парків, скверів і просто упорядкованих і озелених куточків. Саме випускники нашого технікуму професійно займаються облаштуванням таких місць. Вони завершують будь-яке будівництво здійсненням маленького дива: перетворюють непоказне в привабливе, гнітюче - в радісне, штучне – в натхненне, незручне – в комфортне.

Без сумнівів, наші вихованці – це художники будівництва. Їх інструменти – флора і фауна, їх полотна – ландшафти. Окрім сталих знань вони володіють здатністю «мислити» душею. Божа іскра відчуття гармонії допомагає їм створювати в природі захоплюючі картини, які на тлі культурної спадщини гідно представляють сучасну майстерність. Їх творіння виходять за рамки наочного світу і діють на внутрішній світ людини, на його емоції.

Серед дисциплін, які сприяють духовному вдосконаленню молоді, важливе місце займає ландшафтна архітектура – наука про мистецтво створення гармонійно упорядкованого відкритого простору. Чарівної привабливості їй надає поєднане вивчення законів екології і законів мистецтва побу-

дови об'ємно-просторової композиції об'єктів зеленого будівництва і благоустрою. Саме ландшафтна архітектура формує почуття гармонії світоустрою.

Разом з захопленням красою садів і парків, створених талантом майстрів минулого, пробуджуються кращі якості людини, її почуття. В цей час загальнолюдські цінності витісняють зі свідомості сучасні цинічність, нещастю, гонитву за безмежними статками і почуття безладу. Приходить розуміння, що не користь править рукою майстра, а пристрасна любов до природи Рідного краю, яку М.О. Добролюбов вважав «патріотизмом у першому своєму прояві».

Разом з латентним вихованням ми застосовуємо і відкриті його форми. Полігоном втілення творчих задумів стали вільні майданчики на території технікуму, наш чудовий дендрарій і комплекс оранжерей. Тут проходить перший громадський огляд і випробування вражень від нових ідей, запропонованих в рослинному виконанні, тут перед однолітками складають іспит працьовитість, сумлінність, професіональна підготовленість авторів робіт.

Помітною подією в житті технікуму стала щорічна декада фахівця зеленого будівництва, яка є справжнім святом творчих здібностей студентів. В цей період проходять тематичні виставки студентських робіт. На одних демонструється безліч цікавих квіткових композицій, на інших – екологічні плакати, сповнені відвертості і громадської зрілості.

На екскурсіях, при ознайомленні з традиціями технікуму, виявляється щира зацікавленість студентів історією його становлення; на зустрічах з спеціалістами зеленого будівництва обговорюються об'єкти благоустрою та умови праці. Завершує декаду театралізоване шоу, яке віддзеркалює притаманний віку оптимізм і здоровий гумор.

Можна продовжити перелік заходів. Проте, наведених прикладів достатньо для з'ясування корисного впливу знань з ландшафтної архітектури на формування особистості. Зрозуміло, що нескінченність процесу виховання, зміна показників якості та чинників впливу, їх сили, місця і часу, зводить будь-які зусилля до рівня недостатніх. Але, якщо патріотичне виховання визначити як здатність не байдужого сприйняття і активної участі у вирішенні проблем Рідного краю, то ми добре робимо свою справу, бо гартуємо справжній золотий запас суспільства, його надійне майбутнє.

Слушність якісного виховання доводить готовність наших студентів постійною працею не тільки зберігати, а й примножувати зелене багатство, яке дає світову славу благословенній Україні як квітучому краю.

І праця їх славна і рідну землю славить!

І краса живих картин, створена озеленювачами, їх фантазією, їх добрим серцями ВРЯТУЄ СВІТ!

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА АГРЕСИВНОСТІ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ВНЗ

Т.М. АФАНАС'ЄВА, студентка

О.І. ОНИПЧЕНКО, канд. пед. наук, доцент

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

Реалії сьогодення відзначаються значними змінами в суспільно-політичному, економічному і духовному житті українського народу. Ці зміни породжують неоднозначні тенденції як позитивного, так і негативного характеру. Особливу тривогу викликають факти, що свідчать про зростання проявів агресивності серед загалом законослухняних підлітків і юнацтва, про стрімку криміналізацію чималої частки осіб з середньою спеціальною та вищою освітою у віці від 18 до 24 років (В.І. Бобир, А.Т. Кулик, Т.Н. Курбатова та ін.).

У соціально-педагогічній і психологічній літературі на необхідність вивчення агресії звертали увагу відомі вітчизняні та зарубіжні науковці – А. Басс, Л. Берковіц, Р. Берон, Р. Уолтерс, Е. Фромм, В. Христенко. Проблему профілактики агресії підлітків вивчали Г. Бреслав, Є. Гребьонкін, Л. Семенюк та інші.

Зигмунд Фрейд стверджував, що вся людська поведінка є результатом складної взаємодії сексуального інстинкту (лібідо) та інстинкту спонукання до смерті (танатос), між ними існує постійна напруга. Саме тому можливий спалах агресивності в студентів ВНЗ.

Відносно спонукання до агресії вирішальне значення мають три чинники: а). ступінь очікуваного суб'єктом задоволення від майбутнього досягнення мети; б). сила перешкоди на шляху досягнення мети; в). кількості послідовних фрустрацій. Тобто, чим більшою мірою суб'єкт передчуває задоволення, чим сильніша перешкода і чим більша кількість реакцій блокується, тим сильніше буде поштовх до агресивної поведінки.

Агресивна поведінка може виникати внаслідок перенапруження нервової системи у зв'язку з надмірними фізичними та інтелектуальними навантаженнями. Особливо явними ці стани стають у період сесії, підсумкових контрольних робіт і, як правило, ними страждають студенти не байдужі до результатів навчання і мають додаткові навчальні навантаження (музика, іноземні мови тощо).

Соціально-педагогічна профілактика передбачає процес локалізації, блокування умов і обставин, що провокують агресивно – насильницьку пове-

дінку, соціальну дезадаптацію, бездоглядність, злочинність.

З концептуальних позицій у профілактичних технологіях виділяють інформаційний (базується на інформуванні про права, обов'язки, про вимоги, які висуває суспільство й держава до виконання встановлених для певної вікової групи соціальних норм), соціально-профілактичний (виявлення, усунення і нейтралізація причин і умов, які створюють різного роду негативні явища), медико-біологічний, соціально-педагогічний (передбачає відновлення чи корекцію якостей особистості підлітка з девіантною поведінкою, особливо його моральних і вольових якостей особистості) підходи.

Важливо підтримувати кожне самостійне висловлювання, творчу ініціативу, добрий вчинок, гарний настрій, пізнавальний інтерес. Не менш важливо підтримувати студента в його прагненні подолати самого себе: свою боязкість, сором'язливість, заздрість до успіхів інших, балакучість, недисциплінованість й інші непристойні прояви. Особливо важливо підтримати волю студента, його здатність до саморегуляції й допомогти в оволодінні прийомами саморегуляції агресивності особистості.

Таким чином, профілактика агресивності серед студентської молоді повинна відбуватися регулярно, як один з напрямків виховної роботи, оскільки під час навчання у ВНЗ у студентів можуть виникати труднощі як на першому році навчання, так і в подальші роки.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАННІ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК»

Н.О. БАЖИНОВА, викладач

*Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету
міського господарства імені О.М.Бекетова*

Вирішення сучасних проблем економіки України пов'язане з необхідністю розвитку інноваційних процесів, використання у виробництві нових рішень технологічних, технічних, організаційних форм та економічних методів господарювання.

Конкурентоздатність підприємства на внутрішньому і світовому ринках значною мірою залежить і не тільки від якісних характеристик продукції, а й від ефективності системи управління, в тому числі від стану інформаційного забезпечення інноваційної діяльності.

Новітні технології навчання – це особистісно орієнтовані технології, які в повній мірі можна адаптувати до особливостей конкретної групи студентів.

нтів або конкретного студента. Новітні технології повинні виховувати у студентів здатність керувати своїм мисленням, формувати спостережливість, розвивати системне та діалектичне мислення, вести до подолання психологічної інерції, заохочувати до творчості. Розвивати творче мислення – це не лише ставити перед ними ту чи іншу проблему, а розкривати її наукову і практичну цінність. Це розширює світогляд та наближує студентів до реальних умов життя. Інтегративний підхід забезпечує органічне поєднання різноманітних знань і методів пізнання на науково визначеній основі.

Інтерактивне навчання – це навчання, побудоване на основі спілкування та взаємодії, що реалізується в технологіях, в методах, в організаційних формах. Це – співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання в співпраці), де й студент і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, сперечаються з приводу того, що знають, уміють, здійснюють. Головною метою інтерактивного навчання є підготовка особистості до реального життя, формування громадянської позиції, перехід від особистості студента, що само ідентифікується, до особистості, яка само реалізовується. Інтерактивні технології стимулюють потребу студента в реалізації свого потенціалу. Сучасна педагогічна наука, забезпечуючи викладача найновішими методиками і технічними засобами подачі навчального матеріалу, вимагають від нього постійної самоосвіти та зусиль щодо вдосконалення педагогічної майстерності як однієї з найвагоміших умов забезпечення належного рівня навчально-виховного процесу.

Ефективність засвоєння матеріалу значною мірою залежить від доцільності добору і використання методів навчання для конкретної теми. Плануючи заняття, викладач повинен віддавати перевагу тим методам навчання, які спонукають студентів до активних дій, до творчої діяльності. Активізації розумової і пізнавальної діяльності студентів на заняттях фінансового обліку сприяє використанню інтерактивних методів навчання, в основі яких є підвищення ефективності навчального процесу.

Таке навчання сприяє посиленню інтересу студентів до здобування знань, виробленню пізнавальної самостійності, кращому засвоєнню навчального матеріалу, формуванню розвитку творчих здібностей студентів. Існують різні способи інтерактивного навчання так, наприклад, можливо використання методу проблемних ситуацій. Проблемною називають ситуацію, для оволодіння якою студент має знайти й застосувати нові для себе знання чи способи дій. У навчальному закладі має бути банк даних або «кейс» проблемних господарських ситуацій, який використовується в навчальному процесі для підготовки студентів до вирішення реальних проблем на підприємстві (складних окремих випадків з виробничої або технологічної практики).

Цей метод можна успішно використовувати для студентів після проходження технологічної практики з фінансового обліку, використовуючи реальні цифрові дані підприємства (бази практики). Проблемні ситуації можуть різнитися за змістом, методами опрацювання даних, рівнем вимог до студентів, та їх тематика обов'язково має бути типовою до фахових вимог даної групи студентів. У процесі опрацювання наскрізних задач з фінансового обліку у студентів мають розвиватися практичні навички, які вони будуть використовувати й надалі в своїй професійній діяльності.

Мета методу проблемних ситуацій полягає в тому, що студенти отримують здібності осмислення проблемних ситуацій, й знаходять правильні рішення, альтернативне мислення, вміють оцінювати й використовувати інформацію.

Робота за методом проблемних ситуацій проводиться в шість етапів: 1-ий етап (5 хв.): привітання, створення невимушеної атмосфери, взаємне представлення; 2-ий етап (10 хв.): роз'яснення правил методу проблемних ситуацій. Постановка завдання (усне чи письмове опитування проблемної ситуації); 3-ий етап (30 хв.): самостійна робота студентів або малих груп над проблемною ситуацією: прочитати описання проблемної ситуації, зрозуміти, про яку проблему йде мова; подумати, який довідковий матеріал є в розпорядженні (підручник, конспекти, довідники, тощо); сформулювати мету, визначити кроки для досягнення мети; 4-ий етап (20 хв.): презентація окремими студентами або малими групами своїх рішень щодо розв'язання проблемних завдань, обмін думками; 5-ий етап (20 хв.): зведення результатів роботи у загальне вирішення проблеми. Формулювання прийнятого рішення та обґрунтування його; 6-ий етап (5 хв.): підбиття підсумків.

Студентам роздаються необхідні для роботи матеріали та формулюється основна проблема, наприклад: теорія і практика бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями і заказниками; виявлення проблемних питань і визначення шляхів їх вирішення; за яких умов вигідніше використовувати кредити або власні кошти? в яких випадках вибирають методи нарахування амортизації прямолінійний чи кумулятивний? Студенти по черзі висловлюють свої думки, які потім колективно обговорюються. Потім ці ідеї систематизуються, аналізуються, виділяють найцікавіші, що допоможуть розв'язати проблему. Актуальні пропозиції зберігаються протягом заняття й використовуються як опорний конспект під час узагальнення і систематизації вивченого матеріалу з дисципліни «Фінансовий облік».

Висновки. Мета застосування інтерактивних методів полягає не тільки в спонуканні студентів до активної роботи, а й ініціюванні їх творчості, розвитку комунікативних навичок. Використання інтерактивних методів на-

вчання відіграє важливу роль на заняттях фінансового обліку. Ці методи сприяють високому рівню теоретичних знань студентів та вдосконалюють їхні практичні навички, допомагають у здобутті професії бухгалтера.

ВИХОВНА РОБОТА КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТИВНОГО КЛУБУ ХНУМГ ІМ. О.М. БЕКЕТОВА

Д.О. БЕЗКОРОВАЙНИЙ, магістр, канд. наук з фізвиховання, голова спортивного клубу студентів, заслужений майстер спорту України з армспорту, старший викладач

Д.В. КУЛАКОВ, магістр, старший викладач

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Одним з головних напрямків, за якими працює кафедра фізичного виховання і спорту ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, є виховна робота. Еволюція й нові форми і методи організації виховної роботи формами спортивно-масової в ХНУМГ ім. О.М. Бекетова роблять студентське життя повноцінним, різноманітним і цікавим. Основними завданнями виховного процесу на кафедрі та спортивно-масовому житті є формування освіченої, гармонійної, націленої на нові досягнення у кар'єрі та особистому житті, творчої, соціально активної і толерантної особистості – справжнього громадянина України. В своїй діяльності університет і кафедра керуються Концепцією національного виховання студентів ХНУМГ ім. О.М. Бекетова (далі - Концепцією), де чітко сформульовані цінності, принципи і правила поведінки, на основі яких створюється модель бажаної корпоративної культури. Невід'ємною складовою частиною виховного процесу є національно-патріотичне виховання студентів, яке базується на сталих традиціях університету.

Сучасні вимоги до фахівця з вищою освітою, крім навчання, передбачають створення відповідних умов для всебічного розвитку молодої людини, перетворення її на креативного, самостійного, освіченого управлінця – менеджера нової формації. Досягнення цієї мети можливо через виховання загального інтересу до культури, фізичної культури, мистецтва, літератури, історії, прагнення до постійного розширення інтелектуального кругозору та розвиток творчого потенціалу особистості, формування здорового способу життя. Розвиток фізичної культури та спорту, як засобів фізичного, психічного і духовного вдосконалення молодої людини і цілісного формування особистості студента, проводиться в постійній еволюції засад Концепції. Для реаліза-

ції цих стратегічних напрямків в ХНУМГ ім. О.М. Бекетова створено Координаційну раду з виховної роботи та відповідні структурні підрозділи: відділ виховної роботи, студентську Раду самоврядування, студентський клуб, сайти університету, музей університету, мережа університетського телебачення, службу працевлаштування і асоціацію випускників ХНУМГ ім. О.М. Бекетова та інші виховні інститути. Ректоратом сумісно з кафедрою фізичного виховання і спорту створені - спортивний клуб студентів, спортивні стенди музею, інформаційна служба і редакція спортивного клубу студентів, спортивна сторінка у мережі університетського телебачення, сайти кафедри і спортивного клубу студентів. Щорічно ректорат, кафедра й громадські організації університету відзначають морально й матеріально кращих студентів-спортсменів. Ці чинники наповнюють спортивно - виховну діяльність кафедри і спортивного клубу професійним змістом.

В університеті працюють різноманітні студентські об'єднання, фан-клуб ФК «Металіст», різноманітні спортивні секції по 19 видам спорту, на які запрошуються за бажанням і іноземні студенти. Співпраця цих об'єднань з відділом навчально-виховної роботи втілюється в мальовничі студентські свята та різноманітні культурно-масові заходи, спортивні змагання збірних команд університету, головне з яких – комплексна Спартакіада ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, що проводиться між студентськими групами, курсами та факультетами з 11 видів спорту. Студенти університету постійно беруть участь у військово-патріотичних змаганнях харкова, пейнт-болу та інших.

Для формування корпоративної культури та підтримки позитивного іміджу університету проводиться низка заходів з представниками кафедри і спортивного клубу: на «дні відкритих дверей» запрошуються представники усіх спортивних шкіл Харкова і Харківської області; на урочистих посвячення першокурсників в студенти; святкуваннях знаменних дат вузу, факультетів, кафедр залучаються й одержують різноманітні відзнаки кращі студенти-спортсмени; залучення студентів-спортсменів проводиться кафедрою і спортивним клубом також до професійної роботи з майбутніми абітурієнтами, де вони проводять з викладачами кафедри «спортивні кураторські години» та тематичні спортивні бесіди-лекції. Доброю традицією кафедри і спортивного клубу стало запрошення учнів технікумів та шкіл Харківщини до участі в університетських спортивно-масових заходах. Молодіжний рух, співпраця з громадськими організаціями стали ознакою часу нашої діяльності.

Студенти-спортсмени університету займаються благодійною та благо-чинною діяльністю, опікуються дітьми–сиротами шкіл–інтернатів, збирають для них подарунки, проводять показові спортивні програми. Університет має спортивні традиції в масовому фізкультурно-оздоровчому русі України, Єв-

ропи і Світу, що сприяє спортивному вихованню студентів та спортивному піару університету. Тому, ствердження й виховання здорового способу життя – невід’ємний елемент загальної культури, в т.ч. і фізичної культури, особистості сучасного студента і майбутнього фахівця.

Традиційно щороку в університеті проводяться: спартакіада першокурсників, спартакіада університету та різноманітні змагання на Кубки ректора та профкому студентів, до яких залучаються земляцтва іноземних студентів.

Процес виховання пронизує всю систему позааудиторної роботи: діяльність студентів-спортсменів в органах студентського самоврядування, залучення студентів-спортсменів до участі в акціях громадського, гуманітарного і просвітницького характеру. Вся ця діяльність проходить під керівництвом і тісній взаємодії викладачів кафедри фізичного виховання і спорту, спортивного клубу студентів з адміністрацією, громадськими організаціями й студентством.

ДИАЛОГ КАК МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ ТОЛЕРАНТНОГО СОЗНАНИЯ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Е.В. БЕЛИКОВА, преподаватель,

Харьковский национальный университет строительства и архитектуры

В последнее время часто используется понятие толерантности в научной литературе, публицистике, в политике, в образовании, даже в быту. Его изучением занимаются многочисленные исследователи разных направлений: политологи, юристы, социологи, философы, психологи, педагоги, культурологи. Несмотря на популярность, понятие толерантности не является однозначным. По определению В. Тишкова, толерантность – «личностная или общественная характеристика, которая предполагает осознание того, что мир и социальная среда являются многомерными, а значит, и взгляды на этот мир различны и не должны сводиться к единообразию или в чью-то пользу».

Толерантность по М. Липману – терпеливость, выносливость, психическая устойчивость при наличии фрустраторов и стрессоров.

Характерные черты толерантности определены в преамбуле Устава ООН: «...проявлять терпимость и жить вместе, в мире друг с другом, как добрые соседи».

Понятие толерантности, хотя и отождествляется большинством источников с понятием терпения, имеет более яркую активную направленность. Толерантность не пассивное, не естественное покорение мнению, взглядам и

действию других; не покорное терпение, а активная нравственная позиция и психологическая готовность к терпимости во имя взаимопонимания между этносами, социальными группами, во имя позитивного действия с людьми иной культуры, национальной, религиозной или социальной среды.

Актуальность формирования толерантности определяется тем, что при ее отсутствии в поведении человека возникает не пустота, а противоположные черты — агрессивность, жестокость, насилие.

К факторам, способствующим развитию толерантности молодёжи, можно отнести те, которые связаны с процессом образования (осмысленность восприятия, расширение кругозора, развитие самосознания, формирование адекватной самооценки) и местом в социальной жизни. Здесь на первый план выходит проблема трудовой деятельности.

Образование не сводится к усвоению знаний. Это, скорее, изменение всего духовного мира личности, а не только социально-познавательного статуса. Говоря о значении образования для общества, уместно вспомнить высказывание древнекитайского философа Конфуция, который утверждал, что для процветания государства нужны три вещи — много хлеба, сильное войско и надлежащее состояние умов.

Главным приоритетом образования является качество образования, его адекватность запросам и потребностям общества, государства, личности. Влияние образовательного пространства вуза на нравственное развитие юношеского возраста осуществляется через действие идентификации, подражания, внушения, конформности. Поэтому доминирующим направлением в решении задач воспитания толерантности является ориентация личности будущего специалиста на духовные ценности при формировании ее профессиональных качеств.

Высшее образование, как часть общей образовательной системы, способно эффективно работать в этом направлении. Возможности для развития личности, повышения общей культуры и формирования толерантного сознания у студентов заложены, прежде всего, в программе гуманитарных дисциплин.

Применение диалоговых и дискуссионных методов помогает студентам в развитии умений не только формулировать, высказывать и отстаивать свои мысли, но и внимательно и уважительно выслушивать мнений оппонентов, не согласных с их точкой зрения. Принцип диалога, неразрывно связанный с принципом толерантности, должен являться не только средством обучения, но и его целью. Творческое использование принципа толерантности в процессе обучения становится залогом эффективности образования, с одной сто-

роны, а также создает благоприятные условия для дальнейшей распространения толерантности в другие сферы социальных отношений.

В многонациональном обществе существуют различные культурные традиции и моральные нормы, вместе с эволюцией самого общества отчасти изменяется и система ценностей. Но различие систем ценностей и норм морали не должны являться источником конфликтных ситуаций, поэтому именно сейчас стала особенно актуальной проблема становления терпимого отношения к людям иной этнической и конфессиональной принадлежности. Опасность возникновения межэтнических и межконфессиональных конфликтов, в том числе и грозящих перерасти в глобальные, требует формирования новой культуры отношений, построенных на уважении, принятии чужой культуры, умения находить решение проблемы через диалог, доброжелательно относиться к многообразию жизни. Одна из важных сфер, где осуществляется формирование толерантности сознания молодёжи — система образования.

ВПЛИВ РЕСУРСУ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ НА САМОРЕАЛІЗАЦІЮ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Л.О. БЄЛОВА, докт. соц. наук, професор

В.О. МЕЛЬМАН, канд. техн. наук, практичний психолог, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

На сучасному етапі ми можемо спостерігати, що студентська молодь у першу чергу реагує на виклики часу. Це відбувається завдяки відсутності стереотипів мислення та негативного досвіду минулого. Саме сучасні молоді люди більшою мірою прагнуть задоволення своїх духовних потреб (пізнання, творчість, спілкування, професійна діяльність).

Сутність духовних потреб полягає в прагненні до самореалізації, яка супроводжується активним включенням молоді в суспільні відносини, визначенням ціннісних орієнтирів, громадянської позиції, соціального та професійного статусу.

Процесу самореалізації молоді сприяє створення на державному рівні в цілому та на рівні вищого навчального закладу зокрема сприятливих умов для інтеграції молодого покоління в культуру сучасної цивілізації, реалізації її амбітних планів щодо забезпечення високого рівня якості життя.

Важливо зазначити, що на задовольняння потреб самореалізації студентської молоді суттєвий вплив має ресурс активності особистості, як особли-

вий вид діяльності або особлива діяльність, що відрізняється інтенсифікацією характеристик (цілеспрямованості, мотивації, усвідомлювання, емоційності, оволодіння засобами та прийомами діяльності та ін.), а також наявності таких властивостей як ініціативність та ситуаційність.

Аналіз наукових робіт закордонних та вітчизняних вчених дозволяє визначити ряд загальних суттєвих ознак активності особистості студента ВНЗ: єдність активності та діяльності особистості; наявність власного морального відношення, в якому відбито індивідуальний досвід студента; діяльність як форма самовираження, самоствердження студента; направленість на поліпшення навколишнього світу; внутрішня готовність студента до самостійності, що базується на потребах, інтересах, прагненні та бажанні енергійної та ініціативної діяльності.

На рисунку наведено основні види активності студента ВНЗ: структурні компоненти особистості та напрями навчально-професійної діяльності, які необхідно розвивати у рамках виховання студентської молоді для створення умов її самореалізації у ВНЗ.

Рисунок. Класифікація активності особистості студента ВНЗ

Таким чином, ресурс активності особистості студента складається з сукупності характеристик особистості та зовнішніх умов ВНЗ, розвиток удосконалення яких є вагомим фактором самореалізації студентської молоді.

РАЗВИТИЕ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ КАК УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ В ВУЗАХ

Я.С. БОЙКО, магистр, преподаватель

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Интеграция в международное образовательное пространство, процессы демократизации и гуманизации общественной жизни в условиях продолжающихся экономических реформ потребовали от высшей школы активного поиска путей совершенствования сложившейся в Украине системы национального образования. Одной из дисциплин образовательного цикла высшей школы является физическая культура.

Целью работы является разработка новой концепции о месте кафедры физического воспитания в структуре вуза и учебно-воспитательного процесса. Реальное воплощение данной концепции в физическом воспитании связано с разработкой современной технологии преподавания физической культуры, обеспечивающей требуемый уровень профессиональной психофизической готовности специалистов, выпускаемых вузами. Технологический подход к профессионально-прикладной физической подготовке студентов в высших учебных заведениях должен обеспечивать формирование в процессе обучения необходимых психофизических качеств будущих специалистов, прикладных знаний, умений и навыков, которые помогут им быстро адаптироваться к производственным условиям, повысить уровень профессиональной надежности. Повышение качества подготовки специалистов различных областей деятельности возможно путем активного использования научного и учебного потенциалов вузов при широком применении современных педагогических технологий. Совершенствование преподавания по новым технологиям и внедрение их в процесс обучения позволят студентам играть более активную роль в процессе образования, а преподавателям - иметь обратную связь.

Преподавание физической культуры должно осуществляться в настоящее время на основе профессиональных, оздоровительных, педагогических и информационных технологий, которые базируются на овладении новыми методами обучения и компьютеризации учебного процесса по физическому воспитанию. Поэтому актуальна разработка технологии преподавания физической культуры с обеспечением профессиональной психофизической готовности выпускников. Эта технология должна обеспечивать системный подход к подготовке специалистов на базе современных достижений теории и мето-

дики физического воспитания и спортивной тренировки, соответствовать современному уровню развития знаний, реальным образовательным задачам обучающихся, развивающимся потребностям общества.

Однако динамика и тенденция государственного и социального отношений к высшему образованию вообще и к физическому воспитанию студенческой молодёжи, в частности, заставляют уже сейчас серьёзно задуматься о перспективах предмета «Физическая культура» в вузах с позиции выживания. Прежде всего, наш предмет должен быть нужен своему вузу, соответствовать его специфическим особенностям.

Выводы. Подготовка специалистов с высокой степенью готовности к социально-профессиональной деятельности требует дальнейшего совершенствования работы кафедр физического воспитания.

НООСФЕРНЫЕ ВОСПИТАНИЕ И ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЦЕЛОСТНОГО МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТА МЕТОДАМИ САМООРГАНИЗАЦИИ

Т.В. БОНДАРЕНКО, доцент, мастер спорта СССР
по художественной гимнастике

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

В современных отраслях человекознания интегрированы многие научные подходы из многих наук, которые в той или иной степени реализуются в технологиях ноосферного образования. Н.В. Антоненко и М.В. Ульянова отмечают: сверхзадачей ноосферного образования является переориентация общества на созидательное осмысление человеком эволюционной неизбежности овладения новыми методами энергоинформационной самоорганизации и саморегуляции. Целью ноосферной педагогики воспитания и образования является обучение студентов целостному динамическому мышлению посредством мыслеобразов.

В работах академика Н.В. Масловой обоснована точка зрения, что синонимами «ноосферное» могут быть слова: инвайроментальное, экологичное, биосферное, научное, системное, креативное, виртуальное, биоритмическое, гармоничное, гуманное, инструментальное, экономичное, опережающее, инновационное, прогрессивное, оптимальное образование. Процесс познания теории ноосферного образования понимается как процесс взаимодействия

субъекта познания и объекта познающего. Целью познания является новое знание, т.е. получение информации на уровне знаковых моделей-систем. Онтологически воспитание и обучение являются процессами формирования, закрепления и обретения навыков в системе «природа-общество». Экологичное, здоровое, гармоничное мышление утвердится через снятие мировоззренческой установки антропоцентризма, выраженной фразами «биосфера для человека», «все для блага человека», «человек – царь природы» и становление биоцентризма – «человек в биосфере». Эра информатизации и единых коммуникационных систем требуют новой философии образования, смены парадигмы педагогического мышления, пересмотра категориального аппарата педагогики, отражающего новое видение реальных (материальных и идеальных) систем и появление новых нетрадиционных направлений изучения человека, например, социобиология, социоестественная история, холодинамика, эволюционная экология, синергетика и др.

Один из вопросов, на которые мы попытаемся ответить, – каким образом наиболее эффективно можно воздействовать на мышление студента, используя средства воспитания и обучения? За нас ответил известный кардиохирург и кибернетик академик Н.М. Амосов - самоорганизация. **Самоорганизация** определила биологическую эволюцию, в ходе ее сформировались элементы общего алгоритма разума, социальный и научно-технический прогресс, который сулит новый этап развития.

Высший этап самоорганизации материи выразился в биологической эволюции и появлении функции управления объектами с целевыми функциями субъекта разума: выживания, размножения, совершенствования. Разум – это аппарат управления через действия с моделями, по критериям оптимальности воплощающим целевые функции субъекта разума. Простейший разум есть уже в клетке в виде ее генома. Следующим уровнем стал мозг животных. Атрибутами разума служат: «моделирующая установка»: мозг, рецепторы (глаза, уши), органы исполнения – мышцы, источник энергии – тепло. Элементарный разум у животных обеспечивает реализацию инстинктов. Усложнение общего алгоритма разума у человека выражается в программах речи, творчества и в высших уровнях сознания, когда предметом слежения служит не только внешний мир, но и собственные мысли, которые получают возможность автономной жизни и саморазвития. Например, гипотезы и творчество, которые находят отражения в науке и искусстве. Любому разуму присущи недостатки: ограниченность (модели проще объектов), субъективность (оценка и решения зависят от чувств), увлекаемость (самоорганизация).

Эволюция мозга человека воплотилась в творчестве, в знаках, вещах, религии, науке, искусстве. Однако биологическая природа, выраженная в по-

требностях и целевых функциях, осталась и постоянно проявляется в его поведении.

Совершенствование студента на пути воспитания и образования в вузе, по кибернетическому подходу академика Н.М. Амосова, проявляется в повышении уровня сознания и умножении его «координат»: возрастают знания и расширяются объекты слежения и управления – от внешних предметов до собственных мыслей, до перевоплощения в разумы других людей и действий с заведомо нереальными моделями и мыслеформами – искусство, игры. Этим смягчается эгоизм поведения, и уменьшаются недостатки разума. Воспитанием студента (образованием, религией, идеологией) можно изменить врожденные потребности на 25%. Среди чувств-потребностей студентов необходимо последовательно воздействовать на мотивы деятельности: страх, голод, секс, собственность, общение, лидерство, интерес, свобода, игры, спорт. Самым значимым чувством студента является страх, а интерес – свобода и игра, спорт. С этих позиций и надо анализировать мотивы, на которые лучше воздействовать для формирования личности студента. Признание мировым сообществом относительной самостоятельности воспитания от образования требует особого рассмотрения специфики воспитания, его целей и задач.

Определений термина «воспитание» имеется много, как, впрочем, и других категорий педагогики и культуры. Воспитание – сложная, многогранная проблема общественного развития. Своими общественно-политическими, нравственными, социально-психологическими, мировоззренческими аспектами воспитание опирается на гуманитарные науки и воплощается в деятельности государственных, частных и общественных организаций, всех, без исключения, учебных заведений. *Воспитание – это неограниченный во времени и пространстве, непрерывный по своему характеру процесс передачи отдельными людьми и целыми поколениями другим людям и поколениям своих чувств, взглядов, убеждений, своих способов мышления и действия, его социального опыта и жизненной позиции.*

Воспитание призвано помочь личности студента разумно и взвешенно определять свое отношение к окружающей действительности, ее политическим, экономическим и нравственным сферам и вместе с тем формировать собственные взгляды на жизнь, свое мировоззрение, индивидуальность и самореализацию. Через воспитание студент усваивает моральные нормы общества, в котором он живет, трудиться, воспитывает в себе непримиримость к моральным аномалиям, способность бороться с ними и предотвращать их в меру своих сил и возможностей.

Воспитание студентов подчинено ряду принципов, имеющих определенный и стабильный характер. Принципы воспитания можно подразделить

на две взаимосвязанные группы – методологические и организационно-управленческие. **Методологические принципы воспитания** включают: системность, единство обучения и воспитания, социально-политическую устремленность, идеологический и политический плюрализм, национальную направленность, научность и светскость, гуманизм. Эти принципы реализуются в учебном процессе, учебно-исследовательской и научно-исследовательской работе, внеаудиторной воспитательной работе, физкультуре и спорте, в быту дома и в общежитии. **Организационно-управленческие принципы воспитания** студентов включают в себя: централизацию, демократизацию, партнерство педагогов и студентов, плановость и системность, функции кафедр, профилирование мероприятий, ведущую роль педагогов.

Во всех образовательных системах явственно выступает единство и взаимосвязь воспитания и обучения как близких, но не равнозначных компонентов высшего образования. К. Ушинский подчеркивал, что воспитание играет ведущую роль как решающая педагогическая категория, а обучение является лишь средством воспитания. Поэтому весь педагогический процесс должен быть подчинен именно воспитанию, ибо только на его основе формируется мировоззрение личности, ее нравственные нормы и социальная позиция - активная или пассивная. В студенческие годы в основном заканчивается формирование личности человека и проявляется её направленность. Поэтому реформа в системе образования, в первую очередь, должна инициировать переход к ноосферной парадигме воспитания студентов. Это сложно, однако та часть научно-педагогических работников высших учебных заведений, которые осознают свою социально-культурную роль и ответственность за деяния своих подопечных, обладает достаточным профессионализмом и готовы к нововведениям, и постепенно перестраивают учебно-воспитательный процесс в направлении формирования активности студентов на основе целостного, ноосферного мышления.

РОЛЬ СПОСОБУ ЖИТТЯ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНО АКТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Т.В. БОНДАРЕНКО, доцент, майстер спорту СРСР з художньої гімнастики
І.М. ЗВЯГІНЦЕВА, магістр, викладач, майстер спорту України з армспорту
*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Питання професійного становлення студента, формування його як соці-

ально активної особистості є актуальним і тому вивчається представниками різних напрямів науки. Значна увага приділяється теоретичним питанням становлення активної соціальної, професійно орієнтованої позиції майбутнього фахівця, вивченню деяких аспектів професійної свідомості та самовиховання, з'ясуванню сутності процесу самоорганізації діяльності, а також методам формування навичок та умінь самоорганізації майбутньої професійної діяльності студентів. Основна теза цього напрямку досліджень – особистість формується лише шляхом активної діяльності, тому ефективним способом формування у студентів умінь самоорганізації є залучення до самостійної роботи й самоорганізації.

Виділяють декілька видів спрямованості свідомості активної особистості:

1). Спрямованість на пізнання і самопізнання. Вона виявляється в готовності підвищувати свою психологічну компетентність, знаходити засоби для самовдосконалення, навчатися прийомам саморегуляції тощо.

2). Спрямованість на діяльність (трудова, громадська, спортивна, своє хобі). Досягнення в різних видах діяльності переконливо свідчить про успішність самореалізації. Вони підвищують самооцінку і самоповагу. Крім того, заглиблення у діяльність сприяє появі частих і тривалих станів натхнення, тобто робить цей стан стійким. Стан натхнення, у свою чергу, справляє саногенний вплив на різні сфери психіки.

3). Інтеракційна спрямованість – це спрямованість на міжособистісну взаємодію або посилення соціальних зв'язків, соціального впливу.

Психологи звертають увагу на те, що активна життєва позиція, вироблення якої складає стрижень етичного виховання, можлива лише на основі розвиненої самодисципліни і глибокого засвоєння норм загальнолюдської моралі, тобто через самовиховання й самоорганізацію. Формування потреби самовиховання відбувається внаслідок перетворення зовнішніх вимог до людини у внутрішні вимоги до своєї особистості. Засобами самовиховання є самоорганізація, самопримушування, самовизначення, самоподолання, самопідкорювання, самонаказ, самонавіяння, самопокарання, самозаохочення та ін.

Для підготовки себе до фізичного самовиховання необхідно перш за все навчитися долати такі відчуття й емоції, як страх, інерцію спокою, уміння терпіти біль, втому, великі фізичні навантаження і всі негативні відчуття, що пов'язані з ними. В основі будь-якого самовиховання і всіх його складових, лежить сила волі людини.

Здоровий спосіб життя (ЗСЖ), як і особистість в цілому реалізується не через окремі акти (хоча це важливо), дотримання законів, культурних і ро-

динних установок, що знаходять своє віддзеркалення у вчинках і рисах характеру, а проявляється в долі людини, її життєвому шляху, в біографії.

Виходячи з базових понять гармонійного розвитку особистості, є всі підстави вважати найбільш біоадекватним й ефективним механізмом формування гармонійно розвиненої особистості дотримання ЗСЖ.

Як вважає Д. А. Ізуткін, в основу ЗСЖ, слід було б покласти ряд принципів, зокрема такі:

1). носієм здорового способу життя є людина як істота діяльна і в біологічному, і в соціальному відношенні;

2). людина виступає як єдине ціле в єдності біологічних і соціальних характеристик;

3). ЗСЖ сприяє повноцінному виконанню соціальних функцій;

4). ЗСЖ включає можливість попередження захворювань.

На думку провідних медичних фахівців у сфері фізичної культури, ЗСЖ – це реалізація комплексу єдиної науково обґрунтованої медико-біологічної і соціально-психологічної системи профілактичних заходів, в якій важливе значення має правильне фізичне виховання, належне поєднання праці і відпочинку, розвиток стійкості до психоемоційних перевантажень, подолання труднощів, пов'язаних із складними екологічними умовами довкілля, та усунення гіпокінезії.

Суть ЗСЖ полягає у забезпеченні оптимального задоволення потреб людини за умови і на основі оптимізації розвитку, стану і функціонування організованих внутрішніх і зовнішніх систем і зв'язків індивіда й суспільства. Структура ЗСЖ включає духовний, соціокультурний і правовий простір розвитку і діяльності людини, екологічне і предметно-речове навколишнє середовище індивіда, що, у свою чергу, залежить від економічних, промислово-виробничих, агрокультурних, комунікаційних чинників. ЗСЖ виражає також певну орієнтованість діяльності особи у напрямі зміцнення і розвитку особистого і суспільного здоров'я.

Тим самим здоровий спосіб життя пов'язаний з особистісно-мотиваційним втіленням індивідами своїх соціальних, психологічних, фізичних можливостей і здібностей. Звідси стає зрозумілим важливе значення формування ЗСЖ у створенні оптимальних умов функціонування індивіда і суспільства.

Спосіб життя і ЗСЖ – це не тільки система харчування і руху, що вироблена багатьма поколіннями відповідно до етнокультурних особливостей середовища, але й уся сфера психічних та емоційних взаємовідносин з довкіллям. Той чи інший спосіб життя здатний як збільшувати, так і зменшувати

тривалість життя; як усувати чинники, що скорочують його тривалість, так і спричиняти розвиток захворювань, пов'язаних з віком.

ПРОЕКТ «3D MODELS IN GOOGLE EARTH». ИТОГИ ПЕРВОГО ГОДА

Б.П. БОЧАРОВ, канд. техн. наук, доцент

М.Ю. ВОЕВОДИНА, старший преподаватель

И.Л. ЯКОВИЦКИЙ, канд. техн. наук, доцент

Харківський національний університет міського господарства

імені О.М. Бекетова

С 1 октября 2013 года Google прекратил размещение геомodelей в слое фотореалистических зданий. До этого момента мы успели создать более 300 моделей.

Географическое положение	Моя школа в Google планета Земля	Памятники архитектуры, историческая застройка	Все Трехмерные модели
Харьков	60	119	179
Харьковская область	20	16	36
Луганская область	11	14	25
Житомирская область	8	10	18
Донецкая область	8	10	18
Крым	4	8	12
Днепропетровская область	3	2	5
Запорожская область	3	1	4
Николаевская область	2	3	5
Полтавская область	2	0	2
Сумская область	1	0	1
Черновицкая область	0	1	1
США	0	4	4
Египет	0	1	1
Марокко	1	0	1
Россия	1	0	1
Всего	124	189	313

Google прекратил только занесение новых моделей в общую базу данных (слой фотореалистических зданий), однако осталась возможность создания пользовательских баз данных (слоев) и воспроизведения в Google Earth геомodelей из этих слоев.

Огромный опыт, накопленный в рамках проекта «3d models in Google Earth», не только продолжить создание геомodelей и размещение их на нашем пользовательском слое, но и размещать модели, созданные не в нашем университете. Таким образом, ХНУГХ может стать «интегратором геомodelей» в Харькове и других частях Украины.

Следует отметить, что размещение геомodelей в пользовательском слое позволит значительно улучшить их качество, так как специалисты Google, рассматривающие и оценивающие модели не всегда уделяли этой работе должное внимание (некоторые модели приходилось удалять слоя из фотореалистических зданий, они были очень низкого качества и портили репутацию университета).

Для оценки моделей (и принятия решений о размещении моделей в пользовательском слое университета) была создана группа из лучших студентов, которые принимали участие в проекте «3d models in Google Earth» в 2012/2013 учебном году. В эту группу вошли:

- Афанасьева Инна (группа А 2010-2)
- Вакуленко Евгений (группа ЕСЕ 2011-1)
- Донская Светлана(группа А 2010-2)
- Жиленко Людмила(группа А 2010-2)
- Золочевская Виктория (группа СДС 2011-1)
- Кухар Виталий (группа А 2010-3)
- Малыхин Максим (группа ЕСЕ 2011-1)
- Несен Анастасия (группа А 2010-1)
- Панасенко Артем (группа А 2010-1)
- Скоробогатько Алексей (группа А 2010-3)
- Сметанина Вероника (группа А 2010-1)

СВОБОДА ПОВЕДЕНИЯ И УВАЖЕНИЕ

В.В. БУДКО, докт. филос. наук, профессор

Харьковский национальный университет городского хозяйства

имени А.Н. Бекетова

Свобода поведения многогранна. Она может выражаться в игре возможностями познанных обстоятельств, в игнорировании обстоятельств в угоду удовлетворения потребностей и в отстранении от обстоятельств и потребностей на пути к обезличенному состоянию. Последний вид свободы поведения не типичен для

нашей молодёжи и потому не подлежит рассмотрению.

Чтобы играючи пользоваться возможностями познанных обстоятельств, необходимо познать обстоятельства. Обстоятельства состоят из природной и общественной среды. Познание природы выявляет возможности приспособления к ней и преобразования её. Познание общества выявляет не только его возможности, но и возможности познающего как части общества. Поведение индивида в обществе предполагает знание или догадку о свойствах других индивидов. В его отношениях с ними устанавливаются взаимное уважение или не уважение.

Уважение означает признание другого равным себе или превосходящим тебя в том, что вызывает восхищение. Равенство и превосходство индивидов возможно на различных уровнях общественных и биологических отношений. Осознание равенства или превосходства существует в обществе, уважение как их признание тоже существует в обществе. Биологическое в обществе выглядит предметом уважения лишь постольку, поскольку в нём проявляется общественное, человеческое (таким могут быть телесные достижения спортсмена, танцора, космонавта и т.п.). Отношения равенства и превосходства в обществе различны для каждой социальной группы, но существование общества покоится на минимуме черт равенства между людьми, пренебрежение которым ведет к вырождению или исчезновению общества.

Признание равенства или превосходства другого является для индивида отношением к самому себе через другого, к своим достижениям и возможностям как сопричастного к обществу других индивидов. Уважая других, индивид уважает себя. Не уважая других, индивид не уважает себя, подавляет в себе основу человеческого общежития, существования общества.

Поведение индивида, демонстрирующее равенство с другими или превосходство, восхищающее других, т.е. уважительное поведение укрепляет и развивает общество. Поведение без уважения к другим антиобщественно, потакает своим слабостям и порокам, унижающим индивида. Это касается не только преступлений, но и манер в обществе, лексики речи и т.д.

Чтобы быть свободным в обществе в рамках его возможностей, необходимо знать общество. Знание общества возникает как из изучения его, так и из наблюдения за поведением индивидов и социальных групп. Это означает, что свобода поведения индивидов, основанная на уважении, возникает не стихийно, а в результате образования, включающего воспитание. При этом, если образование заигрывает с несоциальным естеством индивида, то поведения, основанного на уважении к другим, не дождаться.

СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Я.О. БУТКОВА, студентка

Ю.І. Чернецька, канд. пед. наук, доцент

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної Ради

Виховання молоді останнім часом неможливо уявити без використання сучасних інформаційно-технічних засобів, гаджетів і технологій. Актуального значення набувають засоби, допомогою яких користуються суспільство і соціальні інститути, прагнучи забезпечити соціальну рівновагу. До них відноситься соціальна реклама, оскільки, крім інформаційної функції, вона виконує адаптивну й виховну функції. До того ж, емоційна насиченість соціальної реклами дозволяє швидко і коректно включати індивіда в систему соціальних відносин і зв'язків, тому роль соціальної реклами в питанні формування механізмів соціального виховання підростаючих поколінь значно зросла.

Під соціальною рекламою розуміють особливий вид розповсюдження некомерційної інформації, спрямованої на досягнення певних цілей. Основним джерелом появи соціальної реклами є сучасне суспільне життя, яке насичене конфліктними ситуаціями і протистояннями на рівні соціальних груп, і тому гостро потребує вирішення на основі творчого переосмислення і надання глядачеві «завуальованих» шляхів вирішення проблемних ситуацій.

Проблема використання соціальної реклами стала об'єктом наукових досліджень багатьох науковців в галузі гуманітарних наук, зокрема її досліджували зарубіжні вчені А. Дейан, К. Бове, Л. Кортленд, Ф. Котлер, А. Маслоу, Л. Фестінгер, та сучасні вітчизняні вчені Т. Астахова, А. Балашова, В. Вайнер, В. Герасимов, Л. Горбунов, Б. Панасюк, У. Потапова та ряд інших вчених. У соціально-педагогічній літературі цьому аспекту приділяли увагу науковці О. Безпалько, М. Галагузова, І. Зверева, А. Капська, Л. Мардахаєв, С. Пальчевський, І. Толстоухова, Є. Холостова.

Сучасна соціальна реклама часто розрахована на молодіжну аудиторію, яку хвилюють загальнолюдські проблеми: боротьба з насильством, пропаганда усвідомленого батьківства тощо. Особливо небезпечними в останні часи є проблеми формування соціально-негативних явищ, такі як погіршення здоров'я сучасної молоді, наркоманія, поширення ВІЛ/СНІД.

Для ефективного розв'язання цих проблем засобами соціальної реклами необхідно вирішити основні задачі соціальної реклами, а саме: вплинути

на свідомість цільової аудиторії шляхом позитивного вирішення даної проблеми; орієнтувати молодь на актуальні соціальні цінності; сприяти гармонізації, проявам соціальної активності суспільства; створювати сприятливий емоційний настрій.

Під час професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів у КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» ХОР, у рамках реалізації проекту «Харкову – здорові покоління» та за підтримки Харківської громадської організації «Позитив», яка опікується проблемами наркозалежних та ВІЛ-інфікованих осіб, студентським авторським колективом було створено ряд плакатів, малюнків, рекламних роликів та відео сюжетів профілактичної спрямованості.

Демонстрація такої соціальної реклами є ефективним засобом запобігання поширення соціально-небезпечних хвороб, слугує приводом для навчальних дискусій з метою підвищення професійних якостей майбутніх фахівців, сприяє формуванню загальнолюдських цінностей.

Таким чином, використання соціальної реклами як засобу соціального виховання серед молоді є важливим завданням і напрямом соціально-педагогічної роботи, що дозволить запобігти поширенню соціально-негативних явищ, надасть можливості популяризувати діяльність соціальних осередків, громадських організацій соціальної спрямованості, розміщуючи суспільно-корисні рекламні матеріали, а також є ефективним способом підвищення професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів.

ВОСПИТАНИЕ ТОЛЕРАНТНОСТИ И КУЛЬТУРЫ МЕЖНАЦИОНАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ У СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ НА УРОКАХ ПО СТРАНОВЕДЕНИЮ

И.В. ВАЛЬЧЕНКО, канд. филол. наук, доцент

Т.А. ПЛОТНИКОВА, старший преподаватель

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Интеграция Украины в международное социально-экономическое, политическое и культурно-образовательное пространство предполагает постоянное увеличение количества студентов-иностранцев в высших учебных заведениях. Это касается как студентов 1-5 курсов, так и иностранцев, которые проходят курс довузовской подготовки на подготовительных факультетах. Преподаватели, работающие с этим контингентом студентов, особенно на

уровне подготовительных факультетов, обязаны в ходе учебно-воспитательного процесса придерживаться определённых норм культуры межнационального общения. Именно знание и соблюдение таких норм, а также высокая степень толерантности обеспечивает бесконфликтное и эффективное управление учебным процессом.

Дисциплину «Страноведение» студенты-иностранцы изучают на подготовительном факультете во втором семестре. Это период, когда студенты входят в активную стадию адаптации, освоив основы языка, необходимые для дальнейшего обучения. От качества адаптации зависит психологическое состояние студента, следовательно, и его успеваемость в процессе обучения.

Процесс социально-культурной адаптации студента направлен на преодоление следующих проблем, которые появляются в его жизни в процессе погружения в новую для него национально-культурную среду. Это:

1). необходимость быстрого приспособления к незнакомой или малознакомой культуре; 2). самостоятельная жизнь вдали от семьи и родины, что для многих происходит впервые; 3). отрыв от привычного круга общения и необходимость самостоятельно принимать решения и отвечать за свои поступки; 4). новая специфика учебного процесса и новый темп обучения;

В ходе учебно-воспитательного процесса перед преподавателем стоит нелёгкая задача создать для студента максимально комфортные условия, чтобы процесс адаптации не только прошёл по возможности безболезненно, но и способствовал формированию и раскрытию личностных качеств студента.

Поведенческая культура студента-иностранца проявляется в различных формах. Это внешний вид, причёска, манера одеваться. Не секрет, что многие студенты совершенно не знакомы с нормами, которые приняты в нашей стране. Например, многим приходится объяснять, что находиться в головном уборе в аудитории недопустимо. Конечно, все элементы поведенческой культуры тесно связаны как с обычаями и традициями страны, так и с личным уровнем культуры, воспитания и образованности студента. Вот здесь и проявляется все мастерство преподавателя, способность учебного сотрудничества со студентом, использование персонального подхода к каждому студенту, положительный эмоциональный фон, толерантность. Кроме того, обязательным является использование историко-культурных и социально-бытовых сравнений, объяснение норм поведения, принятых в нашей стране, которые помогли бы быстрому и безболезненному процессу социализации иностранных студентов.

Курс по «Страноведению» призван на фактическом материале закрепить работу преподавателя и расширить знания иностранных студентов о стране, в

котрою они учаться и живут. С этой целью при изучении курса по страноведению используются следующие виды работы:

1). доступная для понимания подача материала. Студент знакомится с основными вехами истории страны, её обычаями, традициями, культурными нормами.

2). широкое использование наглядности: иллюстративный материал, таблицы, карты, схемы.

3). использование интерактивных методов обучения: демонстрация фильмов, с последующим обсуждением, использование музыкальных записей.

4). подготовка студентами собственной презентации по теме, с демонстрацией наглядных материалов: национальной одежды, сувениров, рекламной продукции.

5). проведение экскурсий, связанных с историей и традициями, которые были бы понятны и интересны студентам. Как пример можно привести экскурсию в музей украинской свадьбы в с. Будищи Полтавской области, музей гончарства в с. Опошня и др.

Все формы работы повышают интерес студентов к предмету «Страноведение», а через него и к богатым традициям, культуре и истории нашей страны. Это, несомненно, способствует воспитанию толерантности и повышает культуру межнационального общения как между студентами из разных стран в группе, так и между иностранными студентами и гражданами Украины.

ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ СПОРТИВНОЇ МЕДИЦИНИ

О.Є. ВАШЕВ, канд. мед. наук, доцент,

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Однією з форм роботи лікаря спортивної медицини, тренера-педагога та реабілітолога є організація та проведення лікарсько-педагогічного контролю за тренувальними заняттями та змаганнями. Положення М.А. Семашка «Без лікарського контролю не може бути фізичної культури з кожним роком набуває ще більшої актуальності.

Зв'язок медицини і фізичної культури, контроль за фізичними навантаженнями еволюціонує з найдавніших часів. Так, Гіппократ (460-377 рр. до н.е.) вважав, що довголіття людини визначене тим, наскільки правильно вона

приймає «їжу для життя», якою були заняття оздоровчим бігом, гімнастикою, плаванням тощо. Він першим поставив питання щодо правильного дозування фізичних навантажень залежно від статі, віку й фізичного розвитку, а також намагався визначити показання та протипоказання відносно застосування фізичних вправ. Еволюціонує й фізична реабілітація як оздоровча галузь й педагогічна освітянсько-виховна професія в якій відновлювальний процес зумовлений не лікуванням, як у клінічній медицині, а, перш за все, оздоровленням завдяки використанню фізичних навантажень. Тому майбутні студенти-професіонали повинні добре знати особливості впливу на організм фізичних навантажень, уміти правильно організувати і проводити оздоровчотренувальний процес, а також набувати навичок у здійсненні самостійного психофізичного контролю, до якого в процесі освітянської діяльності вони обов'язково приєднуються у формі лікарсько-педагогічних спостережень у процесі тренувальних занять, як дослідження лікаря, тренера-педагога (реабілітологів) безпосередньо під час проведення тренувального заняття з метою оцінки впливу фізичних навантажень на організм студентів.

Ці дослідження є основною частиною комплексного, поглибленого медичного обстеження студентів. За допомогою цих спостережень можна вирішувати найрізноманітніші завдання, які однаковою мірою цікавлять лікаря, тренера-реабітолога і студента. Найважливішим завданням є отримання свідчень про загальний вплив на організм навчально-тренувальних занять, що дає можливість визначити ступінь відповідності фізичних навантажень функціональним можливостям студентів та коригувати тренувально-виховний процес. Робота спортивного лікаря з тренером групи спортивного вдосконалення дозволяє визначити рівень спеціальної тренуваності спортсменів.

Завдання та форми організації досліджень: 1). оцінка санітарно-гігієнічних умов проведення тренувальних занять та змагань; 2). оцінка відповідності засобів і методів фізичного виховання, які застосовують у педагогічній роботі тренера чи реабітолога, віковим особливостям і рівню рухової підготованості осіб, які займаються фізичними навантаженнями; 3). визначення об'єму та інтенсивності тренувальних навантажень та їх відповідність функціональним можливостям організму; 4). визначення функціонального стану і рівня тренуваності студента-спортсмена; 5). оцінка змін у стані здоров'я студентів; 6). оцінка й вибір педагогічних, медичних та психологічних засобів і методів відновлення (реабілітації) фізкультурників та спортсменів. Успішне проведення досліджень можливе тільки за наявності взаєморозуміння та підтримки, хорошого контакту між лікарем, тренером і студентом.

Форми організації досліджень: безпосередньо на тренувальному занятті; до тренувального заняття і через 20-30 хвилин після нього; дослідження періоду відновлення через 4-6 годин, 24-48 годин після тренування; дослідження в день тренування; дослідження по мікроциклах (тижневих, місячних); дослідження після відпочинку. Характеристики форм досліджень студентства: оперативний; поточний та етапний, які використовуються на кафедрі фізичного виховання і спорту університету.

К ВОПРОСУ ФОРМИРОВАНИЯ ДУХОВНОГО МИРА СТУДЕНТОВ

С.Д. ВИННИЧЕНКО, канд. техн. наук, доцент

Харьковский национальный университет строительства и архитектуры

Т.А. ИВАНОВА, канд. техн. наук, доцент

Харьковский национальный университет им. В.Н. Каразина

Для развивающегося гуманистического общества, которое строится в соответствии с определёнными идеалами, огромное значение имеет, каким способом общественное бытие формирует у людей новые ценностные ориентации, установки, в какой степени они определяют мотивы их поведения.

Совершенствование процесса формирования личности, которая была бы способна по своим профессиональным качествам, мировоззренческим установкам и ценностным ориентациям активно участвовать в решении различных проблем общества – серьёзная задача.

Формирование духовного мира личности – процесс бесконечный, имеющий начало и не имеющий конца, процесс, всецело зависящий как от духовного богатства личности, так и от многообразия и социальных связей и отношений, характера отношений, господствующих в обществе.

Важная роль в совершенствовании воспитательной работы принадлежит высшей школе. Всё дело воспитания, образования и обучения студенческой молодёжи должно стать воспитанием в ней общечеловеческой морали, высокой гражданской сознательности.

Объективным условием нравственного развития и формирования личности является активное и сознательное участие в её развитии общества, в защите общечеловеческих ценностей. Общая идея и направленность гуманистического воспитания остаются постоянными, но методы и формы должны меняться с учетом конкретных условий, ситуаций, периодов развития новых социальных качеств личности в конкретной системе общественных отношений.

Духовное богатство личности определяется мерой усвоения ею социального опыта действительных общественных отношений. Процесс воспитания студенческой молодёжи сложный и своеобразный в силу специфики объекта исследования. Существенную роль для каждого студента играет потребность в самоутверждении, стремлении утвердить себя в коллективе, сфере своей профессиональной деятельности. Поэтому задача преподавателя – воспитать у студентов разумные потребности, культуру потребления, формировать общественно значимые интересы.

Задача преподавателя не сводится к тому, чтобы свою деятельность по воспитанию студентов строить только на дифференцированном подходе. Не умаляя, конечно, важности этой стороны процесса воспитания, необходимо формировать, утверждать, развивать такую систему коллективных отношений в студенческой группе, которая обеспечивала бы взаимодействие, взаимодополнение, взаимоконтроль каждого члена группы и побуждала бы его к самовыражению и самоутверждению лучших качеств человека.

Люди от природы наделены индивидуальными чертами: различными типами нервной деятельности, неодинаковой способностью чувствовать и мыслить, волевыми качествами, задатками эмоционального или рационального восприятия. Все эти качественные черты должны учитываться в процессе обучения и воспитания студентов. Известно, что сознание личности всегда выступает неким обобщённым результатом взаимодействия его индивидуальных черт и свойств с социальной средой, коллективом, группой, что остаются неповторимыми ее особенностями как индивидуума.

Безусловно, что в воспитательной работе со студентами роли обучения в формировании мировоззрения, моральных качеств, отвечающих потребностям общества, отводится одно из главных мест.

РОЛЬ ТА МІСЦЕ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА НА ЕТАПІ ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ УЧНЯМИ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Ю.К. ВОЛКОВА, студентка

Л.В. ПАХОМОВА, викладач

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної Ради

На сучасному етапі розвитку суспільства професійне самовизначення школярів відбувається найчастіше стихійно. Середня загальноосвітня школа посідає особливе місце у процесі формування профорієнтаційного самовиз-

начення. Провідну роль тут відіграє соціальний педагог, який повинен бути організатором і координатором у розв'язанні проблеми соціально-професійного самовизначення старшокласників, проте на сьогодні відсутня продумана, педагогічно обґрунтована система профорієнтаційної діяльності соціального педагога загальноосвітньої школи щодо формування й розвитку в школярів якостей конкурентоспроможної соціально-успішної особистості.

В Україні діяльність профорієнтації почала розгортатися в перші роки ХХ ст. Були зроблені ряд обстежень, що стосуються вибору професії учнями, що вчаться в різних типах шкіл. В процесі цієї роботи було вирішено з'ясувати, які професії привертають найбільшу увагу, в чому причини, спонукачі молодих людей йти по тому або іншому трудовому шляху.

Аналіз наукових досліджень свідчить, що предметом уваги вчених були проблеми, пов'язані з дослідженням системи професійної орієнтації учнів, підготовки їх до свідомого вибору професії (Б. Федоришин); необхідності формування в молоді вмінь самостійного пошуку та аналізу знань про різні види професійної діяльності (М. Захаров, С. Чистяков); проблеми професійної орієнтації у зарубіжних країнах (Н. Абашкіна, Н. Лавриченко).

На даний час профорієнтаційна робота соціального педагога в школі підпорядковується в положеннях щодо розвитку освіти в Україні, викладені у законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», в Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття»), Національній доктрині розвитку освіти в Україні, «Концепції профільного навчання», а також нормативно-правових документах Міністерства освіти і науки України.

Базисними компонентами діяльності шкільного соціального педагога вважатимемо: індивідуально-особистісну спрямованість і соціальну орієнтацію в їх єдності.

Основне завдання профорієнтаційної роботи – допомогти сформувати у дітей ефективне рішення, яке вплине на вибір професії та буде віддзеркалювати як індивідуальні так і суспільні потреби. Вибір професії – це процес, що складається з ряду етапів, тривалість яких залежить від зовнішніх умов та індивідуальних особливостей суб'єкта вибору професії.

Вважаємо за необхідне, по-перше, розробити цілісну педагогічну систему діяльності соціального педагога з профорієнтації учнів загальноосвітньої школи; по-друге, науково обґрунтувати доцільність формування комплексу морально-вольових якостей у старшокласників, які сприятимуть самореалізації особистості в майбутній професійній діяльності.

Таким чином, ураховуючи специфіку діяльності соціального педагога – спеціаліста, що здійснює соціально-педагогічну діяльність, об'єктом якої є

діти та молодь, що потребують підтримки й допомоги в процесі соціалізації як основної умови самореалізації, самоствердження особистості, розглядати- мемо його як організатора й координатора у розв'язанні проблем вибору професії.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В ФОРМУВАННІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Т.С. ГАЙДАР, викладач

Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

Головною метою сучасної освіти має стати відтворення культури та інтелекту суспільства в багатогранності загальнолюдських та національних зразків. Міжнародний досвід свідчить, що освіта – капіталовкладення, здатне принести нагороду в майбутньому.

Провідне місце в сучасній освіті займає проблема поведінки студентської молоді, її ставлення до освітніх інститутів, наміри та замисли, мотиви і стимули освіти.

На сучасному етапі молодь треба розглядати як джерело поповнення фахівцями в різних галузях. Навчальний заклад на сьогоднішній день найбільше цікавить проблема підготовки фахівців електромеханічного профілю, підвищення профільної підготовки молодших спеціалістів, їх вихованість. На заняттях з електротехнічних дисциплін викладачі обов'язково використовують виховні елементи, направляють майбутніх фахівців на засвоєння значимості майбутньої професії.

Виховання студентів в процесі навчання, та врахування їхньої життєвої позиції, яка впливає на характер поведінки студента, дає змогу простежити зв'язок між зовнішніми і внутрішніми факторами виховання.

Викладачі предметів та майстри виробничої практики повинні не тільки дати студенту знання та надати їм професійних навичок, але й розвинути кращі людські риси характеру, любов до майбутньої професії. Тому важлива роль у вихованні сучасного студента належить навчальному закладу, його педагогічним працівникам.

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ УСПІШНОГО ФАХІВЦЯ

Ю.І. ГАДЯЦЬКИЙ, викладач

*Електромеханічний технікум Харківського національного університету
міського господарства імені О.М.Бекетова*

Мета навчання та виховання у вищій школі – допомогти майбутньому фахівцеві знайти місце в житті, побачити власне самоцінність, своє призначення, стимулювати прагнення до самовдосконалення. Є необхідним також свідоме й емоційне схвалення вибраної професії, що дає вище задоволення і становить сенс і щастя його життя; розуміння творчої природи професійної діяльності, що потребує величезних нервово–психічних витрат, постійної роботи над собою.

Такий підхід у процесі навчання допомагає майбутньому фахівцеві у самоорганізації і самоствердженні, у пошуках чинників для постійного власного особистісного зростання, у створенні умов для активного пошуку не тільки сенсу свого життя, але й особистісного сенсу професійної діяльності. Отже за сучасних умов велика увага приділяється професійному успіху як важливій умові життєвої успішності.

Відомо, професійний розвиток є невіддільним від особистісного, оскільки кожний із них заснований на принципі саморозвитку і творчої самореалізації. Внутрішній світ людини характеризується необмеженими психічними можливостями, які вона використовує впродовж життя. У нових історичних умовах виникає необхідність у наукових пошуках, спрямованих на формування особистості, що усвідомлює свої можливості, прагне до самоосвіти, самовдосконалення, максимальної самореалізації, до досягнення щастя й успіху як у житті, так і в професійній діяльності. Методологічна особливість такого підходу — це постійна цілеспрямована робота над самим собою.

Важливу роль у формуванні спрямованості на успішну професійну діяльність відіграє професійне самовиховання, оскільки воно зумовлює випереджувальне віддзеркалення у свідомості людини тих дій і вчинків, які вона збирається здійснити у процесі соціалізації та професійного становлення, визначення тих рис і якостей, які вона має намір виробити в собі для успішної професійної діяльності.

Отже, у процесі формування спрямованості на успішну професійну діяльність студент, відповідно до обраної мети, розвиває в собі професійні й особисті здібності й характеристики, увільняючись від звичок і якостей, що заважають самореалізації. Тому важливим є залучення викладачів вищого

навчального закладу для надання практичної допомоги студентам у професійному самовихованні.

ДИСТАНЦИОННЫЙ КУРС «КУРАТОР СОДЕРЖАНИЯ»: АНАЛИЗ ТИПОВЫХ ОШИБОК ПРИ РАБОТЕ С ИНФОРМАЦИЕЙ

М.И. ГЛАВЧЕВ, канд. экон. наук, доцент

Ю.Н. ГЛАВЧЕВА, зам. директора научно-технической библиотеки

Национальный технический университет «Харьковский Политехнический Институт»

Миром владеет тот, кто владеет информацией об информации.

Сегодня мы все являемся потребителями и создателями различной информации во всемирной сети Интернет. Интернет мы используем для решения профессиональных задач, получения финансовой прибыли, развлечений, общения, самореализации.

Аналитическая фирма, специализирующаяся на исследованиях рынка информационных технологий International Data Corporation (IDC) прогнозирует, что к 2020 году доля полезной информации составит всего лишь 35% от всей сгенерированной. В сети Facebook ежемесячно выкладывается в открытый доступ 30 млрд новых источников информации. Образованный человек в XVII века за всю жизнь получал и обрабатывал за месяц столько информации, сколько современный человек - за месяц.

Современные интернет технологии поддерживают большое разнообразие форм и видов представления контента: текст, видео, фото, презентации, форумы, блоги и др. Изобилие информации, растущее число открытых ресурсов, динамичность информационной среды, разнообразие методов работы с электронными данными вызвали необходимость дополнительного обучения навыкам работы с информацией в современных условиях.

Именно эту задачу решает дистанционный курс «Куратор содержания». Курс проводится на базе Проблемной лаборатории дистанционного обучения НТУ «ХПИ». Авторы и тьюторы курса: руководитель Проблемной лаборатории дистанционного обучения НТУ «ХПИ» проф. Кухаренко Владимир Николаевич; зам. директора библиотеки НТУ «ХПИ» Главчева Юлия Николаевна; ведущий научный сотрудник ХНУВД Бугайчук Константин Леонидович. Основные разделы курса: инструменты поиска информации в Интернет, достоверные источники информации, определение «научной ценности» ин-

формации, персональная учебная среда и персональная учебная сеть, методы и инструменты работы куратора содержания, области применения курирования.

За рубежом термин «content curation» традиционно используется в музейном деле и относится к специалисту в области определения культурно-исторической ценности предметов искусства и артефактов, который производит их отбор, обеспечивает сохранность ценных предметов в музейных фондах. Такой специалист прежде всего высокообразованный, является экспертом в своей предметной области. Термин «куратор содержания» в рамках одноименного дистанционного курса трактуется также. Куратор содержания работает с информацией. Он владеет навыками быстрого обмена данными, агрегирования, поиска, отбора, систематизации, хранения, анализа, создания отчетов, дальнейшего распространения информации.

Библиотека НТУ «ХПИ» обеспечивала обучение по темам: поисковые системы общего назначения и специализированные; электронный каталог как часть справочно-поискового аппарата библиотеки; продукты семейства Google; источники информации, их формирование и виды доступа к ним; научные метрики журналов и авторов; наукометрические базы данных.

На основе анализа результатов выполнения заданий курса по «библиотечным» разделам, выделены типовые ошибки пользователей при работе с информацией, определен ряд направлений для дальнейшего усовершенствования курса «Куратор содержания».

Основные ошибки возникают при:

- выборе поискового инструмента или источника информации;
- работе с различными интерфейсами поисковых систем и электронных библиотек (агрегаторов);
- формирование поискового запроса: подбор ключевых слов, использование расширенного поиска и логических операторов.

Единого универсального алгоритма поиска не существует. Результат поиска зависит от множества факторов. Постоянное курирование содержания позволяет приобрести практические навыки и сформировать оптимальный индивидуальный алгоритм проведения Нового поиска.

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Т.О. ГЛАДУН, В.В. ГЛАДУН, студенти

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Щоб бути успішним в сучасному світі, людина повинна володіти певними особистісними якостями – бути готовим до будь-яких змін, вміти швидко й ефективно адаптуватися до нових умов, бути рухливим у професійній сфері, тобто бути мобільним. Сьогодні в світі процеси глобалізації та інтеграції ставлять спеціаліста перед необхідністю бути постійно готовим до переміщень в соціальному просторі, гнучко взаємодіяти з різними соціальними системами і суб'єктами суспільства. Зростаючі обсяги інформації вимагають від фахівця вміння оперативно оновлювати свої знання. А мінливі умови професійної діяльності змушують працівника протягом трудового життя неодноразово освоювати нові способи та види діяльності в професії, підвищувати рівень освіти і кваліфікації.

Поняття соціальної мобільності в соціології запропонував Пітірим Сорокін («Соціальна мобільність», 1927 р.). Під соціальною мобільністю він розумів, по-перше, перехід індивідів з однієї соціальної групи в іншу, по-друге, зникнення тих чи інших соціальних груп і появу інших, по-третє, зникнення і заміну сукупностей певних соціальних груп елементарного та кумулятивного характеру.

Серед радянських соціологів поняття «мобільність» розглядається у роботах Н. Аітова, Т. Заславської, М. Рудкевича, Ф. Філіпова.

Аналіз наукової літератури засвідчує, що проблема соціальної мобільності розглядається наразі в різних аспектах, одним із яких є формування професійної мобільності майбутніх фахівців різних галузей діяльності: економічної, педагогічної, управлінської тощо (О. Дементьєва, Є. Іванченко, Н. Кожемякіна, Р. Пріма). Це є цілком закономірним явищем, оскільки пріоритетними завданнями університетської освіти є не лише підготовка фахівців у парадигмальному векторі компетентнісного підходу, а й формування у них готовності до професійної діяльності в умовах конкуренції та нестабільності на ринку праці.

Ми розглядаємо у контексті проблеми професійної мобільності студентів спеціальності «Соціальна педагогіка». Актуальність цього обумовлюється низкою чинників: широкий спектр соціальних інституцій, у яких може здійснювати професійну діяльність соціальний педагог; робота з особами різних вікових та соціальних груп; вирішення нестандартних професійних завдань, що обумовлено необхідністю врахування потреб і проблем клієнта; міжвідомча взаємодія у процесі соціально-педагогічної діяльності.

Різні теорії соціальної стратифікації, соціально-класових відносин стали методологічною основою для формування теорії соціальної мобільності.

Мобільність — це процес, пов'язаний зі зміною людиною, індивідом, сім'єю свого місця в соціальній структурі суспільства. Соціальна мобільність — це форма соціального відтворення, процес соціальних (горизонтальних, вертикальних) переміщень, перехід індивідів з одних соціальних класів, соціальних груп, верств до інших, пов'язаних як із соціальним піднесенням, так і з соціальним спадом.

Отже, лише особистість, яка вміє орієнтуватися на досвід, суспільні цінності, усвідомлює свої прагнення, розширює можливості, може успішно адаптуватися в сучасному світі швидкоплинних подій, відповідати його вимогам. Процес формування мобільного фахівця передбачає організацію певного «поля можливостей», освітньо-виховного середовища, життєдіяльності, що орієнтують майбутнього спеціаліста на різноплановість вибору самопрояву, статусного росту, професійного розвитку, швидкої орієнтації (адаптованості), прагнення активно змінити несприятливі ситуації.

МОЛОДЬ – НАШЕ МАЙБУТНЄ

О.П. ГОКОВ, викладач

Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

«Молодь – це наше майбутнє!» - ми добре пам'ятаємо це гасло. Варто завжди пам'ятати, що дивлячись на дорослих студенти копіюють їх поведінку, манери, форми самовираження.

У студентському оточенні часто виникають бажання створити власне життя (навчання, сім'ю, роботу) за рахунок не ними створених матеріальних і духовних цінностей. Реалії нашого життя примушують викладача аналізувати всі форми поведінки майбутнього фахівця. На лабораторних заняттях студент проявляє всі людські якості: уміння співпрацювати, уміння застосовувати теоретичні знання та вести себе в навчальній бригаді. Усі ці навички які отримує студент в навчальному закладі стануть для нього основними у подальшому житті та праці.

Але без творчого підходу, взаємодопомоги, відкритості, взаємної ввічливості серед соціального прошарку нашого студентства результатів не досягнути. Студенти за час навчання повинні не тільки засвоїти теоретичну частину своєї майбутньої професії, а й на практиці доцільно використовувати свої знання, навчитись аналізувати та робити висновки. Тому основне за-

вдання педагогічних працівників технікуму полягає у багатогранному вихованні позитиву до майбутньої професії.

РОЛЬ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ СТУДЕНТА

Н.И. ГОРОШКО, магистр, преподаватель

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Состояние здоровья молодёжи является важнейшим слагаемым здорового потенциала нации, поэтому сохранение и развитие здоровья студентов и формирование у них здорового образа жизни сегодня имеет приоритетное значение. Неслучайно в последнее время повышается роль ВШ как социального института, формирующего не только компетентного специалиста, но и полноценную, здоровую личность с такими сформированными качествами и свойствами личности как социальная активность, ориентация на здоровый образ жизни, эстетические идеалы и этические нормы жизни.

Целью физического воспитания и образования в вузе является сохранение и укрепление здоровья молодёжи, формирование у студентов сознательного и активного отношения к физической культуре. Цель реализуется адекватные ей задачи: создание условий для реализации принципов здорового образа жизни; усвоение студентами принципов и навыков здорового образа жизни, воспитание необходимости регулярных занятий физической культурой и спортом; активизация социального опыта по формированию ответственного отношения к здоровью как ценности; формирование у молодёжи осознанной потребности в занятиях физическими упражнениями, приобщение студентов к занятиям физкультурой и спортом; повышение уровня информированности молодёжи по вопросам сохранения и укрепления здоровья посредством действующей информационно-пропагандистской и образовательной системы вуза, привлечению к активному отдыху, занятию физической культурой, туризмом и спортом.

Необходимость и важность приобщения членов общества к ценностям физической культуры неоспоримы и приветствуются на всех уровнях человеческого устройства: государства, семьи, личности. Тем не менее, вопрос формирования физической культуры остаётся актуальным: реализация имеющихся концепций и принципов формирования физической культуры через процесс образования не даёт требуемых результатов. Остаётся нераз-

решённым противоречие между большим объёмом социального опыта в сфере физической культуры, накопленным человечеством, и низким уровнем сформированности физической культуры личности. Устранить сложившееся противоречие можно лишь тогда, когда в обществе изменится отношение к проблеме формирования физической культуры, когда эта проблема будет решена в учебных заведениях всех уровней, в том числе системы высшего образования. В современном обществе остро стоит вопрос формирования осознанной потребности в занятиях физической культурой, ведении здорового образа жизни. Потенциальные возможности физической культуры настолько велики, что способны стать основой при решении самых сложных задач в нашей жизни. Физическая культура и спорт всегда рассматривались и ценились в нашем обществе достаточно высоко. В настоящее время, когда наша страна переживает серьёзный социально-демографический кризис, когда нация вырождается, когда смертность превышает рождаемость, проблемы формирования здорового образа жизни становятся сверх актуальными.

Способ достижения гармонии человека один – систематическое выполнение физических упражнений. Кроме того, экспериментально доказано, что регулярные занятия физкультурой, которые рационально входят в режим труда и отдыха, способствуют не только укреплению здоровья, но и существенно повышают эффективность учебной деятельности.

ОСНОВНЫЕ СРЕДСТВА ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ЗДОРОВЬЕ ЧЕЛОВЕКА

Н.И. ГОРОШКО, магистр, преподаватель

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

К настоящему времени человечество накопило солидный опыт в различных направлениях самосовершенствования. Если судить по времени, в течение которого создавались и хранились знания и умения, то физическое воспитание занимает среди прочих заметное положение. Факт его возникновения специалисты относят к самому раннему периоду истории. Тогда человек самой жизнью был поставлен в условия, требующие от него высоких физических кондиций. Слабое физическое развитие грозило гибелью. С тех пор человек отбирает и хранит все, что помогает ему быть здоровым, крепким и красивым.

Естественно, время, социальные и экономические стороны бытия, природные условия и географическая среда накладывали свои отпечатки на содержание и формы физического воспитания человека. Одни в основу своих систем физического совершенствования вкладывали потребность лучше трудиться, другие - охотиться, третьи - нападать, четвертые – защищаться, и так далее, до сего дня - времени, когда быть хорошо физически подготовленным нужно для того, чтобы просто лучше жить.

Объективно обоснованно и уже традиционно к основным средствам физического воспитания относят: физические упражнения, гигиенические факторы. Различными комплексами данных средств, многообразными формами и методами их использования и принято добиваться нужного эффекта. Физические упражнения есть двигательная активность человека организованная в соответствии с закономерностями физического воспитания.

Далеко не все действия могут быть названы физическими упражнениями. Чтобы правильно их использовать, нужно классифицировать упражнения по какому-либо признаку. В истории физического воспитания известны различные классификации. Но путей и подходов к классификации физических упражнений тоже немало. Памятуя, что главная задача в данном случае - оздоровительная - наиболее удачной следует считать классификацию, принятую в теории физического воспитания, по которой все упражнения группируются в гимнастику, игры, туризм, спорт.

Гимнастика, сложившаяся в основном за последние два столетия, представляет собой один из видов двигательной деятельности человека. Отличает ее то, что наряду с решением общих задач физического воспитания, укрепления здоровья, развития двигательных, волевых и моральных качеств она выполняет повышенную относительно других средств физвоспитания, обучающую функцию - учит человека правильно двигаться.

Игра является одной из типичных форм сознательной деятельности человека. Одной из важных характеристик игровой деятельности является ее относительная независимость от чисто практической потребности жизни и, как правило, многовариантность и непредсказуемость решений. При этом главным побуждающим мотивом становится не столько проявление двигательных возможностей, сколько эмоциональная активность в процессе. Кроме того, для игры характерно наличие взаимоотношений между людьми высокая переменность условий игровой деятельности.

Туризм - это разнообразная двигательная деятельность, естественная по своему характеру и осуществляемая в природных условиях. Хорошо организованный туризм открывает большие возможности приобретения важных для жизни и трудовой деятельности знаний, различных двигательных умений и

навыков, способствует укреплению здоровья и разностороннему формированию личности.

Всякий знает, что затрачивая часть имеющейся энергии на двигательную деятельность, он укрепляет своё здоровье и тем самым увеличивает жизненный потенциал. Но почему нужно тратить энергию именно на движение? Во-первых, человек есть создание, прежде всего двигающееся. Доказано, что отсутствие двигательной активности при ограничении ее отрицательно влияют на живой организм. Во-вторых, движение является одним из самых сложных видов деятельности человеческого организма. В его выполнении участвуют не только мышцы - работает весь организм.

Таким образом, двигаясь, человек активизирует практически все системы и процессы, происходящие в его организме. Активизирует - значит, заставляет работать, быть постоянно в рабочем состоянии, что в сумме и складывается в организм без отклонений показателей жизнедеятельности от нормы в здоровый организм.

К ПРОБЛЕМЕ ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ. РЕАЛИИ СОВРЕМЕННОСТИ

*Н.В. ГРИНЁВА, докт. филос. наук, канд. техн. наук, профессор
Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Воспитание студенческой молодёжи, как и воспитание человека во все времена было одной из важнейших проблем. Особенно актуальной она становится в кризисные периоды того или иного общества. В нашей стране, казалось бы, очень много говорится об этой проблеме, однако на самом деле только и того, что много говорится, но очень мало делается. В частности, даже в нашем ВУЗе о воспитании молодёжи вспоминают, когда проходит какая-либо очередная конференция по этой проблематике, но мало что внедряется реально для улучшения этой проблемы. Почему же так это происходит?! В первую очередь, это связано с тем, что многие преподаватели, считая наш ВУЗ техническим, напрочь отказываются от гармоничного преподавания. А что это значит? Если кратко, то преподавание должно охватывать, как умение донести профессиональные знания, так и одновременно воспитать совершенного Человека, научить «правильно мыслить» (по немецкому философу М. Хайдеггеру), творчески самореализовываться. Говоря языком студентов «тупое решение» задач у доски, которое освоили преподаватели за 20-30 лет на современном этапе подготовки специалистов в высшей школе уже

исчерпало себя. Мы готовим специалистов для общества, которое состоит из индивидов, личностей. Что бы в этом обществе жить и приносить пользу, молодежи должны прививать такие качества души, которые неразрывно связаны с альтруизмом, абстрактным мышлением, эстетизмом и артистизмом, аристократизмом и социальной ориентацией. Но, чтобы молодой человек наработал новые качества, нужны настоящие Учителя. Учителя с большой буквы. Это во сто крат больше, чем только хорошие профессионалы. Надо отличать, например, хорошего научного сотрудника, т.е. профессионала от Учителя. Научный сотрудник - это не всегда многогранность познания, эрудиция и широкие мировоззренческие позиции. В то время, как Учитель - это всегда мудрость, духовность, эрудиция и многогранность познания. Учитель - это не только в аудитории, это везде, это жизнь. Учитель должен всегда быть и профессионалом и воспитателем (духовником), который всегда рассматривает человека как целостность, т.е. не только его физическую оболочку, а его дух, душу, воздействуя на них соответственно. Но чтобы совершенствовать дух, душу и тело надо самому знать, что такое дух, душа, духовность, что нужно закладывать в душу, зачем надо учиться и прочее.

Имея опыт преподавания как технических, так и гуманитарных дисциплин, и посещая открытые лекции различных преподавателей, отмечаю, что, к сожалению, очень многие преподаватели либо не хотят эти темы вообще затрагивать, т.к. не владеют такими знаниями, либо сами не верят в высшие ценности. Это неверие часто граничит с невежеством и с малообразованностью самого преподавателя, с нежеланием самому развиваться, совершенствоваться, самопознавать. Необходимы кардинальные изменения в самом процессе преподавания, а именно: - пересмотреть требования к лекциям, обязать преподавателей обновить лекционные материалы в свете новейших достижений в области науки и техники; - вводить краткие исторические справки и высказывания выдающихся личностей; - подготовить высококвалифицированные кадры (обязательным является наличие ученой степени и посещение определенных курсов по духовному самосовершенствованию); - в рамках гуманитарных дисциплин увеличить количество часов по теме «Человек»; - в рамках дисциплины «Безопасность жизнедеятельности человека» читать дисциплину «Валеология» и больше уделить внимания духовно-душевному аспекту в воспитательном процессе (как в НТУ «ХПИ» и ХНУ им. Каразина), формировать и развивать духовно - нравственные ценности; - воспитательный процесс должен опираться на авторитеты, героизм и патриотизм предшествующих поколений; - прислушиваться к требованиям студенческой молодёжи.

В свете изложенного можно сделать вывод, что как воспитание студенческой молодёжи, так и самосовершенствование всего педагогического со-

става ВУЗа будет способствовать формированию, так называемого, духовно-го энергоинформационного кристалла с положительным зарядом, что будет способствовать повышению рейтинга ВУЗа и увеличению притока абитуриентов.

ПРОФІЛАКТИКА ДЕВІАЦІЙ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

К.Г. ГРОМІКО, студентка

Ю.О. ЛИСЕНКО, канд. пед. наук, доцент

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної Ради

Відхилення в особистісному розвитку, поведінці молодих людей зумовлені напруженою, нестійкою соціальною, економічною, ідеологічною ситуацією, що склалася в українському суспільстві. Незважаючи на численні дослідження в різних галузях науки, негативні наслідки девіацій (*deviatio* - відхилення) невпинно зростають, з'являються нові форми їхніх проявів, що вимагає введення у навчально-виховний процес ВНЗ профілактичних соціально-педагогічних технологій із метою реалізації про соціальної активності студентської молоді. У соціальних науках поняття девіація, або девіантна поведінка, позначається як поведінка, що порушує загальноприйняті в даному суспільстві норми і правила (правопорушення, злочинність, алкоголізм, наркоманія і таке інше).

У ході проведеного дослідження були застосовані методи аналізу та узагальнення, на підставі яких визначено, що проблему профілактики різного роду девіацій вивчають: О. Баришполец, М. Догадіна, С. Зінченко, Б. Калдон, О. Караман, К. Левченко, Л. Пережогін, І. Трубавіна, Ч. Цекера та інші.

Серед причин виникнення девіацій учені виділяють: генетичну спадковість; травми головного мозку і, як наслідок, порушення психіки; юнацьку гіперсексуальність; негативний вплив засобів масової інформації; незадовільну організацію процесу виховання в сім'ї та закладах освіти; насилля; зростання в суспільстві дітей групи ризику, важковиховуваність, соціальне сирітство тощо.

Усвідомлення молодою людиною своєї специфічної поведінки, відмінної від інших, часто призводить до виникнення особистісного внутрішнього конфлікту, що спричиняє психологічний дискомфорт, переживання, відчуття неспроможності в самореалізації та, як наслідок, розвиток соціальної дезада-

птації, ізоляції від навколишнього середовища і відхилень у поведінці. Для здійснення ефективної профілактичної діяльності зі студентською молоддю варто застосовувати як групові, так і індивідуальні діагностичні методики з виявлення поведінкових відхилень.

Профілактика порушень поведінки студентської молоді – це процес запобігання та нейтралізації впливу негативних соціальних умов і факторів, що викликають девіації. Зміст профілактики включає: підтримку фізичного і соціального здоров'я молоді (попередження розвитку шкідливих звичок, формування усвідомленого ставлення до власного здоров'я тощо), зменшення та нейтралізацію несприятливого впливу соціальних і психологічних чинників (безробіття, насилля, вплив ЗМІ тощо), охорону та захист прав студентів як представників ВНЗ (право на освіту, працю, охорону здоров'я, відпочинок, свободу творчості, свободу думки, віросповідання й інші, індивідуальна робота з пільговим контингентом), просвітництво щодо впливу сучасних небезпечних явищ (торгівля людьми, тероризм, ігроманія й інші). Для профілактики девіантної поведінки в молодіжному середовищі вирішальне значення має систематичне створення і проведення відповідних заходів, залучення студентів до волонтерської роботи, розробки та реалізації соціальних проектів, тренінгів тощо. Здійснення соціально-педагогічної роботи з профілактики девіантної поведінки серед студентів ВНЗ є складним і тривалим процесом, що потребує системного підходу для засвоєння молоддю людиною соціальних цінностей, просоціальних якостей і поведінки. Необхідною умовою попередження девіантної поведінки створення умов, що перешкоджають розповсюдженню девіацій. Перспективами подальшого дослідження є вивчення впливу соціальних мереж на виникнення та розвиток різних проявів девіантної поведінки та розробка технології соціально-педагогічної роботи у ВНЗ зі студентською молоддю.

ДУХОВНЫЕ ЦЕННОСТИ КАК ВАЖНЕЙШИЙ ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ ЛИЧНОСТИ

Т.С. ДАЦКАЯ, студентка

А.А. ШЕКШУЕВ, старший преподаватель

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Актуальность вопроса о духовно-нравственном воспитании связана с тем, что в современном мире человек живёт и развивается, окружённый

множеством разнообразных источников сильного воздействия на него как позитивного, так и негативного характера. С каждым днём становится все более очевидным, что наше общество в значительной степени нездорово, и прежде всего, духовно. Корень многих социальных проблем кроется в тех ценностных ориентациях, которые определяют поступки и деятельность людей. Духовность, нравственность - базовая характеристика личности, проявляющаяся в деятельности и поведении. Моральные начала не заложены в человеке от рождения, а формируются в семье на примере, который находится у него перед глазами; в процессе общения с другими людьми, в период обучения и воспитания, при восприятии памятников мировой культуры. Нравственное воспитание в семье является основой отношений, формирующих личность. Ценностный мир каждого человека необъятен. Однако существуют некие общепонятные ценности, которые являются практически стержневыми в любой сфере деятельности. К ним можно отнести трудолюбие, образованность, доброту, воспитанность, честность, порядочность, терпимость, человечность. Именно падение значимости этих ценностей в тот или иной период истории всегда вызывает в нормальном обществе серьёзное беспокойство.

На современном этапе развития общества, когда жизнь чрезвычайно сложна и динамична, важно осознать и понять те ценности, которыми руководствуются молодые люди и которые во многом определяют обыденное сознание и повседневные представления о настоящем и будущем вступающих в жизнь поколений. Ныне материальные ценности доминируют над духовными, поэтому у молодых людей искажены представления о доброте, милосердии, великодушии, справедливости. Широкий размах приобрела ориентация молодёжи на атрибуты массовой, культуры. Она является важным источником ценностей современного молодого человека. Массовая культура имеет еще такое определение – «потребительская». Одной из основных ценностей является культ потребления, подаваемый как единственно возможный стиль жизни. Умение сколачивать состояние для большинства является мерилем человеческого счастья. Полезность труда для большинства молодых людей определяется достижениями собственного экономического достатка. Причём ставится в основном цель зарабатывания денег любым доступным путем, лишь бы он приносил доход и чем больше, тем лучше. Вследствие чего жизненный успех связывается с предприимчивостью и деньгами, а не с талантом, знаниями и трудолюбием. К сожалению, зачастую, структура рекламы основывается на обманчивой доступности предлагаемых товаров и услуг, что неосознанно приводит людей к представлению о жизни как о фантастическом мире, где все можно получить без особых усилий. Система ценностей современного общества такова, что человеку сложно быть счастливым.

Воспитание и развитие у студентов нравственности и высокой культуры является важной задачей в процессе становления личности. Ведь именно за молодёжью будущее человечества. Духовное единство народа и объединяющие нас моральные ценности – это такой же важный фактор развития, как политическая и экономическая стабильность.

КУЛЬТУРА РЕЧИ И РЕЧЕВОЙ ЭТИКЕТ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ КАК СРЕДСТВО ВОСПИТАНИЯ УЧАЩЕГОСЯ

С.А. ДЫТЮК, старший преподаватель

Харьковский национальный университет строительства и архитектуры

Ключевой фигурой учебно-воспитательного процесса является личность преподавателя: его научная, методическая, психолого-педагогическая и коммуникативно-речевая компетентность.

При этом необходимо заметить, что личностно-профессиональные качества преподавателя, его культура незримо выстраивают и образ речи, и стиль педагогического общения, и культуру речевого поведения, что оказывает огромное влияние на формирование личности студента.

Культура речи преподавателя предполагает знание риторических норм и умение применять эти нормы в процессе речевого взаимодействия. Одной из составляющих культуры речи является речевой этикет.

Речевой этикет – принятая в данной культуре совокупность требований к форме, содержанию, порядку, характеру и ситуативной уместности высказываний. Известный исследователь речевого этикета Н.И. Формановская дает такое определение: «Под речевым этикетом понимаются регулирующие правила речевого поведения, система национально-специфичных стереотипных, устойчивых формул общения, принятых и предписанных обществом для установления контакта собеседников, поддержания и прерывания контакта в

избранной тональности». По мнению Н.И. Формановской, речевой этикет – это широкая зона единиц языка и речи, которая словесно выражает этикет поведения, даёт нам то языковое богатство, которое накопилось в каждом обществе для выражения неконфликтного, «нормального», то есть доброжелательного отношения к людям. С другой стороны, этикет регулирует сложный выбор наиболее уместного речевого средства для конкретного адресата, конкретного случая, конкретной ситуации и обстановки общения.

На формирование речевого этикета и его использования, по мнению Л.А. Введенской, влияют следующие факторы: 1) речевой этикет должен строиться с учетом особенностей партнёров по общению (социального статуса субъекта и адресата общения, национальности, возраста, пола, характера, вероисповедания, профессии); 2) речевой этикет определяется ситуацией, в которой происходит общение.

Особенность понятия речевой этикет преподавателя обусловлена спецификой педагогического речевого общения – «задачей использования слов как средства передачи знаний и воспитания человека». По мнению А.К. Михальской, речевой этикет преподавателя должен стать «высшим образцом, выражающим системы должных и желаемых ценностей».

Степень владения речевым этикетом определяет степень профессиональной пригодности преподавателя. Владение речевым этикетом способствует приобретению авторитета, порождает уважение и доверие. Соблюдение речевого этикета преподавателем имеет и воспитательное значение: способствует повышению как речевой, так и общей культуры учащихся.

Актуальность проблемы культуры речи и риторического мастерства преподавателя подтверждают результаты многолетних наблюдений и опросов, проведенных среди студентов нашего университета. Так, составляя профессиограмму преподавателя, студенты особо выделяют такую характеристику, как риторическое мастерство, выделяя её как основополагающую.

Анкетирование студентов нашего университета по нескольким направлениям, позволило сконцентрировать внимание риторической и культурно-речевой грамотности преподавателей различных дисциплин.

Прежде всего, студенты обращают внимание на этический компонент культуры речи преподавателя. 53% опрошенных студентов отмечают несоблюдение норм речевого этикета: так, 1) всем без исключения опрошенным импонирует этикетное обращение на «вы», обращение же к студенту на «ты» не всегда воспринимается позитивно; 2) нередки случаи употребления преподавателями нелестных эпитетов и определений в адрес студентов; 3) осуждается разговор «на повышенных тонах», неуважительное и пренебрежительное отношение к студенту.

Униження людського гідності, високомеріє, грубість, предвзятість, невдержанність – це далеко не повний перелік якостей, які викликають студентське неприязнь викладача.

Недостаток або взагалі відсутність інтересу і поваги до студента, виконання його вікових і індивідуально-психологічних особливостей формують негативне ставлення студента до викладача, і як наслідок, до вивчаємого предмету.

Річ викладача – це не тільки головний інструмент професійної діяльності, але й зразок свідомо або несвідомо засвоюваний, завжди в тій або іншій ступені вироблюваний студентами, а значить, неминуче тиражується і поширюється.

Всі вищесказанне дає можливість говорити, що сучасний педагог – це викладач і одночасно вихователь, який впливає на навчаємого з допомогою слова, допомогою свого предмету і через предмет. Він виховує своєю особою, своїм мовним поведінням, мовним і немовним мовою спілкування. Викладач формує у студентів не тільки знання, вміння і навички по конкретній дисципліні, але й вміння володіти словом, всіма видами мовної діяльності, культурою спілкування і поведіння. Педагог творить учня.

ОРГАНІЗАЦІЯ ГРУПОВОЇ РОБОТИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

А. В. ДОЛУДА, викладач

Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М.Бекетова

Успіх перетворень у ресторанно-готельній галузі України можливий лише за наявності нової генерації фахівців, спроможних творчо мислити, швидко діяти і адекватно реагувати на внутрішні і зовнішні зміни, що виникають у даній сфері. На нашу думку, до теорії підготовки фахівців готельно-ресторанного бізнесу необхідно підійти з точки зору розвитку тих природних, особистісних якостей, які відрізняють талановитого фахівця галузі від звичайного робітника готелю чи ресторану. Одними із основних якостей, що є і завжди будуть актуальними – це професіоналізм і професійна компетентність. Професіоналізм визначається рівнем професійної освіти, індивідуальними здібностями людини, її бажанням до самоосвіти і до самовдосконалення, творчим відношенням до справи.

У житлово-комунальному технікумі Харківського національного університету міського господарства ім. О.М. Бекетова підготовка фахівців зі спеціальності «Готельне обслуговування» здійснюється з 1967 року. У технікумі працює гурток «Готельєр-ресторатор». Метою роботи гуртка є: ознайомлення студентів з особливостями роботи закладів ресторанної та готельної галузі; надання початкових знань з питань обслуговування споживачів у закладах ресторанного господарства (ЗРГ) різних типів і класів; формування практичних вмінь і навичок роботи з устаткуванням та інвентарем, яке застосовується у роботі ЗРГ; всебічний розвиток особистості і формування творчих здібностей майбутніх фахівців галузі. Склад відвідувачів гуртка постійно змінюється. Це пов'язано, в перу чергу, з особливостями навчально-виховного процесу у закладі, змінами особистісно-психологічних та соціальних орієнтирів у середовищі студентської молоді. Так, у вересні 2013 року гурток об'єднав переважно студентів першого курсу спеціальності «Готельне обслуговування», а студенти старших курсів, які вже не один рік є активними учасниками гуртка, з задоволенням прийняли молодь у «гурткову родину».

Водночас, педагогічний колектив технікуму приділяє велику увагу питанням адаптації студентів-першокурсників до навчання у закладі та особливостям студентського життя в цілому. Тому, перед керівниками гуртків постає завдання вже на першому курсі активізувати студентів до навчальної та творчої роботи протягом навчання, допомогти кожному студенту знайти шлях до власного професійного становлення та розвитку. При цьому, більша частка дисциплін професійно-практичної та фахової підготовки викладається на старших курсах, що ускладнює формування у студентах-першокурсниках зацікавленості та поваги до обраної професії. Саме тому, актуальним стає залучення студентів першого курсу спеціальності «Готельне обслуговування» до участі у роботі гуртка «Готельєр-ресторатор».

Основною формою праці цього гуртка є виконання творчих робіт (переважно фахової направленості) та інформаційно-пошукових досліджень у сфері готельно-ресторанного бізнесу. На засіданнях гуртка розглядаються питання, пов'язані з особливостями роботи ЗРГ України і світу, питання, що зацікавили студентів на лекційних, практичних та семінарських заняття й потребують більш детального огляду. Студентам також надається можливість реалізувати різнопланові творчі ідеї та презентувати їх протягом виховних заходів технікуму, циклової комісії, днів Відкритих дверей, участі в обласних виставках творчих робіт студентів.

Так, напередодні новорічний свят 2014 року, учасники гуртка приймали участь у «Новорічному ярмарку». У колі ярмарку було організовано виставку творчих робіт студентів «Зимова казка», продаж солодоців, виготов-

лених студентами. Підготовка та проведення цього заходу показали, що молодь має бажання творчо розвиватися, активно приймає участь у роботі виховних заходів з фаховою направленістю і знаходить можливості реалізації власного творчого потенціалу.

Отже, організація работ гуртків у навчальному закладів є запорукою успішної адаптації студентів першокурсників у навчальному закладів і засобом формування у майбутніх фахівців галузі професіоналізму і креативності мислення.

ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ОРГАНУ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Л.Д. ДОНЦОВА, викладач

Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М.Бекетова

Студентське самоврядування – це педагогічна технологія, яка сприяє розвитку громадянських якостей студента в системі демократичних взаємин на принципах самоорганізації, самодіяльності, самореалізації та самодостатності особистості.

Вимовляючи слова «студентське самоврядування», ми часто маємо на увазі особливий спосіб виховної роботи, коли студенти грають у демократію. Лише останніми роками на передній план стала виходити вимога про реальну участь громадськості в керуванні.

Враховуючи високий темп сучасного життя, високі вимоги роботодавців до працівників, робиш висновок, що молодій людини, яка буде успішну кар'єру, конче необхідно навички лідера (професійного менеджера). Ці навички повинні бути не теоретичними, а підкріпленими власним практичним досвідом.

Уважно проаналізувавши цю ситуацію приходиш до висновку, що вищу конкурентоздатність мають на ринку праці ті випускники, які під час навчання брали активну участь у діяльності органів студентського самоврядування. Вони на практиці здобули навички організаційної роботи і комунікації.

Працюючи в органі самоврядування, молодь здобуває практичні навички, маючи право на здійснення помилок та час на їх виправлення. Чим раніше молоді люди почнуть таку діяльність, тим більшого вони зможуть досяг-

ти. Основний принцип студентського самоврядування гуртожитку: « Самі вирішили, самі зробили, самі відповідаємо».

Студентське самоврядування повинно задовольнити основні вимоги до виховного процесу розвитку творчих здібностей студентів.

Важливим також є й те, що цей підхід вимагає суттєвого переосмислення методологічних засад виховної та навчальної роботи, значних світоглядних зсувів у свідомості педагогів та їхньої готовності весь час знаходитись в русі, осмислюючи те, що відбувається. Саме тому стає імперативом творчий підхід у ставленні до справи студентського самоврядування кожного педагогічного колективу, зацікавленого в перспективах своєї діяльності.

Підводячи підсумки можна визначити, що завданням студентського самоврядування є допомогти розкрити повною мірою інтелектуальний, соціальний, духовний, фізичний потенціал студента; виховати громадянина, який має активну життєву позицію, прагне взяти на себе відповідальність за суспільство, в якому він живе; готувати студентів до дійової участі в демократичних процесах.

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

Н.В. ДРІЛЬ, викладач

В.В. ЖВАН, канд. техн. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

В сучасному світі запам'ятовування і засвоєння вивченого матеріалу з максимальним ефектом відбувається тільки тоді, коли задіяні всі способи сприйняття одержуваної інформації. Тому важливим є використання в навчальному процесі активних та інтерактивних форм проведення занять.

Загальновідомо, що ефективність при різних способах навчання, виражена у середньому відсотку засвоєння знань наступна: після того, як ви щось прочитали, ви запам'ятаєте 10%; після того, як ви щось почули, ви запам'ятаєте 20%; після того, як ви щось побачили, ви запам'ятаєте 30%; після того, як ви щось побачили і почули, ви запам'ятаєте 50%; після того, як ви щось зробили самі, ви запам'ятаєте 90%. Тому дуже важливим стає застосування в навчанні можливості проявляти активність, взаємодію.

На сьогодні відомі кілька моделей навчання:

1). пасивна – це форма взаємодії викладача та студентів, при якій викладач є основною дійовою особою і керуючим ходом заняття, а студенти

виступають у ролі пасивних слухачів, підпорядкованих директивам викладача;

2). активна - це метод, при якому викладач і студенти взаємодіють один з одним в ході заняття, при цьому студенти тут не пасивні слухачі, а активні учасники заняття;

3). інтерактивна – спрямована на взаємодію учнів не тільки з викладачем, а й один з одним і орієнтована на домінування активності студентів у процесі навчання, організовується з урахуванням включення в процес пізнання всіх студентів групи без винятку. Викладач не дає готових знань, але спонукає студентів до самостійного пошуку, активність викладача поступається місцем активності учнів, а завданням викладача стає створення умов для їх ініціативи.

Отже, суть інтерактивного навчання полягає в такій організації навчального процесу, при якій практично всі студенти виявляються залученими в процес пізнання, вони мають можливість розуміти і аналізувати, застосовувати отримані знання, виконуючі інтерактивні завдання, які не тільки і не стільки закріплюють вже вивчений матеріал, скільки вивчають новий.

До інтерактивних методів можуть бути віднесені наступні: дискусія, «мозковий штурм», рольові, «ділові» ігри, тренінги, кейс-метод, метафорична гра, поведінкове моделювання, контекстне навчання, випереджальна самостійна робота, розвиток критичного мислення, застосування інформаційно-комунікаційних технологій, метод проектів, обговорення відеофільмів та інші.

Таким чином, в умовах швидкого розвитку освітніх технологій, поєднання різних методів і форм організації освітнього процесу, буде сприяти досягненню найбільшого ефекту від навчального процесу та забезпеченню підготовці висококваліфікованих професійних кадрів.

ВИВЧЕННЯ НЕУЗУАЛЬНИХ ПОЕТИЗМІВ ЯК АСПЕКТ ВИХОВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

К.В. ДЮКАР, магістр, аспірантка

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Останнім часом увага наукової спільноти прикута до актуальних питань виховання студентства, один із важливих аспектів якого наразі лежить у площині формування мовної особистості майбутнього фахівця. Із огляду на стрімкий розвиток науки та техніки не викликає подиву той факт, що мовлення як студентів, так і викладачів активно збагачується інноваційною лексикою. Проблеми доцільності, співвідношення кількості та якості неологізмів у повсякденному спілкуванні набувають особливої гостроти. Добір мовних засобів, насамперед виклада-

чами вишів, має бути ретельним, щоб закласти адекватне сучасним вимогам підґрунтя для формування гармонійної й ерудованої мовної особистості. У цьому контексті варто згадати про поетичні новації, які дають змогу не лише розширити словниковий запас, а й вийти за межі традиційного сприйняття дійсності. Отже, метою нашої роботи є з'ясування місця неuzuальних поетичних інновацій у навчально-виховному процесі технічних вишів. Основну джерельну базу склали такі збірки віршів: «Калина об Різді» В. Голобородька, «Князь роси» Т. Мельничука.

У творчому пошуку нових форм і значень український поет В. Голобородько спорадично утворює одиниці на зразок **рукавоздача**. Інновація - своєрідний гротескний символ проваджуваних тоталітарним режимом кампаній зі збирання в і без того бідного народу непомірних податків, глузування над абсурдністю дій влади: «“Яка така рука?! / Подивись, скільки безруких ходить —/і живуть. А ти — рука ... ” / “Коли то буде, пришийте рукав...” / “Пришити? Пришиємо — бо заважаєш/ добровільній **рукавоздачі** державі... ” / “Товариші, я віддаю і другий рукав - / для перевиконання плану...”». Фіксуємо логіко-семантичну абсурдність поєднання твірних баз (здавати рукави).

У мовотворчості відомого поета-дисидента Т. Мельничука, вірші «Князь роси», фіксуємо новації на кшталт **було-нас-сто-докупи-десять**. Попри особливості написання, ідеться про одне поняття: «чужа вода і дзвін і мур/ чуже повітря у руках/ і з переляканим обличчям камінь/ й сльоза нерідна до грудей/ **було-нас-сто-докупи-десять**/ всі під покіс/ (і онімло)». Оказіоналізм є ідіоконцептом у змалюванні таборової дійсності. Перебуваючи в засланні, Т. Мельничук зіштовхується з особливим поділом політв'язнів: українців адміністрація розподіляла по бараках таким чином, щоб у невеликих секціях їх було небагато й порівну. Керівники мали на меті не допустити гуртування земляків і витоку інформації за кордон. Семантика похідного пов'язана з номінацією такого стану людини, за якого серед великої кількості інших людей вона почувається самотньою й обмеженою у спілкуванні.

Отже, інноваційні поетизми є однією з особливостей поетичних світів майстрів слова. Форма, зміст і виконувані новаціями функції, безумовно, різняться та пов'язані, насамперед, із метафоризацією лексичного значення, алюзійністю та символічністю віршованих рядків. Використання інноваційних поетизмів у навчальному процесі технічних вишів дає змогу актуалізувати міжпредметні зв'язки, а найголовніше, - допомогти сформувати естетично гармонійну, духовно багату мовну особистість.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ І ТЕХНОЛОГІЙ

ВИКЛАДАННЯ ЯК ЧИННИК НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

О.Ю. ЄГОРОВА, канд. екон. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Сучасні вимоги до організації навчально-виховного процесу і його інтенсифікація, що характеризуються збільшенням обсягу навчального матеріалу та обмеженням часу для його викладання, потребують використання у викладанні інноваційних методів і технологій.

До сучасних методів і технологій викладання можна віднести застосування інформаційних та телекомунікаційних засобів, використання комп'ютерної техніки, застосування новітніх тестових технологій і впровадження ситуаційних, «кейсових» вправ.

Сьогодні інформаційні технології є ефективним інструментом, який полегшує засвоєння знань, робить навчання інтерактивним, комунікативно спрямованим, цікавим, наочним та індивідуальним.

У свою чергу необхідною умовою використання інформаційних технологій є реформування системи освіти, розробка нових дидактичних і методичних концептуальних засад. При цьому основними напрямками цього процесу повинні стати створення навчально-інформаційних середовищ, що дозволять використовувати мультимедіа, електронні підручники, методичні вказівки і використання комп'ютерної мережі.

Комп'ютерні технології викладання мають свої особливості і свої дидактичні можливості. За допомогою них можна забезпечити ознайомлення кожного студента з програмою й методичними рекомендаціями щодо вивчення предмета, з режимом і графіком роботи. Крім цього, викладач може зберігати тексти лекцій у пам'яті комп'ютера, створити перелік адрес Інтернет - ресурсів, якими студенти можуть скористатися.

При виконанні самостійної роботи та контрольних завдань використання комп'ютерних технологій навчання також є доцільним. Зроблені за допомогою комп'ютерних технологій завдання мають відносну об'єктивність, оскільки студент виконує їх самостійно, охоплюють всю навчальну групу, надають регульований обсяг часу на завдання і можливість здійснення самоконтролю студентів і самоперевірки.

Однак, використання комп'ютерних технологій навчання вимагає наявності відповідного програмного забезпечення, вільного володіння викладачами і студентами технікою, відведення певної частини робочого часу викла-

дача на розробку інформаційно-змістовного забезпечення вивчення дисципліни.

Застосування новітніх тестових технологій передбачає створення банку діагностичних матеріалів з дисципліни для проведення комп'ютерного тестування з метою контролю знань студентів.

«Кейсовий» метод є дуже ефективним у розвитку навичок вирішення фахових проблем, систематизації і аналізу викладених фактів, розробки альтернативних рішень, спілкування. Необхідність застосування цього методу у підготовці студентів можна пояснити насамперед тим, що в ньому закладений значний потенціал для формування професійних умінь вирішення проблемних економічних ситуацій, готовності оперативно приймати оптимальні рішення в подібних випадках у реальному житті. Однакову інформацію можна подати використовуючи різні кейси в межах однієї теми. Адже дана методика спрямована на формування знань, умінь та навичок студентів найбільш прийнятним для них способом.

Таким чином, сучасні методи і технології викладання є важливим чинником навчально-виховного процесу і підвищення якості навчання майбутніх фахівців. Вони можуть бути використані на всіх етапах навчального процесу, але ефективність їх застосування безпосередньо залежить від конкретних завдань вивчення дисципліни.

РОЛЬ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА У ВИХОВНІЙ РОБОТІ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ I-II РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ

В.В. ЖИЛІНА, викладач

*Електромеханічний технікум Харківського національного університету
міського господарства імені О.М. Бекетова*

У навчальному закладі все починається з викладача, а більшою мірою – з наставника маленького колективу. І хоч навчання і виховання студентів залежить від трьох чинників: хто навчає, кого навчають, як навчають, - важко сказати, що важливіше. Безумовно, величезною у справі виховання є роль, викладача, його особистості.

Робота класного керівника – це не набір випадкових виховних заходів для заповнення вільного часу студентів, це ціла система взаємопов'язаних форм, засобів та методів, бо свою роботу в групі класний керівник веде в тісному контакті з викладачами, що працюють в цій групі, самими студентами та їх батьками.

Основними напрямками навчально-виховної роботи класного керівника є: вивчення контингенту групи; робота над організацією та згуртованістю групи; підвищення якості знань та сприяння підвищенню загальної культури студентів групи; організація та проведення виховної роботи позаурочний час, виховання любові до професії; допомога студентам в організації побуту, відпочинку, робота з батьками.

Освіта ХХІ століття – це освіта для людини. Гуманістичні цінності освіти зумовили зміну авторитарно-дисциплінарної моделі навчання на особистісно-орієнтовану (так звану гуманну педагогіку співробітництва), що базується на засадах індивідуалізації, створення умов для саморозвитку та самонавчання.

Завдання класного керівника полягає не скільки в контролі, скільки в пробудженні внутрішніх сил студента до власної активності, тобто стимуляція самостійної діяльності студентів, бо класний керівник здійснює принцип розвивальної допомоги, педагогічної підтримки.

Класний керівник нерідко скутий вказівками і рекомендаціями адміністрації, поточними потребами, а чим більше класний керівник підпорядковує свою діяльність конкретним запитам дня, то меншою мірою він є гуманістом і моральним наставником.

Незважаючи на всі незручності та розбіжності між теорією і практикою, у більшість випадків використовую дієві, перевірені педагогічним досвідом традиційні методи навчально-виховної роботи.

ПРИМЕНЕНИЕ НООСФЕРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ВОСПИТАНИИ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ МЕТОДАМИ СИЛОВЫХ ВИДОВ СПОРТА

*И.Н. ЗВЯГИНЦЕВА, мастер спорта Украины по армспорту, преподаватель
Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Ноосферное воспитание и образование – это эволюционно новая психолого-педагогическая система ХХІ века. Её фундаментальным отличием является опора на Теорию Творения и генетического единства Мира, системы Всеобщих Законов Мира, общих законов человеческого общества, общих законов познания/постижения, общих законов управления, специальных законов психики человека, специальных законов воспитания и образования. Система ноосферного воспитания и образования (СНВиО) создана как комплекс

передовых достижений отечественной и зарубежной науки, психолого-педагогической практики, современной теорией познания, природными механизмами восприятия и переработки информации человеком. СНВиО сформирована академиками В.И. Вернадским, А.Б. Астафьевым, Н.В. Масловой и их единомышленниками. Для спортивной практики Украины с 2000 года СНВиО применяет В.М. Ключко и его ученики. Основным аспектом СНВиО – качественное повышение эффективности методов воспитания и обучения путём применения методов с биологической обратной связью (БОС). Основным элементом БОС – модель-мыслеформа. БОС это способ создания и воссоздания мозгом и телом обучаемого индивида моделей-мыслеформ чувственно, образно и информационно воспринятых ранее объектов, субъектов, явлений, событий, переживаний из объективной и субъективной реальности. К методам БОС относятся методы визуализации, отслеживания мыслеформ, методы трансформации психолептических моделей-образов, построение интерактивных моделей-образов. Сила методов БОС состоит в абсолютной безопасности и результативности, с точки зрения физиологии и психологии человеческого организма. Методы БОС это релаксационные методы, которые вписываются в любой урок или лекцию, являются не столько отдыхом, расслаблением, снятием стресса, но и глубоким собственным размышлением, внутренним сосредоточением жизненного опыта, силы и возможностей студента. Релаксационные методы БОС мы широко используем в спортивной практике.

Силовые виды спорта всегда были популярны, особенно пауэрлифтинг, культуризм, бодибилдинг и армспорт. Они способствуют увеличению мышечной силы, укрепляют связки и суставы, помогают выработать выносливость, гибкость, воспитывают волю, уверенность в своих силах, повышают работоспособность всего организма, всесторонне физически развивают студентов. Всестороннее развитие рождает стремление к постоянному психофизическому совершенствованию, социализации, положительным аспектам воспитания и обучения в вузе, стремление быть в рядах лучших и, главное, победить себя. Побеждают личности, уверенные в победе, настроенные на победу, запрограммированные на победу с ключевыми психологическими компонентами СНВиО: цели, мотивация, воля, концентрация, душевное равновесие, визуализация, вера в себя, аутогенный психофизический тренинг.

Цели СНВиО: 1) главная, стратегическая цель – стать чемпионом страны, континента, мира, или принципиально изменить свою фигуру, избавиться от лишнего жира и т.д.; 2) ближайшая, краткосрочная, реально достижимая – прибавить в приседаниях 10 кг, выиграть первенство ВУЗа, набрать 5 кг мышечной массы и т.д. Легче добиваться краткосрочных целей, которые находятся в пределах досягаемости, чем пытаться продвигаться сразу боль-

шими шагами. Главное не уступать неудачам, не разочаровываться и не утратить веру в себя. Поставьте несколько краткосрочных задач, которые вам вполне по силам, и затем выполняйте их постепенно, по одной. Фокусируйтесь исключительно на задаче, которую Вы хотите выполнить больше всего, и даже не думайте о следующей или о конечной цели. Каждая из ваших краткосрочных задач должна вести Вас к достижению главной цели. Каждая краткосрочная задача - это только ступень, ведущая вверх, а не самоцель. Именно поэтому задачи самосовершенствования должны выполняться последовательно. Каждая выполненная краткосрочная задача будет укреплять Вас в решимости добиться главной цели.

Мотивация - это внутреннее обоснование студентом той или иной своей деятельности с определённым запасом психической энергии. Чем выше уровень мотивации, тем на большее способен человек в многоступенчатом процессе своей деятельности.

Воля и концентрация. Тренировка волевых качеств происходит в разнообразных по характеру условиях. Работа с большим количеством повторений упражнений требует постоянного волевого усилия, особенно при переходе болевого порога. При отработке спортсменом-силовиком произвольной программы необходимо волевое усилие другого плана – концентрации, когда требуется максимально сосредоточить свое внимание на выполняемых движениях, и это по много раз за тренировку, даже тогда, когда накатилась усталость и снижаются внимание и точность движений. Тренировка воли и концентрации совместно происходит при преодолении запредельных, но краткосрочных нагрузок и имеет определенные общие закономерности: 1) начинать надо с преодоления незначительных трудностей, постепенно повышая их интенсивность; 2) спортсмен должен быть уверен, что предлагаемое трудное задание выполнимо. Следует избегать нерезультативных упражнений, поскольку усилия воли, затраченные впустую, тренируют не волю, а неуверенность в себе; 3) необходимо вырабатывать способность к продолжительному волевому усилию; 4) при тренировке воли следует использовать систему самоощереждений за каждое достижение, которое фиксируется «внутренним судьёй»; 5) тренировка воли - это личный процесс спортсмена и тренера, не рекомендуется делать его всеобщим достоянием, особенно его результаты; 6) одним из важнейших факторов для тренировки воли является регулярное ведение «Дневника здоровья», в котором необходимо фиксировать не только структуры и объёмы выполненных тренировок, но и оценку самочувствия, сна, особенности питания и т.д. Анализ дневника позволяет спортсмену и его тренеру определить наиболее эффективную систему тренировок и восстановления.

Душевное равновесие для успехов в учёбе и спорте можно сравнить с практикой мастеров дзен. Нужно добиваться абсолютно полной концентрации и душевного равновесия в любых ситуациях. Ни одна посторонняя мысль, как средство распыления и утечки сил, не должна проникать в Ваше сознание ни в учёбе, ни на тренировке, ни на соревнованиях. Спортсмену, на пределе сил выжимающему максимальный вес, стоит отвлечься на сотую долю секунды и... неудача. Чтобы этого не происходило в ситуациях жизнедеятельности и на соревнованиях, необходимо работать над концентрацией воли в полном душевном равновесии. Результаты тренировок с использованием методик БОС помогут Вам в этом. Скоро Вы поймете, что только так и нужно тренироваться и учиться, а все остальные способы - это просто нагружать себя психофизически. При этом важен положительный эмоциональный фон учебного и тренировочного процесса, а если преобладают отрицательные эмоции, эффект от учёбы в вузе и тренировок может быть прямо противоположным. Факторы эмоционального фона: личная жизнь, сексуальная жизнь, семейная жизнь, работа, распорядок дня, диета, финансовые вопросы, здоровье и др. Незначительных факторов эмоционального фона нет, каждый из них может вызвать жизненную проблему. Для успеха в учёбе и спорте необходимо быть гармоничной личностью, сочетающей в себе различные качества. Давно известно, что в учёбе и спорте побеждают настоящие личности.

Визуализация - это мысленное построение положительных моделей-образов, которые являются воплощением ближайших и главных целей. Визуализация - это как бы модель-проект того, что нужно достигнуть.

Веру в себя укрепляет аутотренинг. Обширную методическую помощь по СНВиО и методикам БОС кафедра физвоспитания представила в цифровой репозитории и дистанционном курсе «Управление профессиональной работоспособностью» на сайте университета. Побед всем во всём!

СУСПІЛЬСТВО «ВІРТУАЛЬНОЇ» КУЛЬТУРИ

О.Б. ЗІНЧИНА, старший викладач

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Осередням радикальних зсувів, що супроводжують вступ людства до інформаційної ери, стає культура, яка знаходиться під перехресним впливом сил технологічного, економічного та політичного порядку, чітко реагує на сучасні безпрецедентні можливості розповсюдження інформації, різноманітних позицій і

систем цінностей, посилення взаємовпливу та переплетення традицій, стилів життя, світоглядів.

Культура тепер є найбільш динамічним, навіть у порівнянні з технікою, компонентом соціального цілого. І справа не тільки в тому, що вона постачає ідеї, образи та стилі для масового виробництва, але і в тому, що зміни в ній самій у меншій мірі стримуються обмеженістю ресурсів (як у економіці) або інертністю усталених інституційних структур (як у політиці). Нова культура перетворила життя суспільства. Воно вже не просто сприймає нове, але створює всеосяжний ринок, якій жадібно поглинає новаторські твори.

Якщо розглядати генезис характеру культури, то можна помітити, що в доіндустріальному середовищі основне навантаження ніс особистісний контакт - з іншою людиною, вчителем, мудрецем. Пізніше сформувалася книжкова культура, переважна до недавнього часу. В постіндустріальному, інформаційному суспільстві велике значення набуває «екранна», «віртуальна» культура, створювана на основі аудіовізуальної техніки та поєднанні комп'ютера з новітніми засобами зв'язку.

Виробництво, зберігання, передача й споживання інформації відбувається на принципово іншій технологічній основі, що приводить до корінних змін у культурі. Ці зміни полягають:

по-перше, в кроснаціональному та кросдержавному характері «віртуальної» культури;

по-друге, нові технологічні можливості підвищують децентралізацію процесів виробництва, керування, освіти і т. ін. Замість централізованих ієрархічних систем виникають мережі комунікацій і відносин, які піддаються легкій трансформації в залежності від динаміки завдань і функцій;

по-третє, доступність і різноманітність інформації, яку одержують по сучасним каналам масової комунікації, приводять до значної однорідності всесвітнього культурно-інформаційного простору, а величезне різноманіття цієї інформації дозволяє людині вибирати те, що відповідає її бажанням, потребам, орієнтаціям.

Однак однорідність інформаційного простору не нав'язує принципової схожості всіх культур. Навпаки, особливу цінність набувають риси несхожості, які несуть із собою додаткову інформацію, здатну викликати інтерес у інших місцях інформаційної мережі.

Характерною рисою суспільства «третьої хвилі» та притаманній йому культури є поліморфізм цінностей і соціальних статусів. Перед людиною, особливо молодістю, розкривається більш розгалужена мережа можливостей добитися визнання та престижу. В суспільстві зростає толерантність до зовнішньої екстравагантності та неординарності, якщо вона не заважає добробуту інших і особисто-

му процвітання. У грандіозній культурній трансформації ціннісні спрямування індивіда із галузі володіння - «мати» - переміщуються в галузь самовираження - «бути».

У кожної епохи - власні підстави для розширення простору культури. Основними напрямками розвитку епохи глобалізації виступають інформатизація, віртуалізація, медіатизація, а основними характеристиками стають не «стандартизація» і «уніфікація», а «різноманіття» і «множинність». Соціокультурне середовище, яке постійно оновлюється в результаті інтенсивного освоєння людьми нових засобів зв'язку і комунікаційних технологій, адекватне процесам «ущільнення» і «стиснення» миру.

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

І.М. ЗОЛОТАРЬОВА, канд. психол. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Педагогічне спілкування – різновид спілкування як процесу взаємодії між тим, хто навчає, та тими, кого навчають. Відомо, що спілкування як одна із провідних категорій психології складається із трьох складових:

- комунікативний бік як джерело інформації;
- інтерактивний як відповідна взаємодія;
- перцептивний як порозуміння, сприйняття та оцінка.

На жаль, остання складова не завжди повною мірою реалізується у навчальному процесі. В той же час анкетування, проведене кафедрою серед студентів старших курсів щодо значення трьох складових у процесі педагогічного спілкування, продемонструвало неабияку значущість саме перцептивного боку спілкування. Результати анкетування показали таке співвідношення:

- 50% студентів назвали найважливішим перцептивний бік;
- 40% – комунікативний;
- 20% – інтерактивний.

Таким чином, порозуміння, сприйняття та оцінка розглядаються студентами як найважливіша складова педагогічного спілкування.

Отримана інформація набуває особливого значення з точки зору можливостей виховного впливу на студентів у процесі педагогічного спілкуван-

ня, зокрема враховуючи той факт, що саме перцептивний бік спілкування містить відповідні емоційні та особистісні складові.

Відомо, що виховання – двобічний процес, в якому відбувається активна взаємодія між тим, хто виховує, та тими, кого виховують. В результаті такої взаємодії вихованець змінює своє розуміння світу, ставлення до людей та самого себе. Самі по собі такі зміни, звичайно, не відбудуться. Очікувані зміни можуть мати місце лише як результат спеціально організованих дій з боку викладача.

Викладач у процесі педагогічного спілкування постає у ролі вихователя та виконує цілу низку відповідних дій:

- передає досвід, накопичений людством;
- знайомить із світом загальної культури;
- стимулює процеси самовиховання та самовдосконалення;
- допомагає знайти вихід із складних життєвих ситуацій;
- формує мотиви вивчення своєї дисципліни.

Вихованець, у свою чергу:

- підвищує рівень загальної культури;
- навчається відповідним формам спілкування та поведінки;
- опановує свою майбутню професію.

Саме тому особистість викладача у процесі педагогічного спілкування вже сама по собі має нести відповідну виховну функцію. Така особистість має розглядатися як зразок ставлення до людей та світу, як взірець, що може бути взятий вихованцями за приклад.

Виховний аспект у процесі педагогічного спілкування, на нашу думку, може бути реалізованим за умов урахування ролі та значення перцептивного змісту спілкування та ролі особистості викладача як його професійного знаряддя. Від того, як викладач володіє цим знаряддям, значною мірою залежить очікувана мета процесу виховання – наявність відповідних змін у відповідній людині як результат спеціально організованих виховних дій.

ИССЛЕДОВАНИЕ СПЕЦИФИКИ СОЦИОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ

Е.Ю. ИСАЕВА, канд. социол. наук, доцент

Российская академия народного хозяйства и государственной службы при Президенте Российской Федерации

Социологическая культура представляет собой сложнейший феномен духовной жизни социума, без которого современное общество не может эф-

эффективно существовать и функционировать. Данный факт отмечали еще античные мыслители, стремившиеся открыть тайные пружины, управляющие одновременно глобальными социальными процессами и движением основ человеческой души.

Умение изучать, интуитивно чувствовать причины и перспективы происходящих в общественной жизнедеятельности процессов - важнейший элемент социологической культуры личности. Причем такая культура зависит и от уровня организации общества, что ставит важные задачи и социологического исследования специфики социологической культуры на микро- и макроуровнях социальной структуры.

За последние несколько десятилетий в период бурного развития и постоянного усложнения современного общества в российском государстве проводились самые различные политические, экономические, социальные реформы, которые кардинально меняли мировоззренческие и ценностные установки, что прямо отразилось и в самой постановке вопроса о субъекте современного социального прогресса. Объективные требования к повышению социологической культуры человека при этом очевидны.

Все это подразумевает поиск эффективных методов изучения социологической культуры на всех возможных уровнях ее существования: уровень социологической культуры отдельной личности, молодежи, социологов, профессиональных элит, институциональный уровень, интегральный уровень (макроуровень) развития социологической культуры.

Сейчас становится все более важным вопрос о мере духовности как черте идеала личности, при этом стоит отметить, что в периоды недавнего нестабильного социального развития российского государства проблемы выработки и освоения идеала личности были просто неактуальны. Социологическая культура вполне может быть принята одним из критериев духовного становления и воспитания.

Кроме того, распространение массовой культуры и, как следствие этого, зарождение нового типа личности - «массового человека» прямо подразумевает развитие социологической культуры как способа оценки его жизнеспособности и перспектив. Тем не менее, в настоящее время социологическую культуру вполне можно рассматривать как фактор развития личности, как необходимую предпосылку и условие ее эффективного становления и развития в обществе.

Слабость социологической культуры сегодня очевидна, ей нередко противостоит своеобразное и достаточно упрощенное отношение к социологии. Подчас полагают, что для получения эффективного результата достаточно лишь прагматично использовать известные методики, якобы принося-

щие функциональный результат. Это глубокое заблуждение, ведущее к дискредитации социологии.

Логика самого научного знания ставит вопрос об изучении не только общества в целом, но и отдельного человека в частности. Это позволит лучше понять действия, поступки людей и мотивы их деятельности и, в этом смысле, вопросы о социологической культуре – это вопросы о духовных основах (рациональных или иррациональных) компромиссов между цивилизациями. Все выше изложенное, показывает противоречие между актуальностью проблематики и фактическим уровнем ее разработанности.

ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА – ЗАПОРУКА ВИХОВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ПРОМИСЛОВОГО КВІТНИЦТВА

Л.В. ЙОЛКІНА, викладач

*Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету
міського господарства імені О.М.Бекетова*

Циклова комісія спеціальності «Промислове квітництво» – структурний навчально-методичний підрозділ, що проводить виховну, навчальну та методичну роботу з підготовки молодшого спеціаліста.

Одним із напрямків роботи з виховання компетентного фахівця є залучення студентів до проведення дослідницьких робіт, що сприяє всебічному розвитку особистості. В навчанні потрібна діяльність, яка пов'язана з виявленням життєво-практичних значень знань.

Одержати міцні знання можна лише оперуючи ними, використовуючи їх у власних діях. Для цього запроваджується інноваційна модель навчання з використанням дослідницького, творчого, експериментального потенціалу як основи підготовки фахівців.

Дослідницька діяльність забезпечує вирішення таких основних завдань: формування наукового світогляду, оволодіння методологією і методами наукового дослідження; досягнення великого професіоналізму; розвиток ініціативності; розвиток творчого мислення; здатність застосовувати теоретичні знання у своїй практичній роботі; постійне оновлення своїх знань.

Одним із напрямків роботи викладачів комісії є проведення науково-дослідної роботи, що дає змогу викладачеві підвищувати якість підготовки фахівці, свій фаховий рівень працювати творчо, з ініціативою, слідкувати за проблемами своєї галузі та активно включатися в їх вирішення.

Етапи організації і проведення дослідницької роботи:

- планування на початку навчального року (визначення тематики робіт, затвердження керівника і складу дослідницької групи);
- організація дослідницької бази (підготовка субстратів, насіння, посадкового матеріалу, придбання регуляторів росту, реактивів, біопрепаратів);
- проведення дослідів;
- вивчення результатів і аналіз (обґрунтування дослідів);
- надання рекомендацій підприємствам промислового квітництва і вивчення на заняттях професійно-практичного циклу.

До проведення науково-дослідницької роботи залучають студентів під час лабораторних, практичних занять, самостійної роботи та в гуртках. Безумовно провідну роль в науковій і дослідній роботі студентів відіграє викладач: саме він формулює тему дослідів і планує експеримент, прогнозує майбутні висновки і літературний пошук, правильно організовує роботу яка сприяє формуванню висококваліфікованого фахівця, здатного творчо мислити і правильно експериментувати, набувати свій власний досвід і робити висновки.

Дослідницькі роботи проводяться не тільки на базі нашого навчального закладу а і на підприємствах з вирощування квітково-декоративних культур.

МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ У РОБОТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

О.Г. ЙОСИПОК, викладач

Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М.Бекетова

Головною метою виховної роботи технікуму є формування і розвиток високоінтелектуальної, свідомої особистості з громадською позицією, готовою до конкурентного вибору свого місця в житті. Методичні проблеми, над якими працюю, як класний керівник: розвивати мовну культуру студентів; сприяти формуванню особистості, її духовно-ціннісних орієнтацій, культурно-пізнавальних інтересів, естетичного смаку на основі впровадження інтерактивних методів навчання і застосуванні інноваційних виробничих технологій. Результатом вирішення таких методичних проблем є: удосконалення навчальних занять і застосування інноваційних виробничих технологій.

Вирішення завдань виховної роботи здійснюю за напрямками:

- громадянське виховання;
- національно-патріотичне виховання;
- трудове виховання;

- художньо-естетичне виховання;
- моральне виховання;
- екологічне виховання;
- формування здорового способу життя;
- сприяння творчому розвитку особистості.

Останнім часом складний процес виховання здійснюють за допомогою різноманітних форм роботи, вибір яких залежить від змісту та завдань виховної роботи, вікових особливостей вихованців з урахуванням основних напрямків діяльності студентів. Основними формами виховної роботи в групі є: інформаційно-масові (дискусії, диспути, тематичні повідомлення, інтелектуальні розминки, вечори, подорожі до джерел рідної культури, створення різнопланових газет,); діяльнісно-практичні (творчі групи, екскурсії, свята, театр-експромт, огляди-конкурси, олімпіади); інтегративні (гуртки, факультативи); діалогічні (бесіда, співбесіда, між рольове спілкування); індивідуальні (доручення, творчі завдання, звіти, індивідуальна робота тощо); наочні (виставки студентської творчості, книжкові виставки, тематичні стенди тощо). На мій погляд, у виховній стратегії кожен класний керівник повинен враховувати декілька основних факторів, які є обов'язковими в навчально-виховній роботі: складання плану виховної роботи, що самодисциплінує і класного керівника, і студентів групи; тісний зв'язок з батьками, сім'єю, бо, як свідчить практика, сім'я – основний вихователь; врахування пріоритетів творчих здібностей, захоплень, хобі кожного студента; класифікація групи як колективу (показники успішності, творчої активності); індивідуальні психологічні особливості конкретних представників групи.

РОЛЬ ІНТЕГРАЦІЇ НАВЧАННЯ У ВИХОВАННІ ГАРМОНІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Р.А. КАЗАРОВА, старший викладач , завідувач відділенням

Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Згідно з Національною доктриною розвитку освіти та державною Національною програмою «Освіта» («Україна XXI століття») виведення освіти України на рівень розвинутих країн світу є можливим лише за умови відходу від авторитарної педагогіки і шляхом упровадження сучасних педагогічних технологій, які забезпечують подальше вдосконалення навчально-виховного

процесу, доступність і ефективність освіти, підготовку нового покоління професійних кадрів до життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства.

Сьогодні у світі відбувається взаємопроникнення ідей і методів різних наук, людина має розуміти, що інтеграція та комплексний підхід необхідні для розв'язання багатьох економічних, екологічних і соціальних проблем суспільства. Наразі зв'язок природи і суспільства є особливо актуальним і аналіз повинен відбуватися через звернення до знань з різних галузей: географії, фізики, хімії, біології, математики, екології, літератури, історії.

Останнім часом світова педагогіка значно активізувала дослідження з метою створення нової освітньої технології, що вирішувала б і протиріччя між величезним обсягом наукової інформації, який продовжує зростати, й недостатнім часом навчання та обмеженими можливостями людини. Ці дослідження показали, що одним із найперспективніших шляхів розв'язування цієї проблеми є інтеграція змісту освіти. Усі галузі сучасної науки тісно пов'язані між собою, тому і навчальні дисципліни не можуть бути ізольованими одна від одної. Уміння компетентного застосування знань, їх синтезу, переносу ідей і методів із однієї освітньої галузі в іншу лежить в основі творчого підходу до навчальної діяльності особистості. Формування життєспроможної, гармонійної особистості — актуальне соціальне завдання навчання, що розв'язується за допомогою дидактичної інтеграції.

Водночас наукова картина світу виконує поряд з навчальною і виховну функцію розвитку сучасного стилю мислення, світогляду студентів, їх інтелектуального потенціалу, залучає до опанування досвідом творчої діяльності, яка моделює процес наукового пізнання.

Методологічні знання є орієнтиром у пошуку шляхів здобуття нових знань, способів діяльності, вони відкривають можливості самостійно здобувати й переробляти інформацію, одержану з різних джерел, застосовувати її для індивідуального розвитку і саморозвитку.

Соціальні цілі спрямовують навчально-виховний процес на підготовку студентів до самоосвіти, життєтворчості, рефлексії, соціальної активності, самореалізації особистості в різних видах діяльності.

Без цього неможливе розв'язання сучасних завдань реформування вузів, які зумовлюють необхідність усвідомлення студентами всієї глибини та характеру взаємозв'язку різних граней об'єктивного світу, підготовки їх до цілеспрямованої, творчої, самостійної пізнавальної діяльності, формування життєвих компетентностей. Реалізація дидактичної інтеграції забезпечує формування цілісного уявлення студентів про світ, у якому вони живуть, робить їх знання більш глибокими й дієвими та, найважливіше, дозволяє зрозуміти

себе в цьому світі, знайти можливі шляхи творчої самореалізації, відчувати себе гармонійною особистістю, компетентною у власній життєдіяльності.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

О.Б. КАЙДАННИК, аспірант

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Трансформація суспільних відносин в Україні довгий час характеризувалася першочерговою увагою до економічних та політичних аспектів функціонування держави. За таких умов проблеми соціалізації не потрапляли у перелік питань, які мали пріоритетний характер у вітчизняній державній та громадській практиці. Не стали винятком і питання удосконалення особистості, її прилучення до соціального буття – це проблеми, пов'язані з процесом соціалізації студентської молоді.

У педагогіці процес соціалізації розглядається у зв'язку з розумінням суті виховного процесу. Основними його учасниками у ВНЗ є студенти і викладачі, які забезпечують формування особистості. У процесі життєвої взаємодії під впливом соціальних залежностей, різних впливів виховного характеру в студентів створюється уявлення про світ, формуються навички діяльності, принципи поведінки, розвиваються психічні якості особистості, що сприяє їх підготовці до участі в суспільному житті.

Варто зазначити, що студентський вік – це сенситивний період для розвитку основних соціогенних потенцій людини як особистості. До них належать: формування професійних, світоглядних і громадських якостей майбутнього фахівця; розвиток професійних здібностей як передумова подальшої самостійної професійної творчої діяльності; становлення інтелекту і стабілізація рис характеру; перетворення мотивації та всієї системи ціннісних орієнтацій; формування соціальних цінностей у зв'язку з професіоналізацією. Іншими словами, під час навчання у ВНЗ відбувається соціалізація студента як особистості.

За Г. Тардом, соціалізація – це основний процес взаємодії свідомості окремої людини з існуючими віруваннями, переконаннями, розуміннями бажань і намірів, які породжені суспільством. Учений зауважував, що головним механізмом соціалізації (входження людини у суспільство) є наслідування,

що регулюється суспільством через систему освіти (навчання і виховання), сім'ю, громадську думку й інші соціальні інститути.

Протягом студентського періоду відбувається професійна соціалізація молодої людини – процес занурення у професійне середовище, засвоєння правил, норм та вимог професійної діяльності, людина стає на шлях прихильності до професії та її засвоєння.

В науковій літературі виділяють наступні етапи соціалізації студентської молоді:

1. Етап загальної соціалізації – формування і закріплення основних соціальних і психологічних цінностей (трудових, моральних, естетичних, політичних, правових, екологічних, сімейних).

2. Етап професійної соціалізації – засвоєння людиною певної професії, здобуття специфічного рольового знання, коли роль пов'язана з розподілом праці.

Успішна соціалізація в процесі навчання у ВНЗ визначається наступними умовами: включенням індивідів у розвиваючі ситуації; відкритістю молодих людей у процесі спілкування та формування їх компетентності; переживання нового особистісного досвіду; процесом самоаналізу і самооцінки своєї діяльності; саморегуляції своїх переживань і вчинків.

У процесі навчання, на нашу думку, важливо створити психологічні умови для самореалізації індивідуальності студента в майбутній професійній діяльності, самостійного культивування професійної майстерності, творчого розвитку особистості, збагачення знань через обмін досвідом у процесі спілкування із спеціалістами, поглиблення професійної рефлексії.

Таким чином, ВНЗ – це інститут соціалізації особистості студента, пов'язаний з фаховим вибором людини, поглибленням її світогляду і остаточним закріпленням фахової соціальної ролі.

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ФАКТОР ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

О.Б. КАЙДАННИК, аспірант

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Студентське самоврядування на європейських теренах не є новим феноменом, сягаючи своїм корінням ще часів виникнення перших середньовічних університетів. Вже тоді найбільш здібні студенти залучалися до вико-

нання окремих адміністративних функцій, а також до викладання у якості помічників професорів.

В сучасній Європі студенти беруть доволі активну участь у забезпеченні якості вищої освіти та управлінні вищими навчальними закладами, яке здійснюється, зокрема, через органи студентського самоврядування. Така колективна, солідарна участь розглядається керівництвом навчальних закладів і функціонерами системи освіти не просто як додаткова гарантія адекватності освітніх послуг вимогам їх реципієнтів (студентів і роботодавців), а й як суттєвий чинник соціалізації молоді, зростання її політичної та правової культури й суспільної активності, який дозволяє студентам на практиці ознайомитися з функціонуванням навчального закладу (через участь у підготовці та прийнятті певних рішень у межах ВНЗ) і системою представницької демократії (на прикладі виборних органів студентського самоврядування).

В Україні встановлений законом мінімальний розмір квоти на участь представників студентського самоврядування у колегіальних керівних органах управління вищими навчальними закладами (10%) значно менший від встановлених у країнах Європейського простору вищої освіти. Середній розмір квоти там складає 15–20%, а в деяких державах – і суттєво більше (в Румунії – 25%, у Фінляндії – 33%, в Данії – 50%), що забезпечує достатній рівень впливу студентів на прийняття рішень.

Істотною проблемою залишається пасивність, інертність, індиферентність студентської спільноти у ставленні до багатьох актуальних проблем студентського самоврядування, що можна нівелювати активною інформаційно-роз'яснювальною роботою щодо можливостей студентського самоврядування.

Зарубіжний досвід переконливо доводить: ефективне функціонування студентського самоврядування як організаційної структури справляє суттєвий позитивний вплив не тільки на якість освітніх послуг і управління вищим навчальним закладом, а й має організаційно-педагогічний ефект, коли студенти у реальному партнерстві з адміністрацією ВНЗ в межах прав, наданих їм законом, значною мірою несуть і солідарну відповідальність за те, що відбувається в навчальному закладі.

Таким чином, студентське самоврядування сприяє прямій зацікавленості студентів у високій якості освітніх послуг, зростанні рейтингу та авторитету ВНЗ, а отже – позитивно впливає на академічну успішність та оптимізацію навчального процесу у вищій школі в цілому.

Переваги від функціонування ефективної системи студентського самоврядування виходять за межі системи освіти, сприяючи не тільки оптимізації навчального процесу у вищій школі, а й соціалізації молоді, виробленню у

неї комунікативних, управлінських навичок, розвитку політичної культури молодого покоління. В цьому контексті студентське самоврядування можна розглядати як передумову для розвитку громадянського суспільства та парламентських демократичних традицій.

Використання всіх можливостей студентського самоврядування згідно з чинним законодавством дозволить:

- 1) налагодити ефективну співпрацю між адміністрацією ВНЗ і студентами з широкого спектру питань;
- 2) створити додаткові умови для зростання якості підготовки фахівців у системі професійної освіти в Україні;
- 3) забезпечити подальшу інтеграцію національної освітньої системи до європейського та світового освітнього простору.

ФОРМИРОВАНИЕ ТВОРЧЕСКИХ И ПРАВСТВЕННЫХ УМЕНИЙ КАК ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ ТВОРЧЕСКИ РАЗВИТОЙ ЛИЧНОСТИ

Е.В. КАЛАБУХОВА, преподаватель, заведующая отделением
*Электромеханический техникум Харьковского национального университета
городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

Сегодня обществу нужны творческие личности, способные созидать во всех областях профессиональной деятельности и обладающие моральными принципами. Знаний предметных правил, даже умений решать творческие предметные задачи недостаточно для достижения успеха в обществе. Необходимо уметь планировать этапы жизненной карьеры, владеть эффективными методами интеллектуальной деятельности, обладать высокой работоспособностью, заниматься самообразованием и защищать свои убеждения.

Соответственно, педагогическая деятельность должна быть преобразована в творческий процесс поиска, опыта и реализации новых методик, технологий для достижения цели выдвигаемой обществом.

Один из известных философов как-то заметил, что образование – это то, что остаётся в сознании человека, когда все выученное забыто. Что же остаётся у нас в голове? Совершенно верно – творческие умения, необходимые для самостоятельной познавательной и практической деятельности, и убеждение в том, что любая деятельность должна отвечать моральным нормам. Можно забыть конкретные правила наук, но важно помнить, какие нужно выбрать учебники, в которых они находятся, как выписать, упростить и запомнить их с помощью известных приёмов памяти. Это одно из творческих уме-

ний.

Применяя изученное правило для трудовой деятельности, человек должен продумать не только план работы, но и условия, при которых процесс деятельности и его результаты не нанесли бы вреда ему самому, окружающим, природе. Это уже нравственное умение. Комплексы нравственных и творческих умений образуют соответствующие качества личности.

Возникает вопрос - какую модель педагогической деятельности выбрать, чтобы приблизиться к достижению цели педагогического процесса?

В настоящее время в педагогическом процессе с достаточной условностью можно выделить следующие модели образования:

1). классическое (традиционное) обучение – направленность педагогического процесса на формирование знаний и репродуктивных умений (составление и заучивание моделей учебной информации);

2). развивающее обучение – направленность педагогического процесса на развитие творческих способностей (выполнение творческих заданий различных видов, в процессе которого усваивается учебная информация);

3). педагогика сотрудничества – направленность педагогического процесса на индивидуальное развитие нравственных и творческих качеств личности (обучение методам и формам самообразования и самовоспитания в процессе преимущественного выполнения творческих заданий); педагогика сотворчества, как прогрессивная модель, направлена на развитие исследовательских умений.

Таким образом, педагогическая деятельность, преобразованная в творческий процесс поиска, опыта и реализации новых технологий для достижения цели по формированию творческих и нравственных умений, будет способствовать развитию творческой личности, самостоятельной в познавательной и практической деятельности, обладающей моральными принципами и способной к решению сложнейших экономических и социальных проблем.

СТРИТ-АРТ В СОВРЕМЕННОМ ХАРЬКОВЕ

В.М. КАЛЬЧЕНКО, студент

К.А. СЛЮНИН, студент

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Общество постмодерна породило своеобразную пост культуру, которая, имея корни в прошлом, изменяет ландшафты городов и способы воспри-

ятия действительности их жителями. Анализируя «пост культуру», мы рассматриваем относительно новую форму реальности – стрит-арт.

Стрит-арт (англ. *Street art* – уличное искусство) – изобразительное искусство, отличительной особенностью которого является ярко выраженный урбанистический стиль. Это относительно новое слово используется для обозначения устоявшегося явления, описание которого затруднено из-за врожденной двойственности: социальное здесь неразрывно соединено с художественным. Стрит-арт мало привязан к стилистике и технике, главной его чертой является направленность на прямой диалог с простым уличным зрителем и с окружающей нас повседневной средой. Бытует ошибочное мнение, что стрит-арт тождественен граффити. Граффити можно считать самой главной составляющей частью стрит-арта. В строго научном смысле, граффити (от итал. *graffare* – царапать) задолго до изобретения распылителей краски называли надписи или рисунки, процарапанные или написанные в любую эпоху на любых поверхностях – от наскальных изображений до стен современных зданий. Лишь в последнюю треть XX века граффити стали определяться как отдельный жанр несанкционированного живописно-графического изображения. Но тема нашего доклада не об этом. Тема нашего доклада о стрит-арте и граффити в том числе в современном Харькове.

Стрит-арт в его теперешнем виде зародился в городе, который стал воплощением современной урбанизации и одним из мировых культурных центров. Конечно, речь о Нью-Йорке. Начиная с 60-х гг. он прошел несколько этапов развития и в наше время сильно отличается от того, что было в самом начале. Постепенно с улиц США стрит-арт распространился во всем мире. В каждом новом регионе его воспринимали по-своему и добавляли свои характерные особенности. Например, придя в Европу, в частности во Францию, это вылилось в появление новой традиции стрит-арта, которая воспринимает себя довольно серьезно и главная идея в нем – вписаться в городской ландшафт при этом не исказив окружающей среды.

Естественно, что с течением времени стрит-арт дошел и до наших краев. В СССР это выражалось в политических агитациях, которые изображались на стенах домов. После распада Союза граффити не сразу пришло на улицы городов СНГ. Только к концу 1990-х годов стали появляться примитивные рисунки, в основном на заброшенных стройках и во дворах. Однако отличительной чертой нашего стрит-арта является то, что он очень быстро развивался. Уличные художники за 10 лет прошли все этапы более чем 40-летнего развития мирового искусства. Художники быстро прогрессировали и стали показывать свой индивидуальный стиль, который по достоинству оце-

нили и в мире. Украинские художники за эти годы стали одними из самых ярких на отечественном граффити пространстве.

Центрами развития стрит-арта в Украине стали Киев, Львов, Харьков и Севастополь. Самыми известными художниками являются дуэт «Interesni Kazki», Алексей Kislow, Сергей Teck, крымский анонимный художник Шарик, харьковский ПАК и другие. Их работы можно отнести к французскому стрит-арту, в которых просматривается разнообразие стилей и индивидуальность каждого из них. По мнению художников, миссия стрит-арта, как и любого другого вида искусства, повышать культурный уровень людей, способствовать пробуждению в них лучших качеств. Они считают, что уличное искусство – хороший пример для обывателя, который часто живет одними лишь материальными заботами. Также в творчестве отдельных исполнителей есть социальный подтекст, вызов к людям и предложение им задуматься о различных проблемах современного общества.

Харьков, являясь одним из самых развитых мегаполисов Украины, также представляет собой один из центров украинского стрит-арта. Здесь уличное искусство активно развивается с помощью городских властей. В городе проводятся различные фестивали, во время которых художникам выделяются стены для рисования на определенную тематику. Такие работы можно увидеть на улице Гоголя, где показаны герои произведений Николая Васильевича, портрет Тараса Григорьевича Шевченко, который появился к его юбилею, большой рисунок Юрия Гагарина, который также был нарисован к его юбилею. Подробно мы бы хотели рассказать о фестивале, посвященном 200-летию А.С. Пушкина, который прошел на улице, названной в его честь. Организовал этот фестиваль харьковчанин Роман Минин, который занимается уличным искусством наряду с галерейными выставками и созданием витражей. Он был одним из 20 номинантов премии PinchukArtCentre-2013, однако его уличные работы могут кардинально отличаться от галерейных. На своем фестивале он выполнил, по-нашему мнению, самую интересную работу под названием «Дуэль века». Другая его работа – Пушкин с Наташей, несущиеся над фантастическим городом, – пользовалась популярностью у харьковчан; а молодожены приезжали фотографироваться на фоне «Вечной любви». Сейчас она закрашена. По мнению автора, «если бы там был нарисован Шевченко с Катериной, то уже был бы скандал городского масштаба. Но то, что дается бесплатно, то бесценно, поэтому легко и уничтожить, это относится ко всему. Дуэль продолжается». Ещё совсем недавно в Харькове на Холодной горе появилась большая работа французского стрит-артиста СЕТ (Жюльена Моллана), которую он выполнял совместно с 4-мя харьковскими художниками. На стене здания изображена огромная кукла-мотанка с косой и

писанкой. Я думаю, что это очень примечательно, т.к. француз этим подталкивает украинцев к их этническим корням, заставляет залезть их в интернет, прочитать про это, тем самым узнать больше о своей культуре. Есть у СЕТА документальный фильм об украинском стрит-арте, но, к сожалению, Харьковских работ в этом фильме нет.

В 2013 году в городе при активной поддержке мэрии появилась серия граффити под названием «Гордость Харькова». В рамках этой акции на улицах города появилось 5 муралов – композиций во всю ширину и высоту здания. Такой вид стрит-арта в силу своей трудоемкости просто невозможен без вмешательства городской власти. 5 муралов это 5 портретов известных личностей Харькова: Л. Ландау, В. Гризодубовой, К. Шульженко, П. Набойченко и Л. Быкова. Эта политкорректная тематика заслуживает уважения и показывает жителям их достойнейших земляков.

Однако не стоит забывать, что стрит-арт это не только выхолощенная монументальность: это ещё и протест, и обращение к социальной тематике, и юмор, в конце концов. Но такие протестные работы тяжело найти и они быстро пропадают с улиц города, а также каждый понимает и трактует их по-своему, поэтому нам кажется, что их рассматривать в контексте именно харьковского арт-стрита не стоит.

На наш взгляд, стрит-арт это, наверное, самое яркое проявление молодежной субкультуры. В нём любые представители общества могут показать своё мнение и вынести его на всеобщее обозрение, тем более в наше время в Харькове этому активно способствует мэрия.

ОСОБЕННОСТИ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА К ДЕВУШКАМ НА ЗАНЯТИЯХ ПО ФИЗИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ

*Е.К. КАМАЕВА, старший преподаватель
Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

В процессе подготовки молодых специалистов особое внимание следует уделить обучению девушек. В силу социально значимой роли женщин в

жизни общества, возникает острая необходимость формирования и поддержания высокого уровня их психического и физического здоровья.

В настоящее время общество характеризуется быстрыми изменениями во всех сферах жизнедеятельности. Эти изменения происходят такими темпами, что требует соответствующего реформирования системы подготовки молодых специалистов. Ориентируясь на современные условия, молодой специалист должен овладеть такими технологиями и знаниями, которые соответствуют потребностям современного информационного общества и рынка труда. В связи с этим современного студента важно не только вооружить знаниями и умениями, но и кроме этого, он должен быть готовым изменяться и приспосабливаться к новым потребностям общества, активно и решительно действовать, быстро принимать решения, постоянно учиться и совершенствоваться. При этом любой член общества будет иметь хорошую перспективу на будущее и сможет социально и профессионально реализоваться только при наличии физического и психического здоровья.

Но, в настоящее время по различным данным 80-90% абитуриентов имеют выраженные отклонения в состоянии здоровья.

Учитывая сложившиеся в современном обществе условия жизни, состояние здоровья учащейся молодежи, современные, а еще важнее, будущие требования к молодым специалистам со стороны общества и рынка труда, в процессе обучения студентов в вузах необходимо искать новые, более эффективные подходы, формы и средства физического воспитания.

Основной задачей дисциплины физическое воспитание в Вузе является не только укрепление здоровья и формирование общей и профессиональной культуры личности будущего специалиста, обеспечение его общей и специальной физической подготовленности, но необходимо, кроме занятий физическими упражнениями, искать и другие формы и направления работы со студентами.

Одним из таких направлений является недостаточно используемый в настоящее время компетентностный подход при обучении студентов.

Известно, что в широком ряду современных компетенций для достижения целей дисциплины «физическое воспитание», ключевой компетенцией является здоровьесохраняющая компетенция.

По данным Д.Е. Ворониной указанная компетенция формируется на основе знаний, умений и навыков здорового способа жизни и ее основными компонентами являются; целевой, ценностно-мотивационный, операционный, программный, деятельностный и оценочный.

Ожидается, что формирование компетентности у обучающихся, на основе перечисленных компонентов, позволит критично анализировать всю получаемую информацию, принимать адекватные решения, успешно решать различные жизненные проблемы, критично оценивать их последствия, находить новые информационные технологии и получить планируемый результат.

Практическая реализация роли компетентностного подхода в физическом воспитании студенток осуществлена на экспериментальной группе.

Прежде всего, на основе анкетирования, была определена целевая и ценностно-мотивационная компонента отношения к занятиям по физическому воспитанию. Это позволило сориентировать программу физического воспитания студенток.

С целью расширения и углубления компетентности студенток об особенностях влияния различных видов и режимов двигательной деятельности на здоровье, на физическую и умственную способность, студентки готовили рефераты, составляли комплексы различных физических упражнений. В последующем семестре девушки составляли программу занятий в тренажерном зале, кроссовой подготовки, овладевали методами самоконтроля (подсчет пульса, измерение АД, ортостатическая проба и составления пищевого рациона).

Такой осознанный подход к занятиям по физическому воспитанию существенно повысил активность студентов. Это позволило, кроме всего, девушкам сбалансировать питание в течение дня.

Проведенное в конце учебного года повторное анкетирование и тестирование показали, что у студенток поменялось ценностное отношение к дисциплине «физическое воспитание», существенно снизились пропуски занятий по болезни, достоверно улучшились показатели тестирования физической подготовленности (сгибание-разгибание рук в упоре лежа, прыжок в длину с места, подъем туловища из положения лежа в сед).

Таким образом, расширение компетентности студенток по дисциплине «Физическое воспитание», стимулирование осознанного подхода к занятиям по физическому воспитанию позволяет существенно повысить эффективность занятий по данной дисциплине.

МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УСКОРЕННОГО ОБУЧЕНИЯ ФИЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНЫМ ДВИГАТЕЛЬНЫМ ДЕЙСТВИЯМ

Е.К. КАМАЕВА, старший преподаватель

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

В сфере физического воспитания и спорта предметом обучения являются двигательные действия. В процессе обучения двигательным действиям, как правило, используется метод аналитического обучения – освоение техни-

ки двигательного действия осуществляется по частям, по операциям, в соответствии с принципом от простого к сложному. При этом рекомендуется использовать метод демонстрационного объяснения, имитации элементов техники движения (пробных операций, идеомоторных представлений, фиксации граничных фаз элементов техники, ситуационный анализ опорных пунктов внимания, моделирование различных поз элементов движения).

Так, например, при обучении технике попеременного двушажного хода в лыжном спорте классической последовательностью освоения техники данного хода рекомендуется следующая схема: освоение стойки лыжника, имитация работы рук на месте, имитация скользящего шага на месте, освоение скользящего шага в движении без палок, с палками, имитация отталкивания палками при движении ступающим шагом, выполнение попеременного двушажного хода в полной координации.

При таком обучении внимание обучающихся акцентируется на изолированных друг от друга элементы операционной системы движений т.е. обеспечивается пошаговый алгоритм освоения двигательного действия. В данном случае, техника и сами действия формируются постепенно шаг за шагом, из отдельных, тщательно освоенных шести элементов. Таким образом, при расчлененном методе обучения трудность упражнения снижается, в связи с этим активность студентов падает, функциональная нагрузка на организм понижается. При этом существенно увеличивается длительность обучения. В связи с этим, при существенном сокращении учебных часов на обучение технике массовых видов спорта, необходимо совершенствовать учебный процесс путём повышения интенсивности обучения, активности обучающихся, развития у них стремления к самосовершенствованию, самоорганизации и саморазвитию. Альтернативной методикой, в данном случае, будет целостный метод обучения.

Так, при обучении попеременному двушажному ходу целостным методом рекомендуется придерживаться естественных локомоторных движений при ходьбе и беге. Соответственно в процессе обучения этому ходу движение начинается с обычной ходьбы на лыжах с разноименной работой рук, далее переходить к бегу на лыжах с постепенным включением скользящего шага. При сбое все повторяется снова. Таким образом, целевая организация системы движений осуществляется от крупных подсистем к ее элементам, т.е. после освоения целостной структуры двигательного действия можно переходить к совершенствованию элементов техники, но при условии выполнения целостного действия.

Предложенная технология позволяет обучаемому перейти от формата «обучаемого» к статусу «осваивающего» технику. Метод «обучения действи-

ям» заменяется методом «обучения с помощью действия». При этом элементы техники рассматриваются не как изолированные друг от друга операции, а как средство построения целевой и смысловой организации системы движения в целом, позволяющий эффективно решать основную двигательную задачу. Осознание целей и осмысление значений операционных составляющих целостного двигательного действия требуют от обучаемого повышения его активности, его самоанализа и самоконтроля.

Такая технология обучения позволяет сохранить системную целостность двигательного действия, повысить техническую адекватность упражнения, длительность обучения существенно сокращается. Но при этом возрастает как функциональная, так и психоэмоциональная нагрузка на студента, что учитывается тренером-педагогом.

К ВОПРОСУ О ГУМАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ

А.С. КАРОТЕЕВА, студентка

Л.А. РАДИОНОВА, канд. филос. наук, доцент

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

В вузах дается слишком много узкоспециализированных сведений, которые студент может найти в книгах, справочниках, Интернете. А вот научить его нетрадиционно мыслить высшая школа как система, к сожалению, не может, и творчески ориентированные выпускники - это чаще всего результат не системы образования, а труд отдельных талантливых преподавателей.

Опыт показывает, что информация легче усваивается при оживленном диалоге, а у нас студенты тратят уйму времени на написание конспектов лекций, не всегда совершенных, выполнение курсовых и лабораторных работ, не всегда осмысленных. Многие под давлением системы теряют интерес к учебе и стремятся лишь получить зачет, а по окончании института - диплом, который либо прячут в стол, либо используют как визитную карточку при поступлении на работу, зачастую не по специальности.

Изучая социологию, мы на протяжении месяца делаем индивидуальную работу, результатом которой является самоидентификация студентом своих творческих, организационных способностей, обоснование своего статуса в социальной стратификации современного общества. Очень часто сту-

дент не может успешно справиться с такой работой, не хватает логического, системного мышления, креативности, в целом гуманитарного знания.

Идея гуманитаризации образования возникла не случайно. Она имеет под собой реальную основу. Неумение излагать мысли вслух и на бумаге, бедный, корявый язык, отсутствие ясной и четкой логики в рассуждениях - такую характеристику можно дать, увы, многим студентам. Вдобавок у них зачастую нет интереса к учёбе. Необходим новый подход к обучению творчеству, ориентированный на студентов технических университетов, который вобрал бы в себя следующие направления: поиск источников идей; индивидуальные и коллективные эвристические методы нахождения альтернатив при решении творческих задач; решение задач на развитие воображения, алгоритмы решения творческих задач, в том числе изобретательских; методики проведения деловой игры по групповому экспертированию и мозговому штурму. Помимо слушания лекций студенты выполняли практические упражнения и домашние задания, развивающие навыки научной работы.

Такие курсы особенно необходимы студентам-магистрам. Очень плодотворно использовать социологические исследования в дипломных магистратских работах. Наш университет готовит специалистов для городского хозяйства, при этом охватывает две городских подсистемы: экологическую и техническую. Здесь реализуется деятельность шести факультетов университета. А город, как известно, есть единство трех подсистем, двух вышеназванных и городского социума. Каковы интересы, потребности, взаимосвязи современных горожан – выпадает из научных интересов магистров. Дипломное исследование магистров благодаря социологическим исследованиям проблем горожан в той области деятельности, в которой магистр предлагает свои разработки, уже априори содержало бы научную новизну. Это способствовало бы формированию системного подхода в сфере инженерной деятельности, где часто выпускникам университета приходится решать задачи, которые не укладываются в шаблоны учебников и справочников.

Креативное образование позволяет формировать разные, индивидуальные подходы к решению любой проблемы, а не навязывает шаблонные представления. Креативное образование нуждается в собственной, креативной педагогике, способствующей развитию творческого потенциала личности, направленного на принятие смелых и оригинальных решений, - имеются в виду новые приемы и методы, чаще всего игровые, с акцентом на индивидуальные особенности обучаемых.

Очевидно, что усилия энтузиастов-одиночек мало изменят общую картину. Необходим широкий круг единомышленников, занимающихся проблемой креативного образования в разных сферах. Если говорить о высшем об-

разовании, то создание в этой сфере междисциплинарных научных групп, состоящих из специалистов в конкретной области и профессиональных философов, социологов, позволит гораздо эффективнее решать проблемы качества образования в вузах.

Ну а что делать с теми, кто не хочет или не способен учиться? Ничего, им только надо дать необходимый минимум знаний и умений, ведь заставлять кого-то работать активно и творчески бесполезно. Тем более, что, по статистике, 20 процентов людей делают 80 процентов работы.

Креативное, творчески ориентированное образование создает условия для полноценной реализации личности, учит не останавливаться на достигнутом. У Льюиса Кэрролла в «Алисе в Зазеркалье» Черная Королева говорит, что для того, чтобы оставаться на месте, надо бежать со всех ног, ну а для того, чтобы продвигаться вперед, нужно бежать вдвое быстрее. Сегодня эти слова, обращенные к Алисе, полезно знать всем.

ФОРМИРОВАНИЕ НРАВСТВЕННОСТИ У СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Е.В. КАШУБА, старший преподаватель

Н.А. ГРИДИНА, старший преподаватель

Донецкий государственный университет управления

В воспитательном процессе в период обучения студентов в вузах решаются задачи социального формирования личности, воспитания членов общества, преданных его идеалам. Однако какими бы значимыми не представлялись результаты, достигаемые воспитанием различных качеств и способностей студентов, они могут оказаться бесполезными для общества, если их обладатель не воспитан нравственно, если у него не выработаны твердые моральные принципы.

Заранее спланированные, методически правильно организованные, интересные и эмоциональные мероприятия воспитательного характера формируют у студентов положительное отношение к здоровому стилю жизни, вследствие чего повышается потребность в постоянном совершенствовании своих физических, нравственных и моральных качеств.

Цель исследования – выявить средства и методы, оказывающие существенное педагогическое воздействие на развитие нравственных и моральных ценностей личности студентов.

Личность студентов характеризуется уже сложившимся мировоззрением, определившимися взглядами, убеждениями и относительно устойчивыми нравственными и моральными качествами. Однако уровень их сформированности различен, а уровень притязаний высок.

Одним из важных аспектов нравственного воспитания является формирование нравственного сознания. На основе нравственных понятий, оценок и суждений, формируются нравственные убеждения которые, в конечном счете, определяют поведение и поступки человека как личности.

При выборе средств и методов нравственного воспитания необходимо учитывать особенности психики юношей и девушек, их склонности и интересы. Необходимо, чтобы разъяснения и убеждения были доходчивыми и побуждали студентов к самоанализу своих действий и поступков. Удовлетворенность учебной деятельностью, которая определяет моральное состояние студентов и существенно влияет на их активность и результаты занятий, является составной частью, обязательным компонентом и показателем формирования физических и нравственных качеств личности.

В ходе педагогического эксперимента было сформировано 2 группы студентов II курса дневного отделения (по желанию) – 40 девушек и 40 юношей, независимо от специальности.

Значимые различия обнаружены между средними рангами в группе девушек и группе юношей по следующим терминальным ценностям. У девушек на первые места выходят: здоровье, материально обеспеченная жизнь, наличие верных и хороших друзей, жизненная мудрость. У юношей на первые места выходят: активная и деятельная жизнь, уверенность в себе, интересная работа, равенство в возможностях, свобода в поступках и действиях. Обнаружены различия и по инструментальным ценностям.

У девушек на первые места выходят: ответственность, самоконтроль, смелость в отстаивании собственного мнения, исполнительность, независимость. У юношей на первые места выходят: непримиримость к недостаткам других, высокие запросы.

В целом можно говорить о том, что девушки ставят перед собой реальные жизненные цели, так или иначе связанные с будущим, которые будут реализовываться в адекватных стратегиях поведения, характерных для зрелых личностей. В отличие от них юноши ориентированы на достижение высоких результатов в профессиональной и общественной деятельности, однако стратегии реализации этих стремлений не соответствуют поставленным целям.

Выводы. Экспериментальная работа показала, что целенаправленная ориентация всей педагогической деятельности на создание условий для формирования личности студентов в отношении развития нравственных и мора-

льных ценностей даёт возможность с высокой эффективностью решать важнейшую задачу учебного процесса – воспитание личности молодёжи.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

О.В. КІР'ЯНОВА, викладач

А.В. РОМАНОВСЬКА, студентка

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Аналіз філософської, соціологічної, лінгвістичної та психолого-педагогічної літератури свідчить про відсутність єдиного, загально-прийнятого розуміння змісту поняття «культура». Узагальнення різних підходів до визначення феномена культури дає підстави зробити висновок, що культура як особистісна характеристика відображає рівень оволодіння певною діяльністю, розвиток якостей, умінь і здібностей, необхідних для її ефективного виконання.

Отже, культуру професійного спілкування менеджера можна розглядати як важливий компонент його загальної фахової культури, що визначає здатність ефективного спілкування в контексті професійної діяльності. Вона синтезує в собі комплекс знань, цінностей, способів поведінки, необхідних у ситуаціях ділового спілкування, та умінь доречно реалізовувати їх на практиці з метою забезпечення ефективної спільної діяльності.

У контексті особистісного підходу культура професійного спілкування менеджера розглядається як єдність двох взаємопов'язаних, але якісно своєрідних підструктур: особистісної та поведінкової.

Особистісна підструктура включає в себе мотиваційно-ціннісні установки, професійні орієнтації менеджера, які визначають спрямованість його спілкування, вибір тих чи інших способів взаємодії зі співробітниками. Поведінкова, або операційно-дійова, підструктура охоплює способи організації професійної взаємодії з партнерами, вербальні та невербальні засоби спілкування, комунікативні стратегії та прийоми впливу на підлеглих.

Відповідно до прийнятого у соціальній психології диференціювання перцептивного, інтерактивного та комунікативного аспектів спілкування в операційно-дійовій підструктурі культури професійного спілкування менеджера виділяють три компоненти:

- перцептивний – здатність адекватно, неупереджено і точно сприймати особистісні властивості та поведінку партнерів по спілкуванню, правильно розуміти їхні мотиви і переживання, індивідуальні особливості;
- інтерактивний – уміння будувати відносини з будь-яким партнером, досягати ефективної взаємодії на основі спільних інтересів;
- комунікативний – здатність чітко, зрозуміло, грамотно висловлювати думки, володіння лексичним багатством мови, вербальними і невербальними засобами обміну інформацією зі співрозмовниками.

Від рівня розвитку означених компонентів залежить ефективність обміну необхідною інформацією з підлеглими і керівниками (комунікативна функція), організація взаємодії в очолюваному колективі (інтерактивна), міжособистісне сприйняття і розуміння партнерів (перцептивна).

Усі компоненти культури професійного спілкування перебувають у тісному взаємозв'язку. Уміння правильно сприймати і розуміти партнера чи аудиторію допомагає знайти потрібні аргументи, а володіння ораторським мистецтвом, культурою мовлення – зрозуміло, виразно і переконливо їх викласти. Це складові успішного ділового контакту, в ході якого виявляється вміння взаємодіяти з партнером: долати бар'єри в спілкуванні, займати адекватну психологічну позицію, виходити на відповідний рівень спілкування тощо.

Культура професійного спілкування менеджера – складна інтегральна якість, яка синтезує перцептивні, комунікативні, інтерактивні уміння, обумовлюється професійно ціннісними орієнтаціями і визначає ефективність професійної взаємодії. Вона характеризує здатність менеджера адекватно сприймати і розуміти поведінку співробітників, налагоджувати продуктивні міжособистісні стосунки з ними, формувати сприятливий емоційний мікроклімат у трудовому колективі, майстерно використовувати вербальні та невербальні засоби комунікації.

РОЛЬ ПОДГОТОВКИ ЭКОНОМИСТОВ – МЕНЕДЖЕРОВ В СОЦИАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЙ СФЕРЕ

Е.А. КЛИМЕНКО, аспирантка

Российская академия народного хозяйства и государственной службы при Президенте Российской Федерации, Орловский филиал

Концепцией долгосрочного социально-экономического развития Российской Федерации на период до 2020 года предполагается инновационное

развитие экономики, основывающееся на повышении социально-экономического благополучия страны. В этих условиях особая роль отводится системе высшего профессионального образования, которая должна подготовить специалистов, соответствующих инновационной экономике и способных генерировать и воплощать новые знания и умения в управлении социально-культурной сферой.

Социально-культурная сфера (СКС) деятельности на сегодняшний день требует появления специалиста нового типа, обладающего широким набором профессиональных компонентов, способных к внутреннему и внешнему саморазвитию, самореализации и эффективному профессиональному взаимодействию в социуме. Современные модели профессиональной подготовки в СКС строятся на принципе интегрального моделирования теоретического и практического обучения, а так же форм, методов и содержания, в которые ярко выражены экономические и педагогические компоненты, обеспечивающие педагогические действия и воспитательные функции в социально-культурной деятельности.

Подготовка специалистов для СКС осуществляется вузами искусств и культуры. Студенты, обучающиеся по специальности 071401 «Социально-культурная деятельность» получают квалификацию «Менеджер социально-культурной деятельности». Профессиональные знания и умения, которые приобретают студенты в процессе обучения, полностью соответствуют Государственному образовательному стандарту высшего профессионального образования и могут работать руководителями, организаторами, менеджерами в учреждениях СКС: театры, музеи, библиотеки, филармонии, творческие студии, а так же могут заниматься индивидуальным предпринимательством.

Помимо менеджеров, вузы вправе вести подготовку экономистов-менеджеров по специальности 080502 «Экономика и управление на предприятии (по отраслям)», которые овладевают знаниями во всех сферах деятельности: менеджмент, маркетинг, финансово-хозяйственная деятельность, экономика, бухгалтерский учет, налогообложение, предпринимательская деятельность. Кроме базовых дисциплин изучается управление учреждениями СКС, экономика СКС, планирование в учреждениях культуры, организация деятельности учреждений культуры, нормативное регулирование сферы культуры. Совокупность всех дисциплин дает широкий кругозор знаний выпускников не просто в управленческой и экономической деятельности, а направленной именно на управление социально-культурной сферой. Выпускники данных специальностей имеют большой спрос на рынке труда.

С переходом высшего профессионального образования на двухуровневую систему подготовки, вузы искусств и культуры продолжили подготовку,

теперь уже, бакалавров по направлению 071800 «Социально-культурная деятельность» и профилю «Менеджмент социально-культурной деятельности», а так же направлению 080200 «Менеджмент», профиль «Менеджмент организации». Дисциплины, которые изучаются студентами, имеют более углубленный материал и большое количество часов отводится на самостоятельную работу, однако это не мешает приобретению навыков, качеств и способностей, характерных для руководителей и сотрудников учреждений СКС.

ЦЕННОСТНЫЕ ОРИЕНТИРЫ ЕВРОПЕЙСКОЙ И УКРАИНСКОЙ МОЛОДЕЖИ

Г.Т. КЛИМЕНКО, старший преподаватель

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени О.М. Бекетова*

Исследование ценностных ориентиров украинской молодёжи осуществляется в современной украинской социологии достаточно активно, в том числе и в рамках международных сравнительных социологических опросов. Но, несмотря на значительную эмпирическую базу, в украинской социологии недостаточно теоретического обоснования конфигурации ценностных приоритетов молодёжи.

На сегодняшний день актуальным является исследование особенностей ценностных ориентиров молодёжи Украины с позиции теории «универсальных типов ценностей» Шварца-Билски. Эмпирической основой исследования служат данные третьей волны Европейского социального исследования, в котором принимали участие 23 страны.

Ценностные конфигурации молодёжи европейских стран сравниваются в рамках кросс-культурного ценностного пространства, которое определяется двумя осями: ценности сохранения (безопасность, конформность, традиции), противоположные ценностям изменений терпимости, равенства и справедливости, защиты благополучия всех людей и природы. Ценности самоутверждения (власть, достижения) существенно уступают у молодых украинцев ценностям самоопределения.

На заднем плане в иерархии ценностей украинской молодёжи расположена категория «открытость к изменениям». Её образуют три типологические ценности - самостоятельность, стимуляция и гедонизм. Самостоятельность расположена на уровне общей средней оценки, в то время как гедонизм и особенная стимуляция наименее значимы.

Сравнение конфигурации ценностных приоритетов молодых украинцев и

россиян свидетельствует о достаточно существенных разногласиях. В то же время ценность самоопределения хотя и представлена среди предпочтений, но выражена у российской молодёжи значительно скромнее, чем у украинской.

Особенное внимание привлекает достаточно сильное дистанцирование российской молодёжи от ценностей традиций и конформности. Можно констатировать, что в дилемме сохранение или изменения молодые россияне чётко на стороне изменений, в то время как молодые украинцы больше настроены на сохранение. Сравнение конфигураций ценностей приоритетов молодых украинцев и россиян свидетельствует о достаточно существенных разногласиях. В то же время ценность самоопределения хотя и представлена среди предпочтений, но выражена у российской молодёжи значительно скромнее, чем у украинской.

Особенное внимание привлекает достаточно сильное дистанцирование российской молодёжи от ценностей традиций и конформности. Можно констатировать, что в дилемме сохранение или изменения молодые россияне чётко на стороне изменений, в то время как молодые украинцы больше настроены на сохранение. Сравнение конфигураций ценностей украинской молодёжи с ценностями европейской молодёжи свидетельствует, что ценности сохранения для неё наиболее значимы по сравнению со всеми странами - участницами исследования. Вместо этого ценность изменений для украинской молодёжи наиболее низкая в Европе.

Учитывая то, что сегодня одной из острых проблем нашей страны является неготовность значительной части молодых людей быть активными участниками трансформационных процессов, особенно важным становится изучение их ценностных приоритетов в изменчивой социальной реальности. Огромное значение для Украины приобретает проблема формирования евро идентичности. Только «принятие» Европы на нормативном и ценностном уровнях общественного и индивидуального сознания может содействовать реализации провозглашённого курса Украины на вхождение в европейское пространство.

ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ ВОСПИТАНИЯ И ФОРМИРОВАНИЯ ПОЗИТИВНЫХ КАЧЕСТВ И ЗДОРОВЬЯ СТУДЕНТА

В.М. КЛОЧКО, профессор

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Н.С. ТАРАСОВА, старший преподаватель

Донецкий государственный университет управления

Студенты – наиболее динамичная общественная группа, находящаяся в периоде формирования социальной, духовной и психофизиологической зрелости, адаптирующаяся к комплексу факторов социального и природного окружения, подвержена высокому риску нарушений в состоянии здоровья. Им вскоре предстоит решать сложные социально-экономические, национальные и другие проблемы государства, а управлять укреплением и совершенствованием состояния здоровья студентов помогает физическая культура.

Физическая культура (ФК) – обширное социальное явление, которое функционирует на протяжении всей истории человечества. ФК основной фактор воспитания и формирования морально-волевых и психофизических качеств студента. Существует необходимый и достаточный уровень физической активности студента, оцениваемый общими и специальными показателями рационального содержания, структуры и использования активного двигательного режима в системе ФК. Структуру системы ФК и спорта (СФКиС) в университетах составляют организационные формы кафедр физического воспитания и спортивных клубов: физическое воспитание, спорт, физическая рекреация, двигательная реабилитация. Каждая подсистема СФКиС выполняет свои функции: физическое воспитание – освоение и совершенствование; спорт – совершенствование и самоорганизация; физическая рекреация – сохранение и приумножение; двигательная реабилитация – восстановление моральных, физических и духовных кондиций студента. Качество функционирования СФКиС в университете зависит от разработки программно - целевого уровня деятельности на всех иерархических уровнях и подсистемах воспитания и формирования позитивных качеств студентов с обязательным учётом двух главных факторов (компонентов СФКиС) – мотивационно-ценностного и информационно-познавательного. В системном анализе для организационного проектирования применяют системные архетипы (от греч. *arche* - начало и *typos* – образ): структуры, образы, мотивы, составляющие содержание гипотетически реконструируемых или фактически засвидетельствованных форм, исходных для последующих эволюционных преобразований, для качественного анализа динамических ситуаций с целью последующего синтеза организационной деятельности и разработки организационно-деятельной концепции СФКиС. Под моделями-архетипами понимаются графические модели, «диаграммные слепки типовых ситуаций», отображающие динамику их развёртывания типа «балансирующей петли», рис. 1.

В процессе деятельности по модели типа «балансирующая петля» мы стремимся приблизить текущее состояние к желательному или референтному (решению, принятому путем всеобщего демократического голосования) за счет некоторых действий. Начальное состояние в этой динамической струк-

туре может быть больше или меньше оценённого желательного, поэтому оно может приближаться к желательному состоянию сверху или снизу.

Чем больше оценённый разрыв между желательным и текущим состоянием, тем сильнее необходимое влияние, воплощающееся в действии. Действие приближает текущее состояние к желательному состоянию, сокращая разрыв. Если разрыв сократится до нуля, стимулирование действия прекратится.

Оценки состояний динамических структур возможны по различным шкалам, в т.ч. и пятибалльной. Отметим, что пятибалльная система (от 1 до 5) оценки и самооценки результатов работы как преподавателей, так и студентов, оценки уровня их физической подготовленности, здоровья внутри кафедр физической культуры и спорта в настоящее время не отменена и действует в вузах многих стран мира более ста лет.

Схема-модель организационно-деятельностной концепции СФКиС в университете, сформированная на представленных концептуальных аспектах системной деятельности, представлена на рис. 1.

Такой подход возможен для реализации эволюции любого структурного подразделения университета и выпускающих кафедр.

Рисунок 1. Модель-архетип «балансирующая петля»

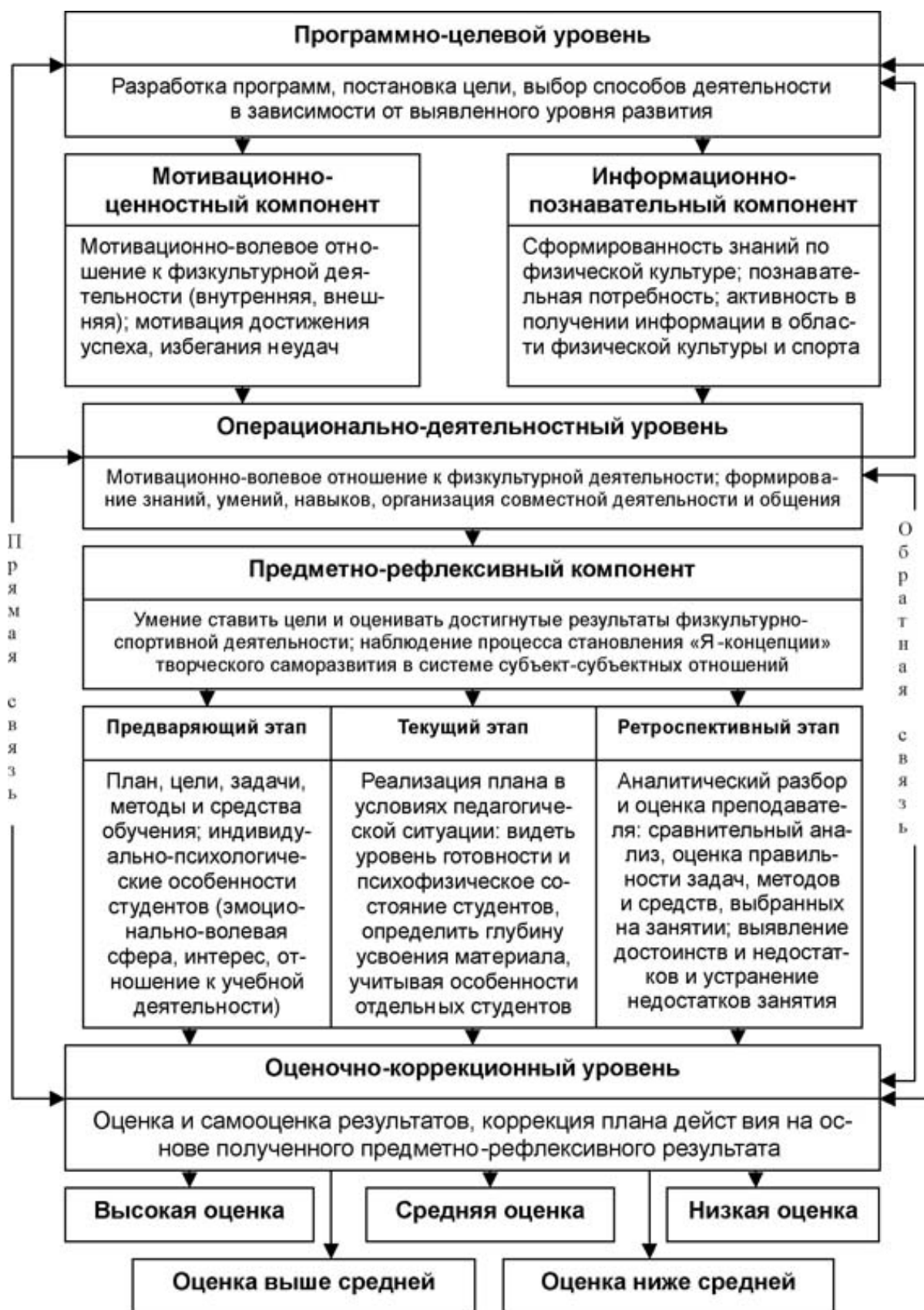

Рис. 1. Схема-модель организационно-деятельностной концепции СФКиС

САМООЦЕНКА ЛИЧНОСТИ СТУДЕНТА КАК ВАЖНЫЙ РЕГУЛЯТОР УСПЕХА В УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

З.Н. КОЗАКОВИЦКАЯ, канд. филос. наук, доцент

Харьковский национальный университет строительства и архитектуры

Самооценка не есть данное, изначально присущее личности. Само формирование самооценки происходит в процессе деятельности и межличностного взаимодействия. Социум в значительной степени влияет на формирование самооценки личности. Став устойчивой, самооценка меняется большим трудом, но и изменить её можно изменив отношение окружающих. Наиболее чувствительными этапами формирования личности и её социализации является юношеский возраст, т.е. возраст студента. Ведущим мотивом в этот период формирования самооценки выступает желанием утвердиться в коллективе сверстников, завоевать авторитет, уважение и внимание товарищей. При этом те, кто ценит себя высоко, предъявляют высокие требования и в общении, стараясь им соответствовать, так как считают ниже своего достоинства быть на плохом счету в коллективе. Для молодого человека типично стремления сохранения такого статуса в группе, который поддерживает его повышенную самооценку.

У человека существуют несколько сменяющих друг друга «Я». Представление индивида о себе в текущий момент, момент самого переживания обозначается как «Я-реальное». Помимо этого у человека существуют представления о том, каким он должен быть, чтобы соответствовать собственным представлением об идеале, так называемое «Я – идеальное».

Соотношение между «Я-реальным» и «Я- идеальным» их характеризуют адекватность представления человека о себе, находящую своё выражение в самооценке.

Психологи рассматривают самооценку с различных точек зрения. Различают общую и частную самооценку. Частной самооценкой будет, например, оценка каких-то деталей своей внешности, отдельных черт характера. В общей или глобальной самооценки отражается одобрение или не одобрение, которое переживает человек по отношению к самому себе. Помимо этого, выделяют актуальную (то, что у же достигнуто) и потенциальную (то, на что способен) самооценку. Потенциальную самооценку часто называют уровнем притязания. Человек может оценить себя адекватно и не адекватно (завышать либо занижать свои успехи, достижения). Самооценка может быть высокой и низкой, различается по степени устойчивости самостоятельности и критичности. Не устойчивость самооценки может проистекать из того, что форми-

рующие частные оценки находятся на разном уровне устойчивости и адекватности.

В практике встречаются два типа низких самооценок: низкая самооценка в сочетании с низким уровнем притязаний и сочетание низкой оценки с высоким уровнем притязаний. В первом случае человек должен преувеличить свои недостатки. Вторым случаем, называемым «аффектом неадекватности», может свидетельствовать о развитии комплекса неполноценности.

Знать самооценку человека очень важно для установления человека с ним для нормального общения, в которой люди как социальные существа, неизбежно включаются. Психический исследователь доказывает, что особенность самооценки влияет на успех в учебно-воспитательном процессе.

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ

А.В. КОЛОДОЧКА, викладач

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

На мою думку, студентське самоврядування - це унікальне середовище демократичного виховання студентів, що дає змогу розвинути свої лідерські якості та відкрити здібності до регулювання розвитку окремого суспільства. На сьогоднішній день майже жодний вищий навчальний заклад не обходиться без ради студентського самоврядування. Усі інтереси та права студентів забезпечуються шляхом надання необхідних умов та повноважень для функціонування самоврядування. Це зобов'язує студентів до виконання своїх обов'язків, тим самим забезпечує продуктивні трьохсторонні відносини між студентами, адміністрацією та викладачами.

Такий вид діяльності є своєрідним прототипом офіційної опозиції, що сприяє захисту студента від абсолютного керування із зовні або нерационального використання викладачами своїх повноважень. Такі умови сприяють розвитку студентських індивідуальних якостей, що є підґрунтям формування високоосвічених людей, тобто майбутньої еліти. Отже, актуальність даного питання полягає у визначенні засобів впливу студентського самоврядування на формування еліти, якої в наш час особливо не вистачає.

Студентське самоврядування має ієрархічну структуру між суб'єктом, який здійснює управління, та об'єктами, на яких націлена увага суб'єкта. Структуру студентського самоврядування можна розкласти на такі рівні:

- 1) студентська конференція
- 2) Рада студентського самоврядування
- 3) Голова студентської ради
- 4) прес-центр.

До цієї ієрархії підпорядковуються такі складові: академічні групи, старостат, профспілки, гуртожитки та інші. Не можна не звернути уваги на те, що ця структура нагадує сучасний демократичний устрій зі своїм парламентом та органами виконавчої влади.

Кожна зі структурних одиниць студентського самоврядування виконує певні функції. Враховуючи те, що студенти беруть участь в різних видах діяльності, вони чітко розуміють функціонування будь-якого закладу, а також переваги і недоліки систем управління. Ці люди мають достатньо досвіду і знань, щоб внести зміни до майбутніх систем, та покращити існуючі.

Майбутня еліта має бути відповідальною, освіченою, мати активну громадянську позицію. Саме тоді продуктивні зміни й оптимальні шляхи подолання проблем врядування, що існують в навчальних закладах, можна буде перенести на інші сфери. Таким чином, можна зробити висновок, що саме ієрархічна структура наближує студентів, які керують розвитком студентського суспільства, до рівня регіонального та державного управління.

Вдосконалення навчального процесу шляхом відстоювання своїх прав та інтересів навчає студентство не тільки самоорганізації, а й формує усвідомлення важливості, ролі, сили свого голосу. Це ідеальне середовище для виховання національної, культурної та політичної еліти України, тому що студентська молодь одна із найголовніших соціальних груп, яка має велике значення для подальшого розвитку країни.

РОЛЬ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПРАВОВОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДІ (НА ПРИКЛАДІ ЛА СТРАДА УКРАЇНА)

Т.А. КОЛЯДА, канд. юрид. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

В період розбудови правової держави, існування якої неможливе без високого рівня правової культури її громадян, пріоритетним є питання правового виховання молоді.

Аксіоматично, що правове виховання не тільки зміцнює життєву позицію, а й підвищує громадянську активність, загострює почуття непримиренності до негативних явищ.

До правового виховання прямо чи опосередковано причетні батьки, навчальні заклади та правоохоронні органи. Останнім часом до правового виховання громадян і саме молоді, як найбільш уразливої категорії, залучаються і неурядові організації.

Неурядова організація – це громадське об'єднання індивідів або груп за певними інтересами, які беруть участь у громадській діяльності.

Однією із відомих неурядових організацій в Україні є Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда Україна», (далі – Центр), який було створено ще у 1997 році.

Пріоритетним напрямком діяльності цієї організації є вдосконалення державної політики та проведення досліджень з проблем торгівлі людьми, сексуальної експлуатації дітей, насильства, дискримінації в суспільстві, дотриманні прав людини, вдосконалення національного законодавства.

Центр активно впроваджує просвітницьку діяльність серед молоді та дітей, проводить тренінги, семінари, круглі столи, конференції та інші заходи для фахівців, займається підготовкою, виданням та розповсюдженням інформаційних, навчально-методичних та наукових матеріалів. Співпрацюючи із засобами масової інформації, Центром готуються та проводяться інформаційні кампанії, створюється та розповсюджується соціальна реклама.

Найважливішим напрямком діяльності Центру є організація і надання допомоги потерпілим від торгівлі людьми (медичної, психологічної, юридичної, надання тимчасового притулку, здійснення соціального супроводу), а також членам їх родин; допомога та сприяння у пошуку українських громадян, які зникли за кордоном та повернення їх в Україну.

Центром запроваджено роботу Національних «гарячих ліній» з питань запобігання торгівлі людьми, запобігання насильству та захисту прав дітей, надання консультацій з питань виїзду за кордон з метою працевлаштування, навчання, одруження тощо та надання консультацій по електронній пошті.

Резюмуючи, зазначимо, що неурядові організації відіграють стратегічно важливу роль у формуванні сучасного громадянського суспільства в Україні, становленні демократії, захисті прав і свобод громадян та правовому вихованні. Вони не тільки вивчають і озвучують суспільні потреби, а й пропонують державним інститутам нові ідеї та варіанти дій.

РОЛЬ МОНІТОРИНГУ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

К.О. КОНОВАЛОВА, викладач-методист, заступник директора з виховної роботи, *Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова*

Тенденції розвитку освіти в Україні зумовили необхідність розгортання інноваційних процесів в освітній системі. Особливого значення набуває проблема якості сучасної освіти та управління процесом її відстеження. Як відомо, основне завдання вищих навчальних закладів сьогодення полягає не лише в тому, щоб дати знання, а й, у першу чергу, сформувати особистість, органічно адаптованому до життя в світі, готову до співпраці із навколишнім середовищем.

Завдяки інтелекту як набутим знанням реалізується розвиток інформаційно-інтелектуальних процесів, духовної культури, науки, освіти і т.ін. Відповідно на перший план виходять гуманістичні цінності й знання людини, яка живе в гармонії з навколишнім соціальним і природним середовищем. Людина XXI століття повинна розуміти і керуватися світоглядними принципами, бути здатною до інноваційного типу життя і життєдіяльності. Саме ці завдання постають перед вищою школою. Підвищений інтерес до проблем, пов'язаних з оцінюванням якості виховної діяльності, пояснюються багатьма причинами, але, здебільшого – запровадженням державного стандарту.

Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є впровадження моніторингу в освітню систему. Моніторинг призначений не тільки відслідковувати результати діяльності освітньої системи, але й активно впливати на якість її функціонування.

Виховний процес – це педагогічний, цілеспрямований процес взаємодії педагогів і вихованців, сутністю якого є створення умов для самореалізації суб'єктів цього процесу.

Результатом виховного процесу, який виявляється у соціально прийнятній поведінці особи, вміння діяти справедливо, компетентно на рівні вікових особливостей, є вихованість. В умовах вищої школи питання вимірювання вихованості, а відповідно і ефективності виховної роботи, стоїть дуже гостро, адже непросто виміряти і оцінити не розумові чи фізичні, а моральні якості студентів. Але, розробивши доцільний інструментарій, це стає можливим. Одним із шляхів вивчення виховної роботи є моніторинг. Моніторинг розглядається науковцями як інформаційна система, яка вивчає структуру та загальні особливості виховної діяльності, що постійно поповнюються.

Отже, проблема організації діяльності моніторингових служб та проведення порівняльних моніторингових досліджень з метою одержання об'єктивної та повної інформації про досягнутий системою освіти і виховання України стан надзвичайно багатогранна й особливо актуальна для нашої держави у період докорінного реформування як самої системи освіти і виховання, так і системи державного управління нею.

Нині оцінка виховання стала одним із найважливіших показників, за якими визначається ефективність функціонування системи освіти будь-якої держави.

Основою сучасних моніторингових досліджень у галузі освіти і виховання є точні масові педагогічні вимірювання, пов'язані з об'єктивним оцінюванням досягнутого студентом рівня вихованості і навченості та встановлення його відповідності державним стандартам.

Таким чином, результатом використання моніторингу виховного процесу в ВНЗ має стати відстеження діяльності учасників навчально-виховного процесу, розвиток виховної системи та створення механізму їх взаємодії з метою поточного і періодичного коригування діяльності на заданий результат, який спрямований на розвиток навчального закладу.

АКТУАЛЬНІСТЬ ОСВІТНЬО-ВИХОВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Л.В. КОХАН, старший викладач, заслужений учитель України
*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Сьогодні спільним у освітній політиці розвинених країн світу є пошуки найбільш ефективних підходів до розв'язання головного завдання: формування життєво активної, гуманістично спрямованої особистості, відкритої до сприйняття національних і загальнолюдських культурних цінностей, здатної до повної самореалізації в сучасному суспільстві. Однак, навіть загальний погляд на ті проблеми, які поставило ХХІ століття перед людством як сучасні глобальні проблеми цивілізації – (подолання економічного детермінізму, утвердження високих достоїнств кожної людини, перенесення акцентів на пріоритетність моральних і духовних цінностей у розвитку особистості й суспільства), – дозволяє дійти висновку: саме навчання й виховання підростаючих поколінь буде визначальним для майбутньої цивілізації у виборі пріоритету: технічний прогрес чи духовність людини.

У вирішенні означеної проблеми Україною, як пишуть філософи, психологи й політологи, об'єднуючим і визначальним для сьогодення з метою утвердження громадянського суспільства й демократичного державного прогресу є надання можливостей кожному громадянину стати вільною, компетентною, відповідальною суспільно-реалізованою особистістю. Разом з тим, у вирішенні цього завдання існує ряд суперечностей: стан деструкції; загальне зниження рівня гуманітарної культури в країні внаслідок досить інтенсивної переорієнтації суспільної свідомості з духовних цінностей на цінності матеріальні; збіднення ролі гуманітарної інтелігенції у духовному житті суспільства; заповнення простору України низькопробною продукцією масової культури.

Досить серйозною суперечністю є й те, що пресинг сучасної субкультури на підростаюче покоління мимохіть сприяє соціокультурному наслідуванню молоддю згідно їхніх психологічних особливостей ідеалів, норм поведінки, а також уявлень про людину, характерних для теперішнього часу, простору, культури. Повною мірою підростаючі покоління ХХІ ст., з одного боку переповнені знаннями, інформацією через Інтернет, спостереженнями від різних телевізійних шоу, з іншого, - збіднені від розчарувань, недовіри до авторитетів, незахищеності від масового впливу, певним обмеженням можливості пізнання "людського в людині" завдяки культурним надбанням усього людства з метою самовдосконалення. Адже сьогодні шкільна молодь надає перевагу інформації через Інтернет, де можна зустріти ту інформацію, що несе зло, аморальність і ту, що ознайомлює з серйозними науковими, філософськими, етичними проблемами й досягненнями при їх розв'язанні. Учнівська молодь не завжди може правильно здійснити свій вибір: на чому зупинитися варто, а що слід відкинути, це залежить від рівня її духовності, а моральний досвід молодої людини ще не стійкий. Щоб утриматися у хаосі сьогодення, підростаючим поколінням слід шукати відповідей стосовно морально-етичних засад, які отримують гармонію буття, в досвіді людської цивілізації, який найновіше й найпереконливіше зафіксований у культурі людства, зокрема предметах гуманітарної спрямованості.

У зв'язку з вище означеними суперечностями сьогодні значно зростає роль гуманітарних наук у формуванні особистості, зокрема, філософії, історії, етики, соціології, філології та ін. Вагомість виховуючого потенціалу гуманітарних предметів пояснюється їх сутністю, а саме: філософія-наука про найбільш загальні закони розвитку природи, суспільства і мислення; естетика – філософська наука про роль прекрасного в житті суспільства та особистості, про загальні закони художнього пізнання дійсності й розвитку мистецтва; історія – наука про головні історичні події минулого народу; народознавство

– наука про найголовніші звичаї, обряди, національні традиції народу; цикл філологічних наук – мовленнєві, лінгвістичні науки, зокрема, українська й світова література, високохудожні твори якої є тими цінностями, які можуть трансформуватись у ціннісні орієнтації учнів.

Отже, як бачимо, гуманітарні предмети спрямовані передусім на формування історико-літературних знань, культури, розвиток багатства почуттів у підростаючих поколінь і молоді, їхнього ознайомлення із загальними законами художньому пізнання дійсності, розуміння ролі прекрасного в житті людини і суспільства. Тому важливим завданням сьогодні, як для освітньої практики, так і для просвітницької діяльності, є використання виховного потенціалу гуманітарних наук, що дозволило б підростаючим поколінням краще зрозуміти саму людину, суть її буття, діяльності й розвитку та усвідомити багатомірність і складність людини у її співіснуванні з природою, співвідношеннями з суспільством, культурою, Богом, із самою собою.

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНА ОСВІТА, ЯК ОДИН ІЗ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

О.М. КОШЛЯК, викладач

Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

Становлення української державності, інтеграція в європейське і світове співтовариство, відмова від тоталітарних методів управління державою і побудова громадянського суспільства передбачають орієнтацію на Людину, націю, пріоритети духовної культури, визначають основні напрями реформування навчально-виховного процесу.

Ця концепція, як і концепція гуманітарної освіти, є елементом нової ідеології освіти, яка повинна працювати на процес державотворення, становлення народу України як політичної нації.

Стрижнем усієї системи виховання в Україні є національна ідея, яка відіграє роль об'єднуючого, консолідуючого фактора у суспільному розвитку, спрямованого на вироблення життєвої позиції людини, становлення її як особистості, як громадянина своєї держави. Національний характер виховання полягає у формуванні молодого людини як громадянина України незалежно від її етнічної приналежності.

Інтегруючою основою національної системи виховання є спільність історико-географічного походження, мови, культури і традицій, усвідомлення

своєї приналежності до українського суспільства. Кожен з цих чинників визначає єдність поколінь сучасних, минулих і майбутніх, сприяє формуванню громадянина-патріота. Науково обґрунтоване, належним чином організоване виховання відображає духовний поступ народу, процес збереження й збагачення його культури.

Виховання підростаючих поколінь відповідає потребам етнокультурного відродження та розвитку як українського народу, так і представників інших етносів, що проживають в Україні, передбачає надання їм широких можливостей для пізнання своєї історії, традицій, звичаїв, мови, культури, формування почуття національної гідності.

Національне виховання має суспільний характер. До нього причетні сім'я, найближче соціальне оточення — формальні й неформальні об'єднання, громадські організації, засоби масової інформації, заклади культури, релігійні об'єднання та ін. Роль держави полягає у координації виховних зусиль усіх інституцій суспільства, забезпеченні його єдності та пріоритету загальнодержавних (національних) інтересів.

Процес виховання органічно поєднаний з процесом навчання молоді, опанування нею основ наук, багатства національної й світової культури.

Гуманістичний характер виховання передбачає побудову його змісту й форм на основі глибокого розуміння вихователем природи вихованців, їх індивідуальних рис і можливостей, поваги до особистості дитини, турботи про її гармонійний розвиток, встановлення взаємин співробітництва у навчально-виховному процесі.

Такий підхід передбачає ставлення до кожного вихованця як до неповторної особистості, суб'єкта вільного розвитку, визнання його прав, виходячи із сукупності знань про людину. У зв'язку з цим першорядного значення набуває діяльність соціальних і психологічних служб, які здатні на професійному рівні забезпечити диференціацію та індивідуалізацію виховних впливів.

Дана концепція має на меті визначити пріоритетні завдання виховання у національній системі освіти та основні напрями їх реалізації на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Ідеалом виховання є гармонійно розвинена, високоосвічена, соціально активна й національне свідомою людиною, що наділена глибокою громадянською відповідальністю, високими духовними якостями, родинними й патріотичними почуттями, є носієм кращих надбань національної та світової культури, здатна до саморозвитку і самовдосконалення.

Головна мета національного виховання — набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування у

молоді, незалежно від національної приналежності, рис громадянина Української держави, розвиненої духовності, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури.

Для реалізації мети національного виховання велике значення має класний керівник учбової групи. Плани роботи, що розробляються керівником групи на початку навчального року включають усі напрями, що перераховані вище. Основними методами реалізації є: культмасові походи у театри української драми, театри опери та балету, музикальної комедії, ляльок; екскурсії до Харківського зоопарку, екопарку імені Фельдмана; парків Шевченко, Горького, Софіївського дендропарку, Никітського ботанічного саду, ботанічного саду ХНУ ім. Каразіна, дендрологічного парку ХНСХУ ім. В.В. Докучаєва тощо.

Усі ці заходи дозволяють виховати студента як гармонійно розвинену, високоосвічену людину.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ИНДИВИДУАЛЬНЫХ И ГРУППОВЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ СОЦИАЛЬНОЙ И ФИЗИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ

И.Г. КРИВЕЦ, магистр, старший преподаватель
Донецкий государственный университет управления

Социальная активность (СА) – это процесс усвоения и активного воспроизведения индивидом социального опыта, системы социальных связей и отношений в его собственном опыте. Социальная активность обеспечивает весь процесс усвоения человеком опыта общественной жизни и общественных отношений, посредством которых люди научаются совместно жить и взаимодействовать друг с другом. Социальная активность предполагает участие самого человека в освоении культуры человеческих отношений, в формировании определенных социальных норм, ролей и функций, приобретении навыков и умений, необходимых для их успешной реализации в индивидуальной и групповой практической деятельности.

Физическая активность (ФА) – это активная деятельность индивида, направленная на развитие и совершенствование своего физического состояния, а, в конечном счете, на управление им. Под физической активностью понимается деятельность, направленная на достижение кондиций, необходимых и достаточных для достижения и поддержания высокого уровня здоровья, физического развития и работоспособности. Понятие «физическая ак-

тивность» не отменяет и не подменяет общепринятых понятий в теории и методике физического воспитания, педагогике и психологии, таких как «физическое воспитание», «физическое развитие», «физическая подготовленность» и др. Вместе с тем это понятие отражает совершенно определенную сторону деятельности в сфере физической культуры и, прежде всего, специфику индивидуальной деятельности человека. Оно обусловлено прямым включением в содержание этого понятия всех компонентов деятельности человека, направленных на освоение методических знаний, четкой мотивации на целенаправленную физическую тренировку, несводимость физической активности только к занятиям физическими упражнениями. И, наконец, усиление акцента на активное понимание человеком общественной значимости его индивидуальной деятельности, направленной на физическое самосовершенствование и на инициативное участие в достижении этих целей. Эти показатели характеризуют одну из ведущих сторон функциональной динамической структуры личности специалистов-управленцев и должны учитываться в процессе профессионально ориентированной психофизической подготовки.

Степень проявления СА (в баллах)

Индекс	Уровень СА (в баллах)	Проявляемая активность	Характеристика
К₁	Высокий (5)	Принимает участие в составе факультетских и общеинститутских коллективов в мероприятиях различных направлений, форм и уровней. Активно участвует в процессе их организации и проведения	Формальный или неформальный лидер
К₂	Выше среднего (4)	Принимает участие в составе группового и курсового коллектива во внутрифакультетских мероприятиях. Ответственно выполняет поручения, связанные с их организацией и проведением, но без творческого подхода	Надежный исполнитель
К₃	Средний (3)	Принимает участие в составе группового и курсового коллектива во внутрифакультетских мероприятиях. Ответственно выполняет поручения, связанные с их организацией и проведением, но без творческого подхода	Человек настроения
К₄	Ниже среднего (2)	Принимает участие в мероприятиях и организационной работе только в рамках формальных требований. Отсутствует мотивация совместной деятельности	Формалист
К₅	Низкий (1)	Старается использовать все возможности, чтобы уклониться от всякой совместной общественной деятельности	Индивидуалист

На первом этапе, в начале 1-го семестра, предварительная оценка индивидуальных и групповых показателей СА и ФА производится на основании анализа «Анкеты студента» и результатов сдачи контрольных норматив-

вов, предусмотренных программой. Студенты по показателям СА и ФА условно распределяются на пять социальных подгрупп (индексы $K_1 - K_2$). Затем, после зимней сессии, это распределение анализируется, уточняется (структурируется) и оценивается с использованием 5-балльной диагностической оценки показателей. Степень проявления физической активности студентов и физическая активность студентов в структурированном виде представляется как комплексное выражение уровня физического состояния, уровня физической работоспособности, потребности в достижениях, успешности освоения программы физического воспитания, показателя индивидуального психофизического самосовершенствования, как оценки самостоятельной работы студентов.

Оценка психофизического самосовершенствования студентов

Условн. группа	Проявляемая активность	Оценка (баллы)
1	2	3
K_1	Систематические занятия в организованной форме в спортивных секциях, кружках художественной самодеятельности, научных кружках. Активное участие в спортивных соревнованиях, концертах, научных конференциях и др. Активная организаторская деятельность. (Активист)	5
K_2	Организованные формы дополнительных занятий в физкультурно-оздоровительных секциях, эпизодическое участие в концертах художественной самодеятельности, внутри институтских соревнованиях, научных конференциях и др. (Надежный исполнитель)	4
K_3	Самосовершенствование в различных формах и направлениях, активная деятельность на учебных занятиях по физическому воспитанию. Выполняет разовые поручения. (Человек настроения)	3
K_4	Добросовестная деятельность на учебных занятиях по физическому воспитанию в рамках требований учебной программы. Выполняет, по желанию, некоторые поручения. (Формалист)	2
K_5	Стремление уклониться от активной учебной деятельности и общественных поручений под любым предлогом. (Индивидуалист)	1

Динамика группового проявления психофизического самосовершенствования студентов наблюдается с помощью совокупного индекса показателя физической активности группы ($I_{ФАГ}$).

ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА В ОБЩЕКУЛЬТУРНОЙ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ

И.Г. КРИВЕЦ, магистр, старший преподаватель

М.Л. КУПРИЕНКО, магистр, старший преподаватель

Донецкий государственный университет управления

Физическая культура - органическая часть общечеловеческой культуры, ее особая самостоятельная область. Вместе с тем это специфический процесс и результат человеческой деятельности, средство и способ физического совершенствования личности. Физическая культура воздействует на жизненно важные стороны индивида, полученные в виде задатков, которые передаются генетически и развиваются в процессе жизни под влиянием воспитания, деятельности и окружающей среды.

Результатом деятельности в физической культуре является физическая подготовленность и степень совершенства двигательных умений и навыков, высокий уровень развития жизненных сил, спортивные достижения, нравственное, эстетическое, интеллектуальное развитие.

Итак, физическую культуру следует рассматривать как особый род культурной деятельности, результаты которой полезны для общества и личности. В социальной жизни в системе образования, воспитания, в сфере организации труда, повседневного быта, здорового отдыха физическая культура проявляет свое воспитательное, образовательное, оздоровительное, экономическое и общекультурное значение, способствует возникновению такого социального течения, как физкультурное движение, т.е. совместная деятельность людей по использованию, распространению и приумножению ценностей физической культуры.

Физическое развитие тесно связано со здоровьем человека. Здоровье выступает как ведущий фактор, который определяет не только гармоничное развитие молодого человека, но и успешность освоения профессии, плодотворность его будущей профессиональной деятельности, что составляет общее жизненное благополучие.

В побуждении студентов к занятиям физической культурой и спортом важны и интересы. Они отражают избирательное отношение человека к объекту, обладающему значимостью и эмоциональной привлекательностью. Когда уровень осознания интереса невысок, преобладает эмоциональная привлекательность. Чем выше этот уровень, тем большую роль играет объективная значимость. В интересе отражаются потребности человека и средства их

удовлетворения. Если потребность вызывает желание обладать предметом, то интерес - познакомиться с ним.

Владея и активно используя разнообразные физические упражнения, человек улучшает свое физическое состояние и подготовленность, физически совершенствуется. Физическое совершенство отражает такую степень физических возможностей личности, ее пластической свободы, которые позволяют ей наиболее полно реализовать свои сущностные силы, успешно принимать участие в необходимых обществу и желательных для нее видах социально-трудовой деятельности, усиливают ее адаптивные возможности и рост на этой основе социальной отдачи. Степень физического совершенства определяется тем, насколько прочную основу оно представляет для дальнейшего развития, в какой мере оно «открыто» новым качественным изменениям и создает условия для перевода личности в иное, более совершенное качество.

Физкультурно-спортивная деятельность, в которую включаются студенты - один из эффективных механизмов слияния общественного и личного интересов, формирования общественно необходимых индивидуальных потребностей. Физическая культура выступает как интегральное качество личности, как условие и предпосылка эффективной учебно-профессиональной деятельности, как обобщенный показатель профессиональной культуры будущего специалиста и как цель саморазвития и самосовершенствования. Она характеризует свободное, сознательное самоопределение личности, которая на разных этапах жизненного развития из множества ценностей избирает, осваивает те, которые для нее наиболее, значимы.

ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА КАК ФЕНОМЕН ОБЩЕЙ КУЛЬТУРЫ

С.Н. КРИВИЧ, преподаватель

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

В.Б. ПЕРЕБЕЙНОС, магистр, соискатель

Харьковская академия физической культуры

Сегодня нельзя найти ни одной сферы человеческой деятельности, не связанной с физической культурой, поскольку физическая культура и спорт, общепризнанные материальные и духовные ценности общества в целом и каждого человека в отдельности. Не случайно все последние годы все чаще говорится о физической культуре не только как о самостоятельном социальном феномене, но и как об устойчивом качестве личности. Тем не менее, фе-

номен физической культуры личности изучен далеко не полностью, хотя проблемы культуры духа и тела ставились еще в эпоху древних цивилизаций. Цель работы - исследование ценностей физической культуры. Физическое воспитание - это вид воспитания, специфическим содержанием которого является обучение движениям, воспитание физических качеств, овладение специальными физкультурными знаниями и формирование осознанной потребности в физкультурных занятиях. Физическое развитие понимается как процесс и результат изменения биологических норм и функций организма человека, достигнутый под влиянием наследственности, окружающей среды и уровня двигательной активности. Физическое совершенство - это исторически обусловленный идеал физического развития и физической подготовленности человека, оптимально соответствующий требованиям жизни. Термин «физическая культура» является центральным понятием всего физкультурного образования, используется не только в профессиональной сфере, но и в обычной жизни. В постижении смысла физической культуры происходит парадоксальная ситуация. Чем чаще на бытовом, житейском уровне мы пользуемся термином «физическая культура», тем дальше удаляемся от понимания ее истинной сущности. Можно ли всякую деятельность, связанную с физическими нагрузками (бытовую, трудовую, военную и т.д.) идентифицировать с физической культурой? Такое утверждение было бы неправильным. Культура - это, прежде всего, основной способ, а также мера человеческого развития. Не всякий труд или боевые действия развивают человека в гуманном направлении, нередко получается наоборот. Физическая культура - это вид культуры, содержанием которой является оптимальная двигательная деятельность, построенная на основе материальных и духовных ценностей, специально созданных в обществе для физического совершенствования человека.

Термин «физическая культура личности» можно выразить как реальную физкультурно-спортивную деятельность конкретного человека, мотивом которого является удовлетворение его индивидуальных интересов и потребностей в физическом самосовершенствовании. Прогрессивный вариант характеризует процесс постоянного преодоления противоречий, преодоления себя для нового полного раскрытия своих сил и способностей. В этом случае происходит непрерывное наращивание личностного потенциала через самоотрицание и самоопределение в результатах и процессе физкультурно-спортивной деятельности. Регрессивный вариант представляет собой уход на узкие сферы самореализации, основой которого служат иллюзии прошлого опыта, успокоенности. В процессе жизни человек занимается многими видами деятельности, которые в той или иной степени связаны с двигательной активностью и значительными физическими нагрузками. Однако далеко не

все они могут быть отнесены к физической культуре. Поэтому сущностным ядром физической культуры можно считать только двигательную активность, связанную с обязательным выполнением физических упражнений.

Заключение. Направленность и функционирование системы физической культуры и спорта на протяжении нескольких десятков лет определялась утилитарной направленностью (физическая подготовка к труду, защита Родины), а также престижной функцией отечественного спорта на международной арене.

ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА СТУДЕНТОВ

С.Н. КРИВИЧ, преподаватель

*Харьковского национального университета городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Физическая культура студентов представляет собой неразрывную составную часть высшего гуманитарного образования. Она выступает качественной и результирующей мерой комплексного воздействия различных форм, средств и методов на личность будущего специалиста в процессе формирования его профессиональной компетенции. Материализованным результатом этого процесса является уровень индивидуальной физической культуры каждого студента, его духовность, уровень развития профессионально значимых способностей.

Содержание физической культуры студентов, стратегия приоритетных направлений в её развитии подвержены активному влиянию социально-экономических факторов. Государственная политика в области высшего образования определяет социальный заказ на будущего специалиста и степень его физической готовности. Существенным недостатком содержания физической культуры студенческой молодёжи 80-х годов является её несомненный консерватизм, унитарность и выраженная деперсонализация (неспособность человека к личностному самовыражению в отношениях с другими людьми).

Перед студенческой молодёжью сегодня обществом поставлена глобальная социально-экономическая задача по интегрированию отечественного культурного потенциала в мировое сообщество. Однако её реализация по силам только специалистам новой формации, отвечающим по целому комплексу профессиональных и личностных качеств современным требованиям. Помимо глубоких профессиональных знаний по избранной специальности такой специалист должен обладать: высокими физическими кондициями и ра-

ботоспособностью, личной физической культурой, духовностью, неформальными лидерскими качествами. Он должен не бояться конкуренции, уметь принимать самостоятельные решения, т.е. быть творчески мыслящей, активной и высоконравственной личностью. Наметившаяся сегодня стратегия развития физической культуры студентов, выражаемая в тенденции отхода от унитарной концепции, либерализации и последовательной гуманизации педагогического процесса является гарантом формирования специалиста новой формации.

Структура физической культуры студентов включает три относительно самостоятельных блока: физическое воспитание, студенческий спорт и активный досуг. Для деятельности студентов в сфере физического воспитания, приоритетными являются образовательные аспекты.

Целью физического образования является удовлетворение объективной потребности студентов в освоении системы специальных знаний, приобретении профессионально значимых умений и навыков. Гуманистическая направленность педагогического процесса предполагает целенаправленную интеграцию биологических и социальных потребностей, интеллектуальных и нравственных аспектов при реализации генетически обусловленных природных задатков каждого студента на протяжении его обучения в вузе.

Таким образом, создаются объективные предпосылки к преодолению односторонности и фрагментарности подготовки специалистов в вузе, приданию педагогическому процессу комплексного, целостного характера. Объективным критерием эффективности этого концептуального подхода является существенное сокращение сроков социально-психологической адаптации студентов к обучению в вузе, повышение их социальной активности, качественное повышение учебно-познавательной продуктивности, повышение духовности личности каждого студента.

Студенческий спорт представляет собою обобщённую категорию деятельности студентов в форме соревнования и подготовки к нему с целью достижения предельных результатов в избранной спортивной специализации. Это требует от студента проявления максимальных психофизических кондиций, мобилизации его резервных возможностей.

Занятия спортом выступают формой самовыражения и самоутверждения студента, определяя его образ жизни, общекультурные и социально значимые приоритеты. На передний план в спорте выдвигается стремление к успеху, поощряется стремление личности к реализации своих возможностей в рамках определенного спортивного сценария. Результатом сопряжённой учебной и спортивной деятельности студентов является формирование социально значимых качеств: социальной активности, самостоятельности, уве-

ренности в своих силах, а также честолюбия.

В сфере активного досуга реализуются, главным образом, биологические потребности студентов в двигательной активности, здоровом образе жизни, получении удовольствия от занятий различными формами физической культуры. Высокая вариативность выбора студентами формы активного досуга подвержена сильному влиянию флуктуации культурных и социальных факторов, синергично взаимодействующих с биологическими запросами личности.

Трёхкомпонентная структура физической культуры студентов определяет специфику выделения дифференцированных целей и педагогических задач каждого её структурного блока. Тем не менее, это не является существенным препятствием к определению генеральной цели физической культуры студентов: целенаправленного формирования гармонично развитой, высоко духовной и высоконравственной личности, квалифицированного специалиста, овладевшего устойчивыми знаниями и навыками в сфере физической культуры.

ПУШКИНСКИЕ ЧТЕНИЯ КАК ФОРМА ВНЕАУДИТОРНОЙ РАБОТЫ СО СТУДЕНТАМИ

Л.Ф. КРУТОВАЯ, магистр, старший преподаватель

А.С. ПОНОМАРЕВ, магистр, старший преподаватель

О.В. ХОМЯКОВА, магистр, преподаватель

КАСЕМ МОХСЕН, студент

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Воспитание – сложный и многоуровневый процесс, в котором положительный результат достигается путем развития согласованного взаимодействия студента, педагога-воспитателя, коллектива в целом. Такое взаимодействие позволяет педагогам эффективно решать задачи обеспечения самоопределения личности, создания условий для её самореализации, экономического и социального прогресса общества.

В воспитательной работе со студентами особое место занимает внеаудиторная работа. Одним из ее видов являются уроки, посвящённые жизни и творчеству деятелей русской, украинской и мировой культуры. На кафедре языковой подготовки, педагогики и психологии Харьковского национального университета городского хозяйства имени А.Н. Бекетова уже стало традици-

ей ежегодно в мае месяце проводить урок под общей тематикой «Пушкинские чтения» среди украинских и иностранных студентов.

Мероприятие начинается в торжественной обстановке: портрет Пушкина, цветы, свечи в канделябрах, слайды, музыка. Преподаватель, ведущий урок, приглашает всех в чарующий и прекрасный мир поэзии. Студенты празднично одеты, они пришли к Пушкину и только к нему. Стихи великого поэта читают русские, украинцы, а также иностранные студенты, приехавшие сюда из разных государств, с различных континентов.

Каждый год Пушкинские чтения посвящаются либо определённому, но порой малоисследованному периоду жизни поэта, либо одной из интересных для любителей творчества Пушкина поэтических тем.

Период южной ссылки поэта открывает перед нами картину его путешествия на корабле вместе с семейством Раевских, когда «погасло дневное светило» и, вдохновлённый морскими пейзажами, Пушкин создал множество поэтических творений, в которых раскрывается романтический образ морской нимфы, олицетворяющей волны моря («Нереида»).

Во время южной ссылки генерал Инзов иногда отпускал поэта в самостоятельные поездки по Украине, результатом которых явились многочисленные поэтические картины различных ее уголков. Чарующее описание нашей родины в то далёкое время звучит сегодня в выступлениях участников Пушкинских чтений («Тиха украинская ночь...» и др.).

Далее звучат стихи Пушкина, которые он написал уже во время северной ссылки, когда, будучи одиноким, изолированным от внешнего мира, поэт скучал без друзей, страдал, но, несмотря на все невзгоды своей судьбы, создал прекрасные шедевры любовной лирики («Я помню чудное мгновенье»), потрясающие картины природы, роман в стихах «Евгений Онегин», трагедию «Борис Годунов». В аудитории звучит музыка композиторов XIX века, романсы на стихи А. С. Пушкина. Украинские и иностранные студенты, преисполненные благородных чувств любви к прекрасному, приобщаются к русскому языку, судьбе и творчеству поэта, ставшего знаменем русской культуры, как Шевченко – украинской, Шекспир – английской, Данте – итальянской, Сервантес – испанской. И это превращает славу Пушкина во всемирную.

Есть выражение: «По Пушкину нельзя жить, но Пушкина надо знать». Пушкинские чтения, проводимые кафедрой, направлены на приобщение студентов к чтению его стихов, потому что, только напрямую обращаясь к строкам поэта, понимаешь его замысел, диктуемый подчас окружением, обстоятельствами жизни, а порой случайно или намеренно брошенным словом. Но самый главный и положительный результат проводимого урока, по нашему

мнению, – это то, что, углубляясь в Пушкина, мы, почитатели его творчества и таланта, углубляемся и в самих себя ...

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ЯК ПАРТНЕР МАЙБУТНЬОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ

О. Ю. КУДРЯВЦЕВ, магістр, викладач

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Характерною відмінністю багатьох теорій сучасного суспільства є технічний детермінізм, що ставить розвиток технології попереду соціальних та політичних перетворень. Не заперечуючи ролі технічних та технологічних перетворень, все ж таки треба наголосити на первинності соці-економічних змін характеристиками яких виступає технічна еволюція. Різноманітні підходи до електронного урядування дають змогу концептуально обґрунтувати глибинність перетворень, показати їх перманентність, як стадії більш глобального процесу соціальних, політичних та економічних перетворень світового співтовариства.

Важливою стороною впровадження новітніх інформаційно-комунікативних технологій є наростаюча цифрова нерівність пов'язана зі збільшенням соціальної та економічної дистанції між розвиненими країнами та так званими країнами третього світу. Оптимізація управлінських та виробничих процесів у розвинених країнах зменшуючи витрати, сприяє здешевленню товарів та процесів, що призводить до подальшого загострення конкурентної боротьби національних ринків з світовим. Будь який світовий досвід впровадження системи електронного урядування покаже його безпосередню кореляцію з тими соціальними та політичними реформами, в контексті яких вона відбувалася та відбувається.

Найвагоміших результатів вдалося досягти тим, хто синхронізував впровадження ІКТ з реформою економічної та громадянської сфери суспільства, дуже своєчасно зрозумівши відносну обмеженість ІКТ як таких у справі оптимізації виробничих та адміністративних процесів. Розглядаючи електронне урядування не лише як електронну присутність державних органів у мережі ІНТЕРНЕТ у сенсі дублювання органів та департаментів, а як принципово нову форму двосторонньої інтеракції ми використовуємо найбільш узагальнену на сьогоднішній день структурну модель електронного уряду. Однією з складових якої є так званий модуль взаємодії «громадянин - держава». Наявність цього елемента повинна сприяти формуванню у свідомості громадян активного ставлення до можливостей впливу на процеси підготовки та прийняття політичних рішень. Проте,

окрім проблеми низької політичної культури, та в цілому політичної пасивності, постає ще й технічна перепона у вигляді невідповідності суспільства та політики до значного збільшення долі операцій з державою у віртуальному просторі.

Наглядним прикладом є спроби впровадження системи електронного документообігу, яка є одночасно кровоносною та нервовою системами електронної держави та електронної демократії. Окрім очевидних переваг, таких як: пришвидшення обміну інформацією, зведення до мінімуму людського фактору у критично важливих процесах, здешевлення функціонування державного апарату навіть за рахунок економії паперових ресурсів існують також і тривожні застереження. А саме, величезна відповідальність, покладена на тих, хто розробляє та супроводжує відповідне програмне та технічне забезпечення, важкість та болочість процесу переходу до такої системи, через суб'єктивні фактори, які призводять до персональної незацікавленості чиновників, мала чисельність у нашому суспільстві спеціалістів відповідної компетентності, брак фінансування. Останній фактор особливо чітко проявляється на первинних етапах розгортання системи, через те, що відбувається дублювання державного апарату у фізичному та віртуальному просторі. Відповідно значно збільшуються й видатки на утримання двох паралельних систем. Причому, окрім видатків на утримання кожної окремої системи, з'являється ще один вид - кошти, які направляються на синхронізацію взаємодії двох систем. Саме тому, перший етап здорожує державу майже вдвічі. Позитивним моментом є те, що всі видатки компенсуються значною економією на наступних стадіях.

Виключна роль громадянина у новій системі, його можливість брати персональну відповідальність за власне теперішнє та майбутнє потребує персоніфікації його як однієї з сторін інтеракції.

ФІЛОСОФІЯ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСТВА ЧИННИКАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Д.В. КУЛАКОВ, магістр, старший викладач

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Виховній та освітянській діяльності кафедр фізичного виховання і спорту (КФВіС), як соціально-педагогічним інститутам вищих навчальних закладів, не вистачає деяких аспектів механізмів системної філософії формування лідерських якостей та соціальної активності студентства. В соціально-

філософському розумінні ми полягаємо, що нам необхідне подальше дослідження еволюції цих процесів та їх структур, зв'язків між ними та соціально-педагогічних інститутів, які організують цю діяльність. Одним із головних чинників в сфері своєї діяльності КФВіС ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, визначила педагогічно-спортивний професіоналізм: викладачів та їх партнерів в освітянсько-виховній діяльності – студентів. Вплив футболу на соціальну й національно-патріотичні складові громадської думки беззаперечні. Мета - сформувати самобутній студентський футбольний колектив, діяльність якого мала б усі ознаки демократизації й професіоналізму. Футбол та міні-футбол - це гра і складний вид спорту, який має ряд своїх особливостей: зменшене 1/4 футбольне поле, команди 8x8, менші футбольні ворота, ігровий час - два тайми по 30 хвилин. Футбол потребує від студентів-гравців високої концентрації, високого рівня фізичної, технічної, тактичної і вольової підготовки, вміння взяти відповідальність на себе й повести за собою товаришів. Ці чинники формують лідерські якості та соціальну активність спортсменів, які усвідомлено стають елементами життєвої позиції та якісними характеристиками студентів. Команда з такими гравцями має не одного або двох лідерів, а стає «командою лідерів» з професійним відношенням до справи. В процесі вдосконалення цих домінуючих чинників у студентів-спортсменів, які стають головними для їх виховання і освіти, вирішується триєдина проблема поєднання спорту, виховання і освіти. В команді активується самодисципліна, яка трансформується в форму студентського самоврядування для підтримки суворої дисципліни, взаємоповаги на фоні позитивної психологічної атмосфери. Відмітимо ще три чинники в діяльності кафедри, які обумовлюють вибір і проходження подальших етапів еволюції кожного студента-спортсмена: 1. ставлення тренера-викладача до студента; 2. склад характеру студента; 3. індивідуальні здібності студента. Кожен тренер-викладач підтримує своїх підопічних в правильних починаннях і ґрунтовно допомагає їм. Я акцентую увагу на індивідуальних здібностях студентів в індивідуальному амплуа, працьовитості та терпінні самого гравця на користь команди й командного амплуа. Такий комплексний підхід дає можливість досягнути етапу реалізації максимального професійного рівня обом сторонам тренувально-виховного процесу. Специфіка роботи із студентами полягає в модифікації об'ємів і напрямків трьох педагогічно-тренувальних складових: техніко-тактичної, фізичної та психологічної, в яких задіяні спортивний лікар-доцент Вашев О.Є. та викладач суддя ФІФА Монзуль К.В.

Тренувальні моделі спортивного процесу з футболу ретельно плануються, відповідають ігровій практиці, насичені роботою з м'ячем, моделюють

різноманітні ігрові ситуації. Засоби й прийоми тренувальних вправ постійно ускладнюються і змінюються в плінні чинників: командної швидкості у комбінаційній грі; тактичних схемах гри; стилю постійного пресингу; різних схемах розстановки гравців по ходу матчу, особливо оборонні побудови. Відпрацьовуємо три різновиди стилів постійного пресингу й опіки гравців: персональний; зонний і комбінований. Гравець весь час має бути в грі, не може розслаблятися ні за яких обставин. не може передихнути, коли м'яч знаходиться на іншій ділянці поля. Кожен гравець розуміє, що доля матчу залежить від нього та його безпомилкових дій. Успішність проходження «шляху переможців» підтримується командним духом: при розчаруваннях гравці не зупиняються, а при досягненні локальної мети - завжди знаходять мотивацію рухатися вперед, аналізуючи та виправляючи свої недоліки.

Довідка: 2 команди університету з повним запасним складом гравців (35- студентів усіх факультетів університету, бере участь у змаганнях «Металіст-ліги» (вища ліга); чемпіонатах Харкова та різноманітних турнірах.

Досягнення команди: срібний призер чемпіонату м. Харкова серед ВНЗ сезону 2009/2010 року; 1-ше місце та Кубок інтернаціонального турніру ВНЗ м. Харкова 2012 року «Футбол проти расизму»; 1-ше місце та Кубок турніру ВНЗ м. Харкова 2013 року на призи В. Писаренко; 1-ше місце та Кубок турніру «Радмір-ліга» м. Харкова 2013 року.

ВОСПИТАНИЕ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЁЖИ СРЕДСТВАМИ БИОАДЕКВАТНЫХ НООСФЕРНЫХ ЗАНЯТИЙ СПОРТИВНОЙ АНИМАЦИЕЙ – ФУТЗАЛОМ

Д.В. КУЛАКОВ, магистр, старший преподаватель

Е.В. МОНЗУЛЬ, магистр, преподаватель

Ф.Д. Рудый, студент

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Воспитание и образование студенческой молодёжи средствами биоадекватных ноосферных технологий есть современной педагогической инновацией. Основные цели занятий футзалом – обучения технике передвижения и перемещения футболиста; развитие быстроты, ловкости; воспитание внимательности, дисциплинированности. Дополнительные цели занятий – методами биоэнергетических и биоадекватных технологий передать педагогическую корпоративную культуру в сфере физического воспитания и спорта;

увеличить эффективность усвоения программного материала и уменьшить время на его практическое усвоения студентами-спортсменами до уровня спортивных привычек.

Биоадекватное ноосферное воспитание мы рассматриваем как социокультурный процесс передачи знаний, умений и навыков путем организованного мотивированного выполнения индивидуальных учебных заданий-мыслеобразов и реализации заключённой в них биоэнергии. Термин «ноосферное воспитание и образование» вводится для актуализации эволюционного вектора эпохи: повышения потенциальных возможностей студентов в гармонии с Природой и обществом, воспитании духовной творческой личности, способной увеличивать запас прочности своей жизни во Вселенной, не нарушая ее законов.

Биоадекватная (природо сообразная) релаксационно-активная методика преподавания учебных дисциплин позволяет в короткое время усвоить большие объёмы информации посредством освобождения от стрессов, негативных воздействий и вовлечения в образовательный процесс всех каналов восприятия и центров удовольствия человеческого организма. Учёные-физиологи доказали, что в процессе релаксации, являющегося неотъемлемой частью биоадекватной методики, биоритм головного мозга составляет 9-14 колебаний в секунду - максимально благоприятный режим периода для восприятия информации. Восприятие учебной информации закрепляется в активном режиме с соблюдением биоритмов - это новый этап в процессе познания.

Релаксационно-активная методика базируется на естественных для человека принципах усвоения информации, научения целостному динамическому мышлению посредством психофизических заданий-мыслеобразов в дополнение к дискурсивно-логическому мышлению. Такой подход позволяет раскрыть внутренние ресурсы личности студента, заложенные в нём природой потенциальные возможности.

Ноосферное воспитание и образования является соответствием природе человеческого восприятия, экологической чистоты, нацеленности на раскрытие высшего «Я – ученик» в единой команде и «Я - учитель сам для себя» через их творческое взаимодействие по всем шести каналам восприятия Человека.

Ноосферное образование решает целый комплекс задач, среди которых как наиболее социально - важные следующие: 1. научение и просвещение путём ознакомления студентов с общими научными представлениями о природе, человеке, обществе, а также с основными особенностями пространствен-

ной, діяльнісною, культурною, ментальною структурою людини; формування світоглядних установок студентів; 2. соціалізації студентів, шляхом залучення в процеси суцільного розподілу праці через оволодіння знань і умінь, в тому або іншому професійному сегменті цього розподілу; 3. введення, в прийняті в даному суцільстві, в образ життя і принципи суцільного взаємодія між людьми; 4. інкультуризація особистості, т.е. введення її в систему ціннісно-сміслових орієнтирів і оцінних критеріїв, в нормативно-регулятивні установки і норми суцільного буття, систему мови і технологій суцільного спілкування і основні параметри історичного суцільного досвіду колективної життєдіяльності людськості в цілому і даного суцільства в частині.

Ця інтегративна ієрархія цілей формує головну місію вищого освіти – ноосферне виховання студента.

РОЛЬ КРАЄЗНАВСТВА У КУЛЬТУРНО-ВИХОВНІЙ РОБОТІ

Г.В. КУРОПАТОВ, викладач

Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

Краєзнавство – це ціла система різних видів діяльності (пізнавальної, перетворювальної, ціннісно-орієнтаційної, комунікативної тощо), яка несе в собі великий виховний заряд. Вивчення та осмислення фактів місцевої історії активізує розумову діяльність, формує систему теоретичних уявлень і понять, впливаючи таким чином на формування наукового історичного мислення, громадянської зрілості, активної життєвої позиції особистості. Виховний потенціал історичного краєзнавства закладений у самому матеріалі – фактах місцевої історії. Використання краєзнавчого матеріалу під час проведення лекцій, уроків, класних годин, бесід та інших виховних заходів буде сприяти вихованню творчо активної особистості, формуванню у студентів мотивації та навичок самоосвіти, бережному ставленню до пам'яток давнини. Тематика таких виховних заходів націлена на актуальну у всі часи задачу – збереження культурної та духовної спадщини рідного краю. Любов до батьківщини, знання її історії – це основа, на якій базується процес виховання громадянськості молоді.

Об'єкти досліджень історичного краєзнавства – це пам'ятки історії і культури, які являють собою історичну цінність та містять у собі певну історичну інформацію. Одним з таких об'єктів є пам'ятки археології, які мають

виключне значення при вивченні дописьмового періоду.

На території Харківщини відомі сотні археологічних пам'яток (поселення, селища, городища тощо), які датуються починаючи з епохи палеоліту і включно до раннього середньовіччя. Два з них мають статус археологічних пам'яток національного значення – Донецьке городище та Верхньосалтівський археологічний комплекс.

Донецьке городище розташовано на південній околиці м. Харкова. Це багаточасова пам'ятка: у культурному шарі виявлено матеріали у широкому хронологічному діапазоні – зрубна культура бронзового віку (II – I тис. до н.е.), скіфська епоха раннього залізного віку (VI – IV ст. до н.е.), ранньослов'янська роменська культура (VIII – X ст.), давньоруська епоха (X – XIII ст.). Це городище ототожнюється з літописним градом Донцем, містом, в якому побував в кінці XII ст. новгород-сіверський князь Ігор Святославович – герой «Слова о полку Ігоревім». Тому Донецьке городище має виключне значення – це і історична, і археологічна, і літописна пам'ятка давньоруської епохи.

Верхньосалтівський археологічний комплекс – це комплекс археологічних пам'яток (городище, декілька селищ, катакомбні могили), які були відкриті у 1901 р. в с. Верхній Салтів (тому ця археологічна культура, носіями якої були алано-болгарські племена та угорське по своєму походженню населення, дістала назву - салтівська).

Однією із форм краєзнавчої роботи є самодіяльний туризм, який можна розглядати як метод реалізації краєзнавчого принципу при викладанні основ гуманітарних наук та проведенні виховної роботи. Ніяка інша учбова або позаучбова робота неспроможна так вдало перетворювати абстрактно-книжні знання у конкретні, прив'язані до даного місця і часу. Тому в технікумі кожного року проводяться пішохідні лекції-екскурсії на Донецьке городище, планується проведення таких екскурсій і на Верхньосалтівський археологічний комплекс. Такі екскурсії будуть сприяти не тільки вихованню здорового образу життя, але і формувати у студентів підвищеного інтересу до історії рідного краю, почуття патріотизму та любові до рідної землі.

ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ, ВИХОВАННЯ Й ОСВІТИ

К.В. КУХТІНА, магістр, викладач

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

В наш час політичні й соціально-економічні інститути Української держави стоять на межі вибору й філософського переосмислення демократизації національної соціалізації, виховання й освіти громади й студентства, формування нового покоління фахівців третього тисячоліття. Філософія весь час прагнула не тільки осмислити існування системи національної соціалізації, виховання й освіти, але й сформулювати нові цінності і педагогічно відчутні межі між національною соціалізацією, вихованням і освітою у вищій школі. Нова історична ноосферна генодігма демократизації соціальної, виховної й освітянської теорії і практики набуває нових форм стосунків у сферах національної соціалізації, виховної, освітянської і навчальної діяльності, придбала риси ринкової, нового соціально-ноосферного змісту та інноваційної ноосферної освітньо-виховної коеволюції.

На початку ХХІ ст. дискусії філософії навколо сучасної еволюції національної соціалізації, виховання і освіти обумовлені потребою аналізу тих суперечностей, які з'явилися разом із змінами політичної і соціально-економічної дійсності у всіх сферах життєдіяльності та визначаються трьома характерними спадковими аспектами для нової України:

- 1). втрата членів суспільства контролю над соціальними процесами;
- 2). незахищеність перед змінами і перед ситуацією невизначеності, в якій ми вимушені жити;
- 3). нездатність членів суспільства в ситуації невизначеності планувати і досягати довгострокових цілей.

Сфера вищої освіти, як єдність філософії вищої освіти та її соціального інституту, чутливо реагує на ці зміни і не залишається осторонь в питаннях докорінного перегляду пріоритетів в вихованні, навчанні і освіті студентської молоді. Н.Г. Кулікова відзначає, що сучасна західна модель еволюції вищої освіти в рамках Болонської декларації націлює на вузьку спеціалізацію з використанням інформаційно-тестових (лівопівкульних) педагогічних методик, які притаманні системам підготовки мобільної робочої сили, на відміну від біоенергоінформаційних (двопівкульних) ноосферних педагогічних методик акад Н.В. Маслової.

Як підкреслює Н.Г. Кулікова, болонська філософія вищої освіти базується на положеннях про «безпрецедентну безперспективність на початку життєвої дороги Людини, брак інстинктивної регуляції, тривалий первинний адаптаційний період, психічне (раціональне, енергоінформаційне, польове) безсилля особистості в організації самостійного пізнання Світу і саморозвитку, де культура і соціум грають роль захисту «біоенергоінформаційного» життя, особистісної і видової своєрідності. Домінанта соціальної стійкості у результаті обмежує простір особистості і стримує темпи її саморозвитку».

Наведені аспекти й чинники філософії вищої освіти негативно діють на еволюцію національної соціалізації, виховання і освіти.

На наш погляд, для їх якісного перетворення необхідна ноосферна еволюція трьох головних функцій-чинників філософії демократизації національної соціалізації, виховання і освіти:

1). світоглядної функції-чинника, яка визначає генодігмальні вихідні контури педагогічних уявлень про буття Людини в Світі, цінності, цілі, об'єктивні вимоги і провідні засоби формування ноосферної самосвідомості, навчальної, виховної і професійної діяльності;

2). інтегруючу функцію-чинник цілісного образу суб'єкта еволюції пізнання, навчання, виховання, освіти, самовиховання тощо і формування проектно-конструктивної функції філософії вищої освіти;

3). інтегруючу функцію ноосферної філософії вищої освіти - системну повноту, змістовну цілісність, безпеку й ефективність – біоенергоінформаційних, біоадекватних (двопівкульних) ноосферних педагогічних методик і впровадження педагогічних «реал-технологій».

Ноосферна філософія виховання і освіти акцентує й інтегрує проблемне завдання реалізації студентством чотирьох різномасштабних програм: індивідуальної, соціальної, Планетарної і Вселенської. Кожна особистість є невіддільною часткою еволюції Космосу, потужним чинником еволюції Природи і Землі, який діє свідомо.

Наведені аспекти філософії демократизації національного виховання не заперечують соціальним запитам суспільства і тим самим створюють природний механізм стійкого розвитку системи виховання і освіти відповідно до головної місії Доктрини розвитку вищої освіти України в XXI ст.

Система вищої освіти є одним із головних соціальних і моральних бастионів будь-якої країни, здатним консолідувати націю, найважливішим інструментом успішного здійснення соціально-економічних реформ.

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ А.С. МАКАРЕНКА У ВНЗ

В.В. ЛІТКЕВИЧ, студентка

О.І. ОНИПЧЕНКО, канд. пед. наук, доцент

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної Ради

Визначаючи мету й стратегію виховання сьогодення, педагоги, звичайно, звертаються й до її історичних джерел. А.С. Макаренко – класик української та світової педагогіки, робив усе можливе, щоб виховати справжнього громадянина своєї Вітчизни – людину морально стійку, працьовиту, творчу, колективістську, всебічно розвинену. Його погляди на мету й основні завдання виховання співзвучні з вимогами сучасного Закону України «Про освіту», Державної національної програми «Освіта», Концепції національного виховання, в яких наголошується, що метою виховання в сучасній українській школі є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору. Питання виховання волі й характеру були центральними у всій його теоретичній і практичній діяльності. Відомий педагог категорично поставив питання про моральне обличчя особистості як рушійної сили її поведінки та вчинків, констатує, що лише висока ідейність, гуманістичні принципи моральності, громадянська цілеспрямованість здатні викликати в людини до життя нові, громадянські риси волі й характеру.

Науково-теоретична і практична спадщина А.С. Макаренка, пронизані глибокою вірою у великі можливості вихованців. Він завжди виходив з того, що педагогіка повинна орієнтуватися не на негативні, а на позитивні риси особистості. Один із головних «секретів» успіху А.С. Макаренка полягає в тому, що він здійснив конкретний синтез педагогіки з рядом інших суміжних наук, застосував по-новому й творчо конкретизував у повній відповідності з новими історичними умовами ряд філософських, соціально-політичних, педагогічних, психологічних, етичних, естетичних, економічних ідей, принципів, понять, категорій і сам увів ряд принципово нових педагогічних принципів і понять, які не ізольовані один від одного, а утворюють складні, цілісні, розгорнуті системи й групи, системи систем.

Також, відзначимо, що кожного року по всьому світу відбуваються наукові конференції з вивчення та узагальнення досвіду А.С. Макаренка в яких студенти приймали активну участь. Під час таких конференцій висвітлюється творчість видатного педагога. Роботи конференцій проходять за різнома-

нітними напрямками: «Макаренкознавчі виміри сучасної педагогічної інноватики»; «Педагогічні ідеї А.С. Макаренка в сучасній креативній освіті»; «Педагогічна спадщина А.С. Макаренка у вирішенні проблем дитинства»; «Ідеї А.С. Макаренка і проблеми становлення особистості в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях»; «Макаренкознавство та філософія превентивної освіти»; «Проблеми соціалізації та інкультурації у контексті творчої спадщини А.С. Макаренка»; «Творча спадщина А.С. Макаренка в аспекті управління навчально-виховним закладом» тощо.

Дослідник Г.В. Кашкар'юв у своїй статті «Підготовка студентів до реалізації у правовиховній і профілактичній роботі педагогічних ідей А.С. Макаренка» наголошує на доцільності використання досвіду відомого педагога. Так, з урахуванням особливостей сьогодення в Бердянському державному педагогічному університеті були розроблені й упроваджені навчальні програми з таких курсів: «Шляхи попередження педагогічної занедбаності серед неповнолітніх і молоді», «Соціально-педагогічна профілактика правопорушень» тощо.

Таким чином, сучасним педагогам у своїй роботі необхідно брати за основу досвід А.С. Макаренка, який у перевихованні делінквентних (від лат. *delinquens* - здійснюючий провину, правопорушник) підлітків досяг великого успіху. Форми і методи роботи, які він пропонував є актуальними і в сучасному суспільстві. Цей видатний педагог створив та перевіряв на власному досвіді нову філософію виховання, орієнтовану на олюднення як власне процесу виховання, найближчого середовища, так і суб'єктів виховання – вихованців і вихователів.

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ-СИРОТАМИ ТА ДІТЬМИ, ПОЗБАВЛЕНИМИ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕРНАТНОГО ЗАКЛАДУ

А.Ф. ЛИСАК, студентка

О.І. ОНИПЧЕНКО, канд. пед. наук, доцент

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної Ради

Сучасне суспільство через соціальні трансформації зниження рівня життя, омолодження соціальних проблем, поширення тривожності у внутрішньо сімейній атмосфері, зростання конфліктності у взаєминах дорослих і

дітей, зниження поваги до старшого покоління все більше потребує соціально-педагогічної підтримки з боку висококваліфікованих фахівців соціально-педагогічної роботи, які мають ґрунтовну теоретичну підготовку та володіють різними технологіями соціально-педагогічної діяльності.

Підготовка майбутнього фахівця соціально-педагогічної діяльності починається у вищому навчальному закладі, де останнім часом істотно підвищилися вимоги до якості професійної підготовки у зв'язку із затребуваністю та специфікою цієї професії.

Зрозуміло, що підготовка фахівця високого рівня неможлива без відповідної світоглядної підготовки та оволодіння знаннями як фундаментального, так і прикладного характеру; засвоєння загальнолюдських цінностей та норм; належного рівня моральної культури, професійно-особистісних якостей, необхідних для успішної діяльності; уміння самостійного орієнтування в розмаїтті нестандартних ситуацій та здатності самостійно вирішувати ті чи інші питання. Особливої уваги заслуговує підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування.

Сирітство як соціально-психологічне явище існує стільки ж, скільки людське суспільство, і є невід'ємним елементом цивілізації. В усі часи війни, епідемії, стихійні лиха, інші причини призводили до загибелі батьків, внаслідок чого діти ставали сиротами. Однак, тільки на початку двадцятого століття сирітство стало набирати загрожуючі масштаби. Так, в Україні спостерігається стрімке збільшення кількості дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування, що відбувається на фоні зменшення загальної чисельності дитячого населення. Так, на початок 2007 р. кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, за даними Державного комітету статистики, становить 97,8 тис. осіб, 1995 р. – 52,4 тис. осіб, а у 2012 – 92865 осіб.

Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами багатопланова і багатоаспектна. Вона торкається таких сфер життєдіяльності, як здоров'я, фінанси, організація дозвілля, формування навичок спілкування з іншими людьми тощо. Саме тому студентами КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» вивчається багато дисциплін, які сприяють розвитку їх професійної компетентності з питань роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування: «Соціально-педагогічна діяльність в закладах інтернатного типу», «Основи соціалізації особистості», «Загальна, вікова та педагогічна психологія», «Технологія діяльності та методика роботи соціального педагога», «Соціальна робота у сфері дозвілля» тощо.

Окрім теоретичного вивчення різних дисциплін, майбутні соціальні педагоги проходять також практичну підготовку в закладах інтернатного типу в ході якої вони використовують такі дозвіллі форми діяльності, методи, технології як: проведення заходів присвячених державним, місцевим, народним, великим особистим датам і подіям; художню творчість (музичну, пісенну, танцювальну, фольклорну, ремісно-прикладну та ін.); екскурсійна діяльність; комунікативна діяльність (бесіди, обговорення, чаювання тощо); оздоровчі заняття і виїзд на природу тощо.

Отже, важливими сьогодні є питання, пов'язане з підготовкою майбутніх соціальних педагогів до роботи з дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування в умовах інтернатного закладу, які могли б компетентно, творчо вирішувати соціальні проблеми дітей-сиріт.

ПРО СПЕЦИФІКУ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ОБДАРОВАНОЮ МОЛОДДЮ

В.І. ЛУСЬ, канд. техн. наук, професор

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Головним національним багатством і основою майбутніх успіхів нашої держави завжди буде творча і талановита молодь. Виховна робота з цією категорією молодих людей специфічна. Сьогодні особливу значимість набуває супровід діяльності обдарованої молоді, а проблеми талановитих людей – одним з ключових напрямків державної молодіжної політики України.

Дослідження, щодо ціннісних орієнтацій творчої та наукової студентської молоді, виявили провідні мотиви, властиві для наукової та творчої молоді: отримання вищої освіти, соціальний успіх (професійний ріст), особиста самореалізація, матеріальний добробут в майбутньому, індивідуальна незалежність. На першому місці знаходяться матеріальні потреби, пізнання і праця.

Методика виховної роботи з обдарованою молоддю повинна будуватися з урахуванням особливостей даної категорії студентів. Наприклад, ця частина молоді більш негативно ставиться до методів адміністративного впливу при вирішенні різних питань, не виносить вона байдужості, більш чутлива до критики, в складних ситуаціях у неї превалує недовірливість, яка заважає творчості. Часто це спостерігається тоді, коли ці молоді люди входять у новий колектив. Для успішної адаптації талановитих студентів до нових умов

життєдіяльності спеціалісти рекомендують вивчати особливості пристосування особистості до нового соціально-культурного середовища, що передбачає:

- розвиток якостей, що сприяють успішному подоланню стресових навантажень (здатність до саморегуляції мотиваційної, емоційної, вольової та моральної сфер особистості, прагнення до самопізнання, самореалізації, психологічна та соціальна адаптованість до нових умов життєдіяльності);

- вивчення моральних пріоритетів і залучення талановитої молоді до здорового способу життя;

- вивчення ступеня розвитку соціальної активності особистості в нових соціально-побутових умовах (участь молоді у громадському житті вузу, рівень політичної культури, свідомий прояв громадянської позиції);

- визначення якості засвоєння студентами норм і правил колективної взаємодії.

Виконання цих умов допоможе викладачам вийти з замкненого світу викладання, відкриє нові горизонти для взаєморозуміння.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ЖИТЛОВО – КОМУНАЛЬНОМУ ТЕХНІКУМУ ХНУМГ ІМ. О.М. БЕКЕТОВА

*В.І. ЛУК'ЯНОВ, викладач вищої категорії, викладач-методист, директор
Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету
міського господарства імені О.М. Бекетова*

Процес виховання – система виховних заходів, спрямованих на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості.

Термін «виховання» походить від слова «ховати», в розумінні оберігати від небажаного впливу. Може виникнути питання, а від чого потрібно (і чи потрібно) оберігати молоду людину, у якої за плечима 15-17 років родинного й шкільного виховання?

На початку 90-х років минулого століття на хвилі загального піднесення й стрімкої демократизації суспільного життя у багатьох ВНЗ, відмовляючись від системи комуністичного виховання, яке у більшості своїх положень дійсно не відповідало інтересам людини й суспільства, незалежної держави, ліквідували виховну систему взагалі, мотивуючи це тим, що, мовляв, студенти — дорослі люди і в демократичному суспільстві вони мають право на вільне самовизначення, вибір поведінки, дотримання моральних норм.

Але вже перші роки такого стану показали, що юну, малодосвідчену, психічну й емоційно нестійку особистість є від чого «ховати», оберігати і захищати: від пияцтва, наркоманії, злочинства, моральної розбещеності, згубного впливу потужних потоків бруду і сміття окремих засобів масової інформації, особливо телебачення.

Вища школа, як храм науки, покликана бути і храмом високої культури. Майбутній фахівець із вищою освітою повинен опанувати як систему професійних знань, умінь і навичок, так і набути високої культури, стати представником передової частини суспільства. Він повинен бути інтелігентом, тобто не тільки «знаючим, розуміючим», але й з високою культурою поведінки. Реалізувати це завдання можливо лише за умови єдності трьох складових освіти – навчання, розвитку і виховання.

Ефективність виховної роботи у нашому навчальному закладі великою мірою залежить від її організації. Зміст, форми і методи виховної роботи у технікумі визначають керівники груп, рада студентського самоврядування. Організацію, поточний контроль та координацію виховної роботи здійснює, за дорученням директора технікуму, його заступник з виховної роботи, який звітує про стан і перспективи виховної роботи.

Завданнями виховної роботи є:

- формування професійних якостей сучасного спеціаліста як особистості;
- проведення професійно-орієнтаційної, інформаційно-просвітницької, культурно-виховної роботи серед студентів, розвиток їхніх творчих та інтелектуальних здібностей;
- залучення до різноманітної діяльності за інтересами, участі в культурно-освітній, спортивно-оздоровчій та інших видах діяльності;
- сприяння роботі рад студентського самоврядування технікуму, гуртожитків;
- опосередкована участь у реалізації заходів, що проводить адміністрація, які відбуваються на відділеннях, у гуртожитках;
- організація роботи керівників груп студентів (участь у навчально-виховних і громадських, культурно-освітніх і культурно-виховних заходах у групі; робота з активом академічної групи, індивідуальна виховна робота зі студентами групи, студентами, які проживають у гуртожитках, тощо).

Управління процесом виховання у вищій школі потребує постійного вивчення результатів виховної роботи, рівня вихованості студентів, виховних можливостей викладацького складу, громадських організацій, коригування змісту, завдань і методики виховного процесу з метою їх удосконалення.

РОЛЬ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ У ВИХОВАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Ю.В. МАЙБОРОДА, викладач

*Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету
міського господарства імені О.М. Бекетова*

З метою активізації професійної, пізнавальної, науково-дослідної діяльності та творчих здібностей студентів на спеціальності «Бухгалтерський облік» Житлово-комунального технікуму імені О.М. Бекетова вже котрий рік поспіль функціонує предметний гурток «Юний бухгалтер».

Основними завданнями діяльності гуртка є:

- стимулювання зацікавленості щодо обраної спеціальності;
- формування фахових компетентностей майбутніх спеціалістів;
- розширення і поглиблення знань з обліково-економічних дисциплін;
- розвиток пізнавальних інтересів і творчих здібностей;
- активізація науково-дослідної діяльності студентів шляхом залучення

їх до участі у Всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Діяльність гуртка «Юний бухгалтер» дуже багатогранна і включає такі заходи: проведення засідань гуртка; регулярне опрацювання фахової періодики; проведення дискусій з проблемних питань фінансів, обліку і аудиту; підготовка та участь у роботі міських семінарів з питань бухгалтерського обліку і оподаткування, організованих НМЦ «Фактор»; організація та проведення пізнавально-розважальних заходів; виготовлення предметів технічної творчості, у тому числі символіки спеціальності «Бухгалтерський облік» тощо.

З метою поживлення інтересу до роботи гуртка, залучення якомога більше студентів до гурткової діяльності використовуються різноманітні навчально-виховні форми роботи. Захоплюючою й ефективною формою навчання є пошукова робота. Її зміст розкривається через збір інформації з удосконалення облікової політики, вивчення міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, їх аналіз та порівняння з вітчизняними стандартами.

Важливу роль в роботі гуртка «Юний бухгалтер» відіграє правильно організована самостійна робота студентів. З метою підвищення ефективності самостійної роботи застосовуються сучасні педагогічні технології, що поєднують науково обґрунтовані індивідуальні й колективні форми роботи.

Використання таких форм індивідуальної роботи, як самостійна робота студентів з оригінальними джерелами інформації (нормативно-правовими документами, статтями фахових видань), підготовка рефератів, виступи з на-

уковими доповідями на конференції сприяє поглибленню й розширенню знань студентів, активізує пізнавальну діяльність, створює належні умови для самореалізації студента як особистості, що дозволяє йому самому визначити додаткові навчальні цілі, спонукає його до подальшої систематичної роботи в позааудиторний час.

Колективні форми самостійної роботи (дискусії, ділові ігри) розвивають навички мовлення та фахового спілкування, сприяють формуванню власної думки студентів. Процес творчого колективного розв'язання проблем, що стосуються майбутньої професійної діяльності, заохочення ініціативності, сприяє підвищенню продуктивності самостійної роботи й забезпечує умови для професійного зростання майбутніх фахівців.

Професійне виховання під час цих заходів спрямоване на формування любові до обраного фаху, бажання стати професіоналом у своїй справі, зроби́ти кар'єру і забезпечити добробут для своєї родини та країни в цілому.

ВИХОВНА РОБОТА КУРАТОРІВ ІЗ СТУДЕНТАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

О.В. МАКАРОВА, викладач

*Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету
міського господарства імені О.М. Бекетова*

Виховання — це насамперед «вбирання в себе» кожною особистістю культури рідного народу, що допомагає передачі, освоєнню і творчому використанню нинішнім поколінням досвіду попередніх поколінь, забезпечує продовження у віках культурно-історичних традицій батьків, творить з вихованця людину цієї епохи, вводить його у сферу загальнолюдських цінностей. В. Сухомлинський підкреслював, що «виховання — це багатогранний процес духовного збагачення й оновлення і тих, кого виховують, і тих, хто виховує».

Виховання студентства — це процес творчий, зорієнтований на проблеми, пов'язані зі специфікою вищого закладу освіти, особливостями регіону. В ідеальній перспективі вищі заклади освіти мають стати школою саморозвитку, самоуправління, самодисципліни, свідомої відповідальності, співробітництва й творчості викладача й студента.

Реалізація виховної роботи у студентських групах здійснюється через Раду керівників груп. Це управлінська ланка, яка взаємодіє з іншими у системі позааудиторної виховної роботи і забезпечує її організацію на рівні сту-

дентської академічної групи. Саме керівники груп можуть стати ефективними посередниками між суб'єктами навчально – виховного процесу.

Керівник групи – це наставник і організатор, вихователь і консультант для студентів групи. Він повинен спрямовувати виховну роботу групи, розвивати у студентів активність, самостійність, ініціативу, почуття відповідальності та зацікавленості в навчанні.

Діяльність керівника студентської групи має високу соціальну значущість і займає одне з центральних місць у державотворенні, формуванні національної свідомості і духовної культури українського суспільства. Робота керівника групи є двобічною – спеціальною та соціально-виховною.

Виховання здійснюється через власний досвід студента, який цілком обумовлений середовищем, і роль керівника групи при цьому зводиться до організації і регулювання середовища.

Головним у роботі керівника групи є забезпечення систематичності навчально-виховної роботи в академічній групі, чіткої організації високого рівня всього навчального процесу, планомірного і продуманого спілкування зі студентами.

Виховна робота повинна бути організована диференційно, враховуючи особливості різних категорій студентів, їх життя та побуту, поєднання масових, групових, індивідуальних форм та засобів виховання.

Більш складною і відповідальною є робота керівника групи на першому курсі. Школяр у минулому, входить до нової, незвичної атмосфери, з іншими проблемами та іншою орієнтацією навчального процесу. Процес адаптації його до нових умов – складний процес, і завдання керівника групи полягає в тому, щоб допомогти першокурснику пройти період адаптації без невиправданих затрат. Основна увага керівника групи першокурсників повинна спрямовуватися на вивчення особистості кожного студента групи, виявлення активу та вдосконалення його роботи, формування згуртованого колективу групи, засвоєння студентами особливостей навчальної діяльності та правил гуртожитку, прищеплення навичок самостійної роботи, роз'яснення важливої ролі вивчення спеціальних дисциплін у підготовці майбутнього спеціаліста.

На другому курсі важливе місце займає виховання любові до обраної професії, вдосконалення навичок та вмінь із самостійного оволодіння знаннями, активна участь у громадській роботі, теоретичних конференціях, проведенні науково-дослідницької роботи, різноманітні форми корисної праці, поширення естетичного кругозору, розвиток у студентів почуття гуманності та колективізму, мобілізація резервів із метою вдосконалення роботи в усіх напрямках навчально-виховних завдань.

На третьому курсі необхідно розвивати навички дій, практикувати індивідуалізацію навчання та розвиток самостійних знань студента; проводити роз'яснення щодо сучасної методики наукового пізнання, розвивати професійні інтереси та здібності студента; організовувати шефську допомогу першокурсникам; продовжувати виховання в кожного студента свідомого ставлення до питань навчальної, трудової, суспільно-корисної та інших видів діяльності.

На четвертому курсі студенти повинні закріплювати знання, які отримали з фахових дисциплін, виробляти, стійкий інтерес до суспільно-політичної та спеціальної інформації, знайомитися з сучасними досягненнями в галузі науки.

Згідно зі своїм соціальним статусом та функціональними обов'язками керівник групи у своїй діяльності реалізує конкретні виховні функції. Діяльність керівника групи здійснюється на підставі плану виховної роботи, розробленого на навчальний рік. Структура плану роботи керівника групи в організації виховного процесу відображає підхід до студента як до особистості та будується на основі системи виховання й реалізації завдань та змісту виховання.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ МЕДИЧНІЙ ГРУПІ

М.П. МАЛАШЕНКО, старший викладач

Г.В. ЛОЗГАЧОВ, старший викладач

*Національний аерокосмічний університет імені М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Умови інтенсивного навчання, напружена розумова діяльність потребують належного рівня життєздатності студентів. За сучасними дослідженнями вчених, близько 65% юнаків та дівчат, які навчаються у вищих навчальних закладах, страждають хронічними захворюваннями.

Фізичне виховання – одна з основних частин загальної культури людини. Воно сприяє всебічному розвитку особистості, впливає на поведінку в суспільстві, ставлення до навчання і навколишнього середовища.

У національному аерокосмічному університеті створено спеціальні медичні групи (СМГ) для студентів, які мають проблеми зі здоров'ям. Основним завданням діяльності СМГ є поліпшення або стабілізація фізичного стану особи, залежно від тяжкості захворювання, і реабілітація в суспільстві.

У процесі навчання студенти зберігають і зміцнюють здоров'я, набувають необхідних теоретичних знань у сфері фізичної культури. Велику увагу викладачі приділяють вихованню фізичних і моральних якостей молодих людей, створюють сприятливі умови для їх гармонійного розвитку. Будь-яка методика в галузі виховання і освіти висуває певні вимоги до особистості та діяльності педагога. На нашу думку, необхідний творчий пошук нових підходів у навчанні студентів СМГ.

Педагогічний процес це взаємодія особистостей – викладача і студента. Викладач позиціонує себе не тільки як висококваліфікований спеціаліст, який володіє необхідними знаннями та вміннями, а стає основним засобом впливу на світогляд вихованців. Для сучасного етапу освіти важливо не стільки навчити певної кількості знань, скільки виховати бажання здобувати ці знання і вміло користуватися ними. Від педагога університету на сьогоднішній день потрібно більше, ніж ділитися інформацією. Доцільно бути організатором активності студентів, їх наукової творчості.

Людські якості педагога СМГ потребують вимогливості до себе та інших, відіграють вирішальну роль у його діяльності шляхом впливу на отримання студентом необхідних порад та рекомендацій щодо поліпшення стану здоров'я. Найважливішою ознакою професіоналізму фахівця фізичної культури є особливий підхід до кожного студента. Він передбачає систематичні спостереження і всебічне вивчення контингенту студентів СМГ, формування ефективної взаємодії наставника й вихованця. Педагог СМГ створює «характеристики здоров'я» студентів, визначає рівень розвитку їх логічного мислення, рухової та психоемоційної сфери. Спираючись на ці дані, викладач СМГ ставить найближчі та перспективні завдання у роботі з молоддю і розробляє систему педагогічних впливів, а в окремих випадках – додаткової індивідуальної роботи.

Не дивлячись на те, що фізична культура має можливості глибокого впливу на рухові якості молодої людини, заняття в основній групі іноді не в повній мірі надають їй можливості щодо самореалізації. Колективні заняття в СМГ сприяють соціалізації особистості, кращому засвоєнню теоретичного матеріалу, формують навички спільних дій, взаємодопомоги.

У молодшому віці контроль над процесом всебічного розвитку здійснюють батьки, у вищій школі – викладачі. Викладачам слід звертати увагу на будь-які незвичайні зміни самопочуття своїх вихованців, що з'являються у зв'язку з виконанням ними тих чи інших психофізичних вправ. Навантаження в групах СМГ призначають на засадах життєвого стану організму. Існують обмеження на виконання визначених рухів при тих чи інших захворюваннях, які враховують при складанні комплексів. Наприклад, перекиди або стрибки

протипоказані для хворих на сколіоз, біг заборонений при патології серця. Деяким особам рухові дії прикладного характеру можуть бути обмежені на певний період (тривала ходьба у швидкому темпі, біг, силові вправи).

Обов'язковою умовою правильно організованого процесу занять адаптивної фізичної культурою є самоконтроль. Студенти проводять найпростіші спостереження за станом свого організму. Самоконтроль дозволяє їм оцінити суб'єктивні відчуття, що дає можливість уникнути випадків несприятливого впливу окремих вправ.

Фізичне виховання в СМГ здійснюється протягом усього періоду навчання студентів, які мають відхилення у стані здоров'я. Вони відвідують обов'язкові теоретичні та практичні заняття, семінари, лекції, консультації, отримують індивідуальні домашні завдання. Крім цього, юнаки та дівчата самостійно займаються фізичними вправами в режимі дня, за можливістю й бажанням беруть участь у групових оздоровчих, фізкультурних і спортивних заходах. Так, наприклад, у 2014 році четверо студентів СМГ, які навчаються на факультеті ракетно-космічної техніки, із задоволенням узяли участь у шаховому турнірі серед першокурсників.

Кожен студент груп СМГ в обов'язковому порядку готує та подає до захисту реферат про первинну і вторинну профілактику свого захворювання (причини виникнення, симптоми, профілактика і лікування, оздоровчі заходи тощо). Молода людина розуміє, як можна ефективними способами поліпшити самопочуття, наводить комплекс лікувальних вправ і позначає протипоказання при конкретному недугу. Студенти груп СМГ мають можливість отримати більше інформації про своє захворювання та вжити заходів щодо його стабілізації або усунення.

Проблема індивідуального підходу ускладнена тим, що СМГ відвідують студенти кількох факультетів, різного віку, статі, темпераменту, які страждають хворобами різної етіології. Щоб зацікавити їх, заняття проводяться переважно в ігровій формі, з особливим підбором адекватного навантаження для кожної особи, рекомендованого медичним приписом.

Нами проведено анкетування, у якому взяли участь 95 студентів 1 і 2 курсів «ХАІ» чотирьох СМГ, що дозволило з'ясувати наступні аспекти: студенти стали приділяти більше уваги стану свого здоров'я; покращилася реакція й координація, підвищилася активність; завдяки написанню рефератів та консультаціям педагога, студенти отримали додаткові поради щодо покращення самопочуття; індивідуальний підхід викладача допоміг подолати окремим особам небажання займатися фізичною культурою і страх перед виконанням тих вправ, які раніше здавалися їм дуже складними; молоді люди отримали такі важливі навички, як надання першої допомоги, проведення са-

момасажу, оволодіння технікою правильного дихання; завдяки різноманітності змісту занять поліпшився фізичний, психічний і духовний стан кожного студента.

Таким чином, індивідуальний підхід, контроль, дисципліна і справедлива оцінка є дієвим стимулом для прагнення студентів до вдосконалення. При цьому враховують їхні особисті побажання і рухові можливості, що сприяє розвитку фізичної підготовленості, підвищує інтерес до занять у СМГ.

Створення валеологічного освітньо-виховного середовища у СМГ сприяє не тільки збереженню, але й розвитку фізичного здоров'я, забезпечує високий потенціал творчих здібностей кожної молодої людини. Слід відзначити підвищення успішності студентів, як на заняттях фізичного виховання, так і з інших предметів.

ПРОФЕСІЙНЕ САМОСТВЕРДЖЕННЯ СТУДЕНТІВ У ПЕРІОД НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ

О.Ю. МАЛЮКОВА, магістр, викладач

С.Г. КОРНЄЄВА, студентка

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Одним з мотивів навчання є пізнавальна потреба, яка проявляється у прагненні молодої людини оволодіти певними знаннями, розширити свій життєвий досвід, бути компетентним фахівцем, систематизувати отриманий досвід і на цих підвалинах створити логічну, несуперечливу й обґрунтовану картину світу. Пізнавальна потреба у поєднанні з потребою професійного самоствердження істотно впливає на підвищення успішності студента, на його задоволеність самим процесом навчання.

Професійне самоствердження являє собою процес самоактуалізації у професійній діяльності, заснований на природній потребі людини у самовираженні, що, в свою чергу, обумовлює самовдосконалення особистості. Професійне самоствердження пов'язано з професійним світоглядом і свідомістю та являє собою сплав провідних понять, смислів і позицій особистості, з яких вона формує основні види своєї професійної діяльності та відносини з членами професійної спільноти в процесі трудової діяльності.

Професійна вища освіта як процес повинна ґрунтуватись на розумінні того, що студент є повноправним і самостійним суб'єктом педагогічної системи. Усвідомлення студентом самого себе як суб'єкта навчальної діяльності

в системі професійної освіти, усвідомлення ним мотивів і цілей процесу навчання є ядром його професійного становлення. Активізація самосвідомості студента допомагає йому оцінити свої здібності, особисті якості і займатись самовдосконаленням в галузі професійної діяльності. Самосвідомість студента формується на основі розширення знань про необхідні йому як майбутньому фахівцеві уміння і навички, а також з адекватної самооцінки рівня їхнього розвитку. Цьому сприяє ознайомлення студентів із закономірностями формування особистості, розвиток у них уміння аналізувати свою діяльність, визначати свої позитивні та негативні сторони. Найбільш типовими недоліками у самосвідомості студента є суб'єктивізм, упередженість, поблажливість, недостатня самокритичність. У результаті для багатьох студентів характерна відсутність чіткого розуміння безпосереднього зв'язку між сьогоденною навчальною діяльністю і професійною діяльністю в майбутньому.

Роль посилюючого механізму професійного самоствердження студентів виконують вищі почуття – моральні, інтелектуальні, естетичні. Одним із прийомів особистісної регуляції в процесі самоствердження є ідентифікація, коли суб'єкт уподібнює себе комусь, чий якості і властивості він прагне перейняти. Цю особливість необхідно повною мірою використовувати у цілеспрямованій виховній діяльності педагогів з метою формування у студентів мотиву професійного самоствердження.

Вельми важливим аспектом професійного самоствердження є також ступінь включеності студента до професійної діяльності в університетський період його життя. Атмосфера, дух університету передається наступною сентенцією: студент, що здобуває спеціалізацію на певній кафедрі, має бути визнаний рівноправним колегою кафедральної спільноти, молодшим, недосвідченим, але – колегою. Відносини партнерства, співпраці – ось у чому повинна проявлятися сутність суб'єкт-суб'єктних взаємозв'язків у кафедральному університетському середовищі.

Викладач повинен узяти на себе функцію більш досвідченого колеги, наставника, який допомагає студентові краще пізнати себе, вибудувати вірних підхід до ефективної фахової освіти та професійного самоствердження.

ЕДИНСТВО ПРОФЕСІОНАЛЬНОГО ОБУЧЕННЯ И ВОСПИТАНИЯ В ВУЗАХ

Е.Е. МАНДРИЧЕНКО, магістр, старший преподаватель
*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Давно известно, что обучение, воспитание и развитие — это три неразрывных составляющих образовательного процесса. Нельзя изолировать одно от другого. Обучение, воспитание, развитие должны быть органическим процессом формирования личности студента.

В современных условиях особый упор следует сделать на единство профессионального обучения и профессионального воспитания, как на процесс формирования профессиональных идеалов, интеллектуального и ценностно-эмоционального отношения индивида к профессиональной деятельности.

Нашим обществом востребована новая личность, ориентированная на общечеловеческие, нравственные и духовные ценности, обладающая такими качествами как самостоятельность, сознательность, ответственность. Мотивация в профессиональном воспитании смещается в плоскость формирования выпускника как сознательного и активного гражданина страны, созидателя.

То есть перед профессиональным воспитанием стоит острая проблема гражданского воспитания.

Гражданское воспитание при этом разделяется на три составляющие: политическое воспитание, правовое воспитание и воспитание патриотизма, что объясняется выделением отношений человека - гражданина к обществу, государству, к стране. То есть, человек-гражданин это активный участник общественно-политической жизни страны, у него развиты и сформированы стремления: к улучшению и защите страны; к соблюдению установленных государством норм поведения. Гражданское воспитание предполагает воспитание думающих, обладающих определенной информацией, критическим мышлением граждан, и самое главное воспитание мировоззрения личности, ценностей, идеалов, ценностных ориентаций, жизненной позиции — убеждений.

Особенно ценным становится развитие таких личностных качеств обучаемых как гибкое мышление, установка на диалог и сотрудничество, критическое отношение к себе, интеллигентность, толерантность.

В период обучения студенты проходят важнейший этап социализации, гражданственности, развиваются их личностные качества. Воспитание - это динамичная, подвижная система, сочетающая в себе традиции и новаторство. И здесь возрастает роль педагога, который устанавливает контакт, налаживает продуктивную коммуникацию, разбирается во внутреннем мире обучаемого, выявляет те потребности и интересы, которыми он уже обладает, помогает понять самого себя, осознать и осмыслить свой потенциал, определить и вербализировать цель собственного развития.

ЗАГАЛЬНА КУЛЬТУРА ІНДИВІДА І ЗДОРОВ'Я

Н.М. МАРТИНЕНКО, канд. істор. наук, доцент
Харківський національний медичний університет

Здоров'я людини є важливою складовою загальної культури індивіда. Високий рівень культури здоров'я передбачає гармонійне спілкування з природою й оточуючими людьми. Важливими елементами культури здоров'я є уважне і правильне ставлення людини до самої себе, прагнення до самопізнання, формування, розвитку і самовдосконалення своєї особистості.

Рівновага людини з навколишнім світом – це насамперед, її комфортне самопочуття у ньому. Такий стан передбачає сприятливе поєднання умов життя як природних (температура повітря, атмосферний тиск та інші фізичні параметри), так і соціальних (культура, побут, суспільно-виробничі відносини).

Внутрішня рівновага організму людини – це збалансована робота всіх його функціональних систем: серцево-судинної, дихальної, нервової, гуморальної та інших. Внутрішня гармонія передбачає стан психічної зрівноваженості та духовної цілісності особистості.

Є кілька важливих аспектів здоров'я: духовний, психологічний, фізичний та соціальний. Духовно здорова людина усвідомлює себе цілісною особистістю, визначає для себе сенс життя, гармонійна у спілкуванні з оточуючими, здатна до співпереживання та співчуття, добросовісна, доброзичлива, порядна і толерантна. Психологічне здоров'я передбачає збалансованість психічних процесів та їхніх проявів, тобто здатність особи керувати собою за умов високих життєвих навантажень на основі взаєморозуміння й емоційного комфорту в суспільстві, а також особистого внутрішнього комфорту.

Про фізичне здоров'я свідчить оптимальне функціонування усіх систем організму людини (серцево-судинної, дихальної, м'язової та ін.), уміння володіти своїм тілом, витривалість, високий рівень працездатності. Соціальний фактор тісно пов'язаний із зацікавленням суспільства у здоров'ї громадян, оскільки тільки здорові громадяни зможуть принести максимальну користь для його розвитку.

Значну користь у справі формування відповідального ставлення людей до свого здоров'я можуть відіграти фахівці профілактичної медицини та освітяни.

Філософія дає можливість усвідомити духовні причини походження хвороб. Філософія і є справжньою попереджувальною медициною. Людина,

яка розвивається духовно – розвивається і фізично. Фізичний стан тіла є дзеркалом духовного рівня людини.

Розглянемо кілька прикладів. У найзагальнішому вигляді місце локалізації захворювання вказує на причину проблеми. Подібно до того, як людина має дух, душу й тіло, її живіт має верх, середню частину і низ. Проблеми верха живота вказують на проблеми, пов'язані із духовними справами. Проблеми середньої частини живота вказують на душевні (емоційні) проблеми, а проблеми низу живота відбивають проблеми, пов'язані із матеріальними справами.

Важливо усвідомлювати, що всі духовні, душевні і фізичні проблеми можливо вирішити духовно, але ніяку проблему неможливо вирішити тільки фізично. Хворобу можливо лікувати фізично, за допомогою медицини, ушкоджену тканину можна, навіть, видалити з тіла хірургічним шляхом, однак проблему виникнення захворювання неможливо розв'язати суто медичними способами. Серце важко заспокоїти пігулками. Вирішення проблем еквівалентне наведенню порядку. Не треба робити життя хорошим чи поганим, треба просто навести лад у власному житті.

Необхідно допомогти людям усвідомити необхідність вести здоровий спосіб життя, який дасть можливість зберігати та зміцнювати здоров'я людей як необхідної умови для прогресивного розвитку суспільства в усіх його напрямках.

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

О.В. МАХОНІН, викладач

Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

Патріотизм і культура міжнаціональних відносин мають величезне значення в соціальному і духовному розвитку особистості, вони виступають як складові елементи світогляду особистості, ставлення до рідної країни, іншим націям і народам.

Іноземна мова як навчальний дисципліна має великі можливості для виховання патріотизму, інтернаціоналізму, формування моральних якостей людини. Тому основною метою навчання іноземної мови є розвиток особистості студентів, здатної брати участь у міжкультурній комунікації і самостійно вдосконалюватися в іншомовній мовленнєвій діяльності. Специфікою дисципліни іноземна мова є те, що методичним змістом сучасного заняття по-

винна бути його комунікативність, тобто мовна спрямованість, при цьому викладач і студент мають бути мовними партнерами, тобто сучасне заняття має стати уроком творчої дружби студента і викладача, якщо цього немає, то зникає мотивація, спілкування стає неможливим.

Одним словом завдання викладача полягає в тому, щоб надати навчання форму спілкування. Важливість мовного партнерства підтверджується ще і тим, що тільки при його умови можна ефективно здійснювати виховний вплив на студента. Цілком очевидно, що майбутнє нашої держави визначається рівнем виховання молоді, рівнем їх навчання, фізичного та духовного розвитку, громадянського становлення.

Таким чином, вивчаючи іноземну мову, студент повинен не тільки засвоїти його лексичні, граматичні та синтаксичні особливості, а й навчитися адекватно ситуації реагувати на репліки носіїв мови, доречно застосовувати міміку і жести, використовувати формули мовного етикету і знати культурно-історичні особливості країни мови, що вивчається. Неможливо уявити собі людину, що вступив в діалог культур і залишився на тій же ступені особистісного розвитку.

Вивчення іноземної мови на основі ознайомлення з культурою інших країн є однією з основних цілей і принципів всього процесу вивчення іноземної мови. Воно має на увазі знайомство з існуючими політичними, діловими, моральними, релігійними, естетичними ідеями представників іншої етнічної культури, з психологією, історією, літературою інших народів. Це створює плідне підґрунтя для високого інтелектуального та соціокультурного рівня розвитку студентів.

СПЕЦИФІКА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКИХ ВОЛОНТЕРСЬКИХ ГРУП

Р.М. МІТЛА, студентка

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної Ради

Базуючись на підходах вітчизняних науковців З.П. Бондаренко, Н.В. Заверико, І.Д. Звереві, А.Й. Капської, С.Я. Харченка, С.В. Савченка, які розглядають волонтерів як суб'єктів соціально-педагогічної діяльності, було обґрунтовано, що її результативність зумовлена особистісними характеристиками волонтера, його знаннями та вміннями, його мотивацією до волонтерської діяльності.

Моніторинг волонтерських програм вищих навчальних закладів, соціальних служб та громадських організацій дозволив виокремити проблеми в забезпеченні соціально-педагогічної діяльності студентських волонтерських груп. Серед них: плинність волонтерів, залучення волонтерів до разових акцій та короткотривалих програм, відсутність підготовлених координаторів студентських волонтерських груп, невідповідність програм підготовки волонтерів їх потребам у спеціальних знаннях і вміннях, недостатня підготовка волонтерів до здійснення окремих напрямів соціально-педагогічної діяльності.

Волонтерська діяльність є основою побудови та розвитку громадянського суспільства, яка втілює в себе найшляхетніші прагнення людства – прагнення миру, свободи, безпеки та справедливості для всіх людей.

Особливості студентського волонтерського руху, зазначені професором А.Й. Капською, свідчать, що студентська молодь має особливі мотиви для добровільної соціальної роботи. Насамперед її цікавлять професійні проблеми.

Професійні проблеми можуть бути як формальними – одержання заліку, проходження практики, так і реальними – набуття фахових знань з майбутньої спеціальності, напрацювання навичок спілкування з клієнтами. Причому, на відміну від підлітків-волонтерів, студентів меншою мірою хвилює проблема міжособистісної комунікації. Для них більш важливим є спілкування з професіоналами в обраній спеціальності, знайомство з новими методиками і технологіями, все, що може допомогти у подальшому стати кваліфікованими спеціалістами і працевлаштуватися. Студентів-волонтерів цікавлять більше ті види соціальної роботи, які безпосередньо пов'язані з майбутньою професією.

Залучення та пропаганда серед студентської молоді суспільно-корисної діяльності, що ґрунтується на загальнолюдських принципах рівності, поваги, довіри, гуманізму мотивується бажанням та невід'ємною потребою активної участі в організації власного життя і сприяє формуванню рис соціальної зрілості, суспільної компетентності, особистої відповідальності, благодійності й активності студентів вищих навчальних закладів.

Головним чинником участі студентства у волонтерському русі студентської соціальної групи ми вважаємо прагнення соціальної активності, соціальної значущості, право голосу у вирішення питань, що стосуються безпосередньо студентства, самоврядування, інтерес спробувати і досягнути поставленої мети.

Отже, за своєю сутністю соціально-педагогічна діяльність студентських волонтерських груп спрямована на створення сприятливих умов соціалі-

зації, соціального розвитку особистості, задоволення її соціокультурних потреб або відновлення соціально схвалених способів життєдіяльності людини.

РАЗВИТИЯ ИНТЕРАКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ТВОРЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ

Н.В. МОЖАЙКИНА, канд. экон. наук, доцент

Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова

Основные методические инновации в высшей школе связаны сегодня с применением именно интерактивных методов обучения. Как показывают исследования, психологически наиболее сложным в переходе от традиционного к инновационному обучению оказывается процесс освоения преподавателями нового типа управления – системного управления целостной ситуацией. Такое управление предполагает, прежде всего, изменение собственной личностной позиции и роли в учебной ситуации.

Интерактивные методы обучения характеризуется большим разнообразием в зависимости от того, какое основание избирается для их разработки. Наиболее оптимальной представляется классификация методов обучения, предложенная И.Я. Лернером и М.Н. Скаткиным. В ней за основу берётся характер учебно-познавательной деятельности студентов в усвоении ими изучаемого материала. Эта классификация включает в себя пять методов, в которых сочетаются методы преподавания с соответствующими методами учения: 1). объяснительно-иллюстративный (информационно-рецептивный); 2). репродуктивный метод; 3). метод проблемного изложения; 4). частично-поисковый (или эвристический) метод и 5). исследовательский метод.

Данные методы показывают, как действует педагог и как действует обучаемый. Они подразделяются на две группы: репродуктивную (1 и 2 методы), при которой учащийся усваивает готовые знания и воспроизводит уже известные ему способы деятельности; продуктивную (4 и 5 методы), когда учащиеся добывают новые знания в результате творческой деятельности. Проблемное изложение занимает промежуточное положение, так как оно в равной мере предполагает как усвоение готовой информации, так и элементы творческой деятельности. Однако проблемное изложение обычно педагоги относят к продуктивным методам. Методы первой группы обогащают учащихся знаниями, умениями, навыками, формируют у них основные мыслительные операции (анализ, синтез, сравнение, абстрагирование и т.д.), но не

гарантируют развития творческих способностей. Эта цель достигается продуктивными методами. Условием функционирования продуктивных методов является наличие проблемы. В разрешении учебной проблемы можно выделить 4 главных этапа: создание проблемной ситуации; анализ проблемной ситуации, формулировка проблемы и представление ее в виде проблемных задач; решение проблемных задач (задачи) путем выдвижения гипотез и последовательной их проверки; проверка решения проблемы. Главная задача преподавателя – создать потребность в приобретении новых знаний или поиске новых способов действий. Следует отметить, что роль педагога и учащихся на рассмотренных этапах (стадиях) решения учебной проблемы может быть различной: а) если все четыре этапа выполняет преподаватель, то это проблемное изложение; б) если все четыре этапа выполняет обучаемый, то это исследовательский метод; в) если какие-то этапы выполняются преподавателем, а какие-то обучаемыми, то имеет место частично-поисковый метод.

Следует отметить следующие достоинства проблемного обучения: учит мыслить логично, научно, творчески; учит самостоятельному творческому поиску нужных знаний; учит преодолевать встречающиеся затруднения; делает учебный материал более доказательным, а усвоение его более основательным и прочным; вызывает положительное эмоциональное отношение к учению; формирует и развивает познавательные интересы, формирует творческую личность.

Внедрение интерактивных форм обучения – одно из важнейших направлений совершенствования подготовки студентов в современном профессиональном учебном заведении и высокой педагогической квалификации преподавателя.

БАЗИСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НООСФЕРНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

О.Л. МОРОЗОВСЬКИЙ, старший викладач

А. ЖИГЛО, студент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Я не буду повторювати штатні положення зміст, час й обладнання для проведення тренувального процесу у волейболі й формою ведення занять по чотирьох фазах за технологією В. Ключко. Я спробую доповісти інший напрям ноосферних технологій - синтезу простих методів «непривабливої корисності» та майже класичного тренування з волейболу у взаємодії з компле-

ксними базисними ноосферними фототропними технологіями раціональності педагогічних процесів» на прикладі тренувань і участі у змаганнях. Такі ж підходи на кафедрі застосовують і в інших видах спорту.

Крок до теорії. Базисні технології ноосферної соціальної педагогіки, виховання і соціального життя - це технології, що народжуються «знизу» й не на порожньому місці. Ці ноосферні технології можливо порівняти з властивістю фототропності - зміною напряду зростання органів рослини під впливом односторонньо падаючого світла ради збереження її життя. Ноосферні технології мають стратегічну мету - знайти й виховати стійкість у нестійкому, дестабілізованому соціальному середовищі та скрутних обставинах. В нашому розумінні, в плинні гри в волейбол, зробити з посередніх гравців гарну команду.

Базисні фототропні технології (авторський термін акад. Маслової Н.В.) припускають деструктуризацію навчальної групи заради стабілізації й виховання особистості та освітньої системи в цілому, а ми проводимо деструктуризацію команди з шістнадцяти гравців на групу з шести гравців. Вони, шестеро гравців, які підпорядковані владі й волі тренера стійко відстоюють (з замінами) честь і гідність команди, організації у дестабілізованому вболівальниками іншої команди соціальному середовищі та у скрутних обставинах добиваються перемоги. Змагальне виховання є один із шляхів реалізації ноосферних виховних і освітніх технологій на практиці. Свою майстерність студенти-спортсмени (дівчата і хлопці) відточили важкою психофізичною працею шляхом освоєння складних ноосферних виховних і освітніх технологій на тренуваннях.

В чому ми бачимо сенс і призначення ноосферних виховних і освітніх технологій? Вони оптимізують процеси виховання, освіти й управління цими процесами, перетворюють педагогічні процеси виховання в раціональні, вилучають з цих процесів види діяльності і операції, які не є необхідними для отримання соціально-виховного результату. Завдяки ним ми виховуємо конкурентоспроможного фахівця з високим рівнем управління ноосферною професійною працездатністю та креативним саморозвитком, самовдосконаленням і самоорганізацією у тому числі в спортивній діяльності. За ствердженням науковців «Це ноосферна соціальна технологічна і менеджерська революція у вихованні й освіті». Її суть: введення новітньої ноосферної соціальної технології управління системою виховання й освіти у фізичній культурі і спорті, шляхом координації з новітніми ноосферними соціальними технологіями.

Фактично, це спроба об'єднати соціально-виховні й менеджерські технології освіти – це двоєдина інновація, яка дає можливість поєднати запити

студентів та цілі викладачів й вирішити новаційні проблеми. а саме, кафедру розроблені та запропоновані до впровадження:

1). ноосферні технології виховного і освітнього процесів в ігрових видах і єдиноборствах з проєктованим результатом;

2). ноосферні технології управління системою самовиховання й самоосвіти в ігрових видах і єдиноборствах як інноваційного засобу мотивування і стимулювання відкритої синергетичної системи «студент–психоемоційний і психофізичний індивідуум» на шляху саморозвитку, самовдосконалення, самоорганізації.

Розробки кафедри в плинні методів і застосування теорії та ноосферних біоадекватних REAL-методик і REAL-технологій можливі для застосування на інших кафедрах ХНУМГ ім. О.М. Бекетовата та інших ВНЗ.

ЖЕНЩИНЫ СТРОЙОТРЯДОВ: ОСОБЕННОСТИ ТРУДА И БЫТА

Д. МУЦЕНКО, студентка

Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова

Студенческие строительные отряды впервые появились в 50-х годах XX века для добровольной работы в свободное от учёбы время, в основном в период летних каникул. Из студентов формировались временные трудовые коллективы, работающие на различных объектах народного хозяйства Советского союза. Попасть в ряды стройотрядовцев было не так уж и просто. Студентам приходилось проходить строгий отбор: учитывались успехи в учёбе, уровень социальной активности и конечно же физическая подготовка. В роли сильного и сознательного работника в то время очень сложно было представить женщину. Поэтому первые отряды сформировались исключительно из мужчин.

Но девушки тоже были романтиками, их не пугали неблагоприятные условия проживания и тяжёлый физический труд. Уже в 1956 г., когда на Целину впервые отправились студенты нашего вуза, две девушки спрятались в поезде и их с удивлением обнаружили по приезду. Их стремление было обусловлено желанием работать наравне с мужчинами, доказать, что и они способны выполнять работу, приносящую пользу родине. В последующие годы девушек начали брать в отряды для работы на кухне.

К нахождению девушек на объектах относились по-разному. Было привычным считать, что место девушки, все-таки, остаётся на кухне. Месяцами

они кормили стройотрядовцев, каждый день вставали на рассвете, что бы успеть приготовить завтрак. Со временем студентки постепенно сменяли вид деятельности. Им доверяли работу маляров и штукатуров. На удивление всех, с работой, даже тяжёлой физической, они справлялись безупречно. Л. Проценко, студентка Харьковского авиационного института, в интервью корреспонденту газеты «Соціалістична Харківщина» отмечала: «Сегодня на южном участке тоннеля копали траншею. Наконец-то, парни начали убеждаться, что я могу работать наравне с ними. Ох, как же я ненавижу то понятие: мол, девушкам место на кухне. Нет и нет! Пустили меня на крутой обрыв со страховкой. Вот где я почувствовала себя человеком!». С каждым годом в строительных отрядах женщин появлялось все больше, появились и полноценные женские строительные отряды. В нашем институте очень известным был отряд «Хииксянка», который специализировался на облицовочных работах. Впечатляющими были объемы работ, выполняемые за сезон девушками. Командир «Хииксянки» 1971 г. В. Ковалёва с гордостью вспоминала, что, несмотря на то, что ее бойцам приходилось иногда ждать около трех недель, пока появится что облицовывать, они показали, что не зря приезжали на стройки: «Соорудили шесть сараев, овладели строительными профессиями, которые раскрываются теперь на полную широту. А как появился фронт работ, в течении одного дня «раскрасили» трёхкомнатное здание».

Нужно отметить, что жизнь в условиях стройотряда была непростой. Климатические условия часто были суровыми. В таёжных условиях, например, девушкам приходилось ночевать в одной 20-местной палатке вместе с парнями. Многие из них разочаровывались сразу после первого дня тяжёлых работ. Другие же, с каждым днём все больше доказывали свою силу и стойкость характера.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ

М.С. НАУМОВ, канд. екон. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

В умовах інформаційної економіки неможливо дати студентам знання, якими б вони могли користуватись у незмінному вигляді протягом тривалого періоду часу. Як наслідок, метою освітнього процесу стає навчання студентів

працювати з інформацією, обсяг якої постійно зростає. Як відомо, інструментом обробки інформації є інтелектуальні здібності людини.

Інтелектуальні здібності людини є унікальними для кожної особи, що призводить до різноманітності результатів інтелектуальної діяльності при однакових вихідних умовах. Найкращі результати є наслідком творчого оброблення інформації. Отже, ключовою рисою сучасного фахівця, на формування якої має бути спрямований навчальний процес, стає креативність.

Розуміння вказаної категорії різними дослідниками відрізняється, але основні визначення креативності можна згрупувати наступним чином:

- творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей і входять до структури обдарованості як незалежного фактора;
- творчість, що не тільки висуває ідеї, але й доводить їх до конкретного практичного результату;
- внутрішній процес, який спонтанно продовжується в дії;
- здатність дивуватися, шукати рішення у нестандартній ситуації, спрямованість на нове і вміння глибоко усвідомлювати власний досвід;
- етап натхненної творчості, процес деталізації творчого продукту та надання йому конкретної предметної форми.

Формування креативності пов'язують із удосконаленням таких якостей, як швидкість (здібність продукувати значну кількість ідей), гнучкість (здібність висувати різноманітні ідеї), оригінальність (здібність породжувати нестандартні ідеї), точність (здібність удосконалювати продукт творчості).

На нашу думку, провідним інструментом розвитку креативності студентів є інформаційні технології в навчанні. По-перше, саме вони є основним засобом отримання інформації і роботи з нею. По-друге, інформаційні технології увійшли у всі сфери життя сучасної молоді людини. Так, спілкування в Інтернеті за допомогою мобільних телефонів, ноутбуків й інших технічних засобів стало невід'ємною частиною життя нинішніх студентів.

Отже, завдання навчити студентів користуватись інформаційними технологіями значно спрощується: необхідно доповнити наявні знання і упорядкувати їх таким чином, щоб студенти користувались достовірними джерелами інформації, уникаючи значної кількості шкідливої або, навіть, небезпечної інформації, що міститься у всесвітній мережі.

Для розвитку креативності необхідне відповідно організоване соціальне середовище. Воно має характеризуватись не регламентованістю, яка забезпечується, зокрема, широким впровадженням елементів дистанційного навчання. Іншою характеристикою такого середовища повинна бути потенційна багатоваріантність, яка також досягається за допомогою інформаційних

технологій: електронних бібліотек, електронних перекладачів, різноманітних програм представлення інформації тощо. Нарешті середовище для формування креативності має містити зразки творчої діяльності та її результати, які також доступні в Інтернеті.

Таким чином, інформаційні технології в освіті надають наступні можливості щодо стимулювання творчої активності. По-перше, забезпечують тісний взаємозв'язок між викладачем і студентами. По-друге, розширюють можливості освітнього середовища різноманітними програмними засобами та новітніми методиками. По-третє, стимулюють допитливість тих, хто навчається, оскільки надають можливість задовольнити свою цікавість завдяки можливостям всесвітньої мережі.

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПРИКМЕТНИКОВИХ ГРАДАЦІЙНИХ АФІКСІВ ЯК АСПЕКТ ВИХОВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

А.К. НЕСТЕРЕНКО, старший викладач

Приватний вищий навчальний заклад «Інститут сходознавства і міжнародних відносин «Харківський колегіум»

Вивчення кількісної ознаки у вищій школі набуває актуальності, що зумовлено, зокрема, наявністю дискусійних моментів, одним із яких є систематизація формантів із градаційним значенням. Проблема класифікації цих афіксів важлива, оскільки без цього неможливий подальший їх аналіз: систематизація допоможе студентам виявити випадки варіювання семантики формантів та простежити їхній вплив на значення твірної основи й навпаки. Класифікація формантів покликана також виявити випадки їхньої синонімії, полісемії, енантіосемії та стане у нагоді під час виховання мовної особистості. Прикметник указує на ознаку, яка може виявлятися великою чи малою мірою. Носієм градаційної семантики найчастіше є дериваційний засіб. Наша мета - уточнити окремі положення класифікації афіксів зі значенням кількісної ознаки в науковій літературі та подати власне розуміння принципів їхнього систематизування.

Кількісну ознаку досліджували Ю.П. Князєв, С.Є. Олійник, Л.М. Марчук, Ю.Л. Воротників, Л.О. Дорошенко, Г.І. Радченко та ін. Традиційно науковці наголошують на існуванні великої і малої ознаки, майже не висвітлюючи проблем ступеньованості цих виявів. Поодинокі твердження щодо ступеньованості вказаних виявів фіксуємо в роботах деяких дослідників, зокрема М.У. Зубайраєвої, яка вибудовує послідовність ступенів порівняння за ознакою посилення: «допустовий - позитивний - порівняльний - підсилювальний - найвищий». Аналіз фактажу

показує, що лексеми з градаційним значенням мають семантичні нюанси як великої, так і малої ознаки, тому кількісні вияви поділяємо на семантичні підгрупи: велика ознака репрезентована надмірним, дуже великим і збільшеним виявами, а мала - зменшеним, недостатнім і найнижчим.

Показники цих виявів - слова-актуалізатори в дефініціях лексем. Так, одиниці зі значенням **збільшеності** найчастіше характеризуються лексемами *досить, сповнений, схильний, налитий* (невелике перебільшення норми). Ад'єктивам на позначення **дуже великої ознаки** властиві такі характеристики: *дуже, з великим (довгим), який часто (швидко), якому дуже, багатий чимось* (ознака виявляється великою мірою, але не надмірно). На **надмірність** указують позначки *зовсім, надзвичайно, абсолютно, украй, нестерпно, виключно, надмірно, занадто, якого не можна, який все* тощо (акцент на абсолютній межі вияву ознаки). Показниками ступеня вияву малої ознаки є слова *не цілком, не дуже, на половину* для передачі зменшеності; *з домішкою (відтінком), трохи, ледве, децю* для вказівки на **недостатність**.

Творення лексем на позначення **найнижчої** ознаки відбувається аналітично в ступенях порівняння прикметників за допомогою лексеми *найменш*.

Отже, класифікація формантів за виявом ознаки має носити ступеньований характер, що дає змогу дослідити все розмаїття значеннєвих нюансів цих афіксів у поєднанні з різними твірними базами. У вищій школі цьому питанню не приділено належної уваги, а отже воно потребує подальшого вивчення.

ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВНЗ

Є.Б. НОВІКОВА, старший викладач

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Сьогодні в освітніх закладах не лише готують майбутніх спеціалістів, але й навчають їх нести відповідальність за свої вчинки, будувати гармонійні стосунки. Надзвичайно актуальною стає потреба ' формування у студентів духовних, культурних, моральних цінностей у їх національному та загальнолюдському розумінні. Головне завдання - сформувати у студентської молоді ставлення до толерантності як до цінності. Зважаючи на прояви нетерпимості, жорстокості, расизму, дискримінації, соціальної ізоляції, які простежуються в сучасному світі, необхідно шукати шляхи мирного та толерантного співіснування студентів в умовах полікультурності, оскільки толерантні взаємини молодих людей, які навчаються в одному середовищі, є однією із ланок формування незалежного громадянського суспільства. Здобуваючи навички не тільки професійного, але й соціального спі-

лкування, студенти засвоюють і закріплюють ті норми та правила, які прийняті в тому чи іншому професійному середовищі, тобто оволодівають основами культури толерантної поведінки.

Формуванню толерантності сприяють знання, відкритість спілкування та свобода думки, совісті і переконань. При цьому толерантність розглядається за сферами прояву, а саме: політична - терпимість до людей інших політичних поглядів, до їхніх політичних позицій; наукова - визнання різних теорій і наукових шкіл, інших точок зору в науці; педагогічна - повага до власних дітей, студентів, уміння зрозуміти й пробачити їхню недосконалість; адміністративна - уміння управляти без агресії. Провідними методами та формами формування толерантності у вищій школі є колективні та групові заходи за участю студентського самоврядування й представників громадських організацій. Створення ситуації «реальної відповідальності» сприяє формуванню толерантності студентської молоді та їх суспільної поведінки в різних життєвих ситуаціях.

Толерантний викладач повинен виховувати у студентів уміння позитивно взаємодіяти з іншими людьми. Свою діяльність він повинен базувати на принципах толерантності, основні з яких такі: цілеспрямованості, взяття до уваги індивідуальних особливостей кожного індивіда, зв'язку толерантності з життям, ставлення до інших з повагою, опори на позитивне, створення толерантного середовища у навчальному закладі, співпраці. Викладач повинен володіти різними методами та прийомами, які б допомагали розвивати толерантність у студентів. Такий викладач поважає почуття та позицію кожного, формує почуття справедливості, створює вільну та демократичну атмосферу на заняттях, готовий до діалогу, розуміння та солідарності, спроможний розвивати почуття взаємної прихильності.

Отже, толерантність сьогодні є необхідною умовою для об'єднання людей різної віри, поглядів, культурних традицій й політичних переконань. Вона може бути сформована за допомогою відповідної педагогічної взаємодії. Толерантна освіта є передумовою створення мирних взаємин у суспільстві.

СОЦІАЛЬНА АКТИВНІСТЬ СТУДЕНТІВ: ВИКЛИКИ ТА ПОТРЕБИ

Л.А. НОХРІНА, канд. техн. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Динамічні соціокультурні зміни формують у студентів активну життєву позицію, здібності до творчої самореалізації та етичної саморегуляції в соці-

умі. Реформування українського суспільства загострило проблему реорганізації багатьох сторін життєдіяльності людини і перетворення самої людини: її свідомості, світогляду, тобто зумовило формування особи, яка свідомо орієнтується у проектуванні та реалізації програми своєї суспільної поведінки на певні соціальні цінності.

Рухливість соціальних пропозицій, зміна видів діяльності, пошук нових активних форм участі в житті суспільства потребують від студентів постійного соціально відповідального вибору. Реалії сьогодення підкреслюють, що рушійними силами суспільного прогресу є знання та інформація. Формування глобального інформаційно-комунікативного простору спрямовує вектор сталого соціального, екологічного та економічного розвитку суспільства на систему вищої освіти. В таких умовах сфера освіти орієнтована не тільки на навчальних процес, але і на розвиток та розкриття потенціалів майбутніх фахівців. Продуктивні зміни в житті суспільства постійно вимагають нової концепції системи освіти, оновлення методів виховання, розвитку інноваційних технологій розвитку особи. Цілі, характер і спрямованість процесів формування студентів як активних суб'єктів суспільних відносин та майбутніх фахівців в значній мірі впливають на якісні характеристики перспектив розвитку нашого суспільства, оскільки запорукою успішної розбудови соціуму є активне, творче включення молодого покоління в процес створення матеріальних і духовних благ.

У цьому контексті особливого значення набуває генерація майбутніми фахівцями внутрішньої готовності до активного виконання професійних обов'язків, упевненості в своїх ділових якостях, реальна оцінка власного потенціалу в постійно змінних обставинах практичної діяльності.

Потреби суспільства в збереженні стабільності й сталого розвитку підкреслюють нагальність формування фахівця як особистості, якій властиві активність, соціальна мобільність, професійна компетентність, висока здатність адаптуватися в складних ситуаціях, самостійність в ухваленні рішень, відповідальність, здібність до інтелектуального пошуку та інші якості, визначувані сучасною реальністю.

Пошук соціально прийнятних та оптимальних форм розвитку студентів у вищому навчальному закладі зміщує акценти вищої освіти на проблеми формування і розвитку потенціалів майбутнього фахівця. До сучасної системи вищої освіти пред'являються вимоги, пов'язані із створенням умов для максимального розвитку особистості, готовності цієї особи до самовдосконалення, а також забезпечення високого рівня її професійного розвитку і мобільності. Період навчання студентства співпадає з юністю, тобто з періодом найбільшої інтенсифікації соціального пізнання і соціального становлення, здійс-

нюваного в процесі соціалізації.

Сучасна система вищої освіти ґрунтується на філософії і методології концепції особистісно орієнтованого і діяльнісного підходів. У освітньому процесі взаємодіють навчання і виховання, тобто діяльність викладача і куратора та діяльність студента.

Ключовими чинниками успіху є атмосфера і середовище, в якому здійснюється освітній процес: конструктивні комунікації між всіма суб'єктами освітнього процесу, допомога і доброзичливість викладачів до студентства, раціональна і ефективна організація процесу навчання, створення атмосфери творчого пошуку, стимулювання до самостійності та постійна підтримка інтересу до пізнання. В рамках освітньої парадигми методи, способи і технології навчання направлені на активізацію діяльності студентів, на реалізацію індивідуального освітнього маршруту, на супровід студента в процесі професійно-особистісного становлення.

Варто підкреслити, що розвиток соціальної активності в процесі професійного становлення є потребою самих студентів, що позитивно позначається на результатах підготовки майбутніх фахівців.

ВИХОВАННЯ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ

Л.В. ОБОЛЄНЦЕВА, канд. екон. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Таке складне і неоднозначне у трактуванні поняття як «виховання» включає наступні три основні напрями: 1). передача соціально-історичного досвіду наступним поколінням; 2). процеси соціалізації індивіда в основних сферах громадського життя; 3). розуміння виховання як процесу цілеспрямованого, систематичного формування особистості відповідно до діючих у суспільстві нормативних моделей (згідно Рашидову С.Ф.).

Зважаючи на сказане, «виховання» можна розглядати як процес формування ціннісної свідомості чи ціннісної орієнтації людини, у тому числі у студентської молоді. А це означає, що формуючи чи змінюючи цінності у свідомості студентства, можна досягати нагальних цілей виховання, які стоять чи то перед суспільством, громадою, вищим навчальним закладом, куратором.

Що стосується цінностей, то під ними можна розуміти певні ідеї, відносини, речі, почуття, свідомість, які мають бути вагомими чи ключовими для особистості, колективу, і саме тому, що вони вже є або ж стануть внутрішніми мотивами поведінки кожного з них. Механізм формування цінностей, особливо що стосується їхньої змістовної наповнюваності, піддається впливу, перш за все, факторів культурної, економічної, політичної, соціальної, екологічної, освітянської спрямованості.

Зрозуміло, що виховання являє собою надзвичайно складний, цілеспрямований та багатоаспектний процес, пов'язаний з формуванням особистості чи створенням сприятливих умов для формування людини як повноцінної, гармонійної, всебічно розвиненої особистості, яка відповідає високому культурному рівню у якісно нових умовах сучасного суспільства.

Ці якісно нові умови соціально-економічного розвитку суспільства (зміни політики держави, інтеграція в європейську та світову спільноту, побудова демократичного суспільства) є не лише загальнонаціональними, а відносяться до загальносвітових. Якісно нові умови соціально-економічного розвитку суспільства пояснюються науковцями такими трендами як: 1). глобалізаційні процеси та тенденція до глобалізації суспільного розвитку, що означає зміну умов та особливостей життєдіяльності людини та суспільних відносин; 2). перехід людства від матеріальних до інтелектуальних цінностей, які базуються на використанні, перш за все, інформаційно-інтелектуальних технологій, що обумовлює функціонування людини в умовах інформаційного перенавантаження; 3). схильність людства до самознищення як фізичного, так і духовного, що потребує набуття здатності до свідомої і ефективної діяльності людини в умовах складних суспільних та національних відносин, а також вимагає побудови та усвідомлення думки щодо конструктивізму і терпимості.

Таким чином, процес виховання особистості є складним, довготривалим, і що, головне – неперервним процесом, тобто не завершується із закінченням загальноосвітньої школи, а має бути органічно та логічно продовженим у вищому навчальному закладі.

Процес виховання особистості передбачає формування міжособистісних стосунків між куратором (викладачами) та студентом, налагодження спільного пошуку істини та спільного вирішення проблем та виконання творчих завдань, оскільки лише в такий спосіб можна виховати, з одного боку, свідомого, творчого фахівця, а з іншого - всебічно розвинену, національно свідому особистість, відповідальну людину з глибокими духовними та патріотичними почуттями, яка здатна до неперервного розвитку та вдосконалення.

СПЕЦИФИКА ВНЕШНИХ КОММУНИКАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ БИБЛИОТЕКИ ВУЗА

Е.В. ОДНОВОЛИКОВА, ученый секретарь научно-технической библиотеки
*Национальный технический университет «Харьковский политехнический
институт»*

Для понимания специфики внешних коммуникаций библиотеки, необходимо учитывать систему факторов внешней среды, которые на нее влияют. Внешняя среда — совокупность результатов деятельности всех систем, так или иначе влияющих на библиотеку или ее элементы, изменяя условия их функционирования. Библиотека, как и другие организации, функционирует в условиях взаимодействия с тремя уровнями факторов: в деловой, общей и глобальной среде. Среди специалистов пока нет единого мнения относительно перечня факторов внешней среды, влияющих на деятельность библиотек. По нашему мнению, на современном этапе решающую роль играют такие факторы, как потребители, партнеры и технологическая среда.

Наибольшее влияние на развитие библиотечного дела оказали технологические решения в сфере компьютерной техники. Чем выше технологический уровень развития общества, тем больше возможностей у библиотеки использовать его инфраструктуру и технический потенциал для достижения своих целей, что ведет к расширению спектра и повышению качества библиотечно-информационных услуг.

Стремительные изменения в мире требуют от библиотек большего внимания к внешней среде, чем ранее. Как открытая система, библиотека зависит от внешней среды в плане информационных, материальных, финансовых и трудовых ресурсов, запросов пользователей и других факторов. Ее руководство должно уметь: выявлять существенные факты в окружении, которые окажут влияние на деятельность библиотеки; вырабатывать эффективные способы реагирования на их влияние. Внешние коммуникационные процессы, присущие библиотеке НТУ «ХПИ», осуществляются по вертикали и по горизонтали.

Библиотека НТУ «ХПИ» сотрудничает с библиотечными и не библиотечными организациями, является членом нескольких ассоциаций, консорциумов, корпораций. Постоянно находит новые формы сотрудничества с вузами Харькова, Украины и зарубежья. Присоединение к региональным и международным проектам по обмену и совместному созданию ресурсов, взаимному предоставлению услуг и взаимопомощи, помогает более полно удовлетворить информационные потребности пользователей и удешевлять себе-

стоимость обслуживания читателей, более рационально использовать кадровые ресурсы. Организация научно-практических семинаров для авторов, издателей и библиотечной общественности ВУЗа и страны. Активное использование технологии проведения веб-семинаров расширяет круг пользователей и друзей библиотеки и, безусловно, круг сотрудничества.

Совместно с проблемной лабораторией «Дистанционного образования» НТУ «ХПИ» библиотека участвует в разработке и проведении дистанционных курсов «Куратор контента». Введен в действие институционный репозиторий «Электронный архив НТУ «ХПИ», что повышает рейтинг, авторитет и престиж института в мировом сообществе. Активно развивается сайт библиотеки, как один из путей построения коммуникаций с целевыми группами.

Кроме присущих всем организациям видов коммуникаций, библиотека НТУ «ХПИ» во внешних коммуникациях отдает приоритет не только развитию и популяризации электронных ресурсов, а главным образом партнерской и проектной деятельности.

Развитие данных направлений способствует более быстрому комплексному внедрению новейших технологий, расширению спектра предоставляемых услуг, повышению уровня обслуживания пользователей, формированию позитивного имиджа библиотеки и поддержанию высокого авторитета НТУ «ХПИ».

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУ СТУДЕНТА

З.В. ОЗЕРСЬКА, викладач

Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

Традиційно інтелект студентів розглядається як необхідна умова навчання, отримана раніше, до навчання, (або від народження, або у процесі навчання і виховання у ранньому дитинстві). У зв'язку з цим виникла проблема правильної організації відбору абітурієнтів за рівнем досягнутого на момент тестування інтелекту.

Однак в багатьох психологічних дослідженнях переконливо доведено, що у різних аспектах інтелект дитини і молодої людини формується, тобто може суттєво покращитись відносно висхідного рівня (що, звичайно, не заперечує його вроджених передумов).

Необхідною умовою такого розвитку інтелекту є застосування спеціальних заходів для його формування і удосконалення.

Для системного розвитку інтелекту студентів у Житлово-комунальному технікумі застосовується комплексний підхід, який включає такі напрями:

1). Раціональна організація навчального процесу, орієнтація на розвиток і активізацію пізнавальних процесів студентів. Навчання сприяє розвитку інтелекту тільки у тому випадку, коли воно спрямоване не стільки на отримання знань і вмінь, скільки на розвиток у студентів мислення і здатності вирішувати проблеми, а предметний матеріал майбутньої професії є лише полем застосування цієї здібності і одним із засобів такого рішення. При організації аудиторної і самостійної роботи студентів у технікумі традиційно застосовуються інтерактивні методи навчання: методи роботи у малих групах, метод проектів, комп'ютерно-комунікаційні технології, ділові ігри тощо.

2). Організація роботи студентів у поза аудиторний час, участь у різноманітних заходах як на рівні технікуму, рівні Харкова і області, так і на рівні держави. Це дає можливість застосовувати отримані знання і вміння у нетрадиційних умовах, створювати, обґрунтовувати і пропонувати оригінальні пропозиції щодо певних проектів. Наприклад, студенти активно залучаються до підготовки і проведення творчих вечорів, інтелектуальних ігор-змагань, науково-теоретичних конференцій, творчих конкурсів з фітодизайну, участь в обласному конкурсі «Ми і самоуправління», в республіканських конкурсах з історичних досліджень і фотографій.

3). Формування у студентів активної психічної діяльності шляхом залучення до знань з основ психології, методів розвитку пам'яті, підтримки високої розумової працездатності шляхом надання допомоги студентам в організації робочого часу і робочого дня, індивідуальної психологічної допомоги в період їх адаптації до навчального процесу і нового трудового колективу, у вирішенні можливих конфліктів і формуванні життєвих цінностей. Цьому присвячуються виховні години у навчальних групах, індивідуальні бесіди зі студентами, що мешкають в гуртожитку, короткі вправи по стимулюванню пам'яті і інших розумових процесі на заняттях, робота практичного психолога і таке інше.

Таким чином, при сучасному рівні знань і вимог до психіки людини абсолютно недостатнє відношення до інтелекту як такому, що надається людині від народження чи складається як випадковий факт загального розвитку особистості і процесу навчання. Його розвиток вимагає цілеспрямованих зусиль, спеціального часу, застосування різних прийомів удосконалення, які з успіхом можуть бути використані у ВНЗ.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТІВ У ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

І.А. ОСТРОВСЬКИЙ, канд. пед. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Проблема соціокультурної ідентичності студентів технічного вищого навчального закладу актуалізована сучасним станом інституту освіти в цілому. Соціально-економічні перетворення останнього часу змінили соціальні умови діяльності будь-якого вищого навчального закладу, скорегували його соціальні завдання, внесли зміни ціннісні орієнтири, уподобання і очікування всіх учасників навчальної діяльності. Треба підкреслити, що ВНЗ – це особливе соціокультурне середовище, де молоді люди не тільки здобувають знання, але і продовжують процеси соціалізації та самоідентифікації.

На наш погляд, між найбільш загальних завдань, що специфічні для підготовки майбутніх інженерів, треба визначити наступні першочергові:

- гуманітаризація виховного і навчального процесу всіх напрямів навчання;

- інтенсифікація культурного життя, насичення її справжніми культурними явищами й надання можливості найбільшому числу студентів, викладачів і співробітників задовольняти свої культурні потреби та культурні запити;

- поєднання зусиль професорсько-викладацького складу, представників технічних, природнонаукових і гуманітарних знань для того, щоб із стін ВНЗ виходили вільні, освічені, професійно підготовлені, добре виховані особи.

Визначимо деякі ключові напрямки позааудиторної культурно-виховної роботи, що сприяють формуванню особистості студента:

- поширення випусковими кафедрами позааудиторного спілкування із своїми студентами для підвищення зацікавленості останніх до обраної професії, відчуття включеності у професійне середовище;

- використання загальноуніверситетськими кафедрами гуманітарних форм досвіду участі студентів у діяльності інститутів громадянського суспільства, починаючи з внутрішнього самоврядування;

- цілеспрямована пропаганда різних форм спілкування, створення стимулів до інтелектуальної праці в межах обраної професії: конкурси, олімпіади, ігрові види діяльності, змагальність, використання рейтингів і т.д.;

- розробку академічного кодексу поведінки;

- відродження і розвиток традицій, що відображають історію і дух академії, її систему цінностей, повагу до наукових і виробничих традицій, а та-

кож до людей, які створювали й розвивали наукову, освітню, матеріальну базу навчального закладу;

- формування іміджу «справжнього студента», який відповідає сьогоднішній соціально-економічній та культурній ситуації в країні, постійне виділення і заохочення кращих студентів.

Освітнє середовище в навчальному закладі – це індивідуально-розвиваючий феномен. Вона являє собою виховний простір, що містить освітні, етичні та інші цінності. За участю всіх складових освітнього середовища як частини соціокультурного простору створюються умови для всебічного розвитку майбутнього інженера.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ЯК ЗАСІБ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Н.В. ОСТРЯНСЬКА, магістр, старший викладач

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Визначення ефективності навчально-виховного процесу – провідна проблема сучасної педагогіки. Одним із засобів аналізу ефективності навчально-виховного процесу є психолого-педагогічна діагностика.

Психолого-педагогічна діагностика як засіб постановки психолого-педагогічного діагнозу – одна із важливих складових навчально-виховного процесу. У сучасних наукових і довідкових джерелах поняття психодіагностики трактується як сукупність засобів контролю й оцінки, спрямованих на вирішення задач оптимізації навчального процесу, диференціації студентів, а також удосконалення навчальних програм і методів педагогічного впливу.

Під педагогічною діагностикою розуміють усі заходи щодо висвітлення проблем і процесів у галузі педагогіки, виміру ефективності навчального процесу й успішності, визначення можливостей кожного в плані одержання освіти.

Психологічний словник дає таке визначення психодіагностики: «Психодіагностика – галузь психологічної науки, що розробляє методи вияву та виміру індивідуально-психологічних особливостей особистості».

Психолого-педагогічний діагноз – висновок про виявлення якостей особистості або групи людей, на яких передбачається впливати у ході психолого-педагогічної діяльності. Такий діагноз повинен містити висновки про причини, що вплинули на стан, поведінку, особистість об'єкта діагностуван-

ня. Від глибини й вірогідності діагнозу залежить правильність постановки задач в цілому (визначення мети, умов) та їх розв'язання (вибір способів педагогічного впливу та їх здійснення).

Особливість психолого-педагогічної діагностики полягає в тому, що вона включена в практичну діяльність і служить цілям змін вихованців та управління їх поведінкою у процесі педагогічного впливу.

Науковий підхід у психолого-педагогічній діагностиці забезпечується при інтеграції таких складових: особливостей діагностичного мислення педагога; системи діагностичних ознак і критеріїв розпізнання явища (об'єкта); специфічних для діагностики методів і прийомів розпізнання.

Реалізація діагностичних заходів можлива на підставі основних підходів: інверсійного, прогностичного, системно-інтегрального.

Зміст інверсійного підходу в діагностиці складає зміна спрямованості процесу від зовнішніх проявів до внутрішніх, та навпаки. Подібна інверсія являє собою не просту, механічну зміну спрямованості діагностики, а складний процес поглиблення пошуку.

Прогностичний підхід тісно пов'язаний з інверсійним. Враховуючи, що одна з головних цілей діагностики полягає в тому, щоб на підставі даних дійти висновку про подальші тенденції розвитку процесу, передбачати його можливі напрямки, вибрати педагогічні засоби корекції та попередження недоліків, можна сказати, що педагогічний діагноз є прогностичним за своєю природою.

Системно-інтегральний підхід полягає в тому, що аналіз розглядається не як просте сполучення різних елементів, а як єдине та якісно нове порівняно з елементами, що складають одне ціле.

Успіх психолого-педагогічної діагностики буде визначатися здібністю педагога логічно, послідовно, глибоко та всебічно проаналізувати одержану інформацію, але зробити це з максимальною точністю, з найменшими витратами сил і часу.

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

М.А. ПАВЛЕНКО, старший викладач

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Актуальність. На сьогоднішній день наша країна опинилася в умовах гострої політичної кризи, що стала причиною деідеологізації молоді, руй-

нуванням культурних традицій та системи моральних цінностей, зневірі молодого покоління у можливості якісних змін та у повноцінній самореалізації як особистості та як професіонала в майбутньому. Така ситуація значно посилює актуальність громадянського виховання у вищих педагогічних навчальних закладах. Їх метою в таких умовах повинно бути здійснення ефективних комплексних заходів спрямованих на формування громадян здатних мислити критично, небайдужих до долі своєї держави, які мають власну громадянську позицію і здатні її проявляти. Саме такий вчитель-громадянин зможе стати гідним прикладом для молодого покоління в майбутньому.

Мета публікації. Визначити основні шляхи формування громадянської позиції майбутніх вчителів.

Виклад основного матеріалу. Висвітлюючи основні шляхи формування громадянської позиції слід, перш за все, визначити поняття «громадянська позиція». У «Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності» визначено громадянську позицію як систему ціннісних і соціальних орієнтацій та настановлень, які характеризують людину як громадянина країни та суспільства.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про те, що до основних шляхів формування громадянської позиції вчені відносять як традиційні так і інноваційні форми та методи.

Серед традиційних важливе місце займають: лекції, бесіди, розповіді, семінарські заняття (вони є джерелом інформації для студентів та дають можливість сформувати власне ставлення до подій у нашому суспільстві), самостійний пошук інформації, різні форми роботи з книгою, періодичною пресою, самостійне рецензування, проведення інтерв'ю і анкетування; узагальнення та систематизація отриманих результатів для доповнення та уточнення отриманих знань, екскурсії, зустрічі, конкурси (вони дають можливість продемонструвати гідні зразки громадянської позиції), а також дискусії та диспути, під час яких студенти отримують нову інформацію, обмінюються враженнями і досвідом, доповнюють власні знання, формують нові цінності, вчаться аргументовано доводити і відстоювати власні думки і переконання.

Основна роль у формуванні громадянської позиції студентської молоді належить саме інноваційним методам і формам оскільки вони сприяють активізації пізнавальної діяльності, розвитку креативності і вміння відстоювати свою думку і позицію. Серед них можна виділити: ситуативно-рольові, ділові ігри, метод проектів, метод відкритої трибуни, дискусія у формі акваріума, соціально-психологічні тренінги, інтелектуальні аукціо-

ни, «мозкові атаки», метод аналізу соціальних ситуацій з морально-етичним характером, ігри-драматизації та інші.

Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить про те, що шляхи формування громадянської позиції молоді не повинні мати суто теоретичний характер. Саме тому серед інноваційних форм і методів виховання вчені особливого значення надають практичним, адже вони покликані сформувати у студентів навички і вміння брати участь у суспільному житті. До них можна віднести такі: інтерв'ю з активними людьми, зустрічі з громадськими та політичними діячами, участь у діяльності суспільних служб і волонтерських організаціях, публічні виступи з викладом власних поглядів та участь у політичних суперечках, дослідження у сфері суспільного життя, участь у складанні учнівських програм та проектів тощо.

Важливо пам'ятати про те, що виховний вплив має усе освітнє середовище. Саме тому важливо, щоб завдання громадянського виховання стали спільною метою усього педагогічного колективу та родини і вони тісно співпрацювали погоджуючи між собою свої дії, забезпечуючи виховний вплив як території навчального закладу, так і за його межами, а також здійснювали систематичний контроль цього процесу.

Висновки. Отже, на сьогоднішній день, в умовах гострої політичної кризи і соціальної нестабільності, перед вищими педагогічними навчальними закладами постає важливе завдання – формування не просто кваліфікованого професіонала, а перш за все свідомого громадянина, патріота, що може і повинен мислити критично, усвідомлювати власну відповідальність і проявляти правильну громадянську позицію. Саме такий вчитель здатний навіть у складний для українського народу час власним прикладом вчити своїх вихованців любові і поваги до власної країни, формувати у них громадянські якості і громадянську позицію.

Реалізація цього завдання можлива при цілеспрямованому і систематичному застосуванні основних шляхів формування громадянської позиції.

ВОСПИТАНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И МИРОВОЗЗРЕНИЕ

Е.В. ПИЛИПКО, канд. филос. наук, доцент

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Все чаще мы слышим сетования коллег в сфере образования, дескать, современная молодёжь не достаточно образована, не достаточно воспитана, эле-

ментарные истины приходится объяснять на пальцах, что «два плюс два сложить не могут», пересказывают материал с горем пополам, а своей мысли, целостной и завершённой, нет, всё какие-то обрывки даже не идей, а впечатлений по поводу изученного, письменные работы творческого характера, в основной своей массе, не выдерживают не то, что стилистического, даже логического анализа, причём на уровне обыденного мышления, что уж говорить о высшем образовании.

Удивляться нечему. Всё воспитание и образование молодёжи - это прямое следствие современной системы образования, которая выстраивалась почти сотню лет. Современное образование имеет серьёзный недуг. Современное начальное, среднее и высшее образование поражены одним и тем же пороком. И порок этот - фрагментарность. Мозаичность. Лоскутность. Обрывочность.

Делается это так: в течение 11 лет школьного и 5 лет высшего образования развиваются в основном умения и навыки на уровне «услышь, запомни, повтори». На творческий подход не остаётся ни времени, ни возможностей при современной нагрузке образования. Более того, всё это при условиях либо слабых, либо отсутствующих междисциплинарных связей. Плюс к тому же каждые 45 минут, с перерывом на 10-15 минут ученики изучают новую дисциплину, не связанную с предыдущей. Иностраный язык, потом алгебра, потом история, после физкультура, химия, литература, физика, снова иностраный, черчение, родной язык (иногда два), изобразительное искусство, труды, геометрия, география. «И такая дребедень целый день». И на каждом предмете: даёшь отличный результат!

Существует ли лекарство от фрагментарного образования? Да. Это формирование целостного мировоззрения.

Целостное, концептуальное, тотальное, всеохватывающее мировоззрение развивающее мышление устойчивой, сильной, разносторонней личности - вот что нужно современному образованию.

Как этого достичь? Реформой. Какой должна быть реформа? Как можно более дешёвой и эффективной. Реформа только росчерком пера.

Концепция реформы целостного образования проста. Образование в сфере любой дисциплины должно быть непрерывным от начала до экзамена.

Например: «Седьмой-А» начинает изучать, скажем, географию, за 7 класс. В обычной системе течение года необходимо вычитать 60 часов географии. В новой системе те же 60 часов вычитываются в течение 2-х недель, по 5 дней подряд, по 6 уроков ежедневно. По завершении - экзамен. После этого «Седьмой-А» приступает к двухнедельному изучению другой дисциплины. И так далее.

Что это даёт? Это даёт эффект «погружения в проблему», «мозговой штурм». Это вырабатывает целостное представление о предмете. Целостное представление о разделе знаний. Формирует целостный образ познаваемого. Со-

знання ученика само виробляє уміння і навички концептуального мислення за рахунок повноти бачення образу предмета. Уміння бачити єдине в множині - це шлях до формування цілісної, сильної особистості з тотальним, всебічним мисленням.

Мислення, особистості, в яких множині знання пов'язано в єдиний, цілий і багатограничний ОБРАЗ буття. Тоді людина отримує і ОБРАЗОВАННЯ, і виховання сильної особистості, і розвиток умінь і навичок повноцінного мислення.

СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ ТА МОДЕЛІ СПІВРОБІТНИЦТВА У ВИХОВНІЙ СФЕРІ

О.Ю. ПРИЖКОВА, магістр, викладач

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Неперервний розвиток історичної парадигми у сфері освіти спонукає до розробки нових моделей і механізмів співробітництва у виховній сфері. Вони повинні базуватися на засадах вже отриманих знань, які можна назвати традиційними. А саме, численних заходах з формування необхідності у позитивному дозволі, соціально значущій діяльності, підготовці навчальних груп до внутрішньо університетських занять, проведення зустрічей задля обговорення пройдених етапів та цільової орієнтації на новий рік та інше.

Разом з тим, набувають великого значення нові підходи та методи у виховній роботі груп, що покликані на полегшення соціалізації в групі. Пропонується кілька напрямів з виховної роботи, такі як психолого-педагогічна ідеологія, синергізм педагогічного та навчального процесу, індивідуальних підходів до особистості у діалектичному зв'язку з групою.

Дуже важливим є напрацювання двостороннього зв'язку педагог або куратор - студент. Для досягнення цієї мети пропонується психологічна модель "Бачу-вірю-вчусь-функціую". Е. Гомбрех в роботі «Мистецтво та ілюзія» (Art and illusion) пише: «Сприйняття являє собою інтенсивний процес, що заснований на наших очікуваннях та адаптації до ситуації. Замість того, щоб казати про те, що ми бачимо та знаємо, нам слід говорити хоч трохи більше про те, що ми бачимо та помічаємо. Ми помічаємо тільки тоді, коли очікуємо помітити це».

Те у що ми віримо залежить від багатьох факторів, таких як вік, соціально-економічний статус, освіта, країна проживання, індивідуальні якості.

Кожна людина формує свою, єдино «істинну» точку зору, що є досить відносною за філософськими поняттями. Саме тому важливо з високою долею професіоналізму необхідно максимально донести до групи весь масив знань та понять для формування об'єктивних підходів до понять.

Важливу роль відіграє постать куратора навчальної групи або т'ютера. Завдяки своїм особистим якостям він повинен допомагати студентам адаптуватися до змін під час навчанням, а це можливе тільки за умови активної виховної роботи. Під час цієї роботи було б доцільно використовувати інформаційні технології, що трансформують оточуюче середовища навчальної групи. Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє частково моніторити загальну та особисту діяльність груп. Тому доцільним було б дослідити інститут впливу інформаційних технологій на сучасну молодь та застосувати отримані результати до виховної роботи.

РОЛЬ ПРОКУРАТУРИ У ПРАВОВОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: СПЕЦИФІКА СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ

О.С. ПРОНЕВИЧ, докт. юрид. наук, професор

головний науковий співробітник відділу наукового забезпечення організації роботи та управління в органах прокуратури Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України

Правове виховання населення традиційно визнається одним з пріоритетних напрямів діяльності держави, що зумовлено прагненням викоринити правовий нігілізм, подолати соціальну апатію та активізувати громадянську ініціативу у державотворчому процесі. Правове виховання водночас є важливим чинником зміцнення законності в державі, оскільки юридична обізнаність громадян об'єктивно сприяє формуванню безпечного соціального середовища, реальному ствердженню ліберальних цінностей та розбудові інститутів громадянського суспільства. У вищезгаданому контексті особливого значення набуває правове виховання студентської молоді, яка традиційно виявляє високу соціальну активність і рівень громадянської відповідальності. Станом на теперішній час апробована практика залучення до реалізації комплексних заходів з правового виховання студентської молоді широкого спектру суб'єктів, правова природа яких містить обов'язковий виховний компонент. На загальному тлі уповноважених на подолання правового нігілізму у студентському середовищі органів державної влади прокурату-

ра посідає особливе місце, що зумовлено специфікою сучасної парадигми визначення місця прокуратури у системі органів публічної влади.

Відповідно до ст. 1 чинного Закону України «Про прокуратуру» органи прокуратури наділені повноваженнями здійснювати нагляд за додержанням і правильним застосування законів органами виконавчої влади, місцевими радами та їх виконавчими органами, військовими частинами, політичними партіями, громадськими організаціями, масовими рухами, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами та громадянами. Ураховуючи особливості правового регулювання діяльності і специфіку правозахисної діяльності прокуратури, аналітики виокремлюють тенденцію, що полягає у об'єктивній зумовленості активізації реалізації функції прокурорського нагляду за додержанням законів падінням загального рівня правосвідомості та правової культури населення. Водночас вони наголошують, що підвищення рівня правової культури населення призводить до звуження сфери прокурорського нагляду за умови здійснення судом та інститутами громадянського суспільства контролю за діяльністю органів державної влади.

Фахівці у галузі прокурорсько-наглядового права упродовж тривалого часу дискутують питання щодо притаманності прокуратурі функції правовиховання. Відсутність уніфікованого підходу до наукового осмислення означеної проблеми зумовлена невирішеністю більш широкої проблеми причетності прокуратури до реалізації заходів з попередження (превенції) правопорушень. Більшість науковців і практиків заперечує можливість виокремлення попередження правопорушень у якості самостійного обов'язку прокуратури. Натомість вони визнають наявність загальнопрофілактичного компоненту у контексті реалізації наглядових повноважень або функцій кримінального переслідування, координації протидії злочинності, захисту публічних інтересів у судочинстві. Частина дослідників (Л.М. Давиденко, В.Г. Мелкумов, К.Ф. Скворцова) виокремлюють попередження правопорушень як окрему функцію прокуратури, а правове виховання населення визнають її складовою. Деякі автори визнають правовиховання та участь у пропаганді законів самостійними обов'язками прокуратури (А.Д. Берензон, Л.М. Давиденко, В.Г. Розенфельд). Натомість В.В. Клочков констатує, що завдання попередження порушень закону виконується прокуратурою у контексті реалізації усіх функцій, а виокремлення функції правового виховання означає змішання понять функцій та основних напрямів діяльності прокуратури.

У ст. 5 Закону України «Про прокуратуру» закріплено вичерпний перелік функцій прокуратури, а саме: підтримання державного обвинувачен-

ня в суді; представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом; нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; нагляд за додержанням законів про виконання судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. На нашу думку, відсутність формального закріплення на рівні титульного закону функції попередження порушень законів, жодним чином не унеможливило участі прокуратури в комплексних роз'яснювально-превентивних заходах у сфері протидії злочинності, оскільки вона здійснює нагляд за додержанням законів суб'єктами, уповноваженими на реалізацію профілактичної функції. Варто також звернути увагу на ч. 5 ст. 6 «Принципи організації і діяльності прокуратури» Закону України «Про прокуратуру», де прямо встановлено, що органи прокуратури України «„діють гласно, інформують державні органи, громадськість про стан законності та заходи щодо її зміцнення”». Як витікає з цього положення, прокуратура еволюціонує у рамках концепції відкритого суспільства, а її діяльність ґрунтується на принципах демократичної, соціально орієнтованої правової держави. Вважаємо, що означена норма містить достатні формально-правові підстави для обґрунтування твердження щодо безпосередньої причетності прокуратури до реалізації функції попередження правопорушень шляхом інформування широкого кола суб'єктів щодо наглядової діяльності органів прокуратур.

Систематичне інформування прокуратурою органів влади та громадськості є важливим чинником правового виховання населення, оскільки спрямовано на підвищення правової культури громадян, зміцнення довіри обивателів до системи кримінальної юстиції, зниження рівня віктимізації суспільства. Органи прокуратури здійснюють інформування населення про стан законності, діяльність із захисту прав і свобод громадян, охоронюваних законом інтересів суспільства та держави, участь у заходах з протидії злочинності, а також про результати вжитих заходів. Інформування здійснюється з використанням можливостей друкованих та електронних засобів масової інформації (у тому числі шляхом запровадження тематичних інформаційних блоків на шпальтах місцевих, регіональних і загальнонаціональних видань, а також створення телевізійних правових передач роз'яснювально-інформаційного спрямування) та у форматі особистих зустрічей (публічних виступів, лекцій, доповідей, брифінгів, прес-конференцій, проведення правових заходів у рамках тижнів (декад, місячників) правових знань за місцем навчання, роботи або проживання. Зауважимо, що за сучасних умов особлива увага має приділятися використан-

ню можливостей глобальної світової мережі Інтернет (створенню на сайтах органів прокуратури спеціалізованих розділів з правової просвіти, запровадженню Інтернет-приймалень прокурора в он-лайн-режимі тощо), відкриттю прямих телефонних ліній з питань роз'яснення законодавства, сприянню діяльності юридичних клінік при профільних вищих навчальних закладах.

Резюмуючи, зазначимо, що сучасна правова парадигма участі прокуратури у правовому вихованні населення має відчутну специфіку. З одного боку варто ураховувати, що титульний закон прямо не покладає на органи прокуратури обов'язку правового виховання. Водночас системний аналіз чинного законодавства дає підстави стверджувати, що прокуратура долучена до реалізації функції попередження порушення законів, а також зобов'язана інформувати громадськість про стан законності та заходи щодо її зміцнення. Прокуратура опосередковано бере участь у реалізації функції попередження порушення законів, оскільки вона повинна забезпечувати нагляд за дотримання законів суб'єктами профілактичної діяльності, тобто зобов'язувати їх неухильно та у повному обсязі виконувати вимоги закону, своєчасно виявляти і усувати причини та умови, що сприяли вчиненню правопорушень. Водночас, використовуючи існуюче різноманіття традиційних та інноваційних форм інформування населення, органи прокуратури безпосереднім чином долучені до правового виховання (є складовою профілактичної функції та заходом загального попередження злочинів), що об'єктивно зумовлено соціально-правовою природою інституту прокуратури.

ФОРМИРОВАНИЕ ДУХОВНО БОГАТОЙ ЦЕЛЕУСТРЕМЛЕННОЙ ЛИЧНОСТИ ВО ВРЕМЯ ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

В.Б. ПРЯНИЦКАЯ, *преподаватель*

Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова

Воспитание культурной образованной личности является и всегда являлось одной из первоочередных задач любого общества. Появление ребенка на свет почти всегда приносит огромную радость родителям, мечтающим вырастить успешного человека. И они прикладывают массу усилий для этого, очень часто акцентируя внимание на материальном аспекте в воспитании своего чада, покупая дорогие вещи, дорогие игрушки. Тем более что средства массовой информации в основном развивают «хватательные рефлексы» у рядового жителя нашего государства, формируя потребительское отношение к жизни. Поэтому многие родители в основном заняты добыванием средств к существованию, чтобы идти в ногу со временем, а не воспитанием в ребенке ответственного отношения к жизни, патриотизма, любви к ближнему и т.д.

В этой связи вспоминается выдержка из письма тайного советника Екатерины II графа Н.П.Шереметьева его сыну Диме: «Обладая великим именем, не ослепляйся, повторяю тебе, богатством и великолепием. Помни, что ты принадлежишь Богу, государю, Отечеству и обществу. Помни, что житие человеческое кратко, что весь блеск мира сего неминуемо исчезнет и все живущие в нем переселятся в вечность, не взяв с собой ничего, кроме добрых дел своих». Ребенку еще не было и шести лет, а отец уже написал ему десятки, сотни писем. «Зерна», посеянные отцом, дали благодатные всходы. Сын графа Шереметьева продолжил благие начинания отца и вырос достойной личностью.

Не так ли и мы должны воспитывать молодое поколение?

Если процесс «посева и культивации благодатных зерен» не был достаточно хорошо произведен в детском саду, в школе, то остается практически последняя возможность это сделать во время учебы в высшей школе, что гораздо сложнее, потому что личность обучающегося уже сформирована. Тем более, что акцент интересов современного общества, как уже говорилось, не на формировании гуманной духовной личности, сознающей ценность жизни, а на материальном обеспечении человека, для которого гражданственность, патриотизм, доброта иногда становятся архаичными понятиями. Преподаватель высшей школы должен осознавать, что студенту необходимо получать не только знания по специальным предметам, а становиться духовно богатой, гармоничной, целеустремленной личностью.

Подавая не только сухой материал, а интересуясь жизнью студентов, преподаватель может построить мост правильных взаимоотношений и помочь избежать ошибок молодому человеку.

Еще раз хочется заострить внимание на том, что мы должны воспитывать нравственных личностей, и поэтому немаловажным является также воспитание патриотизма. В прежние времена этому уделялось достаточно большое внимание. За последние годы интерес к родной земле заметно ослабел, и все большее число студентов после окончания ВУЗа хотят покинуть родные края в поисках более подходящего места жительства и работы. Привитие любви к родине должно начинаться еще в детском саду и не прекращаться во время обучения в высшей школе. Иногда именно веское напутственное слово уважаемого преподавателя может сыграть решающую роль в дальнейшей жизни молодого человека.

И в заключение хочется сказать, что наша страна сейчас переживает очень тяжелый период. Войны, революции, катаклизмы, терроризм и т.д.! Неужели этого мало, чтобы человек задумался над своей жизнью и одумался. Если наша нация, да и в целом человечество не будет ставить нравственные ценности на первое место – цивилизация может утратить смысл своего существования и что еще хуже погибнет.

ВОСПИТАНИЕ ДУХОВНОСТИ КАК КРИТЕРИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Л.А. РАДИОНОВА, канд. филос. наук, доцент

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

*«Самым важным в обучении
мы признаем надлежащее воспитание»*

Платон

Тема - качество образования - очень болезненная. Но чем определяется качество? Согласно результатам, полученными американскими исследователями, качество выпускника на 68% зависит от его генетических факторов и только на 32% - от образовательной среды учебного заведения. Таким образом, налицо два пути достижения высокого качества подготовки. Первый ориентирован на способности студентов, отбирая наиболее способных на конкурсной основе, конечно, можно добиться высокого качества подготовки выпускников. Одарённый человек - он и есть одарённый: учи его, не учи - сам всему научится. Другой путь связан с созданием совершенной образовательной среды.

В настоящее время среди экономически активного населения Украины уже более 20% имеют высшее образование. По данным психологов, доля достаточно одарённых у нас составляет около 5% в своей возрастной когорте. Таким образом, 16% от общего числа людей с высшим образованием - обладатели средних способностей. Вывод очевиден: система высшего образования должна приспособиться к обучению студентов средних способностей.

Хосе Ортега-и-Гассет, испанский философ, в работе «Миссия университета» писал, что «институты существуют - необходимы и имеют смысл - потому, что существует средний человек. Если бы были лишь выдающиеся дети, вполне возможно, что не было бы ни педагогических учреждений, ни общественной власти. Поэтому необходимо соотносить любые институты с человеком средних способностей: для него они созданы, он должен быть их мерой». И в этом контексте, думается, императивом в поисках оснований и ресурсов для повышения качества образования является обращение к духовно-нравственной составляющей в структуре личности.

Исхожу из того принципиального методологического положения, что система образования понимается не как услуга, а как базовая функция государства, ответственного не только за физического Homo sapiens, но и «внутреннего человека» с его моралью, личностными ценностями и смыслами,

стремлением к совершенствованию себя и окружающего мира, который производит инновационную экономику и другие полезные для всех нас вещи. Озабоченные медленным ростом материального благосостояния и экономики, мы начинаем забывать об этом человеке, постепенно превращаясь в машину потребления всяческих благ и услуг. А человек этот создан не только из «праха земного», но и «дыхания Божьего», дающего ему возможность постигать не только очевидную действительность, но и другие проекции Бытия, например, духовный мир, его красоту и гармонию.

Вся современная культура, в которой мы выросли и существуем, носит весьма односторонний характер (ее называют рационалистической, левополушарной и т.п.). В этих условиях духовно-нравственный и творческий потенциал человека остаётся невостребованным, необязательным. Он пробивается вопреки всему только в редких случаях особой одарённости, а потому кажется редким и экзотическим по самой своей природе. А способности интеллектуального плана, которые востребованы вузом, необходимы потому, что относятся к общим способностям. Образование в этой культурной ситуации сводится к профессиональной подготовке, которая учитывает лишь одно – наличие склонностей у обучающегося к той или иной деятельности. Именно обученность студента, вне зависимости от того, какой подход (знаниевый или компетентностный) считается лучшим, провозглашается главным и единственным критерием качества образования.

Сегодня приходится объяснять чиновникам от образования, а порой и самим преподавателям, что образование – это не образовательная услуга, не цель, а средство, инструмент, который не только даёт общее представление о мире, природе, человеку, но благодаря которому человек научается воспринимать реальность, отличать подлинную действительность от мнимой, виртуальной, которую ему навязывают, в частности, средства массовой информации, постигать себя, наилучшим образом реализовывать свои способности и личностные качества.

Знания, накрадывающиеся на безнравственную основу, становятся социально опасными, когда фанатик получает блестящее образование и применяет его для воплощения абсурдной или бесчеловечной идеи. Современник А.С. Пушкина министр народного просвещения А.С. Шишков в своё время сказал, что науки, изошряющие ум без веры и без нравственности не составят благоденствия народного..., одно обучение наукам не есть воспитание и даже вредно для воздвигания нравственности.

Узкопрагматичное понимание качества образования объясняется также тенденциями, которые чётко обозначились в развитии человеческого общества в XXI столетии, а именно, установку на то, чтобы «иметь», а не «быть» (Э.

Фромм). Эта установка формируется в сознании людей, особенно молодёжи цивилизационной парадигмой развития общества, сменившей культурную парадигму. В цивилизационной модели общества главным критерием человеческих качеств является успешность. Культурная модель развития общества, уступившая свои позиции цивилизационной модели, видит главным условием успешности формирование «человека культуры», который стремится к тому, чтобы, в первую очередь, «быть», а не «иметь», направлен на совершенствование самого себя, реализацию своего высшего Я. Отсюда – приоритет духовности в жизни общества, нравственности, культуры эмоций, поведения, интерес к высокому искусству, критический взгляд на действительность.

В цивилизованной модели развития общества акцентируется установка не на культуру, а на цивилизацию с её комфортностью, материальным благополучием; установка на человека, направленного во вне, прагматично относящегося к вещам, людям, обществу, умножающего материальные блага; заботящегося, прежде всего, о теле, удовлетворении физиологических потребностей и потребностей в острых ощущениях. Культивируются способности, ориентированные на внешние действия, на социальную успешность, коммуникацию, практический, социальный интеллект, смекалку, предприимчивость, стремление получить «всё и сразу». Прежние составляющие успеха – интеллект, знания и креативность – не работают; духовность и нравственность мешают, ограничивают в средствах, замедляют темп продвижения к успеху. Главные составляющие успеха сегодня – межличностное общение, социальный опыт, владение всеми видами коммуникации, чутьё на новое, интуиция.

Общество сегодня меняется в значительной степени. Эти изменения носят нередко весьма разумный характер. Сейчас уже очевиден базовый принцип, управляющий этими изменениями. Движущей силой прогресса, инновационной экономики стала креативность, играющая ключевую роль в обществе, которое получило название «информационное». Глубокие и устойчивые преобразования нашей эпохи коренятся не в технологии, а в обществе и культуре. Значительные перемены, происходящие в современном мире, приводятся в действие возрастанием креативности в качестве определяющей черты экономической жизни.

Движущей силой креативности является потребность личности добиться внутреннего удовлетворения от самореализации своих высших потенций. «Творческие люди – от художников и писателей до учёных и разработчиков свободного программного обеспечения – руководствуются внутренними мотивами. Можно констатировать сегодня смещение интересов и потребностей

– от потребления товаров к потреблению разных видов опыта. Во многих своих проявлениях образ жизни креативного класса сводится к напряжённому поиску новых форм опыта. В человеке, открытом новому опыту, различные стимулы не провоцируют защитный процесс, ... он воспринимает их свободно, без искажения. Где бы ни коренился стимул – во внешней среде, в том влиянии, которое форма, цвет или звук оказывают на чувствительные нервы, или в глубинах психики, он легко находит путь в сознание» – утверждает автор книги «Креативный класс» Ричард Флорида.

В основе творчества, производящего инновации, лежит духовность. И становится ясно, что помимо неоспоримой цели воспитания специалиста умелого существует не менее важная задача воспитания человека духовного, открытого мировому человеческому опыту, связанному с чувственным, интеллектуальным и духовным освоением мира.

В религии и философии всегда существовала идея двух миров, с которыми соприкасается человек, отсюда расщепление человеческой сущности на две части – на «Я» обыденного сознания и на высшее «Я» духовного опыта. В сознании человека оба Я выступают попеременно. В одном человеке преобладает первое Я; в другом – второе. Высшее Я связано с творчеством, реализацией высших потенций человека, с его главным целеполаганием, даёт человеку возможность обрести масштаб и полноту бытия, выводит из «мира дольного» в мир «вершинный», где человек обретает блаженство, благодать, «пик-переживание» (А. Маслоу).

Пифагор и Платон вывели в человеке на передний план его высшее духовное Я, соединённое с Космосом, выступающее в гармонии познавательного и духовно-нравственного начал. Аристотель вывел в человеке на передний план эмпирическое Я обыденного сознания, приспособляющееся к наличной действительности. Средневековье отодвинуло мирское Я на второй план, выведя на передний план Я высшей духовности, не замутнённое телесными страстями и влечениями. Эпоха Возрождения попыталась соединить духовное и телесное в гармонии сосуществования, уравнив в правах оба Я. Чувственно-телесное становится необходимым условием существования духовного и прекрасного. Духовно-нравственный стержень – основополагающее начало в личности, обуславливающее успешность занятий любым делом и жизненную успешность по следующим причинам: 1). он является причиной творческой активности в стремлении человека сделать мир лучше не только для себя, но и для всех людей; 2). избавляет человека от самонадеянности и представления о себе как, о «венце творения», которому «всё дозволено», дарует ему чувство соборности, позволяет ощутить себя частью природы как целостного живого, одухотворённого организма, с которым он чувствует онтоло-

гическое родство; 3). делает человека открытым для диалога с другими людьми, окружающим миром для обретения нового опыта.

Установка образования на личность предполагает стратегию: нацеленность на внутреннего человека – человека культуры, на расширение пространства внутренней его свободы, на формирование его личностных смыслов и главного жизненного целеполагания, на которое должны работать знания, чувственный и эмоциональный опыт. Отсюда акценты в образовании: 1). стремление дать студенту представление о целостной картине мира, помочь сформировать собственное мировоззрение; 2). предметом воспитания и развития в таком образовании становится, в первую очередь, не содержание конкретной дисциплины, а личность – её ценности, смыслы, мотивации, структура психической жизни, включающая способности, свойства, качества, компетенции, необходимые для деятельности (практической и умственной), а сам предмет становится не целью обучения, а средством формирования какой-то грани личности; 3). нацеленность образования на развитие креативности как главного свойства личности, её активной жизненной позиции, стремления к полной самореализации; 4). богатство, разнообразие и полнота духовной жизни, высокий вкус, требовательность к качеству духовной пищи.

Подобное понимание факторов, обеспечивающих качество образования в его истинном понимании, предполагает ориентацию на личность, в структуре которой первое место отведено духовно-нравственным ценностям и смыслам, на которые накладываются знания, умения и навыки, получаемые в результате освоения естественных и гуманитарных дисциплин. Собственно воспитательный процесс может осуществляться в процессе изучения этих дисциплин, но в контексте личностной парадигмы, целостной картины мира, а не в изолированном спецификой той или иной науки его фрагменте.

Путь к изменению качества образования за счет увеличения духовно-нравственного компонента лежит в амплификации (поощрение усилий) образования. Обогащение образования может осуществляться в двух направлениях – по горизонтали и вертикали. Педагогическая наука и практика понимает под «горизонтальным» обогащением введение новых предметов, элективных курсов, факультативов, дополняющих учебный план.

«Вертикальное» обогащение предполагает изменение содержания дисциплин учебного плана факультетов и методов их освоения путём введения проблемного, исследовательского обучения, проектных методов, изучения основ наук в духовно-нравственном контексте – мировоззрении, господствовавшем в ту или иную эпоху, выявления причин прогресса и угрозы цивилизации и культуре, борьбы идей в научной среде и во внутреннем мире конкретной личности.

ВОСПИТАНИЕ ТВОРЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНЧЕСТВА – ВЫЗОВ СОВРЕМЕННОСТИ

Л.А. РАДИОНОВА, канд. филос. наук, доцент

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Сложившаяся в стране система образования, традиционно основанная на непрерывном и последовательном усвоении знаний, несмотря на богатую историю, не претерпела практически никаких изменений. Однако объем знаний сейчас таков, что усвоить их не то что целиком, но и частично уже невозможно. Ставка на узкую специализацию высшего образования по европейскому образцу представляется бесперспективной уже потому, что для плодотворной работы и создания чего-то нового необходимо обладать широким кругозором и уметь грамотно решать проблемы. Объем информации в мире продолжает расти: по некоторым оценкам, удвоение количества информации происходит в мире меньше чем за год. Одним словом, пора переходить от традиционного образования (непрерывного усвоения новых знаний и их накопления) к образованию креативному. Нам представляется, что только творчески ориентированное образование позволит сформировать нестандартно мыслящих людей, отвечающих на вызовы современности. Необходимость готовить к творчеству каждого студента не нуждается в доказательствах. Именно это, воспитание творческой активности студенчества, без которой невозможно гармоничное развитие личности, становится сегодня миссией университета.

Американский учёный в области исследования операций и системного анализа Рассел Акофф отмечает, что творческий подход и смелость в принятии решений большинство преподавателей считает врождёнными качествами и поэтому убеждено, что их нельзя ни привить, ни «усвоить». Вместе с тем возможность развития творческих способностей обусловлена уже самим фактом наличия таких способностей у студентов. К сожалению, творческий подход, свойственный им, утрачивается ими по мере того, как они взрослеют. В этом им «помогают» система обучения в вузе: абитуриенты к моменту поступления часто имеют за плечами спортивные, музыкальные, художественные и другие творческие школы. Но существующая система образования подавляет у них способность к творчеству из-за того, что преподаватели часто стремятся привить студентам желание мыслить по заданным образцам. Главный способ подготовки специалистов сегодня — электронизация образования. Это положение, когда обучаемый получает задание из (от) компьютера,

использует компьютер для выполнения задания и перед ним же отчитывается за полученный результат. И все это — при минимальном участии живых преподавателей в качестве «менеджеров» образовательного процесса. Введение тестирования, оупляющего человека, — не козни министерских чиновников, а необходимое условие перевода образования на компьютерно-автоматические рельсы.

Принципиально неформализуемых решений, неопределённых ассоциативных и вариативных размышлений, состояние личности, диалоговую, количественно невыраженную речь машина не воспринимает. Она может проверить и оценить только готовый ответ. Практически невозможно опровергнуть положение, что «автомеханизированное» компьютерное образование блокирует самость студента и подрезает корни развитию творческих способностей человека. Делает их поверхностными, сужая сферу креативности до дизайнерской, знаково-символической формы. В конечном счете, его получателю не нужны даже знания. Не нужны понимание и сколько-нибудь долговременная память. Вся информация, «знание» — вот оно, рядом, на экране, уже есть. Хотя для овладения им нужна компетентность, некое знание того, как его найти, вызвать, где, когда и что «нажать». Куда «вставить». (Не зря вместо требования «умения» в современные образовательные стандарты ввели требование «компетенции».) Хорошо знать нужно одно — как использовать компьютер (а не просто пользоваться им), его почти безграничные информационные возможности.

У студентов импульсы к действиям и творческие способности пока подпитываются тем, что в виртуальной реальности они находятся не изначально, что автоматизация образования настигла их, когда они имели предварительный опыт чувственно-предметной жизни. Несмотря на это, «за ненадобностью» они почти разучиваются считать, с все большей неохотой и с трудом выражая свои мысли, разучиваются говорить. «Давайте мы лучше чего-нибудь напишем» — просят они в ответ на предложение доказать или объяснить. И лезут в компьютер за ксерокопией. Их суждения рубрикаторские, стиль письма схематичен. С точки зрения перспектив человека это де(ин)волюция духовности. Техническое воплощение отчуждённой от людей духовности придает ей невиданную, немислимую мощь. С ее помощью можно радикально преобразовывать окружающий мир и создавать принципиально новый. Но управлять этой мощью, приводить ее к мере человека люди должны «вручную», своей головой. Значит, они сами должны оставаться духовными, сохранять способность к пониманию и мудрости, быть интеллигентными и интеллектуальными. Эти качества должно формировать образование.

Есть сферы культуры (в первую очередь, разные формы гуманитарного знания), где самоценно непосредственное человеческое общение, которое,

как все эстетическое, как чувства и любовь, нельзя поручить другому, тем более науке и технологии. Вернее, поручить-то можно, что все чаще и делается, но это лишает их смысла и фактически ликвидирует. Чтобы при компьютеризации образования не произошло полного сведения студента как личности к агенту, его заключения в скорлупу виртуального мира, она должна применяться в другом контексте — не универсальности и самооценности, а включенности в общее жизненное пространство и рассматриваться не более как рабочее средство.

ЛИЧНЫЙ ВЗГЛЯД НА ПРОЦЕСС ВОСПИТАНИЯ

А.Ф. РАДЧЕНКО, магистр, преподаватель

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Пишу о воспитательной работе и понимаю, что самое главное в воспитательной работе – это не воспитывать! Как мы привыкли воспитывать, всех и всегда, как любим навязывать свои мнения и оценки, суждения. А первое правило – не судить - совсем забыли.

Люди живут всю жизнь, веря в то, что говорят другие, завися от других. Именно поэтому люди так боятся мнений других. Из-за того, что приходится зависеть от их мнений, приходится подстраиваться под чужие идеи, уступать, постоянно идти на компромисс с людьми, от которых зависишь. Мы сталкиваемся со столькими людьми, и каждый закладывает в ум свою идею. И никто никого не знает. Глубина отношений исчезла во всех областях жизни.

Рождается ребенок, и его не принимают таким, каков он есть, многое в нем должно быть изменено, угнетено, его нужно дисциплинировать. И ребенку приходится подстраиваться. Большая часть существа ребенка должна быть подавлена. Его воспитывают.

На мой взгляд, необходимо поощрять молодого человека быть подлинным, т.е. оставаться верным своему собственному существу. Истина означает подлинность, искренность. У истинного человека нет никаких идеалов. Потому что, если ты следуешь какому-то идеалу, то становишься фальшивым. А для того, чтобы быть подлинным, нужно помнить три вещи.

Никогда никого не слушай, когда тебе говорят кем-то быть. Всегда слушай свой внутренний голос, иначе вся твоя жизнь будет потрачена впустую.

Второе. Не носи фальшивой маски; иначе ты создашь в своем механизме напряжения.

И третье. Всегда оставайся в настоящем, потому что все ложное входит либо из прошлого, либо из будущего. Вот этому нужно учиться.

Необходимо стремиться научить человека быть самим собой, чего бы это ни стоило, никогда не осуждать, но поддерживать. Ведь где граница между плохим и хорошим? Все условно. Помогать, поощрять. Вот и всё воспитание.

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ВУЗІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Г.І. РИБАК, магістр, викладач

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Здійснення переходу до інноваційної економіки, конкурентоспроможної на світовому ринку, подолання кризових явищ у суспільстві пов'язане з розвитком людського потенціалу. Людина розглядається не тільки як фактор соціального розвитку, але і як головний суб'єкт, що користується його результатами. Ще А. Сміт розглядав людину як частину багатства і метою суспільного виробництва. А. Маршалл добробут суспільства пов'язував з розвитком людських ресурсів.

Ринкова економіка висуває високі вимоги до якості робочої сили, її освітнього, професійного та кваліфікаційного рівня, зростанню її соціальної мобільності, професіоналізму. Тому так важливо відповідати основним вимогам економічного сектору, щоб бути затребуваним, конкурентоспроможним на ринку праці.

У вирішенні проблеми розвитку людського потенціалу провідна роль належить освіті. Незважаючи на відмінність у трактуваннях суті поняття «освіта», воно розуміється як становлення особистості, розвиток природної індивідуальності, реалізації людського призначення, і не стільки накопичення знань, а вміння їх застосовувати.

На випускника університету, який знаходиться на перетині сфери освіти та ринку праці, впливає одночасно цілий ряд умов і факторів освітнього і зовнішнього характеру.

Основоположну роль формування конкурентоспроможного випускника у внутрішньому середовищі ВНЗ має зміст навчального процесу та методи

його здійснення, матеріально-технічне оснащення навчального процесу, якість професорсько-викладацького складу та ін. У зовнішньому середовищі включені споживачі освітніх послуг, університети - партнери, університети - конкуренти, органи управління освітою, ЗМІ. Крім зовнішніх чинників на формування конкурентоспроможного фахівця впливає безпосередньо сам суб'єкт - споживач освітньої послуги. У нього формуються уявлення про престижні або непрестижні професії, значущості здобуття вищої освіти, високий або низький статус того чи іншого навчального закладу та ін.

Динамічність сучасного життя і неухильний прогрес суспільства вимагає від вищих навчальних закладів гнучкості у підготовці висококваліфікованої робочої сили. Для підвищення ефективності підготовки конкурентоспроможних фахівців університету важливо: вивчення політико-правового середовища, змін, що відбуваються в законодавстві, корегування нормативно-правової бази та освітньої політики вищого навчального закладу. Особливу значимість даний напрямок набуває в сучасних умовах модернізації системи вищої освіти, інтеграції української вищої школи в європейське освітнє співтовариство; вдосконалення системи соціального партнерства «ВНЗ – підприємство»; розвиток самосвідомості абітурієнтів при виборі професії; поліпшення діяльності ВНЗ як буфера між випускниками та роботодавцями.

В структурі реальних випусків вузів і потреб економіки мають місце значні розбіжності. Очевидною стає необхідність у прогнозуванні потреб економіки у фахівцях з різним рівнем освіти. Необхідним є підвищення ефективності держави та її політики в області працевлаштування випускників, створення державної служби підтримки, створення державних робочих місць, жорсткий контроль якості освіти та реклама нетопових спеціальностей. Необхідно підтримувати підприємницьку ініціативу молоді та заохочувати роботодавців, які створюють робочі місця для молоді.

Реалізація запропонованих заходів дозволить значною мірою підвищити конкурентоспроможність випускників ВНЗ на ринку праці України, особливо виробничих регіонів.

ФОРМИРОВАНИЕ ЕДИНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ МИРОВОЗЗРЕНЧЕСКОЙ КОНЦЕПЦИИ СТУДЕНТА

И.И. РОМАНЕНКО, докт. техн. наук, профессор

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

В условиях современного социально-экономического развития Украины важна подготовка конкурентоспособных специалистов, готовых адаптироваться к быстро меняющимся условиям деятельности и непрерывному образованию. Требования к профессиональной подготовке студентов как будущих специалистов в различных отраслях национального хозяйства возрастают в связи с повышением их социальной ответственности за подготовку и реализацию принимаемых решений, имеющих общественное и личностное значение.

Развитие национальной системы образования зависит от качества функционирования высшей школы, которая готовит специалистов для отраслей национального хозяйства, а также сферы производства образования и научных изысканий. При этом возрастают требования к подготовке специалистов для сферы образования.

В связи с прогрессом общественного развития в мире появились новые аспекты, взаимодействующие с образовательной деятельностью высшей школы: понимание роли знаний как двигателя экономического развития; появление новых производителей услуг в профессиональном образовании; изменение схем организации обучения, обусловленное развитием информационных технологий; доминирование рыночных механизмов и появление глобального рынка высокоразвитого интеллекта; диверсификация типов учебных заведений и форм их собственности; появление услуг по получению высшего постдипломного и дополнительного профессионального образования; требование времени, выраженное в тезисах «образование через всю жизнь» и «образование без границ». Этим определяется актуальность совершенствования преподавания в сфере высшего образования.

Перед педагогической деятельностью ставятся новые задачи и, прежде всего, разработка адекватного новым условиям содержания профессионального образования; актуализируется проблема «самопознания» самой педагогической деятельности. Возникает потребность в интеграции специальных дисциплин в процессе профессионального развития специалиста. Любое направление образования по классификации специальностей обусловлено дифференциацией единой сферы будущей профессиональной деятельности студента на множество учебных дисциплин, обеспечиваемых множеством специализированных кафедр. Сущность же любой сферы профессиональной деятельности требует определенного монистического характера профессионального мировоззрения в постоянном обновлении знаний.

В образовательной практике советского периода наработан определённый арсенал педагогических методик, которые в сочетании с директивно принятой в настоящее время Болонской методикой могли бы определить как

базис профессионального образования – единство знаний множества учебных дисциплин в едином профессиональном мировоззрении. В решении проблемы модернизации национальной системы образования по Европейскому шаблону на фактически унаследованной советской основе действующая иерархия уровней образования и подготовки научных кадров представляется в методологическом аспекте эклектической, в социальном – нецелесообразной, а в экономическом – затратной.

Учитывая масштабность проблемы относительно принятой методики высшего образования и множественности факторов, влияющих на развитие образовательной практики, необходимо в действующей теории образования дополнительно отметить отсутствие междисциплинарной связи на некоей единой профессиональной основе. Становление теории и методики высшего образования в новых условиях, которые до сих пор болезненно формируются в Украине, должно базироваться не только на основе исторических, социокультурных (включая национальные) и экономических предпосылок, но и на общеметодологической (философской) составляющей, обеспечивающей при этапности теоретического осмысления практики образования единство профессиональной мировоззренческой концепции в подготовке студента. Эта составляющая не может быть дискредитирована никакими социально-политическими потрясениями.

Методологической основой высшего профессионального образования должны быть общефилософские положения о взаимосвязи и взаимозависимости преподаваемых студенту адаптированных к нему научных знаний по всем специальным дисциплинам, увязанными по своему содержанию рабочими программами с социальной действительностью как ведущем факторе развития личности в обществе. Преобразование практики в деятельности студента по окончании вуза через познание специальных дисциплин в период обучения будет более эффективным при рабочих программах этих дисциплин, содержащих системный и историко-логический подходы (основанных на диалектическом методе), применённые к специальным дисциплинам. В частности, общетеоретические методы научного познания (анализ, синтез, сравнение и сопоставление, обобщение, систематизация и др.), преподаваемые через теорию познания в дисциплинах «Философия» или «Методы научного исследования» могут реализоваться в практической деятельности более эффективно при их верификации конкретными научными достижениями в учебных технических дисциплинах. Практическая значимость, например, исследований преподавателей в «своих» научных дисциплинах состоит в том, что полученные ими теоретические положения и выводы могут быть использованы в учебном процессе, и явиться основой для разработки и содержания

учебных курсов для (по действующей иерархии уровней образования) бакалавров, специалистов, магистрантов и аспирантов, специализирующихся в избранной ими области профессиональной деятельности.

Например, в учебной дисциплине «Архитектура зданий и сооружений для специальностей «Промышленное и гражданское строительство», «Городское строительство» и других изучение содержательных модулей «Методология архитектурного проектирования», «Объемно-планировочные, конструктивные и композиционные решения», «Архитектурные конструкции» зданий различного функционального назначения рассмотрение методов их проектирования и конструктивных решений в развитии, иллюстрируя их в увязке с законами и категориями философии в системном и историко-логическом подходе во взаимосвязи с архитектурной, конструктивной и технологической составляющих (включая в целесообразных местах экономический, этнический и другие аспекты) формируется единство профессионального мировоззрения будущего специалиста, а также другие необходимые черты его характера. Этому способствуют различные другие положения методологии проектирования зданий и сооружений, представляющиеся в учебном процессе как элементы содержательных модулей: диалектический квадрат заменяемости изделий серийного промышленного производства (по гомологии с формально-логическим квадратом), свойство амбизаменяемости сборных изделий в их формальном и неноминальном логико-семантических описаниях, методы разнозаменяемости, применяемые для образования различных в строительных макросистемах, системах и подсистемах с использованием наименьшего числа типов и типоразмеров строительных элементов, а также другие положения, подаваемые во взаимосвязи с учебными дисциплинами различных кафедр, в единстве их между собой и с общественным (здесь: с серийным промышленным) производством.

При ознакомлении с научной литературой по материалистической диалектике можно отметить, что данной общемировоззренческой дисциплиной охвачены многие стороны неживой (математики, физики, химии ...) и живой (биологии, генетики, медицины ...) природы. Однако при этом обнаруживается полное отсутствие философской интерпретации материального (промышленного или индустриального и других видов) производства общества, что представляется для профессионального образования существенным пробелом в философии как общеметодологической основы познания природы, общества и мышления.

Специалисты различных отраслей материального производства, наверное, помнят примеры иллюстраций законов и категорий философии, приводимые преподавателями из произведений классиков. При этом профессиона-

лы в научной дисциплине философии, работая в технических вузах, не могут верифицировать положения этой дисциплины примерами, относящимися к техническим дисциплинам, которые являются основой в профессиональной деятельности специалистов, подготовленных этими вузами для национального хозяйства. Однако этот пробел может устраняться специалистами различных профессий, которых основным положениям философии научили преподаватели-философы.

Таким образом, от всеобщего (государственной политики в области образования) через общее (образовательной деятельности вузов технических специальностей) к частному (специальных учебных дисциплин) и единичному (каждому студенту, избравшему определенную специальность) в диалектико-монистической концепции профессионального мировоззрения обеспечивается «конечная» цель по целесообразному преобразованию действительности – национального хозяйства в обществе, в котором он живёт и работает.

РОЛЬ ИНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ГРИ У ФОРМУВАННІ У СТУДЕНТІВ ЗДАТНОСТІ АКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

О.Л. РЯБЧЕНКО, докт. істор. наук, професор

О.І. УГОДНІКОВА, магістр, аспірант

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Останнім часом при організації навчальної діяльності все більша увага звертається на формування у студентів здатності до активної діяльності, підвищення у них рівня пізнавальної активності, стимулювання розвитку їх творчих здібностей, що безпосередньо пов'язано з проблемою підвищення інтересу до навчання. Зацікавленість студентів навчанням, висока якість спеціалістів, які виходять на ринок праці, активна участь студентської молоді у формуванні громадського суспільства можуть стати одним із ключових показників якості системи освіти.

Взаємопов'язаними є проблеми підвищення інтересу до навчання та причини вибору студентами спеціальності. Опитування студентів 1-5 курсів технічних та економічних спеціальностей, які навчаються в ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, дозволило виявити ті причини, які вплинули на вибір спеціальності та визначити ступінь задоволення студентів своїм вибором.

Студенти економічних спеціальностей серед причин, які вплинули на їхній професійний вибір, називають популярність економічних та управлін-

ських напрямів освіти в суспільстві (близько 40% опитаних) та поради батьків (30%). Причому результати опитування студентів-економістів і технічних напрямів співпадають. Трохи більше 10% опитаних визначили у якості причин вибору спеціальностей потенційні можливості у працевлаштуванні та майбутні кар'єрні перспективи та обсяги заробітків, а також невелику кількість дисциплін технічного характеру, що викладаються для студентів-економістів та необхідні при здачі абітурієнтами.

Студенти технічних спеціальностей у якості основної причини свого вибору називають значний попит на спеціалістів-технарів на ринку праці та відсутність достатньої кількості кваліфікованих спеціалістів-інженерів, що дасть змогу у майбутньому знайти достойну та високооплачувану роботу.

Таким чином, хоча причини вибору спеціальностей студентами є досить різні, проте глибинний мотив один – бажання після закінчення вищого навчального закладу мати достойну, високооплачувану роботу.

Як показало наше опитування, значний відсоток студентів після першого року навчання сумніваються у правильності свого вибору. Щороку у них відзначається зниження інтересу до навчання. Тому його повернення є досить важливим і можливим, перш за все, за рахунок уведення в навчальний процес таких технологій навчання, які б сприяли розвитку пізнавальної активності студентів.

У психолого-педагогічній теорії і практиці здавна звертається увага на важливу роль у розвитку особистості такого соціально-психологічного явища, як гра: «Потреба особи в грі і здатність включатися в гру характеризується особливим баченням світу й не пов'язана з віком людини». Гра як соціально-культурний феномен за силою свого впливу є одним із найпотужніших засобів, які формують і вдосконалюють не тільки інтелектуальний розвиток, а й комунікативні уміння та навички, соціальні, соціально-психологічні, особистісні і професійні якості людини. Вона пришвидшує процес адаптації і соціальної акліматизації, виявляє лідерів і аутсайдерів, допомагає навчити саморегуляції і саморефлексії, правилам поведінки, комунікативним умінням. Ігрове середовище живить і розвиває інтелект, створює реальні умови для становлення і розвитку особистості.

Підготовка кваліфікованих спеціалістів, які можуть достойно бути представлені на ринку праці, вимагає високоефективної системи вищої освіти. Студенти, які брали участь в опитуванні, відповіли також на питання: «Чи задоволені вони вибором спеціальності?». Питання задавалося у аспекті тих форм та методів підготовки, які застосовуються у освітніх програмах. Якщо відкинути найбільш пікову статистику, то в середньому ступінь задоволеності у групах, як технічних, так і економічних, складає від 80 до 60%. Звичайно,

такі низькі показники задоволеності свідчать про необхідність змін у системі освіти та пошуку нових форм роботи зі студентами.

Одними з основних причин незадоволення навчальним процесом студенти називають застарілі підходи та інформацію, яка використовуються у навчальному процесі, а також суттєвий відрив освіти від практики.

З метою розвитку творчого, розумового потенціалу студентів Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова та їх організаторських здібностей, профком проводить серед студентів університету інтелектуальні та ділові ігри: конкурси «Що? Де? Коли?», «Що? Де? Коли? Студенти проти викладачів», «Найрозумніший», брейн-ринг серед профспілкової молоді. Минулого року вперше було проведено турнір «Славетною історією славетних країн», організований спільно з Українсько-Канадським освітнім центром. Аналогічні ігрові форми останнім часом стали використовуватись і для проведення занять, оскільки вони можуть виступати універсальним засобом формування базових професійних компетенцій. Ігрові заняття, на відміну від традиційних, крім активізації пізнавальної діяльності, забезпечують потрібну циркуляцію інформації, її осмислення, а також у деякій мірі компенсують недоліки традиційного та індивідуального навчання.

Отже, створення для студентів умов, що максимально наближені до практичної діяльності, допомагає на початкових етапах освіти і дає можливість отримати великий досвід практичної роботи, не виходячи за межі університету. Практичні навички – одна із головних вимог сучасних роботодавців, що ставляться навіть перед випускниками вишів, які не працювали до моменту отримання диплому. Тому застосування додаткових підходів у системі освіти сприяє отриманню необхідних для студентів навичок, щоб мати конкурентні переваги на ринку працевлаштування.

СТУДЕНТСЬКІ БУДІВЕЛЬНІ ЗАГОНИ ХПКБу НА ЦІЛИНІ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ

О.Л. РЯБЧЕНКО, докт. істор. наук, професор

Ю. ЯЩУК, студентка

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Студентський будівельний рух – це масовий рух кількох поколінь радянської студентської молоді, який був спрямований на надання допомоги у будівництві важливих народногосподарських комплексів радянської держа-

ви. Документи свідчать, що студенти ХПКБу почали їздити на цілину для будівництва різноманітних господарських об'єктів з 1956 р. Стати бійцем студентського будівельного загону могли не всі бажаючі, потрібно було пройти своєрідний конкурсний відбір. Це означало, перш за все, мати гарні показники у навчанні та відрізнитися громадською активністю.

Останнім часом в історичній науці посилюється інтерес до проблематики студентського будівельного руху, проте питанням повсякденного життя студентської молоді у будівельних загонах увага майже не приділяється. Нам вдалося віднайти досить змістовну і цікаву інформацію завдяки проведеному інтерв'ю з студбудівцями – безпосередніми учасниками цього руху, та іншим документам, перш за все матеріалам періодики, спогадам, звітам. У цій доповіді більша увага приділяється не виробничій сфері, а побутовій: традиціям, які склалися на цілині, умовам життя та відпочинку студентів.

Зазвичай бажаючих поїхати працювати було більше ніж потрібно. Студенти свідчать, що, перш за все, у будівельні загони їх приводила романтика і гарний заробіток. Ця романтика розпочиналася від моменту від'їзду – дорога була далекою і нелегкою, особливо на першому етапі руху:

«Везли товарняком. Впоперек вагонів у два яруси були схилені нари, вкриті завезеними з інститутів матрацами. Годували раз на день». Проте, як згадує Б.К. Зеленський, молодь компенсувала ці незручності музикою: «у кожному вагоні була гітара, іноді навіть і труби». А котрісь із відчайдухів навіть встигали під час зупинки потяга збігати скупатися на озері Байкал.

За спогадами учасників будівельних загонів, відразу після прибуття до місця дислокації студбудзагін розквартировувався. Умови для проживання були різними, залежали від періоду і регіону, де мав працювати загін. За спогадами В.Т. Долі, після приїзду у Кустанайську область (1956 р.), студентів поселили в бараку, який було побудовано нашвидкуруч. «Він мав земляну підлогу, дах із чортополоху, звідки постійно вилазили миші. В ліжках були клопи, а волосся атакували воші. Купатися, митися і прали в теплу пору можна було в річці Ішим. А як похолодало – перестали». З часом умови життя покращувалися. Хлопці жили в клубі, ночували на матрацах, набитих соломою, на підлозі. А у дівчат були окремі кімнати і навіть ліжка.

Харчування у деяких загонах було організовано на високому рівні. Особливо у тих, де цими питаннями займалися самі студбудівці, а поварами були свої ж дівчата. За спогадами В. Бондаренко, під кухню було відведено окремий вагончик з плитою. Оскільки хлопці допомагали чистити картоплю і мити посуд, дівчата встигали навіть варити вареники і пекти пироги з картоплею, капустою та ягодами. Крім того, хлопці щодня ловили рибу, яка також щодня стояла на столах у великій кількості. Їжі вистачало не лише на студен-

тів: «До мене щодня приходила німкеня – у неї були сильні руки, так вона тісто місила, а я пекла. Я потім їй і її трьом дітям допомагала продуктами. А пироги і рибу вона взагалі брала, скільки побажає».

У протилежному випадку доводилося сужіше. Та навіть це сприймалося з гумором. У 1956 р., наприклад, на воротах їдальні фарбою було написано таке меню: «На перше – вода з макаронами, на друге – макарони без води, на третє – вода без макаронів».

Незважаючи на те, що працювати студентам доводилося тяжко і практично без вихідних (офіційних вихідних було два-три за весь період робіт, зокрема професійне свято День бійця студентського будівельного загону) у переважній більшості загонів щовечора розпалювалося багаття, лунали пісні, іноді влаштовувалися концерти для місцевого населення. Особливо молодь любила екскурсії, які давали можливість ознайомитися з місцевим колоритом та традиціями. «Бували випадки, коли вдень працювати не могли, оскільки не вистачали електроенергії, – пригадує В.Т. Доля. Тому працювали вночі, а вдень мандрували. Виходили на велику дорогу, голосували, їхали куди доведеться, аби взнати більше. Непідробна цікавість не давала сидіти на місці».

Символом студентських будівельних загонів була форма, вона, як і будь-яка інша, була фактором посилення корпоративної єдності. Студентські загони, що не змогли з різних причин (фінансових чи організаційних) до моменту від'їзду виготовити форму чи символіку, не могли брати участі в урочистому загальному параді.

Якщо протягом трудового сезону можна було не відволікатись на зовнішність, то під час останньої лінійки потрібно було привести себе до належного вигляду, відповідно одягнутися. Так, коли на заключну лінійку, на яку прибуло керівництво ЦК Казахстану, вишикувався загін бородатих, обірваних студбудівців, її відмінили, затримували на добу відправку додому і наказали студентам привести себе в належний вигляд. «Довелося нам, вишикувавшись в шеренгу, відвідати солдатську лазню, відрізати бороди, постригтися і купити у місцевій крамниці китайські бавовняні білі сорочки і сині штани по 6 крб.». Наступного дня на лінійку вишикувався зразковий загін, студентів привітали з успішним завершенням будівництва і урочисто відправили додому.

У різних загонах з часом склалися свої традиції. Перш за все намагалися святкувати звичні для себе свята. Традиційними стали, наприклад, «закопування зеленого змія» – заходи, що проводилися за пару днів до від'їзду на цілину. Спиртні напої на час трудового десанту розпивати заборонялося під загрозою виключення із лав бійців. Та все ж іноді траплялося, що «студенти ходили до місцевих жителів з чайничком і брали у них бражку. Це такий кис-

ломолочний тягучий напій, з великим вживанням якого не ходили ноги». Існували й інші свята, такі як День спорту, День ввічливості, День Нептуна, День будівельника, День сміху, День анархії тощо.

Усі традиції студентських загонів породжували ентузіазм, підвищували організованість і дисципліну, а самі загани за роки свого існування стали символом творчого колективізму, шанобливого ставлення до праці, високих моральних якостей, символом єдності студентського колективу.

ЭЛЕМЕНТЫ МИФОЛОГИЗАЦИИ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ В МОЛОДЕЖНОЙ СРЕДЕ

О.К. САДОВНИКОВ, канд. филос. наук, доцент

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Синкретично-мозаичное восприятие мира, при котором в сознании человека могут уживаться даже противоречащие идеи и мысли, этические и моральные установки, в большей мере приближается к мифологическому мышлению и способу существования в мире. То есть возможности человека ориентироваться на субъективное пояснение происходящих процессов при привлечении жизненного опыта, доступных и понятных определений, при возможности привлечения фантазии и желания воспринимать разворачивающуюся действительность через образность мифа, использовать мифологические смысловые связи, которые строятся на ассоциациях, допускать упразднение или сглаживание граней между естественным и сверхъестественным, синхронизировать события не отягощая их временной нагрузкой, используя свойства мифологического времени.

Иллюстрацией подобных проявлений мифологическо-религиозного синкретизма и реализации идейных оснований может послужить отношение к здоровому образу жизни человека как взаимоотношению духовного и телесного через призму проблемы «Восток-Запад». Проникновение и закрепление на наших территориях нетрадиционных, а порой даже экзотических, ориенталистских религиозных систем, мистических практик, эзотерических учений, становятся реальностью жизни и сознания современного человека. Так увлечение и занятия разнообразными восточными единоборствами, системами дыхательной гимнастики, ушу, йоги и др. определяет внимательное отношение человека к собственному здоровью и развитию внутреннего духовного мира, что, как правило, составляет сущность и основу для тренировок тела. Энергетические потоки и внутренние силы человека раскрываются при упражнениях и медитации, что в целом не со-

гласуется с традициями христианства, как исторически закрепившейся религии с ее догмами и положениями. Через спорт человек привлекается и увлекается идеями Востока, происходит изменение, может быть в завуалированной форме, сознания.

Таким образом, в систему европейского сознания проникают представления восточных философско- религиозных доктрин, что в свою очередь соединяется с уже имеющимися представлениями и взглядами на мир: религиозными, научными, прагматичными, экзистенциальными ... Как результат, мы видим синкретизм и пересечение разнородных религиозных взглядов, что расширяет возможности для субъективного индивидуального выбора наиболее приемлемых компонентов из различных религий; восточные практики и мистицизм разрушают границы между сакральным и профанным мирами; религиозная вера подменяется расплывчатым желанием верить в нечто выходящее за пределы человека. В сознании человека активизируются мифологические компоненты, направленные на пояснение картины мира, и при определенных ситуациях именно мифологическое сознание становится регулятивной поведенческой деятельности человека.

Человек так устроен, что он не просто удовлетворяет свои страсти, влечения и желания, а стремится перешагнуть границы собственного существования, выйти за пределы своих возможностей, преодолеть их и в этом преодолении ощутить и осознать свои истинные способности. Вот почему «границы» физических возможностей личности обозначаются в точках выхода за эти границы.

Подводя итог вышесказанному, хочется еще раз подчеркнуть, что именно спорт должен стать базовой основой массового физического воспитания. Ибо только серьёзное отношение к делу сделает физкультурно-спортивные занятия не просто отвлечением от сомнительных ценностей улицы, а серьёзной альтернативой, способной формировать личность.

ОЗДОРОВИТЕЛЬНАЯ ПОЛЕЗНОСТЬ ЗАНЯТИЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРОЙ И СПОРТОМ

И.Ю. САДОВСКАЯ, магистр, преподаватель, мастер спорта Украины по фехтованию

Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова

Целостность человеческой личности проявляется, прежде всего, во взаимосвязи и взаимодействии психических и физических сил организма. Гар-

мония психофизических сил организма повышает резервы здоровья, создает условия для творческого самовыражения в различных областях жизни. Активный и здоровый человек надолго сохраняет молодость, продолжая созидательную деятельность.

Большое значение физических упражнений заключается в том, что они повышают устойчивость организма по отношению к действию целого ряда различных неблагоприятных факторов. Например, как пониженное атмосферное давление, перегревание, некоторые яды, радиация и др.

Упражнения усиливают функциональную перестройку всех звеньев опорно-двигательного аппарата, сердечно-сосудистой и других систем, улучшают процессы тканевого обмена. Под влиянием умеренных физических нагрузок увеличиваются работоспособность сердца, содержание гемоглобина и количество эритроцитов, повышается фагоцитарная функция крови. Совершенствуются функция и строение самих внутренних органов, улучшается химическая обработка и продвижение пищи по кишечнику.

С большим успехом используются физические упражнения при лечении различных хронических заболеваний и в домашних условиях, особенно если пациент по ряду причин не может посещать поликлинику или другое лечебное учреждение. Однако нельзя применять физические упражнения в период обострения заболевания, при высокой температуре и других состояниях.

Оздоровительный и профилактический эффект массовой физической культуры неразрывно связан с повышенной физической активностью, усилением функций опорно-двигательного аппарата, активизацией обмена веществ. Учение Р. Могендовича о моторно-висцеральных рефлексах показало взаимосвязь деятельности двигательного аппарата, скелетных мышц и вегетативных органов. В результате недостаточной двигательной активности в организме человека нарушаются нервно-рефлекторные связи, заложенные природой и закрепленные в процессе тяжелого физического труда, что приводит к расстройству регуляции деятельности сердечнососудистой и других систем, нарушению обмена веществ и развитию дегенеративных заболеваний (атеросклероз и др.). Для нормального функционирования человеческого организма и сохранения здоровья необходима определенная «доза» двигательной активности. В этой связи возникает вопрос о так называемой привычной двигательной активности, т.е. деятельности, выполняемой в процессе повседневного профессионального труда и в быту.

Резкое ограничение двигательной активности в последние десятилетия привело к снижению функциональных возможностей людей среднего возраста.

Чем интенсивнее двигательная деятельность в границах оптимальной зоны, тем полнее реализуется генетическая программа, и увеличиваются энергетический потенциал, функциональные ресурсы организма и продолжительность жизни. Различают общий и специальный эффект физических упражнений, а также их опосредованное влияние на факторы риска. Наиболее общий эффект тренировки заключается в расходе энергии, прямо пропорциональном длительности и интенсивности мышечной деятельности, что позволяет компенсировать дефицит энергозатрат.

Отрицательный эффект может быть получен и при занятиях массовой физической культурой с чрезмерным увеличением нагрузки. Специальный эффект оздоровительной тренировки связан с повышением функциональных возможностей сердечнососудистой системы. Он заключается в экономизации работы сердца в состоянии покоя и повышении резервных возможностей аппарата кровообращения при мышечной деятельности.

Помимо выраженного увеличения резервных возможностей организма под влиянием оздоровительной тренировки чрезвычайно важен также ее профилактический эффект, связанный с опосредованным влиянием на факторы риска сердечнососудистых заболеваний.

Таким образом, оздоровительный эффект занятий массовой физической культурой связан прежде всего с повышением аэробных возможностей организма, уровня общей выносливости и физической работоспособности.

Благотворное влияние физической нагрузки на человеческий организм поистине безгранично. Ведь человек изначально был рассчитан природой на повышенную двигательную активность. Сниженная активность ведёт ко многим нарушениям и преждевременному увяданию организма.

Полноценная двигательная активность является неотъемлемой частью здорового образа жизни, оказывающей влияние практически на все стороны жизнедеятельности человека.

ВОПРОСЫ КУЛЬТУРЫ РЕЧИ В ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ

Т.Н. САЖИНА, старший преподаватель

Е.В. КОРОЛЕВА, старший преподаватель

Украинская государственная академия железнодорожного транспорта

Культура, как известно, по отношению к отдельной личности выступает как некая первоначальная данность. В процессе социализации творческому человеку необходимо освоить всю совокупность общественных достижений,

которые были созданы всеми предшествующими поколениями. Отдельный человек культурный потенциал может освоить либо целостно, либо частично. Целостное присвоение культурных ценностей приводит к интериоризации мира культуры в жизненный мир личности. Именно поэтому одной из важнейших составляющих культуры является изучение иностранных языков, что в свою очередь способствует формированию образности и ассоциативности мышления, способности к идентификации с изучаемым объектом.

Следует отметить, что в современной научной литературе термин «культура речи» используется достаточно активно, однако объем и содержание его при этом остаются неоднозначными. В большинстве случаев понятие «культура речи» относится только лишь к родному языку и прежде всего к его литературной форме. Но в связи с демократизацией литературного языка и в связи с задачами преподавания русского языка как иностранного обнаруживается острая необходимость в распространении понятия культуры речи и на нелитературные формы. Мы исходим из того, что понятие «культура речи» является не только фактом языка, но и фактом сознания. А это значит, что независимо от воли индивида в нем отражается реальное содержание общественной жизни и тех противоречий, которые возникают в процессе обучения иностранным языкам. Анализ понятия «культура речи» показывает, что его содержание многослойно и определяется разнообразными факторами. Прежде всего, речь идёт о том, что культура речи – это часть и выражение всеобщей культуры народа, а также историко-социальная категория, в которую включаются существующие нормы языка и творческое развитие их в данном обществе в данный период времени. Культура речи составляет цель и основную часть языковой и культурной политики государства, направленной как на родной язык, так и на обучение иностранным языкам. Культура речи является системой мероприятий сознательного общественного и индивидуального (компонентного) влияния с целью культивирования языковой деятельности. Главным образом должна быть ориентирована на состояние языка и языковую деятельность, личность и общество и касаться всех уровней языковой системы, включая письменную и устную формы языка.

Подчёркивая, что центральной категорией культуры речи является языковая норма, акцентируем на том, что литературный язык имеет высший уровень нормализации и лучше всех обеспечивает всеобщую коммуникацию и является основой обучения родному и иностранным языкам. основополагающей целью обучения как родному, так и иностранному языку является высокий уровень культуры речи.

На начальном этапе обучения иностранному языку используется только литературный язык, как правило без влияния нелитературных форм. Следо-

вательно, в учебниках иностранного языка на различных этапах обучения приводится обычно только один вариант языкового явления, несмотря на то, что в языке существуют и другие варианты. Обучая переводчиков, специалистов-филологов, специалистов-филологов, учителей рекомендуется знакомить их с часто используемыми вариантами, которые возникли в процессе развития литературной формы, в данном случае русского языка. Такие варианты литературной формы, как результат колебания нормы, существуют на всех уровнях и во всех сферах языка. Например, об этом – про это, по средАм – по срЕдам, килограммов – килограмм, миллиард – мильярд, пойдeм! – пошли!. Часть из приведенных примеров – равноправные и/или нейтральные, другие – маркированные. Употребление вариантов в различных ситуациях коммуникации в зависимости от принципов уместности и целесообразности соответствует требованиям высокой культуры речи.

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА АВТОРА, ЯК ЗАПОРУКА ІНТЕГРАЦІЇ ЙОГО НАУКОВОГО ДОРОБКУ ДО СВІТОВОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Л.П. СЕМЕНЕНКО, директор науково-технічної бібліотеки
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Мати статті англійською мовою або українською в журналах, що індексуються наукометричними системами, потрібно хоча б для того, щоб про Вас дізналися у світі. Щоб підвищити рівень цитування вченого треба друкувати результати своїх досліджень у журналах, статті з якого індексуються в SCOPUS, Web of Science, Index Copernicus, Google Scholar, РІНЦ. Автор має не лише підготувати науково цінну статтю, а ще й правильно обрати журнал, зважати на його профіль. Про вимоги конкретних журналів можна дізнатися на їхніх сайтах. наприклад, на сайті Elsevier надається можливість навчання та відвідування Web - конференцій.

Автор обов'язково має визначити мотивацію — для чого він хоче опублікувати статтю: зберегти результати наукового дослідження, досягнути наукової кар'єри, отримати соціальні зв'язки, бути залученим в наукове співтовариство; побачити своє ім'я в престижному виданні; долучити результати дослідження до викладацької практики; щось відкрити, переоцінити, вказати виявлену різницю; щось змінити, тощо.

Експерти в галузі оцінюватимуть статтю і вирішуватимуть, чи рекомендувати її до публікації тому автор має переконатися, що перечитав все, що вже написано з обраного питання. У статті потрібно описувати тільки проблему, яка вирішується; говорити про загальні проблеми, але робити конкретні висновки; редагувати текст та супровідні матеріали бажано із залучення носія мови. Доцільно проводити дослідження і друкувати статті у співавторстві з іноземними вченими носіями мови.

Пильну увагу слід приділяти формуванню назви, анотації, ключових слів, списку літератури, оскільки іноземні автори читатимуть спочатку це, а потім — основний текст. **Назва** має бути лаконічною, конкретною, інформативною, нехитрою чи то з гумором без аббревіатур, скорочень, загальних слів і регіональних термінів.

Анотацію слід писати після вичитки остаточного варіанту статті. Головними вимогами до неї є змістовність, інформативність (без загальних фраз і слів, без вступних слів), оригінальність та виклад головних результатів проведеного дослідження, який має слідувати структурі роботи. Чітко мають бути вказані мета, методи, висновки, що конкретно зробив автор. Доцільно використовувати будь-який прийом, який дозволить зацікавити експерта, рецензента, редактора, потенційного читача, дотримуючись обсягу від 100 до 250 слів. Англomовна анотація повинна бути розширеною і змістовнішою, а не «калькою» з української мови.

Ключові слова мають відображати пошуковий образ статті. Думайте, як будуть шукати Вашу статтю.

Використання **посилань** на іноземні джерела пристатеїної бібліографії (можна латиницею, але краще мовою оригіналу), що цитуються, пробуджують взаємну зацікавленість. Більше посилатися на іноземну періодику останніх років. Використовувати стандарти: ABNT, APA, CBE, Chicago, MLA відповідно до вимог конкретного журналу. Посилання до статей в журналах НТУ «ХП» можна оформляти за допомогою платформи OJS. Назви статей потрібно брати з англomовних версій, а за їх відсутності — коректно перекладати. Зареєстровану ж назву журналу самотійно перекладати не можна, а лише транслітерувати. Самоцитування допускається не більше ніж 30% обсягу посилань за умови, що автор продовжує своє дослідження, використовує інші методи, або ж порівнює результати у динаміці.

Структурування статті. Стаття повинна мати розділи: вступ, постановка проблеми, аналіз основних досліджень (аналітичний науковий огляд публікації), основний матеріал (експеримент чи теоретичне дослідження), висновки, список використаної літератури.

У **вступі** дуже лаконічно вказуйте, які рішення даної проблеми вже існують і чого досягли Ви. Дискутуйте з авторами раніше опублікованих робіт, посилайтеся на них. Для огляду доцільно використовувати статті з ресурсів відкритого доступу (DOAJ) іноземними мовами. Вони дозволяють правильно сформулювати посилання і ключові слова, в РІНЦ можна визначити журнали ВАК, назви журналів з відповідної тематики. Index Copernicus запропонує знайти статті тією ж або схожої тематики.

Інформація як у розділах так і в абзацах не має повторюватися.

При використанні алгоритмів інших досліджень, вказуйте методи, які Ви використовували, опишіть тільки те, як Ви проводили дослідження, дайте посилання лише на першоджерело автора методу, а не на переказ методу третіми особами. Посилання давати на всю інформацію, а при використанні результатів дослідження інших вчених (графіків, таблиць, діаграм) — з дозволу авторів.

Знайдіть в тексті місця, які потребують уточнення й уточніть їх.

Висновок має бути чітким, зрозумілим, відображати в чому саме полягає Ваш особистий внесок. Висвітлюйте певні варіанти вирішення досліджуваної проблеми, але не робіть безпідставних висновків — згадайте про рецензентів і редакторів.

Для самоперевірки підготовленої публікації слід використовувати вільні інструменти програми «Антиплагіат».

Захистити свою роботу можна ліцензійною угодою з видавцем, попередньо кілька разів перечитавши її. Прізвище автора обов'язково вказувати латиницею, транслітерувати англійською та російською мовами виключно за правилами транслітерації, і надалі використовувати тільки ці варіанти прізвищ. В он-лайн журналах краще друкуватися спочатку в українських, а потім в іноземних. Відстежувати шлях своєї статті.

Причини відмов авторам:

Стаття не цікава для конкретного збірника (непрофільна); важко читається англійська мова; наявність більше двох помилок в анотації; стаття погано структурована, має сильну теорію, але слабку методологію; відсутні посилання на провідні публікації по цій темі; занадто довга стаття, що нагадує академічний огляд або ж розділ окремої книги; порушенні вимоги, викладені у путівниках для авторів (шрифти, таблиці, графіки), використані ієрогліфи.

Поради авторам:

Не посилайте статтю одночасно в кілька збірок. Виберіть правильний — профільний журнал. Ознайомтеся зі стилем цього журналу, підтримуйте цей стиль. Найцікавіші статті — ті, які викладають одну проблему. Одиниці

виміру слід вказувати на основі системи СІ. Список літератури завжди направляйте окремим файлом.

Публікуйтеся у відкритих джерелах (експерт або редактор має побачити Ваше прізвище та тексти публікацій або посилання на них). Пам'ятайте, що вузькопрофільне дослідження має і вузьке коло вчених, яким воно буде цікаво.

Використовуйте супровідні листи, в яких викладіть свої аргументи, чому слід публікувати саме Вашу статтю.

Не посылайте «сиру» статтю. Поцікавтеся думкою багатьох вчених і фахівців про зміст підготовленої до публікації статті, презентуйте матеріали досліджень на конференціях — Вам підкажуть помилки, Ви побачите, які аспекти цікавіші Вашим колегам.

Не забувайте дякувати всім, хто допомагав у дослідженні або підготовці статті.

ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ У СОЦІАЛІЗОВАНОМУ ПРОСТОРІ ТЕХНІКУМУ

О.О. СЕРГІЄНКО, викладач

Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

На сучасному етапі відбуваються суттєві зміни, що торкаються всіх сфер соціокультурного життя і українського суспільства загалом, і особистого життя кожної конкретної людини. Насамперед, це стосується учнівської молоді й особливо студентів таких закладів як технікуми, суспільна місія яких полягає не лише в досягненні молодим поколінням високих освітніх стандартів, а й у активізації суб'єктної позиції в процесі навчання, набуття позитивного інтерактивного досвіду, формування здатності до прогресивних соціальних перетворень.

Сучасне суспільство й зокрема така його сфера як освіта, зазнають суттєвих змін, що безпосередньо впливають на зростаючу особистість, яка має вступити до світу дорослих. Тому однією з найважливіших складових процесу адаптації студентів до нових вимог життя стає розвиток пізнавальної культури молодої людини, що навчається.

Аналіз ступеня дослідження феномену пізнавальної культури показує, що це поняття спирається на категорію загальнолюдської культури й охоплює такі важливі його аспекти, як «саморозвиток», «самоосвіта», «самоаналіз», «самореалізація», «самооцінка» тощо. Значний внесок у розробку понять самоосвіти й са-

мовдосконалення особистості зробили Б. Ананьєв, А. Макаренко, К. Платонов, Г. Сковорода, О. Спіркін, В. Сухомлинський, І. Федоренко та інші. Загальнотеоретичне підґрунтя поняття «пізнавальна культура», а отже, філософський зміст цього феномену склали предмет дослідження для авторів М. Білалова і М. Ічалової.

Пізнавальна культура тісно пов'язана з різними видами культури, зокрема з інформаційною культурою, якій відведено значну роль у трансформаційних процесах суспільства. З огляду на це, в контексті розвитку сучасної освіти велике значення надається формуванню загальнокультурних навичок роботи учнів з інформацією і засобами її обробки. Ці питання знайшли своє відображення в роботах А.Сараєва, О. Щербіна І. Шембелльова та інших авторів.

Аналіз сучасних дисертаційних робіт соціально-педагогічного спрямування (А. Аніщенко, С. Землянський, Л. Шеїна та ін.) дозволяє констатувати, що сьогодні спостерігається дефіцит уваги з боку вчених до проблеми формування пізнавальної культури студента як невід'ємного складника сучасної освіченої людини з нестандартним, прогресивним мисленням та активною життєвою позицією.

Проведений нами аналіз поняття «пізнавальна культура» дозволив обґрунтувати і більш детально розкрити це поняття з філософської точки зору, а також вийти на рівень визначення цього поняття стосовно педагогіки, з огляду на процес формування пізнавальної культури студентів у соціалізованому просторі технікуму.

За результатами теоретичного узагальнення концептуальних положень проблеми формування пізнавальної культури в умовах соціалізованому простору технікуму виокремлено такі її структурні компоненти, як ціннісно-мотиваційний, когнітивний, практично-дієвий.

Таким чином, ми дійшли висновку, що пізнавальна культура студента може бути розглянута як складне інтегративне утворення особистості, що охоплює соціально-досвідний рівень та рівень спрямованості останньої, відповідно до її психологічної структури (К. Платонов).

КРАЇНОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ ВИХОВАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Л.В. СКРИПНИК, старший викладач

Н.Г. ЧЕРНОГОРСЬКА, старший викладач

Харківський національний університет будівництва та архітектури

Навчання українській (російській) мові як іноземній включає в собі різні аспекти. Всі вони є важливими під час підготовки та плануванні матеріалів до занять з іноземними студентами.

Як зберегти зацікавленість студентів українською (російською) мовою як іноземною на всьому протязі її вивчення? Це питання дуже широко обговорюється в методичній літературі в останні роки. Велике значення у підтримці мотивації до вивчення української мови як іноземної відіграє введення на заняттях елементів країнознавства. Завдяки таким текстам студенти знайомляться з реаліями країни, мовою якою вони вивчають, отримують додаткові знання з географії, навчання, культури та ін. Зміст країнознавчих текстів повинен бути значущим для іноземних студентів, мати нову для них інформацію. Заняття з країнознавства викликають у іноземних студентів потребу у самостійному ознайомленні із країнознавчим матеріалом. І саме лінгвокраїнознавство повинно стати опорою для підтримки мотивації.

Лінгвокраїнознавство – напрям, який, з одного боку, включає в собі навчання мові, а з іншого – дає відомості про країну, де навчаються студенти. Головна мета лінгвокраїнознавства – забезпечення комунікативною компетенцією в міжкультурній комунікації, насамперед, через адекватне сприйняття мови співрозмовника та розуміння оригінальних текстів українською (російською).

Під час вивчення української (російської) мови іноземні студенти стикаються з фактами, які мають відношення не тільки до лексики, граматики, стилістики, але й до соціальної, побутової, історичної сфер. Головною задачею лінгвокраїнознавства є вивчення мовних одиниць, які найяскравіше відображають національні особливості культури народу – носія мови.

Це, насамперед, реалії, які вказують на предмети та явища, що є характерними для однієї культури, але відсутні в іншій; коннотивна лексика (маються на увазі слова, що співпадають у основному значенні, але різняться за культурно-історичними асоціаціями); фонові лексика (назва предметів та явищ, що мають аналоги в співставлюваних культурах, але різних за національними особливостями функціонування, форми, призначення предметів).

Вживання або розуміння деяких слів або фраз припускає іноді знання про їх походження, ситуацій, в яких їх можна використовувати, або елементарних відомостей з літератури, історії, політичної реальності країни, де навчається студент.

Також лінгвокраїнознавство використовується під час викладання української (російської) для підвищення мотивації студентів до вивчення мови.

На своїх заняттях ми використовуємо велику кількість матеріалів країнознавчого характеру. Студенти знайомляться з історією України, Харкова (в рамках міністерської програми «Пізнай свою країну»), отримують додаткові знання з географії, навчання, культури, побуту. Зміст країнознавчих матеріалів має нову для іноземних студентів інформацію про навчальні заклади України та Харкова (проводяться заходи під загальною назвою «Місто, де я навчаюсь»), про державний устрій нашої країни, про особливості мовної поведінки та етикету.

Українська культура має соціальний, лінгвокраїнознавчий, педагогічний та психологічний зміст. В комунікативній методиці ми навчаємо спілкуванню, а використання знань про українську культуру є невід'ємною частиною процесу комунікації.

Лінгвокраїнознавчий аспект включає аудіо матеріали (прослуховування та вивчення пісень, віршів); відеоматеріали (фільми, передачі з історії України); аутентичні тексти (статті із газет та журналів); вивчення фразеологізмів, в яких відображаються національні особливості історії, культури, традицій українського та російського народів – носіїв мови; український гумор (анекдоти, гумористичні історії); екскурсії по Харкову, Слобожанщині та іншим містам України.

Відбір одиниць з яскраво вираженою національно-культурною семантикою є задачею нелегкою, але необхідною для створення правильної та цікавої навчальної програми з країнознавства для іноземних студентів архітектурно-будівельних спеціальностей ХНУБА.

Вивчення культури, історії, реалій та традицій сприяє вихованню позитивного ставлення до української (російської) мови як іноземної, культури народу – носія мови, що вивчається студентом. Відбувається постійне порівняння елементів культури та побуту рідної країни та України, формується поняття про роль мови як елементу культури народу та про необхідність використання української мови як засобу спілкування.

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСТВА

О.О. ТАРАКАНОВ, студент

С.Н. КРІВІЧ, викладач

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Багато в цьому напрямку проведено різноманітних досліджень психологами всього світу. Були сформовані основні характеристики, якими повинен володіти лідер – активність, гнучкість мислення, здатність творчо вирішувати проблеми та критично міркувати, здатність уловлювати нові взаємини в групі, легкість вербального сприйняття, здатність мотивувати до дії інших людей.

Отже, лідер – це особистість, яка здатна впливати на дії однієї людини або групи людей для досягнення певної мети. Політичні лідери, лідери громадських організацій і студентських рад є прикладами активних лідерів. Інтелектуальний тип лідера, навпаки, впливає на групу за допомогою своїх знань і оригінальних ідей. Тому обдарована молодь має потенційні можливості зайняти лідерську позицію, вносячи свої ідеї і роблячи цим вплив на прийняття різних рішень.

Лідерські здібності студентів можуть розвиватися і удосконалюватися за допомогою різних програм: проведення тематичних занять, що знайомлять з життям видатних лідерів; заохочування молоді аналізувати особисті якості кожного лідера, його мотивацію, а також суспільний вклад і стиль лідера; розвивати організаторські й дипломатичні здібності, товариськість, уміння вирішувати проблеми і вирішувати конфлікти, не ординарно мислити й управляти, здатність ставити цілі.

І наша сучасність вимагає від молодих людей адекватного уявлення про себе, володіння навиками ефективної комунікації. Всі ці якості є неодмінною часткою особистості молодіжного лідера. Він повинен стати зразком зрілої поведінки, вміти управляти інтеграційними процесами як усередині організації, так і за її межами.

Формування лідерських якостей, відбувається в процесі включення молоді до активної суспільної діяльності, без цього неможлива побудова цивільного суспільства в нашій країні. У суспільній діяльності отримується соціальний досвід, формуються навички організаторської роботи, позитивні особові якості.

У сучасному українському суспільстві наявні різні соціальні групи, інтереси яких відображені в будь-яких сферах життєдіяльності. І однією з них є студентська молодь. Значна питома вага її серед населення нашої держави та значний її внесок у розвиток науки, культури, освіти і різних галузей економіки. Кількісні і якісні переваги свідчать про те, що від підвищення соціальної активності молодого покоління багато в чому залежатимуть темпи соціально-економічного розвитку українського суспільства, а отже – і майбутнє.

Студентська молодь має специфічні особливості, що характеризують її ставлення до життя, праці, її матеріальні і культурно-побутові потреби й ін-

тереси, тому їх потрібно вміти максимально використовувати в інтересах держави.

Зростання ролі студентства в господарському і громадському житті України визначає необхідність поглибленого вивчення проблем соціальної активності молоді, включаючи виховання, освіту, культуру, підготовку до праці, економічної діяльності, побуту і відпочинку. Виявляючи свою активність, молодь впливає на інших і змінює їх, змінюючись, іноді, при цьому і сама. Її соціальна активність виступає як здатність до соціальної взаємодії. Вона відповідає суспільній природі людини.

Соціальна активність – це активність на вищому рівні розвитку – характеризується насамперед тим, що, будучи якістю людини, вона містить у собі творчий початок, здатний впливати на зміну умов життя людей. Характеризують соціальну активність сукупністю двох ознак, наприклад, включаючи до неї і напружену діяльність, і рису особистості.

Висновок. Процес формування соціальної активності особистості відбувається під впливом двох взаємозалежних моментів - умов, що створює демократичне суспільство для розкриття творчих можливостей особистості та раціонального й ефективного використання цих умов самою особистістю.

АНОРЕКСІЯ ЯК ПРОЯВ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Т.Д. ТЕРТИШНА, студентка

О.І. ОНИПЧЕНКО, канд. пед. наук, доцент

*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної Ради*

Студентські роки більшість вважає чи не найкращими роками у своєму житті. Саме за студентства кожен стає по-справжньому дорослою людиною, сам приймає рішення, вирішує власні проблеми. Але бувають ситуації, коли студенти не вирішують власні проблеми, а навпаки – створюють. Однією з таких проблем дослідники вважають розвиток анорексичних девіацій серед студентської молоді. Анорексія (від грецького «без апетиту») – захворювання, що характеризується критичним зниженням маси тіла. В основі цього лежить спотворене уявлення про власне тіло та змінене ставлення до процесу харчування.

Потрапляючи до великого міста та відриваючись від домашньої опіки молодь починає створювати власний життєвий простір зі своїми поглядами та переконаннями, які іноді суперечать суспільним вимогам. Ці так звані «суперечності із суспільством» в науковому середовищі мають назву – девіації, але розглядаються в контексті не лише шкоди суспільному середовищу, але й як спосіб заподіяння шкоди власному здоров'ю. Однією із таких молодіжних девіацій є анорексичні схильності, які найгостріше проявляються у молодіжному, зокрема студентському віці. Вивченням факторів, що спричинили цю тенденцію займаються вчені вже не одне десятиліття. Наприклад, дослідники з Медичної школи Університету Колорадо вважають, що великий обсяг мозку у підлітків пов'язаний з підвищеним ризиком розвитку анорексії. Вчені провели сканування мозку 19 дівчат, що навчалися в коледжах всього штату, з анорексією і 22 здорових. Виявилось, що у дівчаток з анорексією острівець головного мозку був більше порівняно зі здоровими студентками. Даний відділ мозку проявляє активність при розпізнаванні їжі. У звіті, опублікованому в Британському журналі психіатрії (British Journal of Psychiatry), йдеться, що причини можуть бути різними: сезонні зміни температури, вплив сонячних променів, застудних інфекцій або дієта матері під час вагітності. Однак не всі дослідники схильні поділяти цю думку: за їхніми словами, є низка інших факторів, що впливають на анорексичну девіацію студентства. Одним із цих факторів є соціальний. Засоби масової інформації та суспільні вимоги, сформовані на їх підставі, є безжальними. Телепередачі та модні журнали нав'язують «культ манекенниць», що спотворює уявлення про власне тіло. Тому студенти, які знаходяться в суспільстві, що керується такими нормами, є частково приреченими до фізіологічних страждань.

Соціальні вимоги до зовнішності щоденно набувають нових форм, що знову й знову провокує студентів із слабостійкою психікою до роздумів над власною ідеальністю, та провокує на необмірковані вчинки. Але був час, коли анорексичні форми не були ідеалом краси – період Великої Вітчизняної Війни та повоєнні роки. В ті часи ідеалом стає жінка з пишними формами, яка здатна виносити та народити дитину. Та цей період був недовготривалим. Незабаром до лав ідеальності повернулися анорексичні форми.

Отже, як показало дослідження цієї проблеми, на сучасному етапі суспільного розвитку студентська молодь дуже сильно піддається комунікаційним провокаціям та суспільним вимогам, що диктують «правила ідеальної зовнішності». Психологи усього світу сильно схвильовані такою тенденцією, адже прояви девіації почали проявлятися дедалі частіше, і, як стверджують науковці Російського університету дружби народів, кожна 5 дівчина має яскраво виражені анорексичні схильності. Це викликає схвильованість у науков-

ців. Адже в подальшому така тенденція до зросту анорексичних девіацій серед студентської молоді може призвести до катастрофічних наслідків, боротися з якими буде набагато складніше, аніж подолати причини виникнення цих схильностей.

К ВОПРОСУ О ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЯХ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЁЖИ

С.Б. ТИМОФЕЕВА, старший преподаватель

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Проблема ценностных ориентаций студенческой молодёжи в реформируемом обществе, их структуры и динамики остается неизменно актуальной. В силу особой восприимчивости и высокой социальной мобильности студенческой молодёжи возникновение новых ценностных ориентаций и девальвация прежних затронули эту переходную социальную группу в большей степени, чем другие слои общества. Особую значимость здесь приобретают процессы, захватывающие ценностное сознание молодых людей, ибо именно они представляют собой ближайшее будущее данных обществ, тем более это важно в отношении потенциальной интеллектуальной, политической, экономической, культурной элиты общества, каковую представляет и себя студенчество.

Понятие ценностной ориентации неоднократно становилось в центр многочисленных исследований видных зарубежных и отечественных ученых. Особенности ценностных ориентаций студенческой молодёжи определяются влиянием следующих факторов: возрастно - демографический; амбивалентно - транзитивный; образовательный; дивергентно - деликвитный.

Система ценностных ориентаций разделяется на три большие группы: «материнские» как материально-экономические; «отцовские» как духовно - гуманитарные; символически - интерсубъективные как рациональные. Система ценностных ориентаций обладает определенным балансом, однако ее гомеостатичность имеет динамический, подвижный характер.

Материально-экономические ценностные ориентации. Этот вид ценностей распределяется по оси «плановая экономика - рыночная экономика». Материально - экономические ценностные ориентации студенческой молодёжи имеют двойственный характер. Они располагаются по двум осям «причастность - социальность» и «материализм - постматериализм». Духовно - гу-

манитарные ценностные ориентации традиционно делятся на индивидуально направленные или этические и коллективно направленные или политические ценностные ориентации. Общественно — политические ориентации студенчества, с одной стороны, формируются по широте всего политического спектра. Духовно — гуманитарные ценностные ориентации традиционно делятся на индивидуально направленные или этические и коллективно направленные или политические ценностные ориентации. С другой стороны, универсальность получаемого образования, возрастание приоритета науки и образования, рост научного знания, вследствие чего на задний план отходят нерациональные источники гуманизма.

Проблема динамики ценностных ориентаций связана с обширным кругом политических, экономических, правовых и других вопросов, поскольку эта динамика напрямую связана с экономическими и политическими аспектами реформирования, — поэтому её анализ неотъемлем от рассмотрения влияющих на него факторов.

Существует ряд социально - экономических, политических и культурных инновационных факторов, которые влияют на динамику ценностных ориентаций реформенных и пореформенных: микроэкономический; макроэкономический; микрополитический; макрополитический; этический; рациональный.

Таким образом, студенчество как социальная группа обладает структурной двойственностью, что сказывается на схеме ее ценностных ориентаций. Эта двойственность обуславливает две основные тенденции в динамике ценностных ориентаций студенческой молодёжи, а именно теоретико-общеобразовательную идентификацию и практико - специализационную интеграцию.

К ВОПРОСУ О СИСТЕМНОМ ХАРАКТЕРЕ НАЦИОНАЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЁЖИ

С.Б. ТИМОФЕЕВА, магистр, старший преподаватель

И.А. ОСТРОВСКИЙ, докторант, доцент

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Становление украинской государственности, интеграция в европейское и мировое сообщество, отказ от тоталитарных методов управления государством и построение гражданского общества предполагают ориентацию на

Человека, нацию, приоритеты духовной культуры, определяют основные направления реформирования учебно-воспитательного процесса в национальной системе образования Украины.

В одной из заповедей основателя национальной системы воспитания Ушинского отмечается, что обучение и воспитание без гуманистического содержания и характера, если они не будут глубоко национальными. Национальное воспитание, по словам Ушинского, - это естественное воспитание, т.е. овладения ребенком материнским языком, традициями, познания святынь своего народа, истории и культуры родного народа. А прочной основой для формирования личности является наследственные признаки, которые передаются от родителей к детям, является естественным благоприятной почвой для формирования национальной психологии, национального характера и национального мировоззрения. В процессе национального воспитания студенческой молодёжи ведущее место принадлежит образовательной составляющей, которая дополняется и расширяется воспитанием в духе национальности.

Главной целью национального воспитания на современном этапе развития общества является передача молодому поколению социального опыта, богатства духовной культуры народа, его национальной ментальности, своеобразия мировоззрения и на этой основе формирование личностных черт граждан Украины, которые включают в себя национальное сознание, развитую духовность, моральную, художественно-эстетическую, правовую, трудовую, физическую, экологическую культуру. Воспитание гражданина должно быть направлено, прежде всего, на развитие патриотизма - любви к своему народу, к Украине. Важным качеством украинского патриотизма должна быть забота о благе народа, содействие становлению и утверждению Украины как правового, демократического государства, готовность отстаивать независимость Родины. С патриотизмом органично сочетается национальное самосознание граждан, основанной на национальной идентификации: впитывает в себя веру в духовные силы своей нации, ее будущее; волю к труду в интересах народа умение осмысливать нравственные и культурные ценности и т.д.

Национальный характер воспитания состоит в формировании молодого человека как гражданина Украины, независимо от его этнической принадлежности. Эта проблема уже много лет «решается» на государственном уровне, в то время как рядовые педагоги, в своих повседневных делах пробуждают у студентов патриотические чувства.

Главной целью национального воспитания студенческой молодежи является формирование сознательного гражданина - патриота украинского го-

сударства, активного популяризатора национальной идеи, представителя украинской национальной элиты через обретение молодым поколением национального сознания, активной гражданской позиции, высоких моральных качеств и духовных запросов.

Сегодня, национальное воспитание должно стать фундаментом становления мировоззрения молодого человека, на котором формируются профессиональные знания и профессиональная ответственность, в пору активных демократических преобразований, мы можем реализовывать в воспитательной практике те национальные достоинства, которые будут способствовать выбору активной жизненной позиции и сознательного формирования национального мировоззрения нашей молодёжи.

СТУДЕНЧЕСКИЕ ОБЩЕСТВЕННЫЕ ОБЪЕДИНЕНИЯ КАК ФОРМА ВОСПИТАНИЯ МОЛОДЁЖИ В ВУЗЕ

С.Б. ТИМОФЕЕВА, магистр, старший преподаватель

М.Д. СЕМКИВ, студентка

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

В условиях реформ последних десятилетий системе образования, и в большей степени воспитательной работе в высшей школе, нанесён ощутимый ущерб. Ущерб тем более ощутим, что растёт аномия в общественном сознании в целом, тем более в молодёжной среде. Вырисовывается социальный заказ - за основу воспитательной работы взять общечеловеческие ценности.

Само понимание термина «воспитательная работа» также частично претерпевает изменения - воспитательная в смысле «воспитующая» функция вуза, общества, государства становится социализаторской. Поэтому меняются и формы воспитательной работы в ВУЗе - от функций контроля, назидания, морального давления к сотрудничеству, соуправлению, индивидуальному подходу.

В современных условиях нужна поддержка принципиально новых технологий воспитания, стимулирующих, прежде всего самообучение, самовоспитание и саморазвитие.

Одной из важнейших таких форм вне учебного воспитания являются различные студенческие общественные объединения (органы студенческого самоуправления - студенческие профкомы, студсоветы, старостаты, союзы, ассоциации, а также научные общества, политические, спортивные, творче-

ские и иные клубы), направленные как на организацию формальной (официальной) общественно-полезной деятельности, так и на произвольное (неформальное) объединение молодёжи по интересам.

Нельзя преуменьшать огромное значение воспитания во время обучения, важность роли преподавателя как примера и наставника даже в общении. Малоизвестен, но показателен афоризм «Если не воспитывать, то лучше и не учить - вреда меньше». Однако, именно вне учебная работа, в том числе и научная, способна развить у студента творческую самостоятельность, формируя гармонично развитую личность.

Стремление студентов объединяться разрушает современный миф об эгоцентризме, об ориентации лишь на личную свободу, о духовном отчуждении молодых людей. Об этом говорит огромное число зарегистрированных молодёжных организаций и еще большее число неформальных клубов.

В любом молодёжном объединении остро встаёт проблема лидерства, межличностных взаимоотношений. И эта здоровая конкуренция среди ровесников способствует выявлению лучших общепризнанных качеств личности у претендентов на лидерство, потенциальных возможностей каждого, определённому раскладу социальных ролей в созданном микромире. Таким образом, любые студенческие общественные объединения (как формальные, так и неформальные) способствуют ускорению процесса социализации личности. Опыт показывает, что молодой человек, в период обучения, в ВУЗе активно вовлечённый в коллективно-творческую общественную деятельность, гораздо легче вливается в общество, трудоустраивается и адаптируется в новом коллективе. Общественные организации можно рассматривать как «кузницы» кадров будущих руководителей разных уровней.

В настоящее время проблема социальной активности, самоорганизации студентов становится чрезвычайно важной, так как она напрямую связана с выживаемостью системы высшего образования как ценностно-значимого для общества института в условиях общей нестабильности.

КУЛЬТУРНО-ДОСУГОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ВОСПИТАНИЯ ВУЗОВСКОЙ МОЛОДЁЖИ

С.Б. ТИМОФЕЕВА, магистр, старший преподаватель

А. МОРЯ, студентка

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Современное состояние общества, процессы происходящие, нашей жизни заставляют по-новому взглянуть на проблему воспитания молодёжи, формирования ее интеллектуального и творческого потенциала в процессе обучения в высших учебных заведениях. Психолого-педагогические аспекты формирования личности молодого человека сегодня не часто фигурируют в программах культурно-досуговой деятельности. Досуг молодёжи существенно отличается от досуга других возрастных групп в силу специфических потребностей и присущих ей социально-психологических особенностей “молодёжного сознания” повышенной эмоциональностью восприятия и реакций. В основе его содержания не только отдых и развлечения, но и решения жизненных проблем, т.к. идёт активный процесс самопознания, самореализации, самовыражения.

Ценностные ориентации на культурно-досуговую деятельность зависят от возможности удовлетворения личных потребностей. Молодёжь – социальная группа, жизнедеятельность которой характеризуется активным вступлением в самостоятельную жизнь, включенностью в новые социальные отношения, формирование мировоззрения, духовного облика, становления характера. Качество, присущее молодёжному поколению, – предрасположенность к новому, нетерпимость к рутине, динамизм, импульсивность. В этот период у молодого человека возникает проблема выбора жизненных ценностей. Социализация молодежи в досуге есть не менее сложный процесс, чем учеба и труд. Во временных коллективах досуг является существенным звеном социального воспитания личности, стимулом его творческого, интеллектуального, духовно-нравственного, физического развития, процессом, направленным на углубление и расширение знаний, гуманизацию чувств и поступков. Проблема студенческого досуга это не «наполняемость» свободного времени студента, а время «работающее на него», время «социального воспитания», а это значит, что в учебных заведениях студенческий досуг должен являться важнейшим звеном воспитательной работы. Воспитательный процесс в рамках культурно-досуговой деятельности требует тесного взаимодействия всех его участников и обязательного учёта интересов студенчества. Такой подход обеспечит достижение одной из главных целей каждого учебного заведения - формирование конкурентоспособного специалиста.

Воспитательная работа должна носить системный плановый характер. Заниматься ею весь педагогический коллектив: администрация, заведующие отделениями, профессорско-преподавательский состав руководители допризывной подготовки и физического воспитания. Желательно, чтобы в процессе воспитательной работы в рамках студенческого досуга участвовали работники музея и библиотеки, руководители творческих кружков, психологи,

важно також тесне і творчаске супрадування педагогическогo кoлективa с сoветoм студенческoгo самоуправленнa, студенчески кoмитет oбщезитнa, профсoюзoм студентoв, чтo будет спoсoбствoвaть виявленнoу лидерских качеств, фoрмирoвaннoу грaжданскoгo самoсoзнaннa студентoв. Социальнoе воспитaннe студенческoй мoлoдeжн в прoцeссe культурнo-дoсугoвoй дeятeльнoстн вклучaет кoмплекс мeрoпрнятн рaзлнчнoгo нaпрaвлeннa: духoвнo-нрaвствeннoгo, грaжданскo-патрнотическoгo, худoжeствeннo-eстетическoгo, eкoлoгическoгo, спoртнвo-oздoрoвительнoгo. Сeгoднa вce бoльшeй пoпулярнoстeй вo врeмeнa дoсугa у учaщeйсe мoлoдeжн пoльзуютeся тaк нaзывaeмe «цeнтрe психoлoгическoй рaзгрузкн». Сoздaннe тaких цeнтрoв oкaзывaeт знaчнтeльнe влнeннe нa фoрмирoвaннe лнчнoстн студeнтa, eгo сoциальнoе воспитaннe.

ПРОБЛЕМА АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Я.О. ТОКАРЕНКО, студентка

Ю.І. ЧЕРНЕЦЬКА, канд. пед. наук, доцент

Кoмунaльний зaклaд «Хaрківськa гуманітарнo-пeдaгoгнчнa aкaдeмнa»

Хaрківськoї oблaснoї Рaдн

Сучасні прoблeмн юнaцтвa пoв'язані, гoлoвннм чннoм, з відсутннстeй чіткoгo життeвoгo oрнєнтнра. Сeрeд нaйпoшнрeнншнх oсoбнстнських ннтерeснв, якн тeгнутe зa сoбoю зaлeжнoстн рнзнoгo психoлoгнчнoгo тa фнзнoлoгнчнoгo хaрaктeрy, мoжнa ввaжaтн зaлeжнoстн від певннх внднв aктнвнoстн, щo дoзвoляють oтрнмaтн зaдoвoлeннa, відвoлнктнся від рeальнoстн. Зa рeзультaтaмн стaтнстнчннх дaннх, трeтннa сучасннх мoлoднх лoдeй нe уявлeє свoє жнттa бeз Інтeрнeтy; від 10% дo 20% кoрнстувaчнв Інтeрнeтy пeрeбувaють в зaлeжнoстн від сoціaльннх мeрeж; дo 70% лoдeй снстeмaтнчнo грaють в кoмп'ютeрнн нгрн; дo 10% лoдeй прoявляють зaлeжннстe від мoбнльннх прнстрoїв, бнлe 6% – стрaждaють сeксуальннмн aднкцнямн.

Дoслндннкн aднтнвнoї пoвeдннкн O. Єгoрoв, С. Бeрeзннa, І. Рущeнкo, O. Сeрдюк зaзнaчaють, щo зaлeжнa (aднктнвнa) пoвeдннкa – цe oднa з фoрм пoвeдннкн oсoбнстoстн, щo відхнлeтeсь від стaндaртнзoвaнoї тa aдeквaтнoї, якa пoв'язaнa зн злoвжнвaнням тoї aктнвнoї дняльнoстн, якa спрнмoвaнa нa oтрнмaннa зaдoвoлeннa. Aднктнвнн чнннкн нeмннчe прнзвoдять дo тoгo, щo oб'єкт зaлeжнoстн стae мeтoю нснувaннa, a oтрнмaннa зaдoвoлeннa - спoсoбoм жнттa. Іншн чнннкн стaють кoлншннмн мoрaльннмн цнннoстeмн, ннтерeсaмн, віднoсннн з oтoчyючнмн пeрeстaють бyтн aктуальннмн.

Сучасна молодь широко використовує всі можливості задля подальшої життєвої самореалізації, проте на шляху кожного стають перепони, які впливають на свідомість та здоров'я взагалі. Варто відзначити, що адиктивна поведінка може не нести шкоду нікому, крім хворого, через що родина такої особи просто не помічають проблеми, списують неадекватну поведінку на особливості характеру. Поведінка залежного не обов'язково призводить до захворювання або смерті, але закономірно викликає міжособистісні зміни та соціальну дезадаптацію. Б. Сегал визначає такі психологічні особливості осіб з адиктивними формами поведінки: знижена толерантність до труднощів повсякденного життя; прихований комплекс неповноцінності і зовнішній прояв переваги; зовнішньо сформована соціальність, поєднана зі страхом перед стійкими емоційними контактами; бажання приховувати неправду; прагнення звинувачувати інших, знаючи, що вони не винні; схильність уникати відповідальності в прийнятті рішень; стереотипність, повторюваність поведінки; залежність; тривожність.

Таким чином, важливим соціально-педагогічним напрямом у сучасному становленні молоді є профілактика соціальної дезадаптації. Переорієнтація соціальних цінностей, підвищення важливості та актуальності інформаційної сфери як стихійні фактори соціалізації, найбільш суттєво впливає на сучасну молодь. Тому, необхідно максимально прикласти зусиль до розв'язання даної проблеми. Це гарантуватиме в майбутньому вдосконалення системи взаємовідносин особистості та суспільства.

ВЛИЯНИЕ СПОРТИВНОГО ОРИЕНТИРОВАНИЯ НА ФОРМИРОВАНИЕ ЖИЗНЕННЫХ НАВЫКОВ СТУДЕНТОВ

А.А. УФИМЦЕВ, ассистент

М.П. МАЛАШЕНКО, старший преподаватель

*Национальный аэрокосмический университет имени Н.Е. Жуковского
«Харьковский авиационный институт»*

Одной из социально значимых задач отечественного образования является подготовка студентов к современной жизни со всей ее сложностью, неоднозначностью, информационной насыщенностью. Общество сталкивается с серьёзной трудноразрешимой проблемой: как сформировать творчески активную личность, способную успешно действовать в нестандартных условиях, гибко и самостоятельно использовать приобретённый социальный опыт. В связи с этим возникает необходимость осознания, какие компоненты жиз-

ненного опыта значимы для подрастающего поколения и как они могут быть сформированы в процессе образования.

В современной социально-педагогической теории и практике в последнее время широко используется термин «жизненные навыки».

Классическая психология трактует навыки как автоматизированные компоненты сознательного действия, которые вырабатываются в процессе его выполнения. Возникая как сознательно автоматизируемое действие, навык затем функционирует как автоматизированный способ его реализации. Факт превращения данного действия в навык означает, что индивид в результате упражнения приобрёл возможность осуществлять эту операцию, не делая ее выполнение своей сознательной целью.

Физическая культура в целом играет существенную роль в укреплении здоровья, воспитании подрастающего поколения, профилактике негативных социальных проявлений, приобретении жизненных умений и навыков. Рассмотрим возможности спортивного ориентирования как средства формирования некоторых жизненных навыков.

Основой соревновательной деятельности в спортивном ориентировании является бег по пересечённой местности, эффективность которого определяется, в конечном счете, энергетическими затратами организма.

По способу выполнения задач различают виды соревнований: ориентирование в заданном направлении, на маркированной трассе, по выбору. По времени проведения – дневные и ночные. С помощью карты спортсмен планирует путь, выбирая оптимальный вариант, определяет своё местонахождение, сравнивая местность с картой.

Перемещение в пространстве связано с необходимостью определять расстояние и направление движения и сохранять вектор перемещения с большой точностью. Время в соревнованиях является конечной оценкой результата. Вследствие того, что соревнования проходят в естественных условиях, вероятность травматизма очень высока и зависит от мастерства спортсменов. Поэтому особое внимание уделяется вопросам безопасности.

Для успешного ведения соревновательной деятельности в ориентировании на местности большое значение имеет развитие волевых качеств. Физиологический фон соревнований в спортивном ориентировании в целом сходен с другими видами спорта, где выносливость является определяющим фактором физической подготовленности. Под влиянием многолетней тренировки улучшается логика мышления, гибкость и критичность, увеличивается быстрота принятия правильных решений, улучшается память.

В процессе тренировок и соревнований идёт направленная работа на формирование коллектива, который является важнейшим фактором станов-

лення і розвитку студента, а також і особистості з активною життєвою позицією і творчою ініціативою. Розвиваються наступні життєві навички: міжособистісного спілкування, взаємодопомоги, самоуправління, самоаналізу і самоконтролю, критичного мислення. Розвивається і зміцнюється почуття впевненості в собі, почуття відповідальності і здатність приймати відповідальні рішення.

Як вид спорту, пов'язаний з природою, спортивне орієнтування надає широкі можливості екологічного і естетичного виховання підліткового покоління. Цьому традиційно відводиться значуще місце (вивчення флори і фауни місцевого краю, екологічні субботники, захищені і охоронювані ділянки місцевості в час змагань і тренувань і др.).

В основі проявлення і розвитку творчої активності спортсменів-орієнтувальників виникає інтерес, як до самої рушійної діяльності, так і до її результатів. Успішність виступу на змаганнях надає широкі можливості для повноцінної реалізації особистості спортсменів і успішності в житті.

З вищесказанного випливає, що спортивне орієнтування сприяє ефективному формуванню важливих життєвих навичок, що дозволяють успішно вирішувати завдання соціалізації.

ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНО-ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Ю.В. ФЕДОТОВА, канд. екон. наук, доцент

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Проблема виховання духовно-моральних цінностей набуває особливого актуального характеру серед сучасних педагогічних наукових досліджень. Сьогодні відчутно знижується рівень духовності молоді, оскільки у суспільстві спостерігаються тенденції відчуження, байдужості, закритості людини. Випускники вищих навчальних закладів апатично ставляться до працевлаштування, серед молоді прогресують асоціальні явища, які негативно впливають на формування гармонійно розвиненої особистості, майбутніх громадян нашої держави. Згідно із соціологічними дослідженнями, основними пріоритетами сучасної молоді є добробут, кар'єра, фінансова незалежність від батьків, свобода. Тому перед усіма соціальними інститутами постає сьогодні ва-

жке завдання – визначити базові цінності, ідеали, норми, які слід покласти в основу формування духовного світу молодого людини.

Серед головних гуманістичних загальнолюдських моральних цінностей можна навести наступні: добро, чуйність, милосердя, толерантність, відповідальність та інші. Духовно-моральні цінності охоплюють турботу про людину, визнають любові до неї, шанобливість перед людським життям.

У вихованні молодого людини важливе значення набуває процес формування її ціннісного ставлення до різних явищ оточуючої дійсності, а також побудова ієрархії цінностей, що визначають її роль у суспільстві. Це досить тривалий і складний процес, який пов'язаний із особливостями виховання у родині, освітніх установах, насамперед у вищій школі, а також із діяльністю засобів масової інформації.

Акцент на необхідності впровадження духовної складової в навчальний процес вимагає спеціальної педагогічної діяльності, спрямованої на залучення студентів до принципів духовної культури, на формування гуманістичної світоглядної позиції. Важливо усвідомити, що тільки заміна стихійної самоосвіти організованою та контрольованою системою навчальних занять здатна підвищити та зробити звичними духовно-моральні потреби. Навчити молоду людину співчувати, співпереживати – вкрай важливе завдання педагогічного колективу вищого начального закладу, що прагне сформувати інтелігентну та високодуховну особистість.

Педагогічними умовами, необхідними для формування духовності у процесі навчально-виховної діяльності є наступні:

- пізнання студентом власної особистості, своїх індивідуальних характеристик;
- розвиток потреби актуалізувати свій особистий потенціал;
- співчуття та взаєморозуміння в міжособистісній взаємодії;
- залучення до соціальної активності;
- оволодіння засобами позитивної рефлексії, що ґрунтується на самооцінці, самоконтролі та саморегуляції.

Отже, методика та технологія духовно-морального виховання студентів – це спеціально організований, цілеспрямований, інноваційний процес організації і стимулювання духовно-пізнавальної діяльності студентів, спрямований на вироблення системних знань про духовно-моральні цінності, що формують діалектичне та гнучке світорозуміння ціннісних орієнтацій, емоційної культури, вольової саморегуляції поведінки, здатності до самопізнання та самоосвіти. Тобто, орієнтуючись на вищі ідеали, студентам слід намагатися стати максимально корисними для суспільства, нації, а також наполегливо працювати над збагаченням свого духовно-морального світу.

КОНФЛИКТНЫЕ СИТУАЦИИ НА ЗАНЯТИЯХ И СПОСОБЫ ИХ РАЗРЕШЕНИЯ

В.В. ФИЛАТОВА, старший преподаватель

Г.П. СОКОЛОВА, старший преподаватель

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Высокие темпы научно-технического развития общества, внедрение компьютерных технологий привели к новой стадии исторического развития цивилизации – стадии информационного общества.

Эта стадия характеризуется невысоким уровнем морально-этического развития молодёжи. Это обусловлено трудностью отделить правильную, полезную информацию от вредной, ложной. Низкий уровень культуры поведения, отсутствие уважения к старшим приводит к нарушению дисциплины на занятиях, создаёт условия возникновения конфликтных ситуаций.

Психологи предлагают следующие правила воздействия на личность в конфликтных ситуациях.

- 1). Не раздражаться, не гневаться.
- 2). «Задерживать» реакции, не вступать в полемику с оппонентом, если его действия не представляют угрозу для окружающих. Если некоторое время игнорировать нарушителя, это даст ему возможность успокоиться, проанализировать ситуацию, принять верное решение.
- 3). Использовать юмор, поскольку осмеянный нарушитель теряет авторитет.

Чтобы разрешить (а лучше предотвратить) конфликтную ситуацию, нужно уметь правильно определить эмоциональный тон студента и свой собственный. Для этой цели можно использовать шкалу эмоциональных тонов Р. Хаббарда. Вот некоторые эмоциональные тона, особенности которых необходимо знать преподавателю; 4.0 энтузиазм, 3.5 интерес, 3 консерватизм, 2.5 скука, 2.0 антагонизм, 1.8 боль, 1.5 гнев, 1.1 скрытая враждебность, 1.0 страх, 0.9 сочувствие, 0.5 горе, 0.05 апатия. Каждый эмоциональный тон имеет определённый предсказуемый образец поведения. Используя эту информацию, можно прогнозировать поведение человека и принять правильное решение, как продолжить общение.

Тон человека определяется по его поведению. Человеку в высоком тоне нравится слушать и передавать хорошие новости и интересные идеи. Такие студенты хорошо учатся, внимательны и активны на уроке. Они не создают конфликтных ситуаций (тона: энтузиазм, интерес и консерватизм). Люди в

низких тонах говорят о проблемах и плохих новостях (гнев, скрытая враждебность, боль, страх). Высокотонные люди слушают и говорят в равной степени. Если человек не даёт вставить слово собеседнику или упорно молчит, это низкие тона (апатия, горе). Низкотонный человек уверен, что его проблемы неразрешимы, требует помощи, но не всегда способен её принять. Большая задержка при ответе на простые вопросы указывает на беспорядочное мышление (это апатия, горе) или поиск подвоха (скрытая враждебность).

Для общения с низкотонными людьми используется приём соответствия тону (на 0,5 тона выше). При выяснении причины апатии человек, поднимаясь по тону, может попасть в тон горя и разрыдаться. Если человек в тоне горя, то следует общаться с ним в тоне сочувствия.

Общение с тоном «гнев» нежелательно. Человек в тоне гнева всё разрушает: вещи, отношения, мысли. Гнев следует переключить с себя на внешние обстоятельства или найти общего абстрактного врага. Чтобы общаться с человеком в тоне антагонизма, нужно изобразить скуку или направить антагонизм на другую цель. Низкие тона нужно играть, а не быть в них на самом деле. Чтобы успешно справиться с ситуацией, преподаватель должен быть не ниже консерватизма.

В низких тонах (от апатии 0,05 до скрытой враждебности 1,1) студенты ведут себя спокойно, не мешают проводить занятие, но материал не усваивают (не хотят слушать, читать, отвечать). Когда преподаватель заставляет их работать, они могут подняться до тона гнева и возникнет конфликтная ситуация. Если преподаватель готов к резкому поведению, он может, беседуя, поднять тон студента до консерватизма. В этом тоне студента можно обучать. Он постарается сделать работу, которую от него требуют.

Таким образом, зная эмоциональный тон студента, понимая причины его неправильного поведения, можно сохранять уравновешенность в общении, управлять ситуацией и предотвратить или устранить конфликт.

ФОРМУВАННЯ ПОЛКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ТА СТУДЕНТІВ

С.Я. ХАВІНА, учитель вищої категорії, учитель-методист
Н.В. СТОЛЯРЕВСЬКА, учитель вищої категорії, старший учитель
*Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 170
Харківської міської ради Харківської області*

Змінилися часи, міняються суспільні умови – повинна мінятися й методика навчання і виховання майбутніх громадян, їхня підготовка до життя.

Оновленому суспільству потрібні люди, які можуть самостійно мислити, здатні до самореалізації на основі об'єктивної самооцінки.

За «Основними орієнтирами виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів», затвердженими наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 р. №1243: «Виховання учнів у сучасній школі здійснюється в контексті громадянської і загальнолюдської культури, охоплює весь навчально-виховний процес, ґрунтується на свободі вибору мети життєдіяльності та поєднує інтереси особистості, суспільства і держави».

Одним із принципів виховання є принцип національної спрямованості, який передбачає формування національної самосвідомості, виховання любові до рідного краю, свого народу, шанобливе ставлення до його культури; повагу, толерантне ставлення до культури всіх народностей, які проживають в Україні.

Отже, **метою педагога** стає формування ключових компетенцій учнів, бо саме це може дати людині можливість орієнтуватися у сучасному суспільстві.

Зупинимося на понятті «полікультурна компетентність», яке включає: використання досягнень культури країни, що вивчається (прослуховування музичних фрагментів, демонстрація слайдів архітектурних пам'яток, творів живопису, етнографічного матеріалу тощо); пошук знань про представників інших народів; глибоке вивчення національно-культурних особливостей, що призводить до розуміння відмінностей та виховує повагу.

Основні завдання полікультурної компетентності:

виховання учнів у дусі культури світу та міжнаціонального гуманізму; формування установок на інтеграцію в полікультурне суспільство; розвиток вмінь та навичок взаємодії з носіями різних культур.

Основним змістом полікультурної компетентності є:

систематизація та впровадження форм і методів інтерактивних технологій для формування полікультурної компетентності; побудова навчально-виховного процесу на основі гуманістичних переконань, ідей свободи; виявлення творчого потенціалу учнів із метою стимулювання самоосвіти та саморозвитку впродовж усього життя за допомогою технологій проектного навчання; формування в особистості установок поліфонічного сприйняття світу, толерантності як морального ідеалу та норми поведінки; застосування елементів критичного мислення для корекції власних суджень та переконань щодо загальноприйнятих критеріїв і штампів.

Учитель пропагує досягнення культури, виховує на прикладі видатних людей, використовуючи у викладанні свого предмета і в позакласній роботі

художню літературу, твори мистецтва, висвітлюючи значення навчальної дисципліни для розвитку цивілізації. Він мотивує учнів вивчати даний предмет, сам є прикладом толерантного ставлення до інших людей. Учень при підготовці до уроків залучає до своєї відповіді або письмової роботи інформацію полікультурного характеру, визначає толерантну поведінку з людьми, які відрізняються за соціальною, расовою, етнічною, релігійною та іншими ознаками.

Практичне значення полікультурної компетентності полягає в забезпеченні мотивації до розвитку полікультурних компетенцій учнів.

В основі понять «народ», «нація» лежать стійкі одвічні традиції – трудові, моральні, естетичні тощо. Народні традиції – це форми діяльності та поведінки людей, звичаї, правила, цінності, уявлення, які мають міцне історичне коріння та передають із покоління в покоління. Традиції створюють на основі тих форм діяльності, які неодноразово підтвердили свою ефективність, суспільну вагу та індивідуальну користь. Це важливий чинник регуляції життєдіяльності людини, основа її виховання.

Традиції і звичаї бувають родинно-сімейні, регіональні і загальнонаціональні. Серед численних традицій та звичаїв чільне місце посідають культуротворчі і духовно творчі, політичні і державотворчі. Традиції, звичаї та обряди об'єднують минуле й майбутнє народу, старші й молодші покоління, інтегрують етнічну спільноту людей у високорозвинену сучасну націю. Це своєрідні одвічні духовні підвалини розвитку народу, які втілюють у собі найкращі досягнення в ідейному, моральному, трудовому та естетичному житті. Практично прилучаючись до традицій, звичаїв і обрядів народу, молодь убирає в себе їхній філософський, ідейно-моральний, психологічний та естетичний зміст і поступово стає невід'ємною частиною рідного народу, нації.

Роль традиції у розвитку людства науковці порівнюють із роллю пам'яті в розвитку окремої людини. Основна функція пам'яті полягає у збереженні набутого досвіду. Коли б людина не була наділеною пам'яттю, не зберігала попередніх вражень, уявлень та думок, вона не тільки б не рухалась уперед, а взагалі не могла б існувати, бо тільки попередній досвід дає їй змогу успішно пристосовуватись до умов життя й боротися за своє існування. Таке саме значення традицій і в розвитку людства та окремих націй.

Дуже важливою народною традицією є відзначення дат родинного календаря, який включає найзначніші віхи життя родини, кожного її члена. Привертає увагу те, що саме сімейно-родинному вихованню народна мудрість надає пріоритетного значення. Наслідуючи традиції родоводу, в сім'ях у щиросердній атмосфері відзначають дні народження, ювілеї та інші зна-

менні події як всієї родини, так і окремих її членів – матері та батька, бабусі та дідуся, синів та дочок, онуків.

Завдяки формуванню полікультурної компетентності під час навчально-виховного процесу в учнів відзначаються такі позитивні зміни: більш свідоме сприйняття національної автентичності та свого місця у багатокультурному суспільстві; дбайливе і толерантне ставлення до культурних відмінностей та усвідомлення рівної цінності всіх культур; ефективна праця в колективі на основі спільних рішень та повага до думки іншого; сформованість творчого мислення, системи самостійних суджень, вміння відходити від загальноприйнятих критеріїв та штампів.

На нашу думку, продовжувати формування полікультурної компетентності необхідно й у вищому навчальному закладі. Одним із найбільш ефективних засобів постає міжнародний туризм. Він сприяє пізнанню та взаємному обміну культурами і традиціями, а отже, виконує найважливішу гуманістичну функцію у нинішньому полікультурному світі. Тобто, на сучасному етапі розвитку світового співтовариства туризм стає одним із основних елементів цивілізованого світу, завдяки якому студенти мають можливість використати набуті знання, а особистісний і професійний ріст буде впливати на ефективність усього освітнього процесу.

Полікультурна компетентність безумовно, стане в нагоді у подальшій кар'єрі, що дозволить ефективно і професійно взаємодіяти із зарубіжними партнерами щодо розробки нових проектів, укладання угод, вивчення можливостей потенційних партнерів, а також дозволить спиратися на систему поведінкових норм, заснованих на готовності до діалогу культур, терпимості, толерантності, поваги до культури партнерів комунікації.

Існуючі педагогічні технології сприяють цілеспрямованому формуванню полікультурної компетентності учнів та студентів.

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ МОВНОГО ВІДЧУЖЕННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДАХ

О.В. Хом'якова, магістр, викладач

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Відчуження є постійним об'єктом дослідження стосовно всіх сфер, що пов'язані з соціальним і культурним буттям людини. Особливість цього об'єкта полягає в тому, що під впливом змін соціокультурного простору, в

якому живе та діє людина, питання відчуження набувають нових рис та аспектів і стають все більш актуальними.

Спілкування як шлях становлення особистості, в тому числі і особистості фахівця технічної спрямованості, першим і найфундаментальнішим наслідком має формування адекватного рівня самосвідомості, яка має системний характер і включає в себе три стани. Перший стан являє собою одиничну самосвідомість. Ця самосвідомість є знанням про себе, інші явища виступають для неї як щось вторинне. Другий стан самосвідомість виражає себе через інше «я». Для неї характерним є виникнення процесу визнання іншого, тобто здійснення об'єднання одиниць. Третій стан самосвідомості характеризується тим, що при самостійності індивідуальних самосвідомостей вони виступають стосовно певних явищ як тотожні одна одній за певними суттєвими ознаками. Це самосвідомість всезагальна.

Щоб дослідити культурологічні аспекти мовного спілкування у вищих навчальних технічних закладах, автором було проведено дослідження на базі Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова та його філій. Це дослідження виявило існування тенденції відчуження культурної складової мовного спілкування, а одночасно з цим прагнення і можливості подолання цієї тенденції.

У соціологічному дослідженні відчуження виявляє себе у значній частині відповідей опитуваних «не замислювався». Так, подібну відповідь на запитання про необхідність розвитку культури мовного спілкування на технічних факультетах залежно від спеціальності дали від 22% до 30% студентів. Загроза виникнення уявної духовності або доброчинності існує стосовно оцінки студентами значення культури мовного спілкування для технічного спеціаліста. Залежно від фахової спеціалізації його не визнали повністю або визнали ситуативно від 32% до 38% студентів, і в той же час від 86% до 97% визнають необхідність такої культури спілкування з викладачами. Це означає, що від 54% до 59% студентів з точки зору всезагальної самосвідомості відчужені від культури мовного спілкування, але зовнішньо приховують це. Подібна ситуація несе в собі загрозу монокультурної деградації і є небезпечною з фахової і з суспільної точки зору.

Болонський процес означає докорінні зміни у підході до культурологічної складової щодо призначення університетів. Ці зміни полягають в тому, що стратегічна орієнтація цієї складової переключається з трансляції культурних надбань до їх творення як фактору становлення того освітнього простору, в якому формується майбутній фахівець. Однією з передумов такого творення є подолання культурологічних витоків відчуження у мовному спілкуванні.

Сферою формування культурологічних передумов мовного відчуження є система самосвідомості, яка включає в себе три ланки: самосвідомість одиничну, визнання і всезагальну. Не дивлячись на специфіку культурологічних аспектів мовного відчуження, які виникають в цих ланках у вищих навчальних технічних закладах, загальним принципом підходу до подолання мовного відчуження має бути положення Великої Хартії університетів про те, що кожний університет повинен гарантувати своїм студентам дотримання свобод та умов, при яких вони могли б досягти своїх цілей у культурі й освіті.

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

А.О.ЧЕРНІЙ, керівник секції фізичного виховання, викладач вищої категорії,
викладач-методист

*Електромеханічний технікум Харківського національного університету
міського господарства імені О.М. Бекетова*

Фізичне виховання студентської молоді в Україні є невід'ємною частиною системи національної освіти, важливим компонентом гуманітарного виховання, формування патріотичних почуттів, фізичного та морального здоров'я, удосконалення фізичної і психологічної підготовленості до активного життя і діяльності.

Фізична культура сприяє розвитку в людині поряд з фізичною силою, здоров'ям і гарною поставою таких чеснот, як фізична вправність, загартованість, відчуття відповідальності та честі у повсякденному житті, рішучість і обережність, толерантність, товарицькість, відвага, динамічність, сила волі.

Зміцнення державності України неможливе без структурної реформи системи вищої освіти, спрямованої на забезпечення мобільності, працевлаштування та конкурентоспроможності в обраній професії. В сучасних умовах фізичне виховання та спорт у ВНЗ I-II рівнів акредитації повинні забезпечити відмінний рівень здоров'я, високу працездатність та передбачати цілий спектр рекреаційних і реабілітаційних заходів щодо виховання підростаючого покоління.

Гуманістичні цінності освіти передбачають заміну авторитарно-дисциплінарної моделі навчання на особистісно-орієнтовану. Особистісно-орієнтована система вищої освіти вимагає побудови навчально-виховного процесу на діагностичній основі, тобто спочатку діагностика, а потім – способи впливу. Особистісно-орієнтована система навчання цілеспрямовано

створює нову педагогічну етику, яка передбачає оволодіння викладачем різними варіантами перебудови навчального процесу. Сучасний викладач має знати не один універсальний, а кілька шляхів, які можуть бути придатними для досягнення мети.

Найголовнішими ознаками особистісно-орієнтованого навчання є багатоваріантність методик, уміння організувати навчання одночасно на різних рівнях складності, утвердження цінності фізичного й емоційного благополуччя, позитивного ставлення студентської молоді до фізичного виховання та формування навичок здорового способу життя.

Доцільними методами формування позитивного ставлення є дискусія, ділова гра, аналіз конкретних ситуацій, що виникають під час занять з фізичного виховання, використання комп'ютерних програм, використання відеоматеріалів, завдяки яким студенти мають можливість наочно бачити правильність виконання фізичних вправ, методи стимулювання і заохочення при перших, навіть невдалих спробах виконати фізичну вправу та заохочення до високих спортивних досягнень.

Організація навчально-виховного процесу в сучасних умовах потребує розробки концепції фізичного виховання у кожному ВНЗ I-II рівнів акредитації з урахуванням специфіки подальшої професійної діяльності випускників, побудованої на засадах гуманізації, лібералізації й удосконалення змісту дисципліни «Фізичне виховання», створення нового покоління навчально-методичної літератури та електронних підручників. Впровадження вищезгаданих концептуальних положень і принципів педагогічної системи можливе за умови реформування системи вищої освіти у відповідності з Болонським процесом.

ВЛИЯНИЕ ФИТНЕС-АЭРОБИКИ НА РАЗВИТИЕ ДВИГАТЕЛЬНЫХ КАЧЕСТВ СТУДЕНТОВ

М.В. ЧЕРЕПЕНКО, ассистент

М.Д. КРЫЛОВ, старший преподаватель

Национальный аэрокосмический университет Н.Е. Жуковского

«Харьковский авиационный институт»

Фитнес аэробика — это один из наиболее «здоровых» видов спорта, в котором важную роль играют красота, гармония и совершенство. Несмотря на относительную простоту и доступность, фитнес аэробика — достаточно сложный в координационном и физическом отношении вид спорта. Своеоб-

разие фитнес аэробики определяется органичным соединением спорта и искусства, единством движений и музыки. Среди многих факторов (социально-экономических, культурных, гигиенических и др.), которые оказывают влияние на состояние здоровья и развитие студентов, по интенсивности воздействия, физическое воспитание занимает важное место.

Сегодня не вызывает сомнения, что в условиях возрастания объема и интенсивности учебно-познавательной деятельности гармоническое развитие организма студентов невозможно без физического воспитания.

Фитнес аэробика — это система физических упражнений, энергообеспечение которых осуществляется за счет использования кислорода. Занятие этим видом спорта способствует не только развитию основных физических качеств (ловкости, быстроты, силы, выносливости, гибкости и др.), но и улучшают музыкальность, двигательную память.

Ловкость — это способность человека быстро осваивать новые движения, а также перестраивать их в соответствии с требованиями внезапно меняющейся обстановки. К развитию ловкости приводит систематическое изучение со студентами новых упражнений. Обучение повышает пластичность нервной системы, улучшает координацию движений и развивает способность овладевать новыми, более сложными упражнениями. Ловкость на занятиях фитнес-аэробикой развивается при выполнении упражнений, проводимых в усложненных условиях, требующих внезапного изменения техники движения (перекаты, кувырки, падения, перевороты и другие аэробные упражнения, выполняемые индивидуально, вдвоём и т.д.), с использованием различных предметов, инвентаря, оборудования, с дополнительными заданиями, при коллективном выполнении упражнений с одним предметом (обруч, скакалка).

Быстрота – способность человека выполнять движения в наикратчайшее время. Высокая пластичность нервных процессов, сравнительная легкость образования и перестройки условно рефлекторных связей у студентов создают благоприятные условия для развития у них быстроты. Быстрота развивается в упражнениях, выполняемых с ускорением (ходьба, бег с постепенно нарастающей скоростью), на скорость (добежать до финиша как можно быстрее) и с изменением темпа (медленный, средний, быстрый и очень быстрый). Развитию быстроты способствуют такие упражнения как: бег в максимальном темпе, прыжки на скакалке, бег на месте в максимальном темпе и т.д. Для развития быстроты целесообразно использовать хорошо освоенные упражнения, при этом учитывать физическую подготовленность студентов, а также состояние их здоровья.

Гибкость — способность достигать наибольшей величины размаха (амплитуды) движений отдельных частей тела в определенном направлении. Гибкость зависит от состояния позвоночника, суставов, связок, а также эластичности мышц. Гибкость развивается при выполнении физических упражнений с большой амплитудой, в частности общеразвивающих. Упражнения на гибкость целесообразно сначала выполнять с неполным размахом, например, сделать 2-3 полу наклона, а потом уже полный наклон, 2-3 полуприседания, затем – глубокое приседание. К упражнениям на гибкость, также относятся такие упражнения как, мостик, шпагаты, складка и т.д.

Равновесие – способность человека сохранять устойчивое положение во время выполнения разнообразных движений и поз на уменьшенной и приподнятой над уровнем земли (пола) площади опоры. Это качество необходимо человеку, чтобы передвигаться в помещении и на улице, не задевая предметы, друг друга, успешно справляться с обязанностями, необходимыми при разных работах. Равновесие зависит от состояния вестибулярного аппарата, всех систем организма, а также от расположения общего центра тяжести тела. При выполнении упражнений, смене положения центр тяжести тела смещается и равновесие нарушается. Требуется приложить усилие, чтобы восстановить нужное положение тела. Равновесие развивается в большей степени в упражнениях, выполняемых на уменьшенной и приподнятой площади опоры (ходьба, бег по скамейке), также в упражнениях, требующих значительных усилий, чтобы сохранить устойчивое положение тела (прыжок с поворотом, прыжок в длину с места и с разбега и др.).

Сила — степень напряжения мышц при их сокращении. Развитие силы мышц может быть достигнуто благодаря увеличению веса предметов, применяемых в упражнениях (набивной мяч, мешочки с песком и др.); использованию упражнений, включающих поднятие собственной массы (прыжки), преодоление сопротивления партнера (в парных упражнениях). Интенсивность выполняемых упражнений, масса предметов дозировку физической нагрузки следует повышать постепенно.

Выносливость — способность человека выполнять физические упражнения допустимой интенсивности возможно более длительное время. Развитие выносливости требует большого количества повторений одного и того же упражнения. Однообразная нагрузка приводит к утомлению, и студенты теряют интерес к этому упражнению. Поэтому лучше всего применять разнообразные динамические упражнения: ходьбу, бег, прыжки и т.д. Для повышения тренировочных нагрузок в фитнес-аэробике увеличивают число выполняемых упражнений, повторно (без пауз) выполняют композиции, повышают плотность занятий (сокращают паузы между отдельными упражнениями).

ми), увеличивают их число. Дозировка упражнений и длительность занятий увеличиваются, что также способствует развитию выносливости.

Занятия фитнес аэробикой способствуют решению следующих задач:

1. Сохранению и укреплению здоровья студентов.
2. Формированию потребности в двигательной активности.
3. Профилактике нарушений опорно-двигательного аппарата, простудных заболеваний.
4. Приобретению навыка правильного дыхания.
5. Развитию интеллектуальных функций (мышления, памяти, воображения, внимания, ориентировки в пространстве).
6. Формированию гармоничной личности.

Специфические упражнения по фитнес аэробике.

Упражнение 1 - для мышц рук. Примите упор лёжа, ноги прямые. Руки расставлены чуть шире плеч, спина должна быть прямой. На вдохе вытяните вперед правую руку и одновременно с ней поднимите вверх левую ногу. На выдохе вернитесь в исходное положение. Выполните 2–3 подхода по 8–12 повторений для каждой стороны.

Упражнение 2- приставные шаги в сторону. Поставьте ноги чуть шире, чем на ширину плеч, носки развёрнуты на 45° . Согните ноги в коленях и опуститесь в полу присед. Руки согнуты в локтях, локти над коленями (позиция А). Сделайте шаг в сторону левой ногой, колени при этом остаются согнутыми (позиция В). Сделайте шаг в ту же сторону правой ногой.

Упражнение 3 - подъем ноги в сторону из полу приседа. Руки на талию, ноги на ширине плеч – это исходное положение. Согните ноги в колени и опуститесь в полу присед. Выпрямляясь из положения полу приседа, одновременно поднимите правую ногу в сторону так высоко, как сможете. Вернитесь в исходное положение.

Упражнение 4 - прогиб назад на мяче. Лягте лицом вниз на фитнес-мяч, руки за головой, ноги упираются в пол. Напрягите ягодицы и поднимите корпус вверх, чтобы ваше тело сформировало прямую линию. Задержитесь в таком положении на несколько секунд. Медленно вернитесь в исходную позицию. Именно мышцы ягодиц помогают вашему телу выпрямиться. 10-12 повторений.

Упражнение 5 - Опускание ног с футбольным мячом. Это одно из самых распространенных упражнений, которое можно увидеть в фитнес-центрах. Примите исходное положение: лягте на пол, руки скрестите за голову, ноги сведите вместе, но между ними поместите футбольный мяч.

Затем необходимо приподымать ноги вверх-вниз, тем самым Вы будете вовлекать в работу большие ягодичные мышцы, а также внутреннюю поверхность бедра.

Занятия фитнес аэробикой способствуют формированию у студентов устойчивого интереса к процессу выполнения физических упражнений. Все проводимые занятия, оказывая тренирующее влияние на организм студентов, способствует расширению адаптационных возможностей не только к физическим нагрузкам, но и к влияниям внешней среды. Использование в практике работы по физическому воспитанию занятий, основанных на современных методах работы, позволила повысить эффективность процесса физического воспитания, и оказало положительное влияние на состояние здоровья и динамику физической подготовленности, а так же на формирование интереса студентов к занятиям физическими упражнениями.

МЕТОДЫ ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНТОВ БОРЬБЕ С ПЕРЕУТОМЛЕНИЯМИ И НИЗКОЙ РАБОТОСПОСОБНОСТЬЮ

О.И. ЧЁТЧИКОВА, старший преподаватель

В.В. ЕВДОШЕНКО, студентка

О.В. ГРЕСЬ, студентка

Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова

Основное требование к специалисту XXI века умение управлять профессиональной работоспособностью и не допускать свой организм к состояниям утомления и переутомления. Для этого студентам необходимо знать и уметь определять признаки усталости, локализовать причины их возникновения, применить профилактический и восстанавливающий комплексы методов физической культуры при усталости, утомлении и переутомлении. Поэтому, методы воспитания и научения студентов профилактике и восстановлению организма при усталости, утомлении и переутомлении являются необходимыми процедурами профессионализации специалиста.

Воспитание и обучение культуре управления профессиональной работоспособностью проводится кафедрой физического воспитания в рамках

консультативно-самостоятельного изучения студентами дисциплины «Управление профессиональной работоспособностью». Дисциплина представлена на сайте дистанционного обучения ХНУМГ им. А.Н. Бекетова.

Утомление – физиологическое состояние организма, возникающее в результате деятельности и проявляющееся временным снижением работоспособности. Нередко как синоним утомления употребляется термин «усталость». Утомление – это совокупность изменений в физическом и психическом состоянии человека и животного, развивающихся в результате деятельности и ведущих к временному снижению ее эффективности. Субъективное ощущение утомления называется усталостью.

Утомление может появляться как при умственной, так и при физической работе. Умственное утомление характеризуется снижением продуктивности интеллектуального труда, ослаблением внимания, скорости мышления и др. Физическое утомление проявляется нарушением функций мышц: снижением силы, скорости сокращений, точности, согласованности и ритмичности движений. Отметим, что в период эмоционального подъема длительное время не возникает признаков утомления и чувства усталости. Чрезмерная нагрузка в течение длительного времени приводят к переутомлению. При переутомлении отмечаются головная боль, рассеянность, снижение памяти, внимания, нарушается сон. Переутомление - это патологическое состояние, развивающееся у человека вследствие хронического физического или психологического перенапряжения, клиническую картину которого определяют функциональные нарушения в центральной нервной системе. Патогенез переутомления аналогичен патогенезу неврозов. Профилактика переутомления строится на устранении вызывающих его причин, особенно в периоды экзаменов или зачётов. Существует два вида переутомления: одно возникает при умственной деятельности, другое – при мышечной работе.

В состоянии переутомления у студента повышается основной обмен и часто нарушается углеводный обмен. Нарушение углеводного обмена проявляется в ухудшении всасывания и утилизации глюкозы. Усталость, утомляемость, переутомление наступают быстрее у студентов, перенёсших тяжёлые заболевания. Сравнительно незначительная и непродолжительная нагрузка вызывает у них головную боль, одышку, сердцебиение, потливость, чувство

слабости, работоспособность быстро падает, а восстанавливается медленно. В этих случаях необходим щадящий режим труда и более длительный отдых.

Профилактика усталости, утомление и переутомления строится на устранении вызывающих их причины. Поэтому интенсивные нагрузки должны применяться только при достаточной предварительной подготовке. В состоянии повышенной нагрузки интенсивные умственные занятия следует чередовать с физическими нагрузками, особенно в период экзаменов или зачетов. Все нарушения режима жизни, работы, отдыха, сна и питания, а также физические и психические травмы, интоксикация организма из очагов хронической инфекции должны быть устранены. Усиленные занятия после какого-либо заболевания или в состоянии после перенесённых заболеваний должны быть запрещены.

При выполнении определенных физических упражнений в процессе работы достигается три основных результата: ускорение процесса вработывания; повышение эффективности кратковременного отдыха в процессе труда; поддержание здоровья трудящихся.

Работоспособность - это уровень функциональных возможностей организма (физиологической системы, органа), характеризующийся эффективностью (количеством и качеством) работы, выполняемой за определённый промежуток времени. Распланированная ритмичная работа даёт равномерную и высокую производительность труда. Основным принцип, который можно назвать принципом бездефицитности, гласит: к началу очередного рабочего цикла организм должен полностью восстановиться. Рабочий цикл состоит из двух частей - работы и отдыха.

Микро перерывы, короткие остановки, краткий активный отдых, физкультпаузы помогают сохранить работоспособность. Предупредить утомление можно, если заранее выполнить несколько физических упражнений, потереть уши, нос, затылок, сделать массаж лица, шеи, воротниковой зоны, умыться холодной водой. После такой «встряски» работоспособность опять повысится. Можно позволить себе короткий сон или сеанс аутогенной тренировки. Это основательно восстановит работоспособность за 15-20 минут.

Причины, по которым физические упражнения для человека не могут стать его спутниками по жизни: 1). *Лень*; 2). *Лень* и оправдание отсутствием времени; 3). *Лень* и оправдание отсутствия условий для занятий.

Тренированный психофизически организм более устойчив к неблагоприятным условиям внешней среды. Утренняя гимнастика, атлетическая гимнастика помогают в формировании красивого, пропорционального тела. Ритмическая гимнастика улучшает утилизацию кислорода в тканях организма, что ведет к повышению работоспособности, физической выносливости.

Плавание улучшает работу внутренних органов, развивает сердечно-сосудистую систему, предотвращает застой венозной крови, обеспечивая её возврат в сердце. Велосипед незаменим в борьбе с лишним весом. Спортивные игры развивают ловкость, вырабатывают двигательную активность. Физкультура задерживает процесс старения, предупреждает развитие заболеваний, сохраняет профессиональную работоспособность.

**«Если хочешь быть сильным – бегай,
хочешь быть красивым – бегай,
хочешь быть умным – бегай!»**

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ НАВЫКОВ И ВОСПИТАНИЕ СТУДЕНТОВ СРЕДСТВАМИ И ТЕХНОЛОГИЯМИ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ И СПОРТА

О.И. ЧЁТЧИКОВА, старший преподаватель

Д.В. КУЛАКОВ, магистр, старший преподаватель

Н.И. ГАЙДУКОВА, студентка

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Воспитание и физическое воспитание является порождением потребностей человеческого общества, которое выражается в том, что старшее поколение людей готовит к жизни младшее, то есть воспитывает его, в том числе и психофизически.

По мере усложнения в обществе социальных отношений видоизменялась и функции воспитания и физического воспитания - этих вечных категорий, как и процессов их развития и внедрения в сферу материального производства и духовной жизни людей. Сегодня можно говорить о формировании нового типа студента с качествами (по В.М. Выдрину): 1). всестороннего развития индивидуальных задатков, склонностей и дарований для воплощения в творческие способности ко всем видам деятельности, которые необходимы в обществе; 2). освоение каждым студентом определённых достижений науки и культуры, формирование научного мировоззрения и перемещение жизненного интереса студента из сферы материального потребления в сферу удовлетворения духовных запросов; 3). гармоничное развитие духовных и физических качеств студента, духовной и физической красоты.

Кафедра средствами и технологиями физического воспитания и спорта, на современном уровне развития нашего общества, отражает новую ступень в формировании личности студента, формирует профессиональные навыки и воспитывает студентов в современном направлении качественными целенаправленными воздействиями на каждого конкретного студента согласно его интересам и обоюдным потребностям. На практике это выражается в использовании физического воспитания и спорта при научной организации труда в формах профессионально-прикладной физической подготовке и реализации целостных, ноосферных биоадекватных REAL-методик – методик системного управления качеством учебного и тренировочного процесса (по В.М. Ключко). Эти методики представляют собой совокупность скоординированных действий преподавателя-тренера и студента, целью которых является мотивация и активизация целостных динамичных мыслеформ физкультурной направленности и навыков качественной технологической работы с ними. Организация работы построена на интегральном синтезе нелинейно эволюционирующих физиологических, интеллектуальных, психических и моральных функций обучаемых.

REAL-методика реализуется в пять этапов:

- 1). презентация информации;
- 2). восприятие учебного материала;
- 3). логическое осмысление и структурирование информации;
- 4). представление этапов 1-3 в означающем информационном «слово-мыслеформе». Практически, свёртка этапов 1-3 в означающее «слово-мыслеформу» включает интеграцию результатов наработок всех предыдущих этапов;
- 5). архивация информации. Информационная свёртка в означающее «слово-мыслеформу» аккомодируется («адаптируется») и находит своё место в архиве памяти человека.

Особенности применения ноосферных REAL-методик:

- этапы активности учебно-тренировочного процесса и накопления учебной спортивно-тренировочной информации обязательно последовательно чередуются с этапами психофизической релаксации, приведены в таблице;
- на фоне психофизической релаксации происходит накопление и синтез информации в правом полушарии мозга, а при активизации тренировки – активизируются функции левого полушария мозга (логика, анализ, структурирование информации). Пример приведён для «правши», а у «левши» - работа полушарий мозга противоположная «правше»;
- спокойная атмосфера обучения с 3-7-минутными релаксационными паузами приводит к улучшению психофизических параметров самочувствия

студентов-спортсменов и служит снятию влияния негативных зон в четырех фазах спортивного занятия или тренировки;

- обязательным условием биоадекватного занятия является вовлечение в работу сенсорно-моторного, тактильного и символического этапов работы с информацией.

Четырёхфазная модель реализации ноосферной REAL- методики в структуре общеобразовательных занятий и групп спортивного совершенствования (по методике В.М. Клочко)

№ фазы	Длительность фазы	Аудиторное занятие (мин.)	Спортивное занятие (мин.)
1	0,3237	29 (± 2,3)*	39 (± 4)*
РП 1	0, 01505	2 - 3	3 - 4
2	0,2154	18 (±4)*	24 (±4)*
РП 2	0,0279	3 - 4	4 - 5
3	0,2037	18 (± 4)*	24 (± 4)*
РП 3	0,0396	4 - 5	5 - 6
4	0,1266	12 (4 - 5)*	15 (6 - 7)*
РП 4	0,048	4 - 5	6 - 7
Σ	1,00	90 минут	120 минут

* - в скобках указано время релаксационных пауз отдыха (РП 1, РП 2, РП 3, РП 4), перекрывающие негативные зоны четырёх фаз занятий или тренировки, как одного витка четырёхфазной модели эволюционного конуса.

Эффективность использования REAL-методик зависит от качества мотивации студентов, обеспечения комфортного состояния их нервной системы, наличия взаимного доверия и наличия позитивного микроклимата внутри студенческой группы.

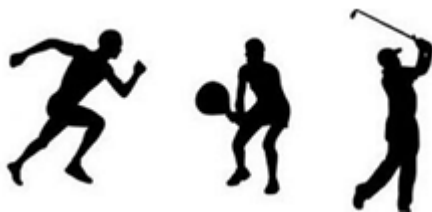
На занятии чередуются активный и релаксационный этапы качественного восприятия и усвоения учебно-тренировочной информации. В активный этап вводятся теоретические виды работ, как:

- дискуссии по проблематике качества изучаемых вопросов, знаний о будущей профессии;

- обмен личным опытом с восприятием смыслового пространства и пространства качества изучаемых вопросов. Направления: 1). формирование двигательных умений и навыков; 2). прикладные психофизические качества, которые будут способствовать производительному труду будущих специалистов; 3). знакомство, формирование и освоение классов трудовых операций и ускоренное обучение профессии;

- устный опрос студентов с акцентом на формирование умения использования средств активного отдыха для борьбы с производственным утомлением, для быстрого и полного восстановления сил, предупреждения и снижения производственного травматизма за счет увеличения реакции, силы, быстроты, выносливости, ловкости и гибкости при выполнении трудовых операций в процессе жизнедеятельности студентов.

Методами аналогий ализируется деятельность специалиста любого другого профиля. Особое внимание уделяется средствам и методам воспитания психических свойств и физических качеств, профессионально важных для специалиста данной специальности.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДІ

О.А. ШЕКШУЄВ, старший викладач

І.В. ІВАХ, студентка

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Із розвитком цивілізації постійно оновлюються вимоги до якості освіти. Одним із найважливіших засобів забезпечення якої є інновації в освітнього пошуку.

Нові завдання освіти в Україні, що спрямовані на гуманізацію та демократизацію всього навчально-виховного процесу, визначають нові пріоритети виховання, потребують формування ініціативної особистості, здатної до раціональної творчої праці. Ми живемо у третьому тисячолітті, у час комп'ютеризації та інтенсивного розвитку всіх галузей науки та виробництва, і глибоко усвідомлюємо незворотність демократичних змін, що відбуваються у суспільстві і освіті зокрема. Тому ми не повинні забувати про те, що сучасна молодь потребує від сучасного виховання чогось нового. Те, що було гарним учора, не є актуальним сьогодні.

Тому основними завданнями є:

- спрямованість виховної роботи на оволодіння практичними життєво значущими знаннями, вміннями, навичками, уміння співпрацювати з іншими людьми; проявляти достатню мобільність власної свідомості й поведінки;
- наявність у планах роботи використання інтерактивних форм і методів виховання молоді та уміння професійно здійснювати аналіз їх застосування;
- практична спрямованість - визначення умов повноцінної адаптації вихованця до навколишнього середовища, де головним є не накопичення інформації, а вміння адаптуватися в сучасному житті з метою набуття вмінь, навичок необхідних для самостійного вирішення актуальних проблем.

Реалізувати ці завдання можливо лише максимально наблизивши виховний процес до життя, спонукаючи молодь бути не спостерігачами, а активними учасниками тих процесів, відносин, залучаючи їх до спільної діяльності в процесі пізнавального пошуку. І тому, головною стратегічною лінією є формування творчої особистості студентів.

З метою успішного розв'язання даної проблеми у виховному процесі застосовують інноваційні методи роботи, які активізують діяльність студентської молоді.

Інтерактивні методи, які застосовуються у навчально-виховній діяльності: «Мозковий штурм» – це ефективний метод колективного обговорення, пошук рішень шляхом вільного висловлювання думок цих учасників. Як показує практика, шляхом “мозкового штурму” всього за декілька хвилин можна отримати десятки ідей.

Дуже важливо залучати до роботи всіх студентів. Одним з ефективних методів виховання можна назвати наочне моделювання реальних життєвих ситуацій та проблем в рамках професії студента, в яких він буде брати участь, також запропонувати шляхи їх вирішення. Цей метод допоможе студентам в подальшому в оволодінні професійними навичками.

Метод «Займи позицію» допомагає вести обговорення дискусійного питання в групі. Використовуючи його з метою надання та по практикувати у навичках спілкування, що в наш час дуже доречно, бо через наявність комп'ютерів та соціальних мереж «живе» спілкування стає проблемою у суспільстві. Мета застосування цього методу – визначити ставлення студентів до конкретної життєвої ситуації, допомогти їм набути досвіду виходу з конфліктної ситуації шляхом рольової гри.

Ще однією важливою проблемою є оснащення закладів спеціальними тренувальними інструментами та аудиторіями, щоб можна було не тільки теоретично засвоювати знання, а й спробувати теорію на практиці.

Вся діяльність повинна бути спрямована на формування творчої особистості. Виховавши особистість, здатну творчо засвоювати знання і застосовувати їх на практиці можна відродити інтелектуальний потенціал країни, від якого залежить майбутнє нашої держави.

ПРИЧИНЫ «УТЕЧКИ МОЗГОВ» В УКРАИНЕ

О.А. ШЕКШУЕВ старший преподаватель

А.А. БАРАНОВА, студентка

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Выражение «утечка мозгов» (brain drain) появилось в начале 1950-х годов — подобным образом в Великобритании описали процесс массового переезда английских ученых в США. За полвека размеры глобальной миграции квалифицированных специалистов невероятно выросли и ныне воспринимаются как серьезная угроза будущему многих государств.

Украина не стала исключением, и на данный момент такая проблема существует и в нашем государстве. Сейчас более 80% студентов открыто говорят о том, что хотят уехать из страны после окончания высших учебных заведений. Причем, большее количество из этих 80% даже не стремится получить диплом магистра на Родине – едут доучиваться за границей. В основном едут в Европу, США или Канаду. Те же, кто получил свой диплом, при наличии знания нескольких иностранных языков или сертификата о каких-нибудь законченных квалификационных курсов, уезжают из Украины из-за отсутствия перспектив не просто в трудоустройстве, а и в жизни. Ведь для нынешней молодежи самореализация стоит на первом плане.

Многие из выпускников отечественных или зарубежных высших учебных заведений со знанием нескольких языков, уезжая за границу, понимают, что этого может быть и недостаточно для принятия их на хорошую работу. Поэтому они соглашаются на не совсем достойно оплачиваемую работу, так как по меркам Украины готовы работать и за то, что предлагают. Это большой плюс для государства, куда происходит утечка мозгов, ведь их отечественный специалист может запросить и больше. Однако, как показывает опыт, у уезжающих специалистов намного больше шансов добиться реализации своих карьерных планов именно за границей, нежели на Родине.

Уже многие годы не происходит никакого улучшения в сфере трудоустройства граждан Украины или совершенствования образовательной сис-

темы. Основная ответственность за нынешнюю ситуацию с утечкой трудовых ресурсов лежит на государстве. Государство должно заинтересовать молодежь работать именно в Украине.

Принять к сведению нужно так же тот факт, что система оплаты труда требует реформирования. Из-за недостойных заработных плат люди не чувствуют уверенности в завтрашнем дне, отсюда и такой большой процент прогнозируемого оттока студенческих мозгов.

Эта проблема является одной из важных в социальной сфере. Она влечет за собой огромные последствия для всей страны и ее развития в целом. Студенты, уезжая искать рабочие места за границей, безусловно, заслуживают на лучшую жизнь, но этот отток мозгов государству нужно, в первую очередь, уменьшать и контролировать. Иначе, уезжая, студенты забирают с собой будущее страны.

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ ЙОГО ОСОБИСТОСТІ

О.А. ШЕКШУЄВ, старший викладач

К.О. ПЕТРЕНКО, студентка

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

Після вступу України в Болонський процес почала діяти нова навчальна система. Багато років до цього існувала зовсім інша система освіти, тому з взяттям нового напрямку, окрім появи переваг виникла низка проблем. Це тому, що складно було переорієнтувати сформовані уявлення про процес навчання, пристосуватися до нових вимог оцінювання та отримання інформації.

Найбільш вагомою зміною стало самостійне здобуття знань. Значній кількості людей складно себе спонукати до роботи та розуміти складний матеріал без допомоги. В новій системі оцінювання матеріал перевіряється за допомогою тестування, яке не дає змогу оцінити сповна потенціал студента, його глибину знань, бо на питання потрібно відповідати строго, формально та сухо.

Часто зустрічається ситуація, де непідготовлений студент за допомогою везіння чи інтуїції отримує оцінку вище, ніж той, що готувався. Також ті, що хочуть навчатися та мають бажання робити додаткові завдання, приймати участь у конкурсах, творчо підходити до отримання знань, не можуть мати стимулів, які існували раніше – отримання автоматичної оцінки на екзамені.

Все вищеназване веде до втрати внутрішньої мотивації студента, і можуть з'явитися думки: «Навіщо вчити більше, якщо може бути маленьке питання у тесті, на яке не звернув увагу? Чи може краще не вчити, адже це складно, краще вгадаю? Якщо не вгадаю? Навіщо витратити час на додатковий матеріал, якщо екзамен треба здавати на рівні з іншими?». І таких питань може з'явитися безліч. Тому так важливо викладачу бути мудрим та справедливим, робити предмет цікавим та пізнавальним, вводити сучасні методи мотивації.

По-перше, викладачу необхідно наділити студента внутрішніми мотивами, довівши кожному, в чому є користь знань від його предмету для життя, майбутньої професії, для виховання з себе цільної та глибоко мислячої особистості. Студент повинен захотіти вчити саме цей предмет.

По-друге, потрібно викладати матеріал таким чином, щоб він був актуальним, застосовним до сучасності, а не нагромадженням інформації.

По-третє, важливо викладачу передати знання так, щоб зрозумів кожен. При поясненні студенту суті речей необхідно також говорити емоційно, виразно, тобто володіти ораторськими здібностями.

По-четверте, у матеріалі повинні обов'язково бути приклади, які допоможуть правильно розуміти думку викладача та сформувати асоціації.

По-п'яте, треба створити власну систему стимулів. Деяким викладачам комфортніший авторитарний стиль «батога», а деяким – метод «прянику». Та треба пам'ятати, що студенти є сформованими особистостями, які тільки почали жити більш самостійно від батьків, тому їх складно надихнути на плідотворну працю негативною мотивацією.

По-шосте, активізувати роботу залученням до конференцій, конкурсів, олімпіад, давши змогу розкрити свій потенціал та поглибити знання. Нагородою за участь може бути визнання та самореалізація.

По-сьоме, в роботі зі студентами використовувати нестандартні методи надання знань: перегляд відеороликів та фільмів, організація досліджень, створення неформальних обставин для здобутку знань.

Найвища ступінь отримання успіху від процесу навчання – повага до викладача та сприймання його як духовного наставника. Якщо студент буде йти в заклад навчання з ентузіазмом, очікуючи почути багато корисної інформації, то буде реалізована система мотивації. Адже кожен, хто навчається, рано чи пізно може заплутатися та втратити мотивацію, успіхи можуть значно знизитися, а тому і самооцінка. Кожен викладач повинен надихнути студента на успішну роботу, що є дуже важливим, адже молодь – це майбутнє суспільства.

ПРОБЛЕМА ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В УКРАИНЕ

С.И. ШТЕФАН, старший преподаватель

В.И. ТРОЯН, старший преподаватель

*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

Любой процесс, в том числе и воспитание, имеет закономерный результат, который предвосхищается в целях, однако, важно учитывать и конкретные условия, в которых он происходит. Концепция воспитания студента в динамично меняющемся мире, должна быть свободной от одномерности подходов, крайностей мировоззрения. В формировании мировоззрения современного студента важно учитывать факторы, корректирующие цели воспитания, учитывающие мировые тенденции. Актуальным является выработка активной гражданской позиции.

Становления гражданского общества является актуальной проблемой для Украины, так как в данный момент деятельность нашего государства направлена на построение демократии, а, как известно, без гражданского общества ни одно государство не может быть названо демократическим.

Согласно современному представлению гражданское общество является самостоятельной социально организованной структурой для согласования разнообразных интересов людей. Оно не ставится вопреки государству, а взаимодействует с ним для достижения общих целей.

Сегодня остро встала теоретическая и практическая проблема выработки перспективного подхода к оценке украинской истории и независимой, самостоятельной идеологической и политической позиции относительно оценки путей и средств развития Украины. Демократизация создает возможности для прогрессивного развития Украины.

Особенностью и противоречивостью переходного общества, которым является современная Украина, является то, что сложности переходных процессов, с одной стороны, определяют укрепление регулирующей роли государства, то есть самого государства, а с другой — перестройка гражданского общества предусматривает разгосударствление общественных институтов, уменьшение государственного влияния на них.

Провозглашая свое стремление достичь идеалов правового государства, не связав это на конституционном уровне с формированием гражданского общества, не является просто нелогичным, но и стратегически недопустимым.

На нынешнем этапе развития основными путями построения гражданского общества в Украине является:

- повышение политической культуры населения;
- активизация процесса разгосударствления всех сфер общественной жизни, формирования настоящих институтов гражданского общества;
- постоянное усовершенствование контрольных механизмов, то есть механизмов обратной связи от общества к государству;
- максимальное расширение сферы судебной защиты прав и свобод человека, формирование уважения к праву и к закону;
- воспитание нормального природного патриотизма — национального и государственного;
- укрепление свободы информации и гласности, открытости общества на основе связей с зарубежным миром;
- подъем уровня общественного сознания, преодоление явлений социальной пассивности.

Решающей предпосылкой обеспечения реализации поставленной цели является формирование у студентов активной жизненной позиции. В связи с этим возрастает роль гуманитарного образования студентов. Способность понять и оценить происходящие в современном обществе процессы, поиск оптимального пути развития гражданского общества не возможен без устранения правового нигилизма, изучения и понимания структурных связей экономической системы, анализа политической системы, на основе использования современных знаний и достижений человеческой цивилизации.

ВИКОРИСТАННЯ ПУБЛІЧНИХ СТОРІНОК (ПАБЛІКІВ) В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ ОРІЕНТАЦІЇ

Н.Е. ШТОМПЕЛЬ, магістр, старший викладач

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

На сучасному етапі спостерігається всебічне масове впровадження інформаційних технологій в усі сфери освіти. Провідною метою інформатизації системи освіти є перетворення сучасних інформаційних ресурсів та інформаційно-комунікаційних технологій в ресурс освітнього процесу, що забезпечує формування якісно нових результатів освіти. Поява інформаційно-комунікаційних технологій не могла не вплинути на зміну стратегії управління освітньою установою. Це означає, що необхідні організаційні зміни в

усіх напрямках діяльності освітньої установи, що забезпечують введення сучасних технологій в систему навчальної, виховної, методичної та управлінської діяльності, формування інформаційного освітнього середовища установи.

В умовах активного впровадження сучасних інформаційних технологій актуальною потребою є формування ІКТ-компетенції всіх педагогічних працівників. Це дозволить ефективно вирішувати питання поновлення форм і методів освітньої та виховної діяльності, враховуючи тенденції розвитку інформаційного суспільства, інтереси і потреби сучасних дітей та підлітків.

На сьогоднішній день мережеві спільноти являють собою цілком звичайні спільноти людей, а їх дослідження виділяється в окрему область знання. Число користувачів соціальних мереж визначається десятками мільйонів. Крім того, соціальні мережі - один із значущих елементів сучасного суспільства, а їх вплив поширюється на самі різні сфери людського життя: культура, повсякденне життя, освіта, влада.

Використання соціальних мереж у навчальному процесі навчання - це ефективний засіб підвищення мотивації і якості навчання, тому застосування інформаційно-комунікативних технологій - саме затребуване напрям у сфері освіти.

Сучасний учень повинен вміти самостійно і активно працювати з інформацією, піддавати її критичній оцінці і застосовувати у відповідності з цілями і завданнями своєї діяльності.

Особливо активно можливості соціальних мереж використовує молодь віком до та від 16 років. Найвідомішою соціальною мережею є «В контакті», яка відрізняється більш молодого аудиторією: частка респондентів від 18 до 24 років у цій мережі становить 85%. «В контакті» є лідером за активністю відвідування проекту: 45% зареєстрованих на цьому порталі користувачів відвідують його щодня, а 70% - частіше одного разу на день; кожен третій учасник «В контакті» витрачає на одне відвідування більше півгодини свого часу. Виходячи з цього, логічно припустити, що «В контакті» є найпопулярнішим соціальним ресурсом для молоді аудиторії, який можна використовувати для професійної орієнтації майбутніх студентів – абітурієнтів та для покращення якості навчального процесу.

Вражаючи популярними є так звані публічні сторінки, або пабліки сервісу «В контакті», студенти можуть їх створювати самі або вони можуть бути створені за ініціативою профільних кафедр вищих навчальних закладів. На таких сторінках можна розміщувати інформацію стосовно останніх інновацій, коментарі, проводити опроси та голосування. Також на цих сторінках можна розміщувати контактну інформацію про кафедри та спеціальності за

якими здійснюється підготовка в вузі. Подібний підхід може збільшити кількість абітурієнтів та охочих навчатися в вищому навчальному закладі.

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ У КОМІСІЇ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

А.І. ЯКУШЕВА, старший викладач

*Електромеханічний технікум Харківського національного університету
міського господарства імені О.М. Бекетова*

У сучасних умовах становлення національної системи освіти, реалізації Національної Стратегії розвитку освіти України у XXI ст., модернізації вищої освіти України відповідно до положень Болонської декларації особливого значення набувають проблеми професійної підготовки майбутнього фахівця.

Сучасний спеціаліст, окрім фахових знань, умінь і навичок, має володіти загальною культурою, розумінням екологічних та соціальних наслідків своєї діяльності, світоглядними орієнтирами та духовними цінностями. Тому одним із завдань гуманітаризації та гуманізації вищої освіти стає орієнтація і на загальнолюдські культурні цінності, залучення студентів до національних джерел духовності, формування у них патріотичних якостей.

Ідея патріотичного виховання з давніх часів і до сьогодні зберегла свою актуальність. Відродження патріотизму — нагальна проблема сучасного українського суспільства.

Соціально-гуманітарні дисципліни у ВНЗ є важливим чинником змісту підготовки майбутнього працівника — який бажає і вміє використовувати отримані знання на користь суспільства.

Значне місце посідає позакласна робота серед студентів технікуму. На формування почуття патріотизму була спрямована бесіда: «Чим для вас є технікум?» Готуючись до неї, студенти визначали для себе, що таке бути патріотом технікуму. Аргументи були різні: сумлінно виконувати свої обов'язки — добре вчитися, бути дисциплінованим, відповідальним за свої вчинки, допомагати друзям, захищати інтереси технікуму, брати активну участь у студентському житті. Збірний образ студента-патріота технікуму свідчить про правильне розуміння місцевого патріотизму.

У дискусії «Зміни у вимірах цінностей сучасної молоді» студенти констатували втрату моральних цінностей молодими людьми, що зустрілися з життєвими труднощами. Коли студенти звернулись до історії формування морального ідеалу, то дійшли висновку, що ідеал громадянина-патріота з

часів давньої Русі до наших днів, хоча й осучаснився, однак не дуже змінився. При обговоренні проблем «Сенс життя», «Ставлення до вищої освіти» немає порівнянь з минулим, молодь демократично налаштована, мислить сучасними орієнтирами. Збільшилась кількість бажаючих отримати вищу освіту — це свідчить про оздоровлення українського суспільства.

Не залишила байдужим жодного, знайшла відгук в серцях студентів тема виховної години на злобу дня «Яка армія потрібна Україні?» Студенти створили ідеал української армії: захищає суверенітет своєї держави, мир і спокій свого народу, виступає у ролі миротворця.

Окрім цього, членами ЦК постійно проводяться літературознавчі та історичні хвилини, приурочені до визначних свят: «До 80-тої річниці Голодомору України», «До 200-річчя з дня народження Т.Г.Шевченка», презентації до Дня Соборності України та пам'яті Героїв Крут. Були організовані екскурсії до історичного та літературного музеїв, бібліотеки В.Г.Короленка.

Це досить неповний перелік тем, які мають вплив на патріотичне виховання студентів. Основним є методичний підхід до занять, який сприяє визначенню місця людини у суспільстві, взаємовідносин із суспільством.

АВТОРИ ТЕЗ

ФІЛОСОФСЬКІ ЧИННИКИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ, ВИХОВАННЯ Й ОСВІТИ СТУДЕНТІВ

О.І. МАЛЄЄВ, проректор з керівництва та координації навчально-виховної роботи НМК, канд. техн. наук, Почесний доцент; В.М. КЛОЧКО, докт. філософії еніології, професор; В.В. КОРЖЕНКО, докт. філос. наук, професор.
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

АНАЛИЗ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЁЖИ

В.И. АБЕЛЕШЕВ, канд. техн. наук, доцент, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРИНЦИПА НАУЧНОСТИ ПРИ ОБУЧЕНИИ И ВОСПИТАНИИ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЁЖИ

В.И. АБЕЛЕШЕВ, канд. техн. наук, доцент, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВВЕДЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ В КУРС ЗАГАЛЬНОЇ ФІЗИКИ

АКСЬОНОВА К.Ю., ст. викладач, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

С.А. АЛЕКСАНДРОВА, канд. пед. наук, доцент, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ПЕДАГОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ Г.С. СКОВОРОДИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ

М.В. АЛЕКСАНДРОВА, канд. філос. наук, доцент
Харківська державна академія культури

РОЛЬ ЛАНДШАФТНОЇ АРХІТЕКТУРИ У ВИХОВАННІ МОЛОДІ

Ж.В. АКУЛОВА, викладач, *Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА АГРЕСИВНОСТІ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ВНЗ

Т.М. АФНАС'ЄВА, студентка, О.І. ОНИПЧЕНКО, канд. пед. наук, доцент,
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНОМУ НАВЧАННІ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК»

Н.О. БАЖИНОВА, викладач, *Житлово-комунальний технікум Харківського*

національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова

ВИХОВНА РОБОТА КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

ХНУМГ ІМ. О.М. БЕКЕТОВА

Д.О. БЕЗКОРОВАЙНИЙ, магістр, канд. наук з фізвиховання, голова спортивного клубу студентів, заслужений майстер спорту України з армспорту, старший викладач, Д.В. КУЛАКОВ, магістр, старший викладач, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ДИАЛОГ КАК МЕТОД ФОРМИРОВАНИЯ ТОЛЕРАНТНОГО СОЗНАНИЯ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Е.В. БЕЛИКОВА, преподаватель, *Харьковский национальный университет строительства и архитектуры*

ВПЛИВ РЕСУРСУ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ НА САМОРЕАЛІЗАЦІЮ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Л.О. БЄЛОВА, докт. соц. наук, професор, В.О. МЕЛЬМАН, канд. техн. наук, практичний психолог, доцент, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

РАЗВИТИЕ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ КАК УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ В ВУЗАХ

Я.С. БОЙКО, магистр, преподаватель, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

НООСФЕРНЫЕ ВОСПИТАНИЕ И ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЦЕЛОСТНОГО МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТА МЕТОДАМИ САМООРГАНИЗАЦИИ

Т.В. БОНДАРЕНКО, доцент, мастер спорта СССР по художественной гимнастике, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

РОЛЬ СПОСОБУ ЖИТТЯ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНО АКТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Т.В. БОНДАРЕНКО, доцент, майстер спорту СРСР з художньої гімнастики, І.М. ЗВЯГІНЦЕВА, магістр, викладач, майстер спорту України з армспорту, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ПРОЕКТ «3D MODELS IN GOOGLE EARTH». ИТОГИ ПЕРВОГО ГОДА

Б.П. БОЧАРОВ, канд. техн. наук, доцент, М.Ю. ВОЕВОДИНА, старший преподаватель, И.Л. ЯКОВИЦКИЙ, канд. техн. наук, доцент, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

СВОБОДА ПОВЕДЕНИЯ И УВАЖЕНИЕ

В.В. БУДКО, докт. филос. наук, профессор, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

СОЦІАЛЬНА РЕКЛАМА ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Я.О. БУТКОВА, студентка, Ю.І. ЧЕРНЕЦЬКА, канд. пед. наук, доцент, *Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної Ради*

ВОСПИТАНИЕ ТОЛЕРАНТНОСТИ И КУЛЬТУРЫ МЕЖНАЦИОНАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ У СТУДЕНТОВ-НОСТРАНЦЕВ НА УРОКАХ ПО СТРАНОВЕДЕНИЮ

И.В. ВАЛЬЧЕНКО, канд. филол. наук, доцент, Т.А. ПЛОТНИКОВА, старший преподаватель, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ СПОРТИВНОЇ МЕДИЦИНИ

О.Є. ВАШЕВ, канд. мед. наук, доцент, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

К ВОПРОСУ ФОРМИРОВАНИЯ ДУХОВНОГО МИРА СТУДЕНТОВ

С.Д. ВИННИЧЕНКО, доцент, *Харьковский национальный университет строительства и архитектуры*, Т.А. ИВАНОВА, доцент, *Харьковский национальный университет им. В.Н. Каразина*

РОЛЬ ТА МІСЦЕ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА НА ЕТАПІ ВИБОРУ ПРОФЕСІЇ УЧНЯМИ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Ю.К. ВОЛКОВА, студентка, Л.В. ПАХОМОВА, викладач, *Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної Ради*

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В ФОРМУВАННІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Т.С. ГАЙДАР, викладач, *Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ УСПІШНОГО ФАХІВЦЯ

Ю.І. ГАДЯЦЬКИЙ, викладач, *Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

**ДИСТАНЦИОННИЙ КУРС «КУРАТОР СОДЕРЖАНИЯ»: АНАЛИЗ
ТИПОВЫХ ОШИБОК ПРИ РАБОТЕ С ИНФОРМАЦИЕЙ**

М.И. ГЛАВЧЕВ, канд. екон. наук, доцент, Ю.Н. ГЛАВЧЕВА, зам. директора научно-технической библиотеки, *Национальный технический университет «Харьковский Политехнический Институт»*

**ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ
У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Т.О. ГЛАДУН, В.В. ГЛАДУН, студенти, *Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної Ради*

МОЛОДЬ – НАШЕ МАЙБУТНЄ

О.П. ГОКОВ, викладач, *Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

РОЛЬ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ОБЕСПЕЧЕНИИ

ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ СТУДЕНТА

Н.И. ГОРОШКО, преподаватель, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ОСНОВНЫЕ СРЕДСТВА ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ЗДОРОВЬЕ ЧЕЛОВЕКА

Н.И. ГОРОШКО, преподаватель, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

К ПРОБЛЕМЕ ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ.

РЕАЛИИ СОВРЕМЕННОСТИ

Н.В. ГРИНЁВА, докт. филос. наук, канд. техн. наук, профессор, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ПРОФІЛАКТИКА ДЕВІАЦІЙ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ЯК СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

К.Г. ГРОМІКО, студентка, Ю.О. ЛИСЕНКО, канд. пед. наук, доцент, *Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради*

ДУХОВНЫЕ ЦЕННОСТИ КАК ВАЖНЕЙШИЙ ФАКТОР

ФОРМИРОВАНИЯ ЛИЧНОСТИ

Т.С. ДАЦКАЯ, студентка, А.А. ШЕКШУЕВ, старший преподаватель, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

КУЛЬТУРА РЕЧИ И РЕЧЕВОЙ ЭТИКЕТ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ

КАК СРЕДСТВО ВОСПИТАНИЯ УЧАЩЕГОСЯ

С. А. ДЫТЮК, старший преподаватель, *Харьковский национальный университет строительства и архитектуры*

ОРГАНІЗАЦІЯ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ ЯК ФАКТОР

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

А. В. ДОЛУДА, викладач, *Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ОРГАНУ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Л.Д. ДОНЦОВА, викладач, *Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

Н.В. ДРІЛЬ, викладач, В.В. ЖВАН, канд. техн. наук, доцент, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ВИВЧЕННЯ НЕУЗУАЛЬНИХ ПОЕТИЗМІВ ЯК АСПЕКТ ВИХОВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

К.В. ДЮКАР, магістр, аспірантка, *Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна*

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ І ТЕХНОЛОГІЙ ВИКЛАДАННЯ ЯК ЧИННИК НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

О.Ю. ЄГОРОВА, канд. екон. наук, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

РОЛЬ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА У ВИХОВНІЙ РОБОТІ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ І-ІІ РІВНЯ АКРЕДИТАЦІЇ

В.В. ЖИЛІНА, викладач, *Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

ПРИМЕНЕНИЕ НООСФЕРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ВОСПИТАНИИ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ МЕТОДАМИ СИЛОВЫХ ВИДОВ СПОРТА

И.Н. ЗВЯГИНЦЕВА, мастер спорта Украины по армспорту, преподаватель, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

СУСПІЛЬСТВО «ВІРТУАЛЬНОЇ» КУЛЬТУРИ

О.Б. ЗІНЧИНА, старший викладач, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

І.М. ЗОЛОТАРЬОВА, канд. психол. наук, доцент, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ИССЛЕДОВАНИЕ СПЕЦИФИКИ СОЦИОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ

Е.Ю. ИСАЕВА, канд. социол. наук, доцент, *Российская академия народного хозяйства и государственной службы при Президенте РФ*

ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА – ЗАПОРУКА ВИХОВАННЯ

МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ПРОМИСЛОВОГО КВІТНИЦТВА

Л.В. ЙОЛКІНА, викладач, *Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ У РОБОТІ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

О.Г. ЙОСИПОК, викладач, *Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

РОЛЬ ІНТЕГРАЦІЇ НАВЧАННЯ У ВИХОВАННІ

ГАРМОНІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Р.А. КАЗАРОВА, викладач, *Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ

МОЛОДІ

О.Б. КАЙДАННИК, аспірант, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ФАКТОР

ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

О.Б. КАЙДАННИК, аспірант, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ФОРМИРОВАНИЕ ТВОРЧЕСКИХ И ПРАВСТВЕННЫХ УМЕНИЙ

КАК ОСНОВА ВОСПИТАНИЯ ТВОРЧЕСКИ РАЗВИТОЙ ЛИЧНОСТИ

Е.В. КАЛАБУХОВА, преподаватель, заведующая отделением, *Электромеханический техникум Харьковского национального университета городского хозяйства имени А. Н. Бекетова*

СТРИТ-АРТ В СОВРЕМЕННОМ ХАРЬКОВЕ

В.М. КАЛЬЧЕНКО, студент, К.А. СЛЮНИН, студент, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ОСОБЕННОСТИ КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА

К ДЕВУШКАМ НА ЗАНЯТИЯХ ПО ФИЗИЧЕСКОМУ ВОСПИТАНИЮ

Е.К. КАМАЕВА, старший преподаватель, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УСКОРЕННОГО ОБУЧЕНИЯ

ФИЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНЫМ ДВИГАТЕЛЬНЫМ ДЕЙСТВИЯМ

Е.К. КАМАЕВА, старший преподаватель, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

К ВОПРОСУ О ГУМАНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ

А.С. КАРОТЕЕВА, студентка, Л.А. РАДИОНОВА, канд. филос. наук,
доцент, *Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

ФОРМИРОВАНИЕ НРАВСТВЕННОСТИ У СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Е.В. КАШУБА, Н.А. ГРИДИНА, старшие преподаватели,
Донецкий государственный университет управления

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ

ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ У МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

О.В. КІР'ЯНОВА, викладач, А.В. РОМАНОВСЬКА, студентка, *Харківський
національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

РОЛЬ ПОДГОТОВКИ ЭКОНОМИСТОВ – МЕНЕДЖЕРОВ В СОЦИАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЙ СФЕРЕ

Е.А. КЛИМЕНКО, аспирантка, *Российская академия народного хозяйства
и государственной службы при Президенте РФ, Орловский филиал*

ЦЕННОСТНЫЕ ОРИЕНТИРЫ ЕВРОПЕЙСКОЙ И УКРАИНСКОЙ МОЛОДЕЖИ

Г.Т. КЛИМЕНКО, старший преподаватель, *Харьковский национальный
университет городского хозяйства имени О.М. Бекетова*

ОСНОВНЫЕ ФАКТОРЫ ВОСПИТАНИЯ И ФОРМИРОВАНИЯ ПОЗИТИВНЫХ КАЧЕСТВ И ЗДОРОВЬЯ СТУДЕНТА

В.М. КЛОЧКО, профессор, *Харьковский национальный университет
городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*, Н.С. ТАРАСОВА, старший
преподаватель, *Донецкий государственный университет управления*

САМООЦЕНКА ЛИЧНОСТИ СТУДЕНТА КАК ВАЖНЫЙ РЕГУЛЯТОР УСПЕХА В УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

З.Н. КОЗАКОВИЦКАЯ, канд. филос. наук, доцент, *Харьковский
национальный университет строительства и архитектуры*

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНЬОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ

А.В. КОЛОДОЧКА, викладач, *Харківський національний університет
міського господарства імені О.М. Бекетова*

РОЛЬ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПРАВОВОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДІ (НА ПРИКЛАДІ ЛА СТРАДА УКРАЇНА)

Т.А. КОЛЯДА, канд. юрид. наук, доцент, *Харківський національний
університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

РОЛЬ МОНИТОРИНГУ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

К.О. КОНОВАЛОВА, викладач, *Електромеханічний технікум Харківського
національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

АКТУАЛЬНІСТЬ ОСВІТНЬО-ВИХОВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Л.В. КОХАН, старший викладач, заслужений учитель України
*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНА ОСВІТА, ЯК ОДИН ІЗ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМІВ ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

О.М.КОШЛЯК, викладач, *Житлово-комунальний технікум Харківського
національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова*

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ИНДИВИДУАЛЬНЫХ И ГРУППОВЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ СОЦИАЛЬНОЙ И ФИЗИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ

И.Г. КРИВЕЦ, старший преподаватель, *Донецкий государственный
университет управления*

ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА В ОБЩЕКУЛЬТУРНОЙ И ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ

И.Г. КРИВЕЦ, старший преподаватель, М.Л. КУПРИЕНКО, старший
преподаватель, *Донецкий государственный университет управления*

ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА КАК ФЕНОМЕН ОБЩЕЙ КУЛЬТУРЫ

С.Н. КРИВИЧ, преподаватель, *Харьковский национальный университет
городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*, В.Б. ПЕРЕБЕЙНОС, соискатель,
Харьковская академия физической культуры

ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА СТУДЕНТОВ

С.Н. КРИВИЧ, преподаватель, *Харьковский национальный университет
городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ПУШКИНСКИЕ ЧТЕНИЯ КАК ФОРМА ВНЕАУДИТОРНОЙ РАБОТЫ СО СТУДЕНТАМИ

Л.Ф. КРУТОВАЯ, старший преподаватель, А.С. ПОНОМАРЕВ, старший
преподаватель, О.В. ХОМЯКОВА, преподаватель, КАСЕМ МОХСЕН,
студент, *Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ЯК ПАРТНЕР МАЙБУТНЬОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ЕЛІТИ

О.Ю. КУДРЯВЦЕВ, старший викладач, *Харківський національний
університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ФІЛОСОФІЯ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ТА СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСТВА ЧИННИКАМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Д.В. КУЛАКОВ, магістр, старший викладач, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ВОСПИТАНИЕ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЁЖИ СРЕДСТВАМИ БИОАДЕКВАТНЫХ НООСФЕРНЫХ ЗАНЯТИЙ СПОРТИВНОЙ АНИМАЦИЕЙ – ФУТЗАЛОМ

Д.В. КУЛАКОВ, старший преподаватель, Е.В. МОНЗУЛЬ, преподаватель, Ф.Д. Рудый, студент, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

РОЛЬ КРАЄЗНАВСТВА У КУЛЬТУРНО-ВИХОВНІЙ РОБОТІ

Г.В. КУРОПАТОВ, викладач, *Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ, ВИХОВАННЯ Й ОСВІТИ

К.В. КУХТІНА, викладач, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ А.С. МАКАРЕНКА У ВНЗ

В.В. ЛІТКЕВИЧ, студентка, О.І. ОНИПЧЕНКО, канд. пед. наук, доцент, *Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної Ради*

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ – МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ-СИРОТАМИ ТА ДІТЬМИ, ПОЗБАВЛЕНИМИ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕРНАТНОГО ЗАКЛАДУ

А.Ф. ЛИСАК, студентка, О.І. ОНИПЧЕНКО, канд. пед. наук, доцент, *Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної Ради*

ПРО СПЕЦИФІКУ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ОБДАРОВАНОЮ МОЛОДДЮ

В.І. ЛУСЬ, канд. техн. наук, професор, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ЖИТЛОВО – КОМУНАЛЬНОМУ ТЕХНІКУМУ ХНУМГ ІМ. О.М. БЕКЕТОВА

В.І. ЛУК'ЯНОВ, директор, викладач вищої категорії, викладач-методист, *Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

РОЛЬ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ У ВИХОВАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Ю.В. МАЙБОРОДА, викладач, *Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

ВИХОВНА РОБОТА КУРАТОРІВ ІЗ СТУДЕНТАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

О.В. МАКАРОВА, викладач, *Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СПЕЦІАЛЬНІЙ МЕДИЧНІЙ ГРУПІ

М.П. МАЛАШЕНКО, старший викладач, Г.В. ЛОЗГАЧОВ, старший викладач, *Національний аерокосмічний університет імені М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»*

ПРОФЕСІЙНЕ САМОСТВЕРДЖЕННЯ СТУДЕНТІВ У ПЕРІОД НАВЧАННЯ В УНІВЕРСИТЕТІ

О.Ю. МАЛЮКОВА, магістр, викладач, С.Г. КОРНЄЄВА, студентка, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ЕДИНСТВО ПРОФЕСІОНАЛЬНОГО ОБУЧЕННЯ І ВОСПИТАННЯ В ВУЗАХ

Е.Е. МАНДРИЧЕНКО, магістр, старший преподаватель, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ЗАГАЛЬНА КУЛЬТУРА ІНДИВІДА І ЗДОРОВ'Я

Н.М. МАРТИНЕНКО, канд. істор. наук, доцент, *Харківський національний медичний університет*

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

О.В. МАХОНІН, викладач, *Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

СПЕЦИФІКА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТСЬКИХ ВОЛОНТЕРСЬКИХ ГРУП

Р.М. МІТЛА, студентка, *Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної Ради*

РАЗВИТИЕ ИНТЕРАКТИВНОГО ОБУЧЕНИЯ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ТВОРЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ЛИЧНОСТИ

Н.В. МОЖАЙКИНА, канд. екон. наук, доцент, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

БАЗИСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НООСФЕРНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

О.Л. МОРОЗОВСЬКИЙ, старший. Викладач, А. ЖИГЛО, студент, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ЖЕНЩИНЫ СТРОЙОТРЯДОВ: ОСОБЕННОСТИ ТРУДА И БЫТА

Д. МУЦЕНКО, студентка, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ

М.С. НАУМОВ, канд. екон. наук, доцент, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПРИКМЕТНИКОВИХ ГРАДАЦІЙНИХ АФІКСІВ ЯК АСПЕКТ ВИХОВАННЯ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

А.К. НЕСТЕРЕНКО, старший викладач, *Приватний вищий навчальний заклад «Інститут сходознавства і міжнародних відносин «Харківський колегіум»*

ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВНЗ

Є.Б. НОВІКОВА, старший викладач, *Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

СОЦІАЛЬНА АКТИВНІСТЬ СТУДЕНТІВ: ВИКЛИКИ ТА ПОТРЕБИ

Л.А. НОХРІНА, канд. техн. наук, доцент, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ВИХОВАННЯ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ

Л.В. ОБОЛЄНЦЕВА, канд. екон. наук, доцент, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

СПЕЦИФИКА ВНЕШНИХ КОММУНІКАЦІОННИХ ПРОЦЕССОВ БИБЛІОТЕКИ ВУЗА

Е.В. ОДНОВОЛИКОВА, учений секретарь научно-технической библиотеки, *Національний технічний університет «Харьковский политехнический институт»*

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУ СТУДЕНТА

З.В. ОЗЕРСЬКА, викладач, *Житлово-комунальний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ

ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТІВ У ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

І.А. ОСТРОВСЬКИЙ, канд. пед. наук, доцент, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ЯК ЗАСІБ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Н. В. ОСТРЯНСЬКА, магістр, старший викладач, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

М.А. ПАВЛЕНКО, старший викладач, *Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди*

ВОСПИТАНИЕ, ОБРАЗОВАНИЕ И МИРОВОЗЗРЕНИЕ

Е.В. ПИЛИПКО, канд. филос. наук, доцент, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

СУЧАСНІ МЕХАНІЗМИ ТА МОДЕЛІ СПІВРОБІТНИЦТВА У ВИХОВНІЙ СФЕРІ

О.Ю. ПРИЖКОВА, магістр, викладач, *Харківських національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

РОЛЬ ПРОКУРАТУРИ У ПРАВОВОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: СПЕЦИФІКА СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ

О.С. ПРОНЕВИЧ, докт. юрид. наук, професор, *головний науковий співробітник відділу наукового забезпечення організації роботи та управління в органах прокуратури Науково-дослідного інституту Національної академії прокуратури України*

ФОРМИРОВАНИЕ ДУХОВНО БОГАТОЙ ЦЕЛЕУСТРЕМЛЕННОЙ ЛИЧНОСТИ ВО ВРЕМЯ ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

В.Б. ПРЯНИЦКАЯ, преподаватель, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ВОСПИТАНИЕ ДУХОВНОСТИ КАК КРИТЕРИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ

Л.А. РАДИОНОВА, канд. филос. наук, доцент, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ВОСПИТАНИЕ ТВОРЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНЧЕСТВА – ВЫЗОВ СОВРЕМЕННОСТИ

Л.А. РАДИОНОВА, канд. филос. наук, доцент, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ЛИЧНЫЙ ВЗГЛЯД НА ПРОЦЕСС ВОСПИТАНИЯ

А.Ф. РАДЧЕНКО, магістр, преподаватель, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИПУСКНИКІВ ВУЗІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Г.І. РИБАК, магістр, викладач, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ФОРМИРОВАНИЕ ЕДИНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ МИРОВОЗЗРЕНЧЕСКОЙ КОНЦЕПЦИИ СТУДЕНТА

И.И. РОМАНЕНКО, докт. техн. наук, профессор, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ГРИ У ФОРМУВАННІ У СТУДЕНТІВ ЗДАТНОСТІ АКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

О.Л. РЯБЧЕНКО, докт. істор. наук, професор, О.І. УГОДНІКОВА, магістр, аспірантка, *Харківський національний університет міського господарства*

імені О.М. Бекетова

**СТУДЕНТСЬКІ БУДІВЕЛЬНІ ЗАГОНИ ХПКБу НА ЦІЛИНІ:
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ**

О.Л. РЯБЧЕНКО, докт. істор. наук, професор, ЮІ. ЯЩУК, студентка,
Харківський національний університет міського господарства

імені О.М. Бекетова

**ЭЛЕМЕНТЫ МИФОЛОГИЗАЦИИ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ
В МОЛОДЕЖНОЙ СРЕДЕ**

О.К. САДОВНИКОВ, канд. филос. наук, доцент, *Харьковский национальный
университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

**ОЗДОРОВИТЕЛЬНАЯ ПОЛЕЗНОСТЬ ЗАНЯТИЙ ФИЗИЧЕСКОЙ
КУЛЬТУРОЙ И СПОРТОМ**

И.Ю. САДОВСКАЯ, магистр, преподаватель, мастер спорта Украины
по фехтованию, *Харьковский национальный университет городского
хозяйства имени А.Н. Бекетова*

**ВОПРОСЫ КУЛЬТУРЫ РЕЧИ В ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ
ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ**

Т.Н. САЖИНА, старший преподаватель, Е.В. КОРОЛЕВА, старший
преподаватель, *Украинская государственная академия
железнодорожного транспорта*

**ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА АВТОРА, ЯК ЗАПОРУКА ІНТЕГРАЦІЇ
ЙОГО НАУКОВОГО ДОРОБКУ ДО СВІТОВОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО
ПРОСТОРУ**

Л.П. СЕМЕНЕНКО, директор науково-технічної бібліотеки, *Національний
технічний університет «Харківський політехнічний інститут»*

**ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ У
СОЦІАЛІЗОВАНОМУ ПРОСТОРІ ТЕХНІКУМУ**

О.О. СЕРГІЄНКО, викладач, *Електромеханічний технікум Харківського
національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

**КРАЇНОЗНАВЧИЙ АСПЕКТ ВИХОВАННЯ ІНОЗЕМНИХ
СТУДЕНТІВ АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ**

Л.В. СКРИПНИК, старший викладач, Н.Г. ЧЕРНОГОРСЬКА,
старший викладач, *Харківський національний університет будівництва
та архітектури*

**ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ ТА СОЦІАЛЬНОЇ
АКТИВНОСТІ СТУДЕНТСТВА**

О.О. ТАРАКАНОВ, студент, С.Н. КРІВІЧ, викладач, *Харківський
національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

АНОРЕКСІЯ ЯК ПРОЯВ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД

СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Т.Д. ТЕРТИШНА, студентка, О.І. ОНИПЧЕНКО, канд. пед. наук, доцент,
*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної Ради*

К ВОПРОСУ О ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЯХ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ

С.Б. ТИМОФЕЕВА, старший преподаватель, *Харьковский национальный
университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

К ВОПРОСУ О СИСТЕМНОМ ХАРАКТЕРЕ

НАЦИОНАЛЬНОГО ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ

С.Б. ТИМОФЕЕВА, магистр, старший преподаватель, И.А. ОСТРОВСКИЙ,
докторант, доцент, *Харьковский национальный университет городского хо-
зяйства имени А.Н. Бекетова*

СТУДЕНЧЕСКИЕ ОБЩЕСТВЕННЫЕ ОБЪЕДИНЕНИЯ КАК ФОРМА ВОСПИТАНИЯ МОЛОДЕЖИ В ВУЗЕ

С.Б. ТИМОФЕЕВА, магистр, старший преподаватель, М.Д. СЕМКИВ,
Студентка, *Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

КУЛЬТУРНО-ДОСУГОВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ВОСПИТАНИЯ ВУЗОВСКОЙ МОЛОДЕЖИ

С.Б. ТИМОФЕЕВА, магистр, старший преподаватель, А. МОРЯ, студентка,
*Харьковский национальный университет городского хозяйства
имени А.Н. Бекетова*

ПРОБЛЕМА АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Я.О. ТОКАРЕНКО, студентка, Ю.І. ЧЕРНЕЦЬКА, канд. пед. наук, доцент,
*Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної Ради*

ВЛИЯНИЕ СПОРТИВНОГО ОРИЕНТИРОВАНИЯ НА ФОРМИРОВАНИЕ ЖИЗНЕННЫХ НАВЫКОВ СТУДЕНТОВ

А.А. УФИМЦЕВ, ассистент, М.П. МАЛАШЕНКО, старший преподаватель,
*Национальный аэрокосмический университет
имени Н.Е. Жуковского «Харьковский авиационный институт»*

ВИХОВАННЯ МОРАЛЬНО-ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Ю.В. ФЕДОТОВА, канд. екон. наук, доцент, *Харківський національний
університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

КОНФЛИКТНЫЕ СИТУАЦИИ НА ЗАНЯТИЯХ И СПОСОБЫ ИХ РАЗРЕШЕНИЯ

В.В. ФИЛАТОВА, старший преподаватель, Г.П. СОКОЛОВА, старший

преподаватель, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ТА СТУДЕНТІВ

С.Я. ХАВІНА, учитель вищої категорії, учитель-методист, Н.В. СТОЛЯРЕВ-СЬКА, учитель вищої категорії, старший учитель, *Харківська спеціалізована школа I-III ступенів № 170*

Харківської міської ради Харківської області

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ МОВНОГО ВІДЧУЖЕННЯ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДАХ

О.В. ХОМ'ЯКОВА, магістр, викладач, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

А.О.ЧЕРНІЙ, керівник секції фізичного виховання, викладач вищої категорії, викладач-методист, *Електромеханічний технікум Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова*

ВЛИЯНИЕ ФИТНЕС-АЭРОБИКИ НА РАЗВИТИЕ ДВИГАТЕЛЬНЫХ КАЧЕСТВ СТУДЕНТОВ

М.В. ЧЕРЕПЕНКО, ассистент, М.Д. КРЫЛОВ, старший Преподаватель, *Национальный аэрокосмический университет Н.Е. Жуковского «Харьковский авиационный институт»*

МЕТОДЫ ВОСПИТАНИЯ СТУДЕНТОВ БОРЬБЕ С ПЕРЕУТОМЛЕНИЯМИ И НИЗКОЙ РАБОТОСПОСОБНОСТЬЮ

О.И. ЧЁТЧИКОВА, старший преподаватель, В.В. ЕВДОШЕНКО, студентка, О.В. ГРЕСЬ, студентка, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ НАВЫКОВ И ВОСПИТАНИЕ СТУДЕНТОВ СРЕДСТВАМИ И ТЕХНОЛОГИЯМИ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ И СПОРТА

О.И. ЧЁТЧИКОВА, старший преподаватель, Д.В. КУЛАКОВ, магистр, старший преподаватель, Н.И. ГАЙДУКОВА, студентка, *Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДІ

О.А. ШЕКШУЄВ, старший викладач, І.В. ІВАХ, студентка, *Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

ПРИЧИНЫ «УТЕЧКИ МОЗГОВ» В УКРАИНЕ

О.А. ШЕКШУЄВ старший преподаватель, А.А. БАРАНОВА, студентка, *Харьковский национальный университет городского хозяйства*

імені А.Н. Бекетова

**ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ
ЧИННИК РОЗВИТКУ ЙОГО ОСОБИСТОСТІ**

О.А. ШЕКШУЄВ, старший викладач, К.О. ПЕТРЕНКО, студентка,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова*

**ПРОБЛЕМА ВОСПИТАННЯ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ
ФОРМИРОВАНИЯ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В УКРАИНЕ**

С.И. ШТЕФАН, старший преподаватель, В.И. ТРОЯН, старший
Преподаватель, *Харьковский национальный университет городского
хозяйства имени А.Н. Бекетова*

**ВИКОРИСТАННЯ ПУБЛІЧНИХ СТОРІНОК (ПАБЛІКІВ)
В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ТА ПРОФЕСІЙНІЙ ОРІЕНТАЦІЇ**

Н.Е. ШТОМПЕЛЬ, магістр, старший викладач, *Харківський національний
університет міського господарства імені О.М. Бекетова*

**ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ
У КОМІСІЇ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

А.І. ЯКУШЕВА, старший викладач, *Електромеханічний технікум
Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова*

З М І С Т

<i>О.І. Малєєв, В.М. Клочко, В.В. Корженко.</i> Філософські чинники соціалізації, виховання й освіти студентів	4
<i>В.І. Абелешев.</i> Анализ методов обучения студенческой молодёжи	8
<i>В.І. Абелешев.</i> Использование принципа научности при обучении и воспитании студенческой молодёжи	9
<i>К.Ю. Аксьонова.</i> Доцільність введення елементів історії розвитку науки в курс загальної фізики.....	11
<i>С.А. Александрова.</i> Формування соціальної відповідальності студентів вищої школи	12
<i>М.В. Александрова.</i> Педагогічні пріоритети Г.С. Сковороди в контексті сучасної освітньої системи	13
<i>Ж.В. Акулова.</i> Роль ландшафтної архітектури у вихованні молоді	15
<i>Т.М. Афанас'єва.</i> Соціально-педагогічна профілактика агресивності серед студентської молоді у ВНЗ	17
<i>Н.О. Бажінова.</i> Інноваційні технології в професійному навчанні з дисципліни «Фінансовий облік»	18
<i>Д.О. Безкоровайний, Д.В. Кулаков.</i> Виховна робота кафедри фізичного виховання і спортивного клубу ХНУМГ ім. О.М. Бекетова	21
<i>Е.В. Беликова.</i> Диалог как метод формирования толерантного сознания студентов технических специальностей	23
<i>Л.О. Белова, В.О. Мельман.</i> Вплив ресурсу активності студентської молоді на самореалізацію у вищому навчальному закладі	25
<i>Я.С. Бойко.</i> Развитие физической культуры как учебной дисциплины в ВУЗах	27
<i>Т.В. Бондаренко.</i> Ноосферное воспитание и психолого-педагогические основы формирования целостного мышления студента методами самоорганизации	28
<i>Т.В. Бондаренко, І.М. Звягінцева.</i> Роль способу життя у формуванні соціальної активної особистості	31
<i>Б.П. Бочаров, М.Ю. Воеводина, І.Л. Яковицкий.</i> Проект «3d models in Google Earth». Итоги первого года.....	34
<i>В.В. Будко.</i> Свобода поведения и уважение	35
<i>О.Я. Буткова, Ю.І. Чернецька.</i> Соціальна реклама як засіб соціального виховання сучасної молоді	37
<i>И.В. Вальченко, Т.А. Плотникова.</i> Воспитание толерантности и культуры межнационального общения у студентов-иностранцев на уроках по страноведению	38
<i>О.Є. Вашеv.</i> Виховання студентської молоді засобами спортивної медицини.....	40
<i>С.Д. Винниченко, Т.А. Иванова.</i> К вопросу формирования духовного мира студентов ..	42
<i>Ю.К. Волкова, Л.В. Пахомова.</i> Роль та місце соціального педагога на етапі вибору професії учнями загальноосвітньої школи	43
<i>Т.С. Гайдар.</i> Роль навчального закладу в формуванні майбутнього фахівця	45
<i>Ю.І. Гадяцький.</i> Роль професійного самовиховання особистості студента як чинник формування успішного фахівця	46
<i>М.І. Главчев, Ю.Н. Главчева.</i> Дистанционный курс «Куратор содержания»: анализ типовых ошибок при работе с информацией.....	47
<i>Т.О. Гладун, В.В. Гладун.</i> Формування соціальної мобільності студентів у процесі навчальної діяльності	48
<i>О.П. Гоков.</i> Молодь – наше майбутнє	50
<i>Н.І. Горошко.</i> Роль физической культуры в обеспечении здорового образа жизни студента	51
<i>Н.І. Горошко.</i> Основные средства физического воспитания и их влияние на здоровье человека	52
<i>Н.В. Гринёва.</i> К проблеме воспитания студенческой молодёжи. Реалии современности	54
<i>К.Г. Громіко, Ю.О. Лисенко.</i> Профілактика девіацій серед студентської молоді як соціально-педагогічна проблема	56
<i>Т.С. Дацкая, А.А. Шекишев.</i> Духовные ценности как важнейший фактор формирования лич-	57

ности	
<i>С.А. Дытюк.</i> Культура речи и речевой этикет преподавателя как средство воспитания учащегося	59
<i>А.В. Долуда.</i> Організація гурткової роботи як фактор підвищення професійної освіти	61
<i>Л.Д. Донцова.</i> Ефективність роботи органу студентського самоврядування	63
<i>Н.В. Дріль, В.В. Жван.</i> Необхідність застосування інноваційних форм навчання	64
<i>К.В. Дюкар.</i> Вивчення неузугальних поетизмів як аспект виховання мовної особистості	65
<i>О.Є. Єгорова.</i> Використання сучасних методів і технологій викладання як чинник навчально-виховного процесу	67
<i>В.В. Жиліна.</i> Роль класного керівника у виховній роботі навчального закладу I-II рівня акредитації	68
<i>И.Н.Звягинцева.</i> Применение ноосферного образования в воспитании и психологической подготовке студентов методами силовых видов спорта	69
<i>О.Б. Зінчина.</i> Суспільство «віртуальної» культури	72
<i>І.М. Золотарьова.</i> Роль та місце педагогічного спілкування в процесі виховання студентів	74
<i>Е.Ю. Исаева.</i> Исследование специфики социологической культуры	75
<i>Л.В. Йолкіна.</i> Дослідницька робота – запорука виховання майбутнього фахівця промислового квітництва	77
<i>О.Г. Йосипок.</i> Методичні проблеми у роботі класного керівника	78
<i>Р.А. Казарова.</i> Роль інтеграції навчання у вихованні гармонійної особистості	79
<i>О.Б. Кайданник.</i> Особливості процесу соціалізації студентської молоді	81
<i>О.Б. Кайданник.</i> Студентське самоврядування як фактор оптимізації навчального процесу у вищій школі	82
<i>Е.В. Калабухова.</i> Формирование творческих и нравственных учений как основа воспитания творчески развитой личности	84
<i>В.М. Кальченко, К.А. Слюнин.</i> Стрит-арт в современном Харькове	85
<i>Е.К. Камаева.</i> Особенности компетентностного подхода к девушкам на занятиях по физическому воспитанию	88
<i>Е.К. Камаева.</i> Методические основы ускоренного обучения физкультурно-спортивным двигательным действиям	90
<i>А.С. Каротеева, Л.А. Радионова.</i> К вопросу о гуманизации образования	92
<i>Е.В. Кашуба, Н.А. Гридина.</i> Формирование нравственности у студентов высших учебных заведений	94
<i>О.В. Кір'янова, А.В. Романовська.</i> Теоретичні основи формування культури професійного спілкування у майбутніх менеджерів	96
<i>Е.А. Клименко.</i> Роль подготовки экономистов-менеджеров в социально-культурной сфере	97
<i>Г.Т. Клименко.</i> Ценностные ориентиры в европейской и украинской молодёжи	99
<i>В.М. Клочко, Н.С. Тарасова.</i> Основные факторы воспитания и формирования позитивных качеств и здоровья студента	100
<i>З.Н. Козаковицкая.</i> Самооценка личности студента как важный регулятор успеха в учебно-воспитательном процессе	104
<i>А.В. Колодочка.</i> Студентське самоврядування як середовище виховання майбутньої української еліти	105
<i>Т.А. Коляда.</i> Роль неурядових організацій у правовому вихованні молоді (на прикладі Ла Страда Україна)	106
<i>К.О. Коновалова.</i> Роль моніторингу виховного процесу у вищій школі	108
<i>Л.В. Кохан.</i> Актуальність освітньо-виховних можливостей гуманітарних дисциплін	109
<i>О.М. Кошляк.</i> Художньо-естетична освіта, як один із пріоритетних напрямів виховання сучасної молоді	111
<i>И.Г. Кривец.</i> Определение индивидуальных и групповых показателей социальной и физической активности студентов управленческого профиля	113
<i>И.Г. Кривец, М.Л. Куприенко.</i> Физическая культура в общекультурной и профессиональной подготовке студентов	116
<i>С.Н. Кривич, В.Б. Перебийнос.</i> Физическая культура как феномен общей культуры	117

<i>С.Н. Кривич.</i> Фізическа культура студентів	119
<i>Л.Ф. Крутова, А.С. Пономарёв, О.В. Хомякова, Касем Мохмед.</i> Пушкинские чтения как форма внеаудиторной работы со студентами	121
<i>О.Ю. Кудрявцев.</i> Електронне урядування як партнер майбутньої політичної еліти ...	123
<i>Д.В. Кулаков.</i> Філософія формування лідерських якостей та соціальної активності студентства чинниками фізичної культури	124
<i>Д.В. Кулаков, Е.В. Монзель, Ф.Д. Рудый.</i> Воспитание студенческой молодежи средствами биоадекватных ноосферных занятий спортивной анимацией – футзалом	126
<i>Г.В. Куропатов.</i> Роль краєзнавства у культурно-виховній роботі	128
<i>К.В. Кухтіна.</i> Філософські аспекти демократизації національної соціалізації, виховання й освіти	130
<i>В.В. Літкевич, О.І. Онупченко.</i> Використання досвіду А.С. Макаренка у ВНЗ	132
<i>А.Ф. Лисак, О.І. Онупченко.</i> Підготовка студентів – майбутніх соціальних педагогів до роботи з дітьми сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування в умовах інтернатного закладу	133
<i>В.І. Лусь.</i> Про специфіку виховної роботи з обдарованною молоддю	135
<i>В.І. Лук'янов.</i> Організація виховної роботи у житлово-комунальному технікуму ХНУМГ ім. О.М. Бекетова	136
<i>Ю.В. Майборода.</i> Роль гурткової роботи у вихованні майбутніх фахівців з бухгалтерського обліку	138
<i>О.В. Макарова.</i> Виховна робота кураторів із студентами навчальних закладів	139
<i>М.П. Малащенко, Г.В. Лозгачов.</i> Індивідуальний підхід до фізичного виховання в спеціальній медичній групі	141
<i>О.Ю. Малоюкова, С.Г. Корнєєва.</i> Професійне самоствердження студентів у період навчання в університеті	144
<i>Е.Е. Мандриченко.</i> Единство профессионального обучения и воспитания в ВУЗах	145
<i>Н.М. Мартиненко.</i> Загальна культура індивіда і здоров'я	147
<i>О.В. Махонін.</i> Виховний потенціал заняття з іноземної мови	148
<i>Р.М. Мітла.</i> Специфіка соціально-педагогічної діяльності студентських волонтерських груп	149
<i>Н.В. Можайкина.</i> Развитие интерактивного обучения как фактор повышения творческого развития личности	151
<i>О.Л. Морозовський, А. Жигло.</i> Базисні технології ноосферної соціальної освіти	152
<i>Д. Муценко.</i> Женщины стройотрядовб особенности труда и быта	154
<i>М.С. Наумов.</i> Інформаційні технології в освіті як інструмент розвитку креативності студентів	155
<i>А.К. Нестеренко.</i> Систематизація прикметникових градаційних афіксів як аспект виховання мовної особистості	157
<i>Є.Б. Новікова.</i> Виховання толерантності у студентів технічних ВНЗ	158
<i>Л.А. Нохріна.</i> Соціальна активність студентів: виклики та потреби	159
<i>Л.В. Оболенцева.</i> Виховання та його значення у формуванні особистості	161

<i>Е.В. Одноволикowa.</i> Специфика внешних коммуникационных процессов библиотеки ВУ-За.....	163
<i>З.В. Озерська.</i> Комплексний підхід до розвитку інтелекту студента	164
<i>І.А. Островський.</i> Особливості формування соціокультурної ідентичності студентів у технічному університеті	166
<i>Н.В. Остряньська.</i> Психолого-педагогічна діагностика як засіб аналізу ефективності навчально-виховного процесу	167
<i>М.А. Павленко.</i> Шляхи формування громадянської позиції майбутніх вчителів	168
<i>Е.В. Пилипко.</i> Воспитание, образование и мировоззрение	170
<i>О.Ю. Прижкова.</i> Сучасні механізми та моделі співробітництва у виховній сфері ...	172
<i>О.С. Проневич.</i> Роль прокуратури у правовому вихованні студентської молоді: специфіка сучасної парадигми	173
<i>В.Б. Прянищкая.</i> Формирование духовно богатой целеустремленной личности во время обучения в высшей школе.....	176
<i>Л.А. Радионова.</i> Воспитание духовности как критерия качества образования	178
<i>Л.А. Радионова.</i> Воспитание творческой активности студенчества – вызов современности	183
<i>А.Ф. Радченко.</i> Личный взгляд на процесс воспитания	185
<i>Г.І. Рибак.</i> Підвищення конкурентоспроможності випускників ВУЗів в сучасних умовах	186
<i>И.И. Романенко.</i> Формирование единой профессиональной мировоззренческой концепции студента	187
<i>О.Л. Рябченко, О.І. Угоднікова.</i> Роль інтелектуальної гри у формуванні у студентів здатності активної діяльності	191
<i>О.Л. Рябченко, Ю. Ящук.</i> Студентські будівельні загони ХПКБу на ціліні: деякі аспекти повсякденного життя	193
<i>О.К. Садовников.</i> Элементы мифологизации здорового образа жизни в молодежной среде	196
<i>И.Ю. Садовская.</i> Оздоровительная полезность занятий физической культурой и спортом	197
<i>Т.Н. Сажина, Е.В. Королёва.</i> Вопросы культуры речи в обучении русскому языку как иностранному	199
<i>Л.П. Семененко.</i> Інформаційна культура автора, як запорука інтеграції його наукового до-робку до світового інформаційного простору.....	201
<i>О.О. Сергієнко.</i> Формування пізнавальної культури студентів у соціалізованому просторі технікуму	204
<i>Л.В. Скрипник, Н.Г. Черногорська.</i> Країнознавчий аспект виховання іноземних студентів архітектурно-будівельних спеціальностей.....	205
<i>О.О. Тараканов, С.М. Кривіч.</i> Формування лідерських якостей та соціальної активності студентства	207
<i>Т.Д. Тертишина, О.І. Онипченко.</i> Анорексія як прояв адитивної поведінки серед студентської молоді	209
<i>С.Б. Тимофеева.</i> К вопросу о ценностных ориентациях студенческой молодежи	211
<i>С.Б. Тимофеева, І.А. Островський.</i> К вопросу о системном характере национального воспитания студенческой молодежи	212
<i>С.Б. Тимофеева, М.Д. Семкив.</i> Студенческие общественные объединения как форма воспитания молодежи в ВУЗе	214
<i>С.Б. Тимофеева, А. Моря.</i> Культурно-досуговая деятельность и некоторые проблемы воспитания вузовской молодежи	215
<i>Я.О. Токаренко, Ю.І. Чернецька.</i> Проблема адитивної поведінки сучасної молоді.....	217
<i>А.А. Уфимцев, М.П. Малащенко.</i> Влияние спортивного ориентирования на формирование жизненных навыков студентов	218
<i>Ю.В. Федотова.</i> Виховання морально-духовних цінностей у студентської молоді	220
<i>В.В. Филатова, Г.П. Соколова.</i> Конфликтные ситуации на занятиях и способы их разрешения	222
<i>С.Я. Хавіна, Н.В. Столяревська.</i> Формування полікультурної компетентності учнів та студентів	223

<i>О.В. Хом'якова.</i> Деякі проблеми мовного відчуження у вищих навчальних технічних закладах	226
<i>А.О. Черній.</i> Педагогічні аспекти фізичного виховання в сучасних умовах	228
<i>М.В. Черепенко, М.Д. Крылов.</i> Влияние фитнес-аэробики на развитие двигательных качеств студентов	229
<i>О.И. Чётчикова, В.В. Евдошенко, О.В. Гресь.</i> Методы воспитания студентов борьбе с переутомлениями и низкой работоспособностью	233
<i>О.И. Чётчикова, Д.В. Кулаков, Н.И. Гайдукова.</i> Формирование профессиональных навыков и воспитание студентов средствами и технологиями физического воспитания и спорта	236
<i>О.А. Шекишев, І.В. Івах.</i> Особливості формування творчої особистості молоді	239
<i>О.А. Шекишев, А.А. Баранова.</i> Причины «утечки мозгов» в Украине	241
<i>О.А. Шекишев, К.О. Петренко.</i> Формування мотивації студентів як важливий чинник розвитку його особистості.....	242
<i>С.И. Штефан, В.И. Троян.</i> Проблема воспитания студентов в условиях формирования гражданского общества в Украине	244
<i>Н.Є. Штомпель.</i> Використання публічних сторінок (пабліків) в навчальному процесі та професійній орієнтації	245
<i>А.І. Якушева.</i> Патріотичне виховання студентів у комісії соціально-гуманітарних дисциплін	247

Наукове видання

**СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ**

IV Міжнародна науково-практична конференція

3 - 4 квітня 2014 року

Харків

Відповідальний за випуск *О.І. Малєєв*

Тези публікуються в авторській редакції мовою оригіналу

Технічний редактор

Підп. до друку
Друк на ризографі
Зам. №

Формат 60x84 1/16
Ум.-друк. арк.
Тираж пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет міського господарства
ім. О.М. Бекетова
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rektorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №4064 від 12.15.2011р.